

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**KUTBEDDİN İZNIKÎ'NİN MUKADDİMESİ'NİN TOPKAPI
NÜSHASI (51^a-100^b) GİRİŞ-METİN-ÇEVİRİ-SÖZLÜK**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra AVŞAR

Tez Danışmanı
Prof. Dr. İbrahim TAŞ

Bilecik, 2019
10089529

**T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**KUTBEDDİN İZNIKİ'NİN MUKADDİMESİ'NİN TOPKAPI
NÜSHASI (51^a-100^b) GİRİŞ-METİN-ÇEVİRİ-SÖZLÜK**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Büşra AVŞAR

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. İbrahim TAŞ**

**Bilecik, 2019
10089529**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI
JÜRİ ONAY FORMU

BŞEÜ-KAYSİS Belge No	DFR-172
İlk Yayın Tarihi/Sayısı	03.01.2017 / 28
Revizyon Tarihi	
Revizyon No'su	00
Toplam Sayfa	1

Öğrencinin Adı Soyadı: Bilera AVSAR
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Danışmanı : Prof. Dr. İbrahim TAŞ
Tezin Özgün Adı : Kutbeddin İznikli'nin Mukaddimesi'nin Topkapı Nüshası (519-1006) Giriş-metin-Ceviri-Sözlük
Tezin İngilizce Adı : Kutbeddin İznikli's Mukaddime of Topkapı Copy (519-1006) Introduction - The Text - Translation - Glossary

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 23 / 03 / 2019

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışması ilgili EYK kararıyla oluşturulan jüri tarafından OY BİRLİĞİ ~~OY~~
~~ÇOKLUĞU~~ ile Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı: Prof. Dr. İbrahim TAŞ

Üye : Prof. Dr. Mustafa S. KAGACI

Üye : Dr. Öğrt. Üyesi Zehra GÜLCAL

Üye : .....

Üye : .....

İmza

ONAY

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..... / ..... / 20.... tarih ve
...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BEYAN

“Kutbeddin İznikî'nin Mukaddimesi'nin Topkapı Nüshası (51^a-100^b) Giriş-Metin-Çeviri-Sözlük” adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel ahlak kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmını Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Büşra AVŞAR

23/08/2019

ÖN SÖZ

Anonim Bir İlmihâl Kitabı adıyla İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan Köşkü, 000630/1 numarada kayıtlı olan eser; “Kutbeddin İznikî'nin Mukaddimesi'nin Topkapı Nüshası (51^a-100^b) Giriş-Metin-Çeviri-Sözlük” başlığıyla tarafımızdan ele alınmıştır. Transkripsiyon, çeviri ve sözlük çalışmalarıyla metnin dil özelliklerini tanımak ve bağlamdan yola çıkarak anlam çeşitliliğini tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışmanın hazırlanmasında yanımda olan ve emeklerini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. İbrahim TAŞ'a, metnin temin edilmesinde desteğini eksik etmeyen Prof. Dr. Mustafa KOÇ'a ve ders döneminden itibaren yardımcı olan tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Büşra AVŞAR

23/08/2019

ÖZET

Kutbeddin İznikî tarafından kaleme alınmış ve ilk Türkçe ilmihâl kitabı olarak kabul edilen Anonim Bir İlmihâl Kitabı adıyla kayıtlı Mukaddime adlı eser; ilmihâl geleneğinin yanı sıra Eski Anadolu Türkçesi alanında da kıymet arz etmektedir. Bu çalışma ile Mukadime adlı eserin Eski Anadolu Türkçesi bağlamında incelenmesi, dönemin dil özelliklerinin tespit edilmesi ve yansıtılması amaçlanmıştır. Çalışmada izlenen yöntem şöyledir: Metin ilk olarak Arap alfabesinden transkribe edilerek Latin alfabesine aktarılmıştır. İkinci olarak günümüz Türkçesine çevrilmiştir. Son olarak metnin söz varlığını ve anlam çeşitliliğini içeren bir sözlük hazırlanmış ayrıca sözlüğe gramatikal dizin de eklenmiştir. Metinden elde edilen çıkarımlara Giriş bölümünde yer verilmiştir.

Metin, Türkçenin dil özellikleri bakımından en fazla değişkenlik gösteren dönemi Eski Anadolu Türkçesine aittir. Çalışma; Eski Türkçe ile şekil özellikleri bakımından ilgisini yitirmemiş kelimeleri görebilmek ve dilimize yerleşen Arapça, Farsça kökenli kelimelerin tarihî seyrini izleyebilmek açısından önem barındırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili, Eski Anadolu Türkçesi, ilmihâl, Kutbeddin İznikî, Mukaddime

ABSTRACT

The book named Mukaddime, which was written by Kutbeddin İznikî and registered under the title of an Anonymous İlmihal, which is accepted as the book of Turkish ilmihal, it's also interest in Old Anatolian Turkish. In this study, it is aimed to examine the work Mukaddime in the context of Old Anatolian Turkish, determine and reflect the language characteristics of the period. The method followed in the study: that the text was first transcribed from the Arabic alphabet and transferred to the Latin alphabet. Second, it was later translated into modern Turkish. Finally a dictionary containing the word existence he vocabulary and meaning of the text was prepared and the grammatical index was added to the dictionary. Inferences from the text are included in the Introduction section.

The text belongs to the Old Anatolian Turkish period, which shows the most variation in terms of language characteristics of Turkish. The study is important in terms of being able to see the words that have not lost interest in old Turkish and shape characteristics and to follow the historical course of the Arabic, Persian and Persian words that settled in our language.

Key Words: Turkish Language, Old Anatolian Turkish, ilmihâl, Kutbeddin İznikî, Mukaddime

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	v
İŞARETLER.....	v
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

METİN

1.1. METİN.....	7
-----------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

ÇEVİRİ

2.1. ÇEVİRİ.....	27
------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAPÇA İBARE NOTLARI

3.1. ARAPÇA İBARE NOTLARI	46
---------------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK ve DİZİN

4.1. SÖZLÜK VE DİZİN	47
SONUÇ.....	114
KAYNAKÇA.....	115
EKLER.....	117
ÖZ GEÇMİŞ.....	167

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
AT	: Ana Türkçe
ET	: Eski Türkçe
Fa.	: Farsça
mec.	: mecaz anlam
Mo.	: Moğolca
Rum.	: Rumca
Soğd.	: Soğdca
vb.	: ve benzeri

İŞARETLER

- < : **1.** aracı ve kaynak dili gösterir; **2.** önceki biçimi gösterir.
- : gönderme yapıldığını gösterir.
- + : ada gelen eki gösterir.
- : **1.** eylem kök ya da gövdesini gösterir; **2.** eyleme gelen eki gösterir.
- [=] : **1.** kelimenin kaç defa geçtiğini belirtir; **2.** Arapça ibarelerin anlamını gösterir.

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ء	hemze	ʾ
ا	elif	a / ā / e
ب	be	b / p
پ	pe	p
ت	te	t
ث	şe	ṣ
ج	cīm	c / ç
چ	çīm	ç
ح	hā	h
خ	hı	ḫ
د	dāl	d
ذ	zel	z
ر	re	r
ز	ze	z
س	sīn	s
ش	şin	ş
ص	şād	ṣ
ض	ḏād	ḏ / ḍ
ط	ṭı	ṭ
ظ	ẓı	ẓ
ع	‘aym	‘
غ	ğaym	ğ
ف	fe	f
ق	qāf	q
ك	kef	k / g / ŋ
ل	lām	l
م	mīm	m
ن	nūn	n
و	vāv	v / (o / ö / u / ū / ü)
ه	he	h / (a / e / i)
ی	ye	y / (è / ı / i / î)

GİRİŞ

İLMİHÂL

‘Hâl ilmi, davranış bilgisi’ anlamıyla dilimizde yer eden ilmihâl kelimesi, genellikle İslam dininin gereklerini anlatmak için yazılmış kitaplara ad olmuştur. İslamiyeti kabul etmiş bir topluluğun tüm bireyleri din eğitimini belli bir sistem içinde alma imkânına sahip değildir. Dolayısıyla sistemli eğitim hayatına dâhil olamamış bireylerin dini yaşayabilmesi, kuralları idrak edebilmesi için basit ve anlaşılır eserlere ihtiyaç duyulmuş, bunun neticesinde ilmihâl geleneği ortaya çıkmıştır.

Türklerde ilmihâl geleneği, öncelikle dil probleminden dolayı Arapça eserleri çevirmekle başlamış; eksik görülen kısımlara eklemeler yapılarak müstakil diyebileceğimiz ilmihâller meydana getirilmiştir.

MUKADDİME

Türklerin İslami hayata uyum sağlaması ve Anadolu topraklarında İslam geleneğinin teşekkülünde en mühim vazifelerden birini ilmihâller ifa etmiştir. Yeni bir kültür ve yaşam tarzına dâhil olan Türkler anlam arayışına yönelmişlerdir, böylelikle ilmihâller bilginin taşıyıcısı olmuştur. “Fakat bu noktada karşımıza dil ve kültür problemi çıkmaktadır. Dönemde bilhassa dinî ve edebî eserler Arapça ve Farsçanın yoğun baskısı altındadır. Böyle bir dönemde kimi aydınlar Türkçeyi dert edinmiş ve onu kültür dili hâline getirmek için çabalamışlardır. İşte Kutbuddin İznikî de bu yoldaki en önemli kaldırım taşlarından bir tanesidir.” (Çetin, 1990: 218) İlmihâl yazma geleneği İslamiyet’in dört mezhebine göre ancak genellikle Arapça ve Farsça tercih edilerek başlamıştır. Kutbeddin İznikî’nin Mukaddimesi bu noktada Türkçe ilk ilmihâl olarak karşımıza çıkar.

Mukaddime Osmanlı Türkçesinin ilk ilmihâl kitaplarının arasında yer almasıyla döneminde oldukça ünlü ve başvuru kaynağı olan bir eserdir. Halka hitaben kaleme alınan eser İslam dininin gündelik problemlerine açıklık getirme amacıyla meydana getirilmiş olsa da ulema arasındaki fikir ayrılıklarına ve temel İslam problemlerine de yer vermektedir. İznikî eser boyunca bâtını ve zahirî pek çok noktaya değinir. Eserin genel hâline Hanefî fıkı hâkim olmakla birlikte İznikî yargılarını sadece Hanefî mezhebine dayandırmaz. Diğer mezheplerle bilhassa Şafilik ile sık sık karşılaştırmalar

yapar. Eser pek çok zümreye hitap etmekle birlikte esasen halk için yazılmıştır. Keza halkın dil problemi dolayısıyla Farsça eserlerden faydalanamaması bu Türkçe ilmihâlin telifinin en mühim gerekçelerinden biridir. “İznikî'nin Mukaddimesinde verdiği kaynaklardan anladığımız kadarıyla, kendisi Arapça'ya oldukça vakıf idi. Elinin altında bir çok Arapça kaynak olmasına rağmen halka faydalı olması için eserini özellikle Türkçe olarak kaleme almayı tercih etmiştir.” (Baktır, 2005: 433) Kendisi de eserinin başında Türkçe yazma sebebini açıklamış; farz olan ilimler hakkında o zamana değin birçok gösterişli eser kaleme alındığını ancak bu eserlerin Arapça ve Farsça olması sebebiyle anlaşılmasında problemler ortaya çıktığını söylemiştir. Bu sebeple İslam dininin farzlarını öğrenmek isteyen kişilere kolaylık sağlaması amacıyla Türkçe bir eser yazmaya karar verdiğini dile getirmiştir.

NÜSHA TAVSİFİ

Eserin dönemde çokça tanınmasıyla da ilgili olarak pek çok nüshası bulunmaktadır. Farklı nüshalar Yusuf Ziya Öksüz, Alimujiang Atawula ve Kerime Üstünova tarafından çalışılmıştır. Bizim ele alacağımız nüsha, İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan Köşkü 000630/1'de Anonim Bir İlmihâl Kitabı adıyla kayıtlıdır. Nitekim çalışmamızda eser evvela anonim olarak ele alınmış daha sonra metnin 95^a/09; 95^b/09 bölümlerinde geçen İznik ibaresi üzerinden yola çıkılarak Kutbeddin İznikî'ye ait Mukaddime olduğu anlaşılmıştır. Eser müellif nüshası olmamakla birlikte müstensihine ait Abdullah ismine rastlanmıştır. Elimizdeki nüshanın tamamı 453 varaktan teşekkül etmektedir. Her varak 9 satırdan oluşmaktadır. Nitekim bu hadise ilk varakta müstensih tarafından “ھاٹھ-۱ سطر 9” ifadesiyle belirtilmiştir. Yazma harkeli bir nesih ve siyah mürekkeple yazılmıştır. Fakat sistemli olmamakla birlikte bazı bölümlerde kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

ESERİN BÖLÜMLERİ

Eser bap adı verilen beş bölüme ayrılmıştır. Kısaca özetlemek gerekirse bapların konuları şöyle sıralanabilir:

Bâb-1 evvel: İman hususları ve cennet-cehennem kavramları çeşitli din adamlarının görüşleriyle örneklendirilerek açıklanmıştır.

İkinci bâb: Namaz ve abdest ile ilgili hükümleri açıklar.

Üçüncü bāb: Zekât ile ilgili hükümleri açıklar.

Dördüncü bāb: Oruç ile ilgili hükümleri açıklar.

Bêşinci bāb: Hac ve umre ile ilgili hükümleri açıklar.

Çalışmada ele alınan bölüm Mukaddime'nin ikinci babını içermektedir.

Bu bapta İslamiyet'i kabul eden Türklerin ibadetler noktasında karşılaştığı problemler din âlimlerinin görüşleri referans alınarak ayrıntılı bir biçimde ve örneklerle anlatılmıştır.

ÇALIŞMA İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Çalışmada eser dört ana bölümde incelenmiştir. İlk bölümde 51^a-100^b sayfa aralığında kalan kısım transkripsiyon alfabetiyle her sayfa ve satır numaralandırılarak gösterilmiştir. Metnin istinsahında meydana gelmiş hatalar ve sayfa kenarındaki notlar dipnotlar aracılığıyla gösterilmiştir. Metinde noktalama işareti kullanılmamış, metinde geçen Arapça ibareler italik dizilmiştir. Ayrıca özel ad ve unvanların ilk harfi büyük yazılmıştır. Ardından ikinci bölümde transkribe edilen metin günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Bu noktada metni daha anlaşılır kılmak amacıyla noktalama işaretleri kullanılmış, tarafımızca eklenen ifadeler ise parantez içinde gösterilmiştir. Bu bölümde cümle anlamlarının satır dışına taşması sebebiyle satır numaraları gösterilmemiş sadece anlam tamamlandıktan sonra sayfa numaralarına yer verilmiştir. Metindeki Arapça ifadelerden Türkçeye aktarılanlar tercümede italik olarak gösterilmiştir. Üçüncü bölümde metin içerisinde Arapça ile yazılmış cümleler, geçtikleri sayfa ve satır aralıkları gösterilerek, Türkçeye aktarılmıştır. Dördüncü bölümde ise Ceval KAYA'nın "Windows Altında Dil Çalışmaları İçin Cibakaya 2.3" adlı programı kullanılarak metnin dizin bölümü hazırlanmıştır. Dizinde alfabetik sıra takip edilerek çekim ekleri, metin bağlamında anlam çeşitlenmeleri ve Türkçe olmayan kelimelerin kökeni gösterilmiştir. Dizine ait diğer özellikler aşağıda ayrıntılı bir biçimde maddelendirilmiştir:

1. Madde başı kelime birden fazla anlamı ihtiva ediyorsa her anlam çeşitlenmesi için kelimenin geçtiği yerler arasından bir örnek gösterilmiştir. Örneğin,

artuğ 1. başka: 58^a/04; **2.** fazla: 65^a/03; **3.** artan, bakiye: 84^a/01

2. Bir madde başına ait söz varlığının her biri (deyim, ikileme, birleşik kelime, vb.), o madde başının altında yer almış, anlamlandırılmış ve geçtiği yerlerden bir tanesi örneklendirilmiştir. Örneğin,

el el (organ)

elden gel- yapabildiği kadar: 83^a/07

eli emegi kendi çabası, çalışmanın karşılığı, el emeği: 57^b/06

3. Madde başı ayrıca herhangi bir deyim ya da birleşik içinde geçiyorsa ona gönderme yapılmıştır. Örneğin,

barmaq parmak

→ **baş barmaq, sêrçe barmaq, sırça barmaq, şehâdet barmağı**

4. Madde başı yalın biçimde geçmeyip bir birleşik kelime ya da deyim içinde geçiyorsa o madde başına anlam verilmemiştir. Örneğin,

çalgu

çalgu çalın- bir kimse tarafından müzik aleti çalınmak

5. Madde başı tek başına geçmiyor ve herhangi bir deyim, birleşik kelime veya tamlama içinde yer alıyorsa ona anlam verilmeyip geçtiği yapıya gönderme yapılmıştır. Örneğin,

çalın- → **çalgu çalın-**

ç.-ur 54^b/08 [=1]

6. Yabancı kökenli madde başlarının hem orijinal hem Türkçeleşmiş biçimi yer aldığı durumda, Türkçeleşmiş biçime anlam verilmeyip orijinal biçime gönderme yapılmıştır. Örneğin,

şehir → **şehr**

7. Aynı özel isim değişik şekillerde yer alıyorsa asıl olan isme gönderme yapılmıştır. Örneğin,

Ebî Yūsuf → **Ebū Yūsuf**

8. Bir madde başının iki değişken biçimi geçiyorsa aslına gönderme yapılmıştır. Örneğin,

dürüş- → **dürüş-**

9. *anı, anda, andan, bunu, bunlar* vb. kelimeler biçimbilgisel yapılarından dolayı madde başı yapılmıştır. Örneğin,

andan 1. ondan: 77^b/03; 2. sonra: 66^b/03

10. Arapça tamlamalar doğrudan madde başı alınmıştır. Örneğin,

ilāhe'l-‘ālemīne [< Ar.] âlemlerin ilahı

METNİN DİL AÇISINDAN KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLERİ

Metinde Eski Anadolu Türkçesine dair tespit edilen özellikler şunlardır:

1. Söz içi ve söz sonu /d/ foneminin /y/ye değişmesi: *ayağ* ‘ayak’ (72^a/07) < ET *adağ*, *ayruğ* ‘başka; bundan sonra, bir daha’ (52^a/06) < ET *adruğ*, *büyük* ‘büyük’ (67^b/09) < ET *bedük*, *büyüklik* ‘büyüklük’ (80^a/06) < ET *bedüklük*, *eyle-* ‘yapmak, etmek’ (95^a/08) < ET *edle-*, *eyü* ‘iyi’ (3b/06) < ET *edgü*, *eylük* ‘iyilik’ (53^b/07) < ET *edgünlük*, *qoy-* ‘bırakmak’ (74^a/02) < ET *qod-*.

2. Çok heceli sözcüklerin sonundaki /g/ foneminin düşmesi: *qamu* ‘bütün, hepsi’ (51^a/04) < ET *qamuğ*, *qamağ*, *qatı* ‘katı’ (61^b/05) < ET *qatıg*, *ölü* (61^b/09) < ET *ölüg*, *örtülü* (69^a/03) < ET *örtüglüg*, *şaru* ‘sarı’ (65^a/07) < ET *sarıg*, *ulu* ‘yüce, büyük’ (55^a/04) < ET *uluğ*.

3. Birincil uzun ünlülerin kısalması: *ağaç* ‘ağaç’ (84^b/08) < AT *īgaç, *ağız* ‘ağız’ (85^a/01) < AT *āgız, *ay* ‘ay, kamer’ (69^a/02) < AT *āy, *az* (64^b/02) < AT *āz, *az-* ‘azmak’ (62^b/07) < AT **āz-*, *bal* (76^b/01) < AT *bāl, *dört* ‘dört’ (72^b/06) < AT *tōrt, *gök* ‘gökyüzü, gök’ (51^b/01) < AT *kōk, *şı-* ‘bozmak’ (84^a/09) < AT **sī-*, *su* (62^a/08) < AT *sūv, *taş* ‘taş’ (71^a/08) < AT *tāş, *uc* ‘uç’ (84^b/09) < AT *ūç, *yol* (66^b/05) < AT *yōl.

4. Birincil uzun ünlülerden sonra gelen /p, ç, t, k, k/ ünsüzlerinin ötümlüleşmesi: *ad* (77^b/03) < ET *at* < AT *āt, *ağ* ‘ak’ (63^b/03) < ET *ağ* < AT *āk, *çağır-* ‘seslenmek’ (75^a/01) < ET *çaqır-* < AT **çākır-*, *od* ‘ateş’ (92^b/06) < ET *ot* < AT *ōt.

5. İkinci hece başındaki /ğ, g/ foneminin düşmesi: *gerek* ‘ihtiyaç’ (76^a/05) < ET *kergek*, *kulak* ‘kulak’ (72^a/04) < ET *kulgak*, *eyü* ‘iyi’ (53^b/07) < ET *edgü*, *yalan* ‘yalan’ (54^a/01) < ET *yalğan*.

6. Söz başı /t/ ünsüzünün /d/ye dönüşmesi: *dahı* ‘dahi’ (55^b/04) < ET *tağı*, *dé-* ‘demek’ (54^b/03) < ET *té-*, *deg-* ‘değmek’ (90^b/07) < ET *teg-*, *demür* ‘demir’ (92^b/05) < ET *temür*, *deñiz* ‘deniz’ (76^a/06) < ET *teñiz*, *dil* (73^b/03) < *til* ~ *til*, *dile-* ‘istemek’ (55^b/04) < *tile-*, *dön-* ‘dönmek’ (96^b/08) < ET *tön-*, *dört* ‘dört’ (72^b/06) < ET *tört*, *dur-* ‘durmak’ (64^a/04) < ET *tur-*, *dut-* ‘tutmak’ (65^b/07) < ET *tut-*, *düş-* ‘düşmek’ (81^a/01) < ET *tüş-*.

7. Söz başı /k/ ünsüzünün /g/ye dönüşmesi: *geç-* ‘geçmek’ (72^b/02) < ET *keç-*, *geçür-* ‘yaşamak’ (60^b/08) < ET *keçür-*, *gel-* ‘gelmek’ (51^b/06) < ET *kel-*, *getür-* ‘getirmek, iletmek’ (61^b/04) < ET *keltür-*, *git-* ‘gitmek’ (99^a/08) < ET *két-*, *gölge* (97^b/06) < ET *kölige*, *gör-* ‘görmek’ (64^b/07) < ET *kör-*, *göz* (84^b/03) < ET *köz*, *gül-* ‘gülmek’ (54^b/09) < ET *kül-*, *gün* (64^a/09) < ET *kün*.

8. Söz başı /b/ ünsüzünün /v/ye dönüşmesi: *var* (55^b/08) < ET *bar*, *var-* ‘gitmek’ (56^a/03) < ET *bar-*, *vér-* ‘vermek’ (56^b/07) < ET *bér-*.

9. Söz başı /b/ sesi yalnız şu sözcükte düşmüştür: *ol-* ‘olmak’ (54^b/02) < ET *bol-*.

10. Dudak uyumunun kaybolması: *bildür-* ‘bildirmek’ (61^a/09), *bulun-* ‘bulunmak’ (63^b/03), *dökil-* ‘dökülmek’ (81^b/06), *düriş-* ‘çalışmak, çabalamak’ (58^a/04), *geçür-* ‘geçirmek’ (60^b/08), *getür-* ‘getirmek, iletmek’ (61^b/04), *görin-* ‘görünmek’ (94^a/02), *kıllık* ‘kulluk’ (53^a/09), *kurtul-* ‘kurtulmak’ (64^a/08), *okı-* ‘okumak’ (52^a/04), *öñdin* ‘önceden, daha önce’ (53^b/04).

11. Yuvarlaklaşma eğilimi: *belür-* ‘belirmek’ (79^b/03), *bildür-elüm* (68^b/05), *demür* ‘demir’ (92^b/05), *delülük* ‘delilik’ (59^b/03), *eksük* ‘eksik’ (72^b/07), *getür-* ‘getirmek’ (61^a/03), *gerekli* ‘gerekli’ (61^b/05), *dé-dügümüz* (79^b/01), *şaru* ‘sarı’ (65a/07)

12. Yükleme durumu ekinin -(y)I olması: *topuğ+ı* (72^a/08), *yér+i* (69^a/08), *şu+(y)ı* (67^a/02).

13. Gelecek-gereklilik kipinin -AsI eki ile kurulması: *gör-me-y-esi-n* (59^b/07).

14. Kesin geçmiş zaman çoğul 1. kişi ekinin -dUk ile kurulması: *bil-dük* (60^a/09), *bildür-dük* (61^a/09)

BİRİNCİ BÖLÜM

METİN

1.1. METİN

51^a (1) muhtâcdur anuñ hêç nesneye ihtiyâcı yok ‘âlimdür (2) ‘ilminüñ nihâyeti yok kâdirdür kudretiniñ nihâyeti (3) yok ‘âlemde hêç nesne anuñ dileginsüz olmaz (4) ve yitmez kamu görmege yarar nesneleri görür eşitmege yarar (5) nesneleri eşidür kamu sıfatları kim Qur’ânda ve hadîşde (6) gelmişdür haqdur kamu nakşdan ve ‘ayıbdan (7) münezzehdür kamu sözleri ve işleri haq ve şavâbdur (8) hikmet üzerinedür dañı eyde kim Muştafa Muhammed (9) Haq Te‘âlânıñ peygâberidür ne kim haber vèrdi 51^b (1) kamusun haq ve şavâbdur gökden ènen kitâblar kim (2) peygâberlere èndi kamusı haqdur mecmû‘ı peygâberler (3) kamusı haq peygâberlerdür firîştelèr yaradılmışdur (4) yerlerde göklerde dâyim ‘ibâdet ederler Haq Te‘âlâ (5) ne buyurursa yerine götürürler dañı i‘tikâd birle eyde kim (6) kıyâmet kópacaqdur ne kim Qur’ânda ve hadîşde geldi (7) kıyâmet ahvâlınden haqdur olacaqdur ve dañı (8) i‘tikâd èdüp eyde kim her kişi hayrdan ve şerden (9) ne işlerse Haq Te‘âlâ taqdîri ve kudreti ve dilegi birle 52^a (1) gendü kuvvetinden ve irâdetinden hâşıl olur (2) egerçi kendi kuvvetin ve dilegin dañı Tanrı Te‘âlâ yaradurise (3) Haq Te‘âlâ kudretine ve dileğine tâbi‘ise meşelâ kaçan bir kişi (4) Qur’ân oqımaq dilese Tanrı Te‘âlâ taqdîri ve dilegi birle (5) dilin depredür Haq Te‘âlâ dilinde oqımaq kudretin (6) ve oqımaq fi‘lin yaradur eger ayruq kelecı söylemek istese (7) ayruq kelecı söylemek kudretin ve ayruq kelecı yaradur egerçi (8) Haq Te‘âlâ kâdirdür kim ol nêce kim dilin deprede söylemek (9) isteye söylemek kudretin ve söylemek fi‘lin yaratmaya 52^b (1) gerü kalan işleri dañı buña kıyâs èd meşelâ (2) kaçan Haq Te‘âlâ irâdet birle elin şalsa urmaq kuvvetin (3) ve urmaq fi‘lin yaradur gözün açsa görmek kudretin (4) ve fi‘lin yaradur ayağın adsa yürimek kudretin ve fi‘lin yaradur (5) ammâ kâdirdür kim gözün açsa görmek kudretin (6) yaratmaya ayağın deprede yürimek kuvvetin yaratmaya ammâ (7) degme vaqt böyle ètmez kullarınıñ ihtiyârı bozulmamağičün (8) meger kim peygâber mu‘cizât kılmak isteye yâhoğ bir velîye (9) kerâmet kılmak istese kim bunıñ gibi ‘âdete 53^a (1) muhâlif işler yarada bakıp görmemek gibi dilin depredüp (2) söylememek gibi bes bu ‘âdete muhâlif işler vâki‘ (3) olduğından anlağıl ki kulun kendü ihtiyârıyla işledügi (4) işleri

Hâk Te'âlâ yaradur âdem oğlanlarınuñ ve gendü işlerin ⁽⁵⁾ işlemekte istiklâli yoqdur işlerin işlemege ⁽⁶⁾ kudret veren ve işlerin yaradan Hâk Te'âlâdur ⁽⁷⁾ andan sonra bilgil ki ne denlü çok tâ'at eğerse ⁽⁸⁾ kul Hâk Te'âlâ üzerine vâcib olmaz anı uçmağa koymak ⁽⁹⁾ zîrâ kişi mecmû' -ı 'ömrin Hâk Te'âlâ kullığına şarf etse 53^{b(1)} bir günlük sağlığı şükürin yerine getürmez belki biñ ⁽²⁾ yıl tâ'at etse bir günlük bir diş sağlığı şükürin ⁽³⁾ yerine getürmez bes âdem âdem oğluna şol işçiye beñzer ki ⁽⁴⁾ öñdin ücretin işinüñ hakkın aldı dañı andan işledi ⁽⁵⁾ bes imdi işledükden sonra gerü nesne dilemege ⁽⁶⁾ yaramaz ammâ Hâk Te'âlâ kereminden ve fazlından ⁽⁷⁾ eyü 'ameller işleyenlere âhîretde şevâb verecegi ⁽⁸⁾ ve uçmağa koyacağı egerçi işlediği tâ'at dünyâda ⁽⁹⁾ vërdüğü ni'metlerüñ biñde biri şükürin yerine getürmezise 54^{a(1)} dañı bes va' desinde yalan olacaq degül ol ⁽²⁾ azacuk kullığıñ muqâbelesine gözler görmeyüp ⁽³⁾ kulaqlar işidmediği gönüllerden geçmediği zevâlsüz ⁽⁴⁾ ni'metler devletler pâdişahlıklar verecekdür ⁽⁵⁾ gendü fazlından bes Hâk Te'âlânuñ va' desini ⁽⁶⁾ vâcib eğer 'ibâdet edenleri uçmağa koymağı ⁽⁷⁾ egerçi 'ibâdetleri vâcib edemezise dañı bilgil ki ⁽⁸⁾ günâh işlemek dañı vâcib edemez tamuya girmegi ⁽⁹⁾ zîrâ Hâk Te'âlâ kulların nece dilerise eğer günâhın 54^{b(1)} bağıslamak 'ayb degül yaramaz iş degül tâ kim tamuya ⁽²⁾ koymak vâcib ola ammâ çünkü Kur'ânda buyurdu ⁽³⁾ başa 'âşî olanları tamuya koyaram dedi bes sözinde ⁽⁴⁾ yalan bulunmak muhâldür va' desini vâcib etdi kim ⁽⁵⁾ günâh işleyüp buyruğın şıyanları eğer günâhın ⁽⁶⁾ 'afv etmezise tamuya va' desinde yanlış bulunmamağıçün ⁽⁷⁾ bundan sonra bilgil ki kiçi günâhlar ⁽⁸⁾ ehl-i fısık meclisine bakmaqdur ve çalgı çalınur ⁽⁹⁾ yerlere varmak mâ-lâ-ya' nî yerlere gülmek ve mâ-lâ-ya' nî 55^{a(1)} keleciler söylemek ve diñü diñlemek gibi namâz kılmagıla ⁽²⁾ ve oruc dutmagıla Ka' beye varmagıla cum'a namâzına ⁽³⁾ varmagıla gerü kalan farz olan tâ'atler ile gider ⁽⁴⁾ eğer kebâyirden yıgılsa ammâ ulu günâhlar süci ⁽⁵⁾ içmek gibi zinâ etmek gibi ve yalan söylemek gibi ⁽⁶⁾ {zinâ gibi} tevbe eylemegile gider ammâ ulu günâhlar ki kul hakkındadır ⁽⁷⁾ adam öldürmek gibi kimseyi dögmek gibi ve sögmek gibi ⁽⁸⁾ yâ kimesneyi gaybet etmek gibi yâ kimsenüñ mālın ⁽⁹⁾ almak gibi tevbeyile gitmez tâ hadd-i tefsîrde eytmışdür ki kâfir 55^{b(1)} müsülmân olsa kamu günâhları gider kul üzerinde hakkı ⁽²⁾ olan günâhı gitmez bes kulda hakkı olan günâhın ⁽³⁾ tevbesi çâresi budur kim ol hak issinden helâllik ⁽⁴⁾ dileye helâllik diledüginde dañı ba'zı 'ulemâ eyitmişdür ki ⁽⁵⁾ tafşîl etmek gerek eyitmek gerekdür ki işbu kadar ⁽⁶⁾ nesne aldum başa bağısla senüñ hakkıñdan dese ⁽⁷⁾ helâldür ve eğer

eyitse kim benüm üzerümde haqqun⁽⁸⁾ var bağışla neydügin dimeşe helâl eylese dürüst⁽⁹⁾ degül meger kim tafşil eyleyicek ulu fesād ola 56^{a(1)} tafşil etmek hācet olmaya şunuñ gibi kim⁽²⁾ biregünün evile yā kızıla zinā etmiş ola eger eydürse⁽³⁾ birbirin öldürmege vara yāhođ ortalarında düşmānlık⁽⁴⁾ bağlana ayruğ gitmeye eger haqq issi ādem ölse yā ğāyib⁽⁵⁾ olsa helāllik dilemek mümkün olmasa anuñçün du‘ā⁽⁶⁾ éde istiğfār éde kendü dağı çok tāt⁽⁷⁾ éde tā kim birazın ol haqq issine vèreler birazı kendüye⁽⁸⁾ kıala ammā ba‘zı muhaqqıklar eydmişdür ki eger çok⁽⁹⁾ tāt⁽⁷⁾ édüp Haqq Te‘ālā rızasın kazanursa 56^{b(1)} Haqq Te‘ālā gendü fazlından ol haqq issine⁽²⁾ bir mertebe göstere kıyametde ol haqq issi ol⁽³⁾ mertebeyi göre yā ilāhe‘l-‘ālemīne bu mertebe kıankı⁽⁴⁾ peygāmerüñdür Haqq Te‘ālā eyde ol gişinüñdür ki⁽⁵⁾ biregüde haqqı ola dağı bağışlaya ol haqq issi eyde⁽⁶⁾ yā ilāhe‘l-‘ālemīne benüm fülān kişi üzerinde haqqum var⁽⁷⁾ bağışladum bu mertebeyi baña vèr Haqq Te‘ālā aña dağı⁽⁸⁾ Vallāhu a‘lem haqqikātü‘l-hāl bundan sonra bilgil ki⁽⁹⁾ bir kişi hem ‘ibādet işlese hem günāh işlese evvel günāh 57^{a(1)} kadar tamuda yansa gerek andan sonra çıqup⁽²⁾ uçmağa girse gerek ve tāt⁽⁷⁾ atı şevābın bulsa gerek⁽³⁾ ammā kerem kılup günāhın ‘afv étse evvelden⁽⁴⁾ uçmağa girür yā Peygāmer hāzret-i şallallāhu ‘aleyhi⁽⁵⁾ vesellemu ve ‘ale ilāhi ecma‘īne şefā‘at étse⁽⁶⁾ yā ‘ālimlerden yā şehīdlerden yā ayruğ şefā‘at⁽⁷⁾ étmege müsteħık olan kişilerden şefā‘at etseler⁽⁸⁾ Haqq Te‘ālādan dileseler tamuya girmedin yā tamuya⁽⁹⁾ girdüğinden sonra günāhı kadar yanmadın Haqq Te‘ālā 57^{b(1)} dünyā teşvīşinden fāriğ kıldılar Haqq Te‘ālā kulluğın⁽²⁾ yèrine getürmeğiçün Haqq Te‘ālā şanmaduğları⁽³⁾ yèrden bunlaruñ rızkın ayağına viribidi ba‘zı velīler⁽⁴⁾ ve peygāmerler kim şan‘at işlerleridi yā koyun⁽⁵⁾ güderleridi yā bāğ beklerleridi nefslerini şıyup⁽⁶⁾ zahmet vèrmeğiçün idi ve hem kendü eli emegin yèmek⁽⁷⁾ Haqq Te‘ālā hāzretinde mergüb olduğıçün idi⁽⁸⁾ bunuñçün degülidi ki her kişinün eceli ve rızkı dağı⁽⁹⁾ yaradılmadın muqadder olduğın bilmeyelerdi iki biñ yıl 58^{a(1)} öñdinden yā sebebine dürişmedin Haqq Te‘ālā vèrdüğine⁽²⁾ i‘tikādları olmayaydı bes bilgil ki kifāyet⁽³⁾ édecek deñlü rızq kazanduğdan sonra bir helāl⁽⁴⁾ ve meşrū‘ sebep işlemek birle artuğ rızkıçün dürişe⁽⁵⁾ tālīb-i dünyā olur şol dünyā taleb éden kişiler⁽⁶⁾ vārid olan zemlere ve hırlıklara ve ‘itāblara Qur‘ānda⁽⁷⁾ hadīşde gelmişdür müsteħak olur bes kaçan bilsek kim⁽⁸⁾ ‘ibādetde ve tāt⁽⁷⁾ atde dürişmek gerek ve taqdīre şalmağ⁽⁹⁾ günāhdur ve dünyā işinde hiç dürişmemek ‘ibādet 58^{b(1)} étmege fāriğ olmağıçün zīrā

tevekkül ve tefvîz¹ (2) kendü hakkında kim bedenî maşlahatı ve dünyâ işidür dürüstdür (3) ammâ şol nesnelerde kim Haq Te'âlâ haqqıdır 'ibâdetdür (4) tefvîz² dürüst degül zîrâ ayruq kişi haqqın taqdîre (5) şalmaq tazyî' dür anuñ haqqında ammâ eger kifâyet (6) édecek deñli rızkıçün bir meşru' sebep işlese (7) dürüstdür artuq dürişmek harâmdur meger kim bir hayr (8) niyyet eyleye fuqarâya taşadduq étmek gibi kim mübâh ola (9) bes bilgil ki ekşer halâyıkuñ işi 'aks-i mevzû' 59^a (1) hilâf-ı meşrû' üzerinedür zîrâ âhîret işine gelicek (2) süstlük éderler belki terk éderler delilleri budur kim (3) ancak muqadder olmuş imdi bilgil ki kişi mü'min olduqdan (4) sonra hiç tã'at étmeyin uçmağa girmek mümkündür (5) ammâ nâdirdür degme kimseye bu nesne müyesser olmaz (6) bu nesne dünyâ işinde şol iş işlemeyüp genc (7) ve māl bulan gibidür çok 'ibâdet ve tã'at kılup (8) uçmağa girmeyüp tamuya girmek dañı mümkündür ammâ (9) bu nesne dañı nâdirdür degme vaqt vâki' olmaz ve dünyâ 59^b (1) işinde ebsem yürürken nâgeh olan gibidür yâhud hemîşe (2) şan'atın işleyip nesne kazanmayan gibidür 'ibâdeti (3) koyup nâdir olan birle 'amel étmek delülikdür bes her iş (4) taqdîrden taşra olmaz demek haqdur bunu delîl (5) edinüp 'ibâdetde tekâsül étmek bâtıldur ve haqâdur (6) belki gâyet cehd édüp dürişmek gerek 'ibâdet (7) étmekte günâhdan yığlınmağda zahmete katlanmaq (8) gerek andan sonra demek gerek ki tã'at étdüğümüz (9) ve günâhdan yığlınduğumuz Tañrı Te'âlâ 'atâsından 60^a (1) ve taqdîrindendür 'ibâdet étmeyüp oturup Tañrı (2) Te'âlâ taqdîrinde 'ibâdet étmek bize muqadder olmamış (3) demek şeytân vesvesesidür eger 'ibâdet işlemekte (4) süstlük édüp taqdîre şalduğı şeytân vesvesesinden (5) nefis şümlüğündan³ degülmisse dünyâ işinde dañı dürüşmeyüp (6) taqdîre şalıp Haq Te'âlâ kullığına meşğül olaydı (7) hiç şan'at ehlin görmeyesin kim bugün şerîf (8) gündür tã'ate meşğül olalum rızq olan (9) gele deye hâl budur kim bildük ki dünyâ işine dürüşmeyüp 60^b (1) taqdîre şalmaq dürüstdür âhîret işine dürüşmeyüp (2) taqdîre şalmaq dürüst degül ammâ şeytân çok (3) yerde şerri hayr şüretinde gösterür '*âlim^{im} vâhid^{ün} eşeddü* (4) '*ale's-şeytâni hayr^{um} min elfi 'âbid^{im} nakl^{um} min te'ilmî'l-* (5) *muallim* işledür degme kişi anı seçemez anuñcün Peygâmbür (6) hazret-i 'am eyitmişdür ki 'âlim fazîleti 'âbid üzerine benüm (7) fazîletüm gibidür sizün bir ednâñuz üzerine zîrâ 'âbid olur kim (8) mecmû'-ı 'ömrini 'ibâdetde geçürür ammâ riyâ éder yâ 'ucb (9) éder mecmû'-ı 'amâlin fâsid éder

1 Yazmada *tevfîz*.
2 Yazmada *tevfîz*.
3 Yazmada *şümlü'ından*.

bilmezligile ammā bilgil kim 61^a (1) ‘ilelden murād olur ki farz olan ‘ibādetleri yerine (2) şarf êde ‘ābiddin murād olur kim farz olan ‘ilmi hāşıl êde⁴ (3) getüre gèrü kıalan vaktin ‘ilmidin hāşıl êdmege gèrü (4) kıalan vaktin nevāfil ‘ibādetlere şarf êde ikinci (5) bāb namāz nece êdicek tamām olur anı bildürür ammā (6) bilgil ki bu bābda namāzuñ şartların ve rükünlerin (7) vāciblerin sünnetlerin ve müsteħabların ve edeblerin (8) ve daħı namāzı fāsıd êdenleri mekrūh êdenleri nākış (9) êdenleri bildürdük andan şonra kişi Kıur’ān okurken (10) nece yañılıcaķ namāz fāsıd olur ve nece yañılıcaķ fāsıd olmaz 61^b (1) ve nece yañılıcaķ secde-i sehv olur anı bildürdük andan şonra (2) imām olan gişi erkānı nedür cemā‘at olan kişiler (3) hūkmı nedür anı bildürdük mescid hūkmı ve hūrmeti nedür (4) anı bildürdük andan şonra bir kaç mes’eleler getürdik ki (5) namāz kıılmağa meşğūl olan kişilere anı bilmek kıatı gereklüdür (6) zīrā çok vāki‘ olur andan şonra sefere giden gişi (7) namāzı nece kıılmaķ gerek hūkmı nedür anı bildürdük andan şonra (8) cum‘a namāzı ve bayrām namāzı hūkmın bildürdük andan şonra (9) ölü namāzı hūkmın bildürmek birle bu bābda tamām êtdük 62^a (1) ammā namāzuñ şartların beyān êtmekde evvel kişi arısuz (2) olıcaķ nece yayķanmaķ gerek anı bildürdük zīrā anı (3) bildürmek kıatı mühimmidi ve gereklıyidi zīrā namāz kıılan (4) ve kıılmayan mecmū‘ı bunı öğrenmek isterler bes bilgil ki kaçan kişinüñ (5) şuyı gelse nesneyi görüp imrenüp yā göñlinde nesne (6) taşavvur êdüp yayķanmaķ vācibdür zīrā şuyı şehvetile (7) gelmiş olur ammā olur ki kişi nesneye imrenüp yā ‘avratıla (8) oynarken yā şu dökçükden şonra aķca şucuğaz gelür (9) ol gelmeklik birle ādamuñ āleti süstelmez bes anuñ gibi 62^b (1) şu gelmek birle yayķanmaķ vācib olmaz andan şonra er adamuñ (2) āleti ‘avratına yā oğlana şol sünnet êtdükleri yere degin (3) girse ikisine daħı bile yayķanmaķ vācib olur egerçi şuyı (4) daħı gelmedise ammā adamdan artuķ āleti girse eşege (5) ve kışrağa yā ayruķ cānavara şuyı gelmeyince yayķanmaķ vācib (6) olmaz andan şonra döşeginde uyırken uyansa öl (7) bolsa yayķanmaķ vācib olur egerçi düşi azduğın daħı (8) bilmezse ammā imām Ebū Yūsuf kıatında *rahmetu’llāhi aleyhi* (9) düşi azduğın daħı aņmayıcaķ yayķanmaķ lāzım olmaz 63^a (1) kaçan ‘avrat düşi azduğın bilse ammā ol bilmese (2) yayķanmaķ vācibdür Münyetü’l- Muşallide eyitmiş (3) yayķanmaķ İmām Muħammed kıyında ve mezhebinde vācibdür (4) Hūlāşatü’l- Fetāvāda eydür ‘avrat gişi düşi (5) azup döşeginde öl bulmayıcaķ şuyı geldügi dādın (6) aņarısı yayķanmaķ vācibdür

⁴ Yazmada *şarf êde ‘ābiddin murād olur kim farz olan ‘ilim hāşıl ede* satırı sayfa kenarına yazılmıştır.

demiş hîç hilâf ⁽⁷⁾ anmamış ammā er adam düşi azduğın anısa ⁽⁸⁾ öl bulmasa yaykanmak vâcib olmaz Mecmū‘u’n- Nevāzilde ⁽⁹⁾ eydür kaçan erile ‘avrat bir döşekde yatsalar dağı 63^{b(1)} uyansalar döşeklerinde öl bulsalar ‘avrat ⁽²⁾ eyitse benden degül er eyitse benden degül ⁽³⁾ eger döşeklerinde bulnan öl āğise erdendür ⁽⁴⁾ ve eger şaruyise ‘avratandur ba‘ zılar eyitmiş ⁽⁵⁾ eger ol öl uzun olursa erdendür ve ⁽⁶⁾ degirmi olursa ‘avratdandur ammā ihtiyāt ⁽⁷⁾ budur kim ekisi dağı yaykana Muḥīṭde ve Zāḥīrede ⁽⁸⁾ eydür bir gişi uyısa āleti ucında öl bulsa eger āleti ⁽⁹⁾ örü durmuş olurise yaykanmak vâcib degüldür 64^{a(1)} eger örü durmamış olsa süstelmiş olsa ⁽²⁾ yaykanmak vâcibdür ammā eger çalkkoyun yatmış olsa ⁽³⁾ yā bilse kim gelen şu şol yakınlık edecek gelen ⁽⁴⁾ şudur yaykanmak vâcibdür gerekse āleti durmuş ⁽⁵⁾ olsun gerekse yatmış olsun andan sonra ⁽⁶⁾ kaçan ‘avrat ḥayzdan ya‘ nī ṭon ḥālīn ⁽⁷⁾ görmekten ayırtılsa yā oğlan toğurup ⁽⁸⁾ loḥuşalıqdan kırtılsa yaykanmak vâcibdür namāz kıılmağa ⁽⁹⁾ yaramağičün bilgil ṭon görmegün azacuğı üç gün 64^{b(1)} ve üç gece olur ve çoğı on gün ve on gece ⁽²⁾ olur üç günden az görse ve on günden çok ⁽³⁾ görse ol nesne ṭon görmek olmaz pes ⁽⁴⁾ namāzın kııla ve orucın duta erile yataçura ammā ⁽⁵⁾ nesne gördükçe ābdest ala namāz kıılmağuçın ⁽⁶⁾ eger ‘ādeti olursa ṭon görmekte ‘ādetinden ⁽⁷⁾ artuğ gördüğü eger on günden geçerise arılık ḥükminde ⁽⁸⁾ olur ammā ‘ādetinden artsa on günden geçmese ⁽⁹⁾ on gün içinde gördüğü dağı gerü ṭon 65^{a(1)} görmek ḥükmindedür oğlan toğuran dağı kırk gün ⁽²⁾ arısuz olur oruc dutmağa ve namāz kıılmağa eriyile yatup ⁽³⁾ ṭurmağa yaramaz olur ammā ‘ādetinden artuğ gördüğü ⁽⁴⁾ arılık olur eger kırk günden aşarise eger ‘ādetinden ⁽⁵⁾ artuğ gördüğü oğlan toğurduğundan ḥisāblayıcak ⁽⁶⁾ kırk günden aşmasa gerü ol dağı arısuzluk olur ⁽⁷⁾ bilgil ṭon gören ve oğlan toğuran kara ve şaru ve bulanuğ ⁽⁸⁾ nesnelere kim görür kamusı arısuzlukdur ammā eger ⁽⁹⁾ ağ nesne görse arınmış olur eger ṭon gören ‘avrat 65^{b(1)} on günden aşağıda arınursa yaykanmadın ⁽²⁾ yā arınduğundan sonra bir namāz vaḳti geçmedin ⁽³⁾ yakınlık etmek dürüst degüldür eger on gün ⁽⁴⁾ oldısa ṭon göreliden berü yaykanmadın yakınlık ⁽⁵⁾ etmek dürüstdür dağı bilgil ki ṭon gören ⁽⁶⁾ oğlan toğuran ve arısuz olan yaykanmadın Qur‘ān ⁽⁷⁾ oğımak ve muşḥaf dutmak ve mescide girmek ḥarāmdur ⁽⁸⁾ cum‘ a gün ve bayrām gün iḥrām bağlanıcak ⁽⁹⁾ yaykanmak sünnetdür bilgil ki yaykanmağda 66^{a(1)} farz olan burnına şu vèrmekdür eveden içeri ⁽²⁾ girüp şu burnı içindeki kılları dibin ölüdünce ⁽³⁾ dağı ağızına şu vèrüp boğazına ġargara vèrmekdür ⁽⁴⁾ andan sonra mecmū‘ı gevdesine şuyı ağıtmağdur ⁽⁵⁾ ammā orucda

yaykanmak isteyicek gece erte olmadan ⁽⁶⁾ ağızına ve burnına şu vère mübālāğa ve gārgara birle ⁽⁷⁾ andan yata erte olıcağ gērü kalan gevdesin ⁽⁸⁾ yuya ammā gece böyle  tmey p  aldısa ağızına ⁽⁹⁾  u vère gārgaradan  tmeye burnına  u vère nefesile   ^{b(1)} yukaru  ekmeye andan namāz kıla ammā a şam olıcağ ⁽²⁾ boğazına gārgara  de burnına  u vère nefesile yukaru ⁽³⁾  eke andan namāz kıla ammā bilgil ki arısuz olan gi i ⁽⁴⁾ evvel yaykanmazdan  ndin yābāna varup  u d k p ⁽⁵⁾ andan yaykanmak gerek z rā  āyed  u yolında ⁽⁶⁾ nesnec k  almı  olan yaykand ktan  onra  u d kicek ⁽⁷⁾  ıka ey  arısuz ol andan  onra k vdesin yumakda ⁽⁸⁾  atı ihtiyāt  tmek gerek t  kim  u degmed gi y r  almaya ⁽⁹⁾ z r  bir zerre  u degmed gi y r  alıcak olursa arıca olmaz  7^{a(1)} pes  ula ları i indeki ve ta ındağı b kl mlere ve k begi ⁽²⁾ i ine  uyı a ıtmak gerek z r   uyı elile ⁽³⁾ d rtse  ol  ok  uymasa kim  u beden  zerine a a ⁽⁴⁾ ve ne  bdest d r st olur ve ne yaykand ğı d r st ⁽⁵⁾ olur ve  bdest alurken ve yaykanurken g zlerin ⁽⁶⁾  atı yummak gerek kim kirp kleri dibine  u  ri e ⁽⁷⁾ eger  ulağına ge urilmi  olursa depretmek gerek t  kim ⁽⁸⁾ arasına  u gire z r   āyed taracuk ola arasına  u ⁽⁹⁾ ge meye amm  eger gevdesinde b re bo ı gibi vey  si ek  7^{b(1)} bo ı gibi nesne olsa altına  u ge mese  ayuramaz d mi ler ⁽²⁾ harac olmasun d y  amm  bunlardan b y cek olsa ⁽³⁾ ve k vdesine yapı sa altına  u ge mese yaykand ğı d r st ⁽⁴⁾ olmaz ta haddi eyd p  ururlar kim gevdesine yavısı ⁽⁵⁾ yapı sa yaykansa altına  u ge mese yaykand ğı  bdest ⁽⁶⁾ ald ğı d r st olmaz H l  at 'l- Fet v da eyd r ⁽⁷⁾ di  arasına nesne yapı mı  olsa arasına  u ⁽⁸⁾ ge mese yaykand ğı d r st olmaz ba  zı    alimler eyitmi  ⁽⁹⁾ eger no uddan b y k olursa arıca olmaz ve ki i  8^{a(1)} olursa arıca olur ba  zılar eyd r yapı an nesne ⁽²⁾  atı olursa m m gibi arıca olmaz z r  anlaru  ⁽³⁾ gibin   altına  u ge mez eger anlaru  gibi olmazsa ⁽⁴⁾  atı yapı maz altına  u ge er arıca olur da ı eyd r ⁽⁵⁾ ve da ı eyd r   avratlaru  sa ı  r lmi  olsa ⁽⁶⁾ dibine  u ge se arıca olur sa ın   zmek h cet ⁽⁷⁾ olmaz amm  er adam olıcağ elbette sa ın   zmek gerek ⁽⁸⁾ z r  eger  r si arasına  u girmezse arıca olmaz ⁽⁹⁾ amm  bilgil kim yaykanmakda s nnet olan evvel  8^{b(1)} elin yuyıp tah ret alıp  bdest almakdur ⁽²⁾ andan gevdesine arısuz nesne bula mı ⁵ olsa ⁽³⁾ yumakdur andan  onra bedenine  uyı    gez a ıdmakdur ⁽⁴⁾ z r  bir kez yumak farzdur ve   kez yumak s nnetd r ⁽⁵⁾ yaykanmağı bild rd kden  onra  bdest almağı bild relim ⁽⁶⁾  bdest almağın sebebi ba  zılar  ıyında  bdesti ⁽⁷⁾ sınımakdur ve ba  zılar  ıyında nam z kılmak istemekd r

⁵ Yazmada *beleşmiş* ya da *belüşmiş* okunacak biçimde yazılmıştır.

(8) ābdesti olmaduğdan sonra şahīhdür ābdest (9) almakda edeb budur kim şu dökmege varıcağ 69^a (1) kıbleye karşı oturmayaya veyā kıbleye arkasın dönüp (2) oturmayaya ve dağı güneşe yā aya karşı oturmayaya (3) Şāfi' ler kıymında örtülü yerde oturıcağ kıbleye (4) karşı oturmak dürüstdür zīrā kıbleden yağa (5) dīvār olmuş olur dīvār men' eder kıbleye karşı (6) şu dökmeği dağı bilgil ki şu döküdüden sonra (7) taşıla yā kesekile yā ağacıla yā bēz parasıyla (8) necis bulaşan yā südük bulaşan yeri silmek gerek (9) arınıncı ammā şağ elile silinmek gerek ve şol 69^b (1) elile silinmek gerek eğer şöyle silerise kim (6) (2) necis bulaşan yerde bir direm kadar necis qalmaya arıca (3) ve tahāret yerine gelür ammā sünnet terk etmiş olur (4) zīrā sildükden sonra yumak sünnetdür ammā yuriken dağı şol elile yumak⁷ gerek barmaqları (5) ucın řehādet barmağın ve baş barmağın doğundur (6) mamağ gerek ammā yuriken necis çıkanı yeri koyuvērmek (7) gerek divşürmemek gerek tā kim aralarında necis (8) qalmaya yunagide necisün koğusu eşeri gidince yumak (9) gerek ammā yur iken şu kıatı urmamağ gerek 70^a (1) tā kim sıçrayup bedenine yā kıaftanına degüp murdār (2) eylemeye dağı evvellerinde şuyı urup elile sürtüp (3) çevre yağa bulaşdurmamağ gerek tā kim çok şu dökmege (4) muhtāc olup isrāf olmaya pes evvel şuyı (5) necis çıkanı yere urup sehelce sürtmek gerek (6) ta necis gidüp arıca olınca andan sonra (7) bir kıağ kez dağı bolca şu alıp urup eveden (8) sürmek gerek kim çevre yanına bulaşan dağı arınagide (9) ammā oruc gününde necis çıkanı yeri koyuvērmemek 70^b (1) gerek tā kim yur iken içerü şu gidüp orucı (2) şınmaya belki kend'özin dēvřürmek gerek yur iken nefesin (3) içerü çekmemek gerek zīrā nefesi içerü çekicek aşağa (4) yanından şu yukaru çekilür řāyed şu içerü gide (5) oruc şına bes oruc olıcağ eveden taşıla yā bēzile (6) silinmek gerek kim sehel nesnecük kıala bir kıağ kez şuyıla (7) yuyıcağ gide ammā yuduğdan sonra bir bēzcügezile (8) yēgrekdür tā kim arasında şucuğaz kıalup örü durıcağ (9) içerü gidüp orucı şınmaya ve dağı oruc gününde şuya 71^a (1) giricek şağınmağ gerek kim altından yā burnından (2) şu gidüp orucı şınmaya dağı bilgil ki gişi (3) dökicek evvel tahāret almazdan öğdin örü şurup (4) öksürüp bir kıağ kez ayağın kıakmak gerek (5) tā kim şucuğaz ne kıaldıysa āleti ucından kııka gide (6) bundan dağı yēgrek oldur kim āletin dibinden duta (7) dağı ve ucından yağa şığaya bir kıağ kez karşı ucına (8) gelen şucuğazı bir kıremüt paracuğıla yā kıuruca taş (9) birle sile ala şu gelmez olınca andan sonra ābdest ala 71^b (1) zīrā böyle etmeyicek olurlarsa gişinün āleti ucında (2) şucuğaz

⁶ Yazmada *sekim* okunacak biçimde.

⁷ Yazmada *sünnetdür ammā yöriğen dağı şol elile yumak* ibaresi sayfa kenarına yazılmıştır.

kalur ābdest alduktan sonra gelür ⁽³⁾ ener haberi olmaz ābdestsüz namāz kıılır bu ihtiyāt ⁽⁴⁾ dan ötrü sofilerün ba' zısı tahāret alduktan ⁽⁵⁾ sonra āletleri ucına panmucağ koyarlar şāyed ⁽⁶⁾ şıgamağ birle gitmedi şucıgāz kaldı ola ⁽⁷⁾ dērler eger gelecek olursa panbuğa bulasun ⁽⁸⁾ taşra çıkup ābdestümüz şınmasun dērler ⁽⁹⁾ zīrā panmuğa bulaşup taşra çıkmayıcağ ābdest 72^a ⁽¹⁾ şınmaz tahāret etmek bildükden sonra bilgil ki ⁽²⁾ ābdestün farzı dördtür birisi yüz yumağdur ⁽³⁾ ve yüz didükleri uzunı saçı dibinden eñegi ⁽⁴⁾ altına degindür ve eni kulağ yumşagından kulağ yumşagina ⁽⁵⁾ degindür birisi kol yumağdur kol dağı barmağları ⁽⁶⁾ ucından dirsegine degindür ve dirsegi dağı ⁽⁷⁾ bile yumağ gerek birisi ayak yumağdur ayak dağı ⁽⁸⁾ topuğdan aşağısıdır ve topuğı dağı bile yumağdur ⁽⁹⁾ ammā bilgil ki ayak barmağınun dırnağı edük 72^b ⁽¹⁾ içinde bükilür barmağun eti üzerine yapışur arasına ⁽²⁾ şu geçmez anı anlamaz gişi şu geçdi şanur ⁽³⁾ ābdesti tamām olmaz ābdestsüz namāz kıılır ⁽⁴⁾ bes kişi bes heftede bir kez dırnağın kesmek ⁽⁵⁾ gerek tā kim bu nesne lāzım gelmeye dördinci başa ⁽⁶⁾ mesh vèrmekdür başun dört bahşında bir bahşına ⁽⁷⁾ mesh vèrmek gerek eger eksük olursa ⁽⁸⁾ ābdesti dürüst olmaz ammā alından yanından ⁽⁹⁾ başun rub' ına mesh vèrmek sünnetdür bu dört 73^a ⁽¹⁾ nesnede eger bir zerre yunmaduğ yer kalursa farz yerine ⁽²⁾ gelmez ābdesti dürüst olmaz bu nesnelerde ⁽³⁾ anuñ için tafşıl ètdük ki ba' zı gişi ābdest ⁽⁴⁾ almağda yaykanmağda ihtiyāt ètmese ne ābdesti ⁽⁵⁾ dürüst olur ve ne hoş yaykanup arıca olur ⁽⁶⁾ namāzı ve tā' ati dağı dürüst olmaz Hülāşada ⁽⁷⁾ eydür bir gişi kaşdıla ābdestsüz namāz kılsa ⁽⁸⁾ kāfir olur bundan sonra bilgil ki ābdestün ⁽⁹⁾ sünnetleri ondur birisi ābdest almazdan öñdin 73^b ⁽¹⁾ ābdest almağa niyyet ètmekdür niyyet ètmek budur kim ⁽²⁾ niyyet ètdüm ki ābdest alam arıca olup namāz kıılmağa ⁽³⁾ lāyık olam dèye eger bu nesne'i dilile dèmeyüp ⁽⁴⁾ göñlinden geçerse dağı dürüstdür birisi dağı ābdest ⁽⁵⁾ almağa başladuğınlayın *bismillāhi 'r-rahmāni 'r-rahīm* dèmekdür ⁽⁶⁾ birisi elin üç gez yumağdur ve birisi dağı burnın yumağdur ⁽⁷⁾ ve birisi sağalı aralığına ve barmağları aralığına barmağların ⁽⁸⁾ soğup sürmekdür şu geçsün dèyü bes imdi yüzün ⁽⁹⁾ yur iken sağ elinün barmağların eñegi altından sağalı 74^a ⁽¹⁾ aralığına şoğa ucından yaña sıyura bir kaç kez eli barmağların ⁽²⁾ dağı elin yur iken aralığına koya sürte ve ayağın yur iken dağı ⁽³⁾ şol elinün şırça barmağın dağı sağ ayağınun sèrçe ⁽⁴⁾ barmağı arasına şoğa dağı aşağıdan yukaru sıyura ⁽⁵⁾ gèrü kalan ayağı barmağların dağı bu düzene ède ⁽⁶⁾ ta şol ayağınun sèrçe barmağı arasına varınca ⁽⁷⁾ ve birisi dağı ābdest sünnetlerinün her ' uzvın ⁽⁸⁾ üç kez yumağdur ve birisi

dağı başına kaplayu mesh vèrmekdür ⁽⁹⁾ ve kaplayu mesh vèrmek oldur kim iki eline şu ala 74^b ⁽¹⁾ bundan sonra gişiyè ne vakt teyemmüm birle namāz ⁽²⁾ kılmak dūrüst olur ani bildürelim kaçan bir kişi ⁽³⁾ şehirde garīb olsa şu dilese vèrmeseler ⁽⁴⁾ yāḥoḍ şu bulsa ammā şovukdan korksa yayқанmağa ⁽⁵⁾ ḥammāma girecek vèreceğ nesnesi olmasa ⁽⁶⁾ teyemmüm almak dūrüstdür eğer sefere gidse yāḥoḍ ⁽⁷⁾ sefer müddeti kadar yère gidmese bir ayruğ maşlahatına ⁽⁸⁾ gidse ve şu dört biḡ adım olsa ⁽⁹⁾ iraklığı teyemmüm almak dūrüstdür ve ba^c zılar 75^a ⁽¹⁾ eyitdiler ol varduğı aradan çağırıcak şehirde ⁽²⁾ ve köyde⁸ eşidilmese gerek dèdiler eğer bundan ⁽³⁾ eksük olursa teyemmüm alduğı dūrüst olmaz ⁽⁴⁾ dèdiler eğer kıyın⁹da adam olsa şu şoracak ⁽⁵⁾ şormasa teyemmüm olsa kılsa şuyı irak şanup ⁽⁶⁾ sonra ḥaber vèrseler kim şu yakındur namāzı ⁽⁷⁾ dūrüst olmaz ikileyin ābdest alıp ⁽⁸⁾ namāz kılmak gerek yoldaşında şu olsa ⁽⁹⁾ dilemese yāḥoḍ bahāsına şatsa akçesi dağı olsa 75^b ⁽¹⁾ olmasa teyemmüm dūrüst degül eğer şu ammā varup ⁽²⁾ almağa korksa yā yılandan veyā düşmāndan veyā yırtıcı ⁽³⁾ veyā ziyān èdici canavardan yāḥoḍ şu kıyuda ola ⁽⁴⁾ çıkarmağa āleti olmaya yāḥoḍ şuyı olsa ābdest ala ⁽⁵⁾ ammā kendü yā tavarı şuşaya deyü korksa teyemmüm ⁽⁶⁾ almak dūrüstdür bilgil ki bizüm mezhebümüzde ⁽⁷⁾ vaktten öñdin teyemmüm almak dūrüstdür ammā eğer ⁽⁸⁾ şu bulam dèyü umarsa yègrek oldur ki vakt āḥirine degin ⁽⁹⁾ beklesin. kaçan ḥaber vèrseler yakında şu var dèyü gālib zannı 76^a ⁽¹⁾ bu olsa kim şu bulur isteyiceğ bir ok atımı ⁽²⁾ yer istemek vācibdür ammā Şāfi^c katında ⁽³⁾ istemek vācibdür gerekise şu varıduğımı⁽⁴⁾ sèzsün gerekise sèzmesün ve bundan sonra ⁽⁵⁾ kankı şuyıla yayқанmak gerek ābdest ⁽⁶⁾ almak dūrüstdür anı bildürelim denizler ⁽⁷⁾ şuyıla ve kıyular şuyıla ve gölcükler şuyıla ⁽⁸⁾ ve bınarlar şuyıla ve yağmurlar ve kırlar şuyıla ⁽⁹⁾ ābdest almak ve yayқанmak dūrüstdür ve eğer şuya 76^b ⁽¹⁾ arıca nesne kıarışmış olsa bal gibi yā sūd gibi⁽²⁾ veyā şābūn şuyı gibi görelüm rengi ve dadı veyā levni ⁽³⁾ dönmiş ola eğer bu üçünden ikisi tağyīr ⁽⁴⁾ olsa ve ol şudan ābdest almak dūrüst ⁽⁵⁾ degül ve eğer birisi tağyīr olsa ancak ābdest ⁽⁶⁾ dūrüstdür ve Muḥtaşar-ı Muḥīḥde böyle dèmiş ⁽⁷⁾ ve ba^c zı fuḫahā kıyında şuya arıca nesne kıarılıcağ ⁽⁸⁾ ve iki vaşfi tağyīr olsa dağı ol şuyıla ⁽⁹⁾ ābdest almak dūrüstdür ammā nevādirinde İmām-ı 77^a ⁽¹⁾ Ebū Yūsuf böyle dèmişdür eğer şuya sıvık nesne ⁽²⁾ kıarılsa eğer levni veyā dadı ayruksıdısa ābdest ⁽³⁾ almak dūrüst degül eğer kıarılan nesnenüñ rengi ve dadı ⁽⁴⁾

⁸ Yazmada KEWYDE biçimde.

⁹ Yazmada kıyında.

yoğise i' tibār eczāsınadır ve eger qarılan çoğise ⁽⁵⁾ ābdest almak dūrüst degül eger şu çoğise ⁽⁶⁾ dūrüstdür ammā İmām-ı Muḥammed kıyında *rāḥimi'llāhu* ⁽⁷⁾ i' tibār eczāyadır rengine ve dadına degül eger qarılan ⁽⁸⁾ nesne çoğise ābdest almak ol şuyıla dūrüst ⁽⁹⁾ degül ve eger şu çoğise dūrüstdür ammā şu içinde 77^b ⁽¹⁾ nesne kaynasa yā bākilā gibi yā et yā birinc gibi ābdest ⁽²⁾ almak ol şuyıla dūrüst degül anuñ için kim kaynayıcağ ⁽³⁾ ta'ām birle şuluk adı andan gidür meger anuñ birle ⁽⁴⁾ kaynaduğları şunu arıca olsun dēyü kaynadalar ⁽⁵⁾ ve içine şābūn koyup kaynaduğları gibi ammā anuñ birle ⁽⁶⁾ dañı şol kadar kaynadsalar kim şunuñ aqmağlığı ⁽⁷⁾ biraz gitse koyılsa ābdest almak ol şuyıla ⁽⁸⁾ dūrüst degül Ebu'l-Fazl-ı Kirmānī eydür ⁽⁹⁾ İzāḥda şöyle dēmiş kim qaçan şuya arı nesne 78^a ⁽¹⁾ qarılsa ve şu aqmağlığını gidermese anı gören kişi şu degül ⁽²⁾ dēmese ol şu birle ābdest almak dūrüstdür ⁽³⁾ gerekse rengi ve tadı tağyīr olsun gerekse ⁽⁴⁾ olmasun ammā qaçan nesne kaynasa rengi yā dadı ⁽⁵⁾ azsa ābdest dūrüst degül Ḥulāşada ⁽⁶⁾ eydür eger şıvuk nesne şuya qarılsa şu üzerine gālib olsa ⁽⁷⁾ ābdest almak dūrüst degül ve eger gālib olmasa ⁽⁸⁾ dūrüstdür bu sözleri naql etdügümüzden maqşūd ⁽⁹⁾ budur kim fuqahānuñ sözleri bu mes'elede muhtelifdür 78^b ⁽¹⁾ ihtiya' etmek gerek żarūret olmayıcağ şunuñ ⁽²⁾ bir vaşfi dönicek andan ābdest almamağ yeğdür ⁽³⁾ ammā sēl şularından ābdest dūrüstdür egerçi ⁽⁴⁾ rengi ve dadı tağyīr olsa oldısa dañı meger kim şol kadar kim ⁽⁵⁾ ābdest alacağ adamuñ bedenine bulaşa ve toprak ⁽⁶⁾ şuyıla bile gitmeye yapışa qala ve ba'zı 'ālimler ⁽⁷⁾ böyle dēmişdür kim 'ulemānuñ ihtilāfi bu mes'elede ⁽⁸⁾ buña maḥmūdür ki eger qarılan nesnenüñ rengi yā dadı ⁽⁹⁾ yā koğusu varise aña i' tibār olına eger bu üç nesneden 79^a ⁽¹⁾ biri bulunmazsa meşkūk şu qarıldığı gibi eczāya ⁽²⁾ i' tibār olına ve eger şu çoğise ābdest¹⁰ almak ⁽³⁾ dūrüstdür ve eger qarılan nesne çoğise ābdest ⁽⁴⁾ almak dūrüst degül eger qarılan un gibi yā uvacuk ⁽⁵⁾ şaman tozu gibi olursa şunuñ seylānına ⁽⁶⁾ eger ol qarılan nesne şuyıla bile ⁽⁷⁾ aqıp giderse ābdest almak dūrüstdür eger ⁽⁸⁾ şuyıla bile aqıp gitmezise şu koyılmış olur ⁽⁹⁾ eger kendü taḥi'atından çıkarmış olur ābdest almak 79^b ⁽¹⁾ dūrüst degül şimdiye degin dēdügümüz şuya qarılan ⁽²⁾ nesne arı olıcağ pes eger qarılan murdār nesne ⁽³⁾ olursa şuda rengi veyā dadı belürmese yā koğusu ⁽⁴⁾ belürmese ol şu murdār olmaz Ḥulāşada eydür ⁽⁵⁾ ol şu ol murdār nesne üzerinden aqar geçerse ⁽⁶⁾ şunuñ qamusı ol murdār nesne üzerine uğrarsa ⁽⁷⁾ geçse ol şu murdār olur egerçi ol murdāruñ ⁽⁸⁾ eşeri şuda belürmezise dañı

¹⁰ Yazmada *ābdeste*.

Mebsūtda eydür ⁽⁹⁾ bir kiři bir havz balsa Őoracak kiři bilmese kim bu Őu 80^a ⁽¹⁾ mısmıl mıdur yoksa murdār mıdur bile ol Őudan ⁽²⁾ iēe ābdest ala eger murdārlik ‘alāmeti yoğise ⁽³⁾ eger öğine yeyecek gelse ĥarāmıduęın bilürse yā ğālib-i ⁽⁴⁾ zanı buyise kim ĥarāmdur yimeye eger göğli dölenürse ⁽⁵⁾ ĥelālıduęına yiye issine Őormaya eger murdār nesne durur ⁽⁶⁾ Őu iēinde olsa Őunuę büyükligi Őol ĥadar olsa kim ⁽⁷⁾ ēevre yanından ölçseler her bir yanı on arşun ⁽⁸⁾ olsa Őudan ābdest ve iēmek dürüstdür zīrā ⁽⁹⁾ murdār olmaz ammā ol murdār nesne duran yerden 80^b ⁽¹⁾ almamak gerek eger ol Őurur Őu dört bucağlı ⁽²⁾ olmasa degirmi olsa yā Őobı olsa büyükligi ⁽³⁾ Őol ĥadar olsa kim bir yanından ābdest ⁽⁴⁾ alıcağ bir yanı deprenmese ol Őu murdār olmaz ⁽⁵⁾ mevc birle deprenmek mu‘teber degül zīrā ne değli ⁽⁶⁾ büyük olursa mevc biribiri ardınca varur ucına erişür ⁽⁷⁾ Ĥulāşada eydür eger durur Őu degirmi olursa ⁽⁸⁾ kırę sekiz arşun gerek bir göle murdār nesne ⁽⁹⁾ düşse Őonra yayılsa her yanı on arşun 81^a ⁽¹⁾ olsa arıca olmaz ammā eger murdār düşdüği vaęt ⁽²⁾ ēevre yanı kırę arşun yā kırę sekiz arşun ⁽³⁾ olsa Őonra azalsa murdār olmaz eger Őurur Őu ⁽⁴⁾ uzun olsa ēnsüz olsa ammā dėvşiricek ⁽⁵⁾ on arşun on arşun iēinde olsa ⁽⁶⁾ ya‘nī ēevre yanı kırę arşun olsa ‘ālimlerüę ⁽⁷⁾ çoęi kıyında arıcadur ammā ba‘zılar eydür ⁽⁸⁾ murdārdur ne değlü ğerekise uzun olsun ⁽⁹⁾ bu dėdüęümüz Őularuę deriğligi dağı Őol ĥadar 81^b ⁽¹⁾ olsa gerek kim elile ēalıę Őu alıcağ dibi açılmaya ⁽²⁾ ammā eger ol dėdüęümüz göllerde ol iēindeki ⁽³⁾ murdār nesnelerüğ yā dadı yā rengi yā ĥoęusu belürse ⁽⁴⁾ ol Őu murdār olur ne değlü ğerekse büyük olsun ⁽⁵⁾ ammā bilgil ki İmām Ebū Yūsuf kıyında ol ⁽⁶⁾ ābdest alduğı yerde dökilen Őudan ğerü alığ ⁽⁷⁾ a‘zāsın yumağ dürüst degül ol Őuyı ⁽⁸⁾ depredüp ol dökilen Őuyı gidermeyince ammā ba‘zı ⁽⁹⁾ ‘ālimler eydür ĥarşu depretmek zahmet olur depretmedin 82^a ⁽¹⁾ olursa dağı dürüstdür bundan Őonra bilgil ki ⁽²⁾ yemişden yā ağaçdan Őıkılıę çıkan Őuyıla ⁽³⁾ ābdest almak dürüst degül Ĥulāşada eydür ⁽⁴⁾ ĥammāmlar ĥavzına yā ĥazīnesine murdār nesne düşse ⁽⁵⁾ Őadru’ş-Şehīde eydür Őaĥīĥ budur ki eger Őu ⁽⁶⁾ bir yanından aęar olursa arıca olur ba‘zılar eydür ⁽⁷⁾ iēindeki ĥadar ağmayınca arıca olmaz bir kiři eli murdāriken ⁽⁸⁾ ĥamāmuę ĥavzına Őoęsa eger Őu bir yanından ⁽⁹⁾ ağarsa yā lülesinden ağarsa ĥalk ĥarşu tēz tēz 82^b ⁽¹⁾ alı durur olursa murdār olmaz zīrā böyle olıcağ ⁽²⁾ aęar Őu gibi olur dağı bilgil ki eger Őu iēine ⁽³⁾ Őol urup nesnesin kesicek ĥanı ağmayan ⁽⁴⁾ canavarlardan düşse siğek gibi kelebek ⁽⁵⁾ gibi yā aru gibi veyā toğuzlankurdı gibi murdār eylemez ⁽⁶⁾ bunlaruğ dağı boğı murdār degüldür bundan Őonra ⁽⁷⁾ bilgil ki yayęandüęin Őuya ābdest alduğu Őu

(8) gevden den ayrıldıktan sonra murdār olur İmām (9) Ebū Hanīfe ve Ebū Yūsuf kıyında *rahimehümā'llāhi* 83^a (1) egerçi ābdestün variken dağı aldujise bes (2) şaķınmaķ gerek ıon degürmemek gerek ammā İmām Muħammed (3) kıyında *rahmetu'llāhi* arıcadur murdār eylemez ol şuyıla (4) aş bişürseler ve ıon yusalar dürüstdür ammā ol (5) şuyıla yayķanmaķ yā ābdest almaķ dürüst degül (6) fetvā İmām Muħammed mezhebi üzerinedür ihtiyāt budur kim (7) elden geldükçe şaķınalar ābdest alurken aķan şuyı (8) kaftanlarına degürmeyeler Hıulāşada eydür arısuz adam (9) yā ıon görmiş ‘ avrat şuya elin şoķsa eger eline 83^b (1) murdār nesne bulaşmış olmasa ol elin şoķduđı şı (2) murdār olmaz İmām-ı Muħammed kıyında *rahimeha'llāhü* ammā İmām-ı (3) EbıYūsuf kıyında *rahimeha'llāhü* murdār olur (4) ammā şaķıh budur kim eger yayķanmaķ için şoķsa elini (5) murdār olur meger kim ayasın şoķmaya barmağı ucıla (6) az az ala elin yuya dağı andan sonra elin şoķa (7) bir kişı yayķanurken şı sıçrasa kab içindeki şuya (8) girse ol şı murdār olmaz ammā aķıp girse murdār (9) olur ammā İmām-ı Muħammed kıyında *rahimeha'llāhü* ve ol 84^a (1) kabdağı şı giren şudan artuķ olsa murdār olmaz (2) ammā bu dedüğümüz ol vaķtdür ki ve ol yayķanan kişinün (3) gevdesinde murdār nesne bulaşmış olmaya bundan sonra (4) ābdesti şıyan nesneleri bildürelüm bilgil ki (5) şı dökmeķ dağı necise çıkan yerden yel çıkmaķ (6) ābdesti şır dağı adamuķ gevdesinden murdār nesne (7) çıkmaķ kan veyā iriņ yā şaru şı gibi ābdesti şır (8) ammā çıkısa görinse aķıp yumağı vācib olan yere (9) bulaşmasa şımaz bes nesne ense āleti ucına ammā görünmese 84^b (1) ābdesti şınmaz eger burnı ucına ense şınur egerçi görünmezse (2) dağı zırā burnı için yumaķ yayķanmaķda farzdur Hıulāşada (3) eydür bir kişinün gözi ağırsa çapak aķsa her vaķtde bir (4) ābdest almaķ gerekdir zırā gālib budur ki gözinden (5) dāyim iriņ aķar sađ yere bulaşur bir kişı ābdest alurken (6) barmağı ud yerine girse ne ābdesti şınur orucı dağı şınur (7) zırā şı gidmiş olur içine ammā yayķanmaķ vācib olmaz (8) ammā ayruķ nesne girse ađaç parası gibi yā şāf gibi (9) bir ucı daşrayise ābdesti şınmaz orucı dağı şınmaz ammā 85^a (1) gerü çıkarsa ābdesti şınur orucı şınmaz eger ağız ıolu (2) kussa kusunđı balđam olmasa ābdesti şınur ağız ıolu (3) kusunmaķ oldur kim ol kusunđı nesne ağızındayiken söyleyümese (4) ba‘zılar eydür ağız ıolu kusunmaķ oldur ki ağızındağı nesneyi (5) dutmaya yāħod katı zaħmetile duta şaķıh söz budur eger (6) ağızından kan gelse eger ağızı yarı kıızılca olsa kanı (7) çok olmuş olur ağızı yarıdan bes ābdesti şınur (8) eger ağızı yarı şarucaraķ olursa ağızı yarı çok olmuş (9) olur ābdesti şınmaz eger bu kanı dişı

arasından çıkırsa 85^b (1) ābdesti şınur egerçi az olup yarın kızıl dağı (2) étmezise eger sümürse burnından mercimek kadar (3) kaçuğaz çıkırsa ābdesti şınmaz uyumağ yatıben (4) yā söykenüben şır ābdesti İmām Ebū Hanīfenüñ (5) bir rivāyeti budur kim arkasın dīvāra vërse uyısa (6) mağ' adı yer üzerinde olsa ırılmasa ābdesti şınmaz (7) uyurken düşse ve düşdüginleyin uyansa ābdesti (8) şınmaz ammā gèrū kılan imāmlar kıyında *rahimehümü'llāhü* (9) uyanuğ düşicek dağı ābdesti şınur ammā otururken 86^a (1) uyumağ yā örü dururken yā namāz içindeyiken uyumağ (2) ābdesti şınmaz ammā İmām EbūYūsuf kıyında *rahimeha'llāhü* (3) kaçdıla secdede uyıyıcak şınur uğunmağ dağı delürmek (4) bāliğ olmuş adam gülmek şol kadar kim yanındağı adam (5) işide ābdesti şınur ve eger cenaze namāzında gülse (6) ābdesti şınmaz eger şol kadar gülse kim kendü işide (7) yanındağı adam eşitmeye ābdesti şınmaz ammā namāzı fāsıd olur (8) elin şeşip ikileyin kıılmağ gerek eger kendinüñ āleti (9) durmuşiken şu yakınlık èdecek yere yalıncağlayiken toğunsa 86^b (1) ābdesti şınur egerçi nesne çıkmadısa dağı ammā kişinüñ (2) cirāhatı olsa vağt evvelinden āhirine degin güye (3) eger gelmezise kanı yā irinji veyā şaru şuyı vağt (4) āhirinde ābdest ala ol vağtün namāzın kıla (5) egerçi kanı irinji ağa durursa dağı eger ikinci vağtde (6) diğirise ol evvelki vağt namāzın dağı ikileyin (7) kıla eger ikinci vağtde dağı 'ādetden taşra ağarsa (8) her vağt bir ābdest ala kıla egerçi ol cirāhatından (9) nesne ağa durursa dağı bir ābdestile ol vağt 87^a (1) namāzından artuğ ayruğ namāz dağı kıılmağ dürüstdür (2) ve kaçaya kıalmış namāz gibi ve nāfile namāz gibi (3) ol kan yā irin ağan yeri bağlarsa dağı dürüstdür (4) namāzı bağlamazise dağı ammā dāyim kan irin ağsa (5) ve kaçtānına bulağsa yumazise dağı namāzı dürüstdür (6) ammā ba' zılar eydür eger dāyim ağmasa her vağtde dört (7) bès kez ağsa yumağ gerek ba' zılar eydür her vağtde (8) bir kez yumağ südüki durmayan burnı kanı durmayan (9) ve içi geçen dağı her vağtde bir kez ābdest alıp kıılmağ gerek 87^b (1) egerçi ol 'özrüñ bileyise dağı ammā bilgil ki kişi 'özürlü (2) ol vağt olur ki ol vāki' olan 'özür cirāhatı (3) ağmağ yā südüki durmamak gibi şöyle ola kim ol (4) evvel vāki' olduğı vağtün evvelinde āhire degin durmaya (5) ol vağtün farīzası¹¹ kalıcak vağt aralığında bulunmaya (6) ammā ol vağtten şonra dāyim ağmak şart degül 'özürlü olmağa (7) belki her vağt içinde dört bès kez bulunursa (8) 'özürlü olur ve ba' zılar kıyında her vağt içinde (9) ve iki kez dağı bulunursa 'özürlü olur her vağt içinde (9) ve iki kez dağı bulunursa 'özürlü olur her vağt için 88^a (1) bir ābdest

¹¹ Yazmada *farza*.

alıp kılmak dürüstdür egerçi kılrıken ol ⁽²⁾ ‘özür vâkı’ olursa dağı namâzı fâsıd olmaz ammâ kaçan ki ⁽³⁾ ol ‘özri azalsa evvelki gibi vâkı’ olmasa ‘özri gider ⁽⁴⁾ ol ‘özri bulunurken namâzı dürüst olmaz ol ‘özür vâkı’ olmadığı aralığda kılmak gerek namâzın el-faşlu⁽⁶⁾ l-evvelü bundan sonra namâzı nece olıcağ /// tamâm olur ⁽⁷⁾ şartları ve rüknleri vâcibleri ve sünnetleri ⁽⁸⁾ ve edepleri nedür anı bildürelüm andan sonra namâzı bâtıll ⁽⁹⁾ edenleri fâsıd edenleri ve mekrüh edenleri nedür 88^b ⁽¹⁾ anı bildürelüm bilgil ki namâzuñ şartı beşdür ve şart dëyü ⁽²⁾ aña dërler kim namâz başlamadıñ anları yerine getürmek vâcib ola ⁽³⁾ eger ol şartlaruñ birisi yerine gelmezise namâzı dürüst ⁽⁴⁾ olmaya bes bilgil ki ol beş şartuñ birisi oldur ki ⁽⁵⁾ gevdesinde yâ tonında veyâ namâz kıldığı yerde murdâr ⁽⁶⁾ nesne olmaya eger mâni’ olacağ kadar nesne olurise ⁽⁷⁾ namâzı dürüst olmaz ammâ bilgil ki bu nesnelere arı ⁽⁸⁾ olmak şartdur namâz dürüst olmağa ve gönül dağı ⁽⁹⁾ namâzu kılrıken dünyâ endişelerinden arıca olmak şartdur 89^a ⁽¹⁾ namâz kabül olmağa belki müttakiler mezhebinde gönüli ⁽²⁾ yaramaz şıfatlardan dağı arı olmak şartdur namâz kabül ⁽³⁾ olmağa ve ol yaramaz şıfatlar kibr ve ‘ucb ve riyâ ⁽⁴⁾ ve hâsed ve tağdîrden gelene rızâ vërmemek kibrdür ⁽⁵⁾ ve birisi dağı oldur kim namâz kılrıken ‘avret olan ⁽⁶⁾ yeri açuğ olmaya ve birisi dağı oldur kim¹²⁽⁷⁾ namâz kılıcağ kıbleye karşı dura ve birisi dağı oldur kim her namâzı⁽⁸⁾ vağti içinde kıla ve beşinci oldur kim namâz kılmadı durıcağ ⁽⁹⁾ niyyet eyleye ba’zılar eydür niyyet edicek namâz kılmadı 89^b ⁽¹⁾ Ka’ beye yöneldüğine dağı bile niyyet etmek gerek ammâ ‘âlimleruñ ⁽²⁾ çoğı kıyında Ka’ beye yöneldüğine niyyet etmek şart degül ⁽³⁾ bilgil ki bu beş şartı tafşil etmek gerek bes evvel ⁽⁴⁾ bilgil ki şol murdâr nesne kim adamuñ gevdesine ⁽⁵⁾ yâ tonına namâz kıldığı yere degicek namâzı dürüst olmaz ⁽⁶⁾ ve murdâr nesne dağı iki dürlüdür birisine galiz dërler ⁽⁷⁾ ve birisine hafif dërler ve ol galiz dedükleri murdâr ⁽⁸⁾ nesne yâ koyudur veyâ sıvığdur ve sıvığı ve koyusu ⁽⁹⁾ adam boğı gibi yâ şığır yâ at boğı gibi yâ deve 90^a ⁽¹⁾ yâ eşek boğı gibi yâ tavuğ yâ ördek yâ kaz boğı gibi ⁽²⁾ yâ sıvığ olan adam südüğü gibi ve süci ve kanı gibi ⁽³⁾ ammâ balığ kanı yâ cigerden ve ba’zıdan akan kan ⁽⁴⁾ veyâ tamar içinde et arasında kan kim boğazlayıcağ ⁽⁵⁾ çıkıp gitmez qalır murdâr degül egerçi yenmezise dağı ⁽⁶⁾ namâz kılmadı mâni’ olmaz ve eger bu galiz dedükleri ⁽⁷⁾ murdâr nesnenüñ koyusından bir direm kadarı ve sıvığından ⁽⁸⁾ adam ayası kadar namâzuñ kılan kişinuñ gevdesine veyâ tonına ⁽⁹⁾ yâ ayağına ve ayağın

¹² Yazmada *her namâzı vağti* ibaresinin üzeri iki çizgi ile karalanmıştır.

koyacağı yere veyā yüzün koyacağı yere 90^{b(1)} degse namāzı dürüst olmaz ve ol hafif dedükleri ⁽²⁾ murdār nesne daḥı yā koyudur yā sıvıkdur ve koyu olan ⁽³⁾ eti yinmez kuşlar boḳı gibi zīrā eti¹³ ve eti yinür kuşlar ⁽⁴⁾ boḳı arıdur tavuḳdan ve ördekden ve kazdan artuḡı ⁽⁵⁾ ve sıvık olan eti yinür canavarlar sidügi gibi ve eger ⁽⁶⁾ bu hafif dedükleri murdār nesneden daḥı namāz kılanuḡ ⁽⁷⁾ gevdesine yā tonına şol kadar degse kim degen yerüḡ ⁽⁸⁾ özünü daḥı bir qarış olsa namāzı dürüst olmaz ve bir ⁽⁹⁾ qarışdan eksük olsa namāzı dürüst olur ve sıçan boḳı 91^{a(1)} yā südügi yā giyecege veyā yeyecege degse murdār olmaz ⁽²⁾ ammā Hülāşada eydür şahih oldur ki bir direm kadar ⁽³⁾ degse murdār eyler Ebū Ca^c fer eydür kedi ⁽⁴⁾ yā sıçan südügi tona degse murdār eylemez ve şuya ⁽⁵⁾ degse murdār eyler eger bu murdār nesne namāz kılanuḡ ⁽⁶⁾ ayaḡı altında yā alnın ḳoduḡı yerde *subḥāna Rabbiye'l-a'la* ⁽⁷⁾ dēyecek deḡlü tursa namāzı fāsıd olur ikileyin kılamak ⁽⁸⁾ gerek Hülāşada eydür eger bir ayaḡı altında olsa ⁽⁹⁾ māni^c olacaḡ kadar murdār şahih budur kim namāzı dürüst olmaz 91^{b(1)} eger murdār yere secde eyledükden sonra tāhīr yere ⁽²⁾ secde eylese namāzı dürüst olur Ebī Yūsuf ⁽³⁾ kıyında *rahmetu'llāh* Ḳudūri şerhinde dürüst olur ⁽⁴⁾ demiş Ebū Yūsuf ḥilāfin aḡmamış eger murdār ⁽⁵⁾ yere ayaḡın ḳosa namāza şürū^c étse ve sonra ⁽⁶⁾ arıca yere naḡl eylese tēzcek namāzı dürüst olmaz ⁽⁷⁾ ammā arıca yer üzerine dururken namāza başlasa sonra ⁽⁸⁾ murdār yer üzerine varsa gērü andan yer üzerine varsa ⁽⁹⁾ namāzı dürüst olur eger tēzcek vardısa Mecma^c da 92^{a(1)} eydür bir kişi farz ödeyecek deḡlü murdār yerde tursa ⁽²⁾ namāzı fāsıd olur Ebū Yūsuf kıyında ammā İmām ⁽³⁾ Muḡammed kıyında *rahimehümā'llāhi* olmaz ve ol rükünden ⁽⁴⁾ fāriḡ olmayınca ve bir daḥı eydür Ebū Yūsuf secde'i ⁽⁵⁾ tamām éder alnın ḳoduḡunlayın bēs murdār üzerine ⁽⁶⁾ ḳosa alnın namāzı fāsıd olur İmām Muḡammed kıyında ⁽⁷⁾ *rāḥimi'llāhu* secdeden ḳalkmayınca tamām olmaz bes ⁽⁸⁾ ḳalkmayınca namāz fāsıd olmaz eger murdār nesne ⁽⁹⁾ ayaḡı turaçaḡ ve alnı duracaḡ yerde artuḡ yerde olsa 92^{b(1)} namāzı fāsıd olmaz eger murdār nesne tona degse üç kez ⁽²⁾ yumaḡ gerek her bir kez yuduḡça ḳuvveti yētdügi kadar sıkmaḡ ⁽³⁾ gerek eger bulaşan nesnenüḡ rengi olsa üç kez ⁽⁴⁾ yumaḡ birle rengi gitmese arıca olur ammā göñil dölenmezise ⁽⁵⁾ yēdi kez yuyup sıkmaḡ gerek eger demür altına degse ⁽⁶⁾ murdār nesne bıçak gibi āyine oda kızdursa ⁽⁷⁾ göyinse arıca olur eger görünür murdār nesne degse ⁽⁸⁾ demür altına yüzi düz olsa silmek birle arıca olur ⁽⁹⁾ ammā yumayınca yaş nesne kesmemek gerek ammā sıvıḡ

¹³ Yazmada eti kelimeleri farklı yazılmış ve tekrar edilmiştir.

93^a (1) nesne degse südük gibi silmek¹⁴ birle arıca olmaz (2) yumağ gerek eger bıçağı murdār şu birle şıvarsalar (3) murdār olur İmām Ebū Yūsuf kıyında *rahmehu'llah* (4) üç kez kızdursalar arıca şuyıla şıvarsalar arıca (5) olur kaçan bir arısuz nesne üzerine bir arıca bēz döşeseler (6) üzerine namāz kılsalar namāzı dürüst olur Hūlāşada (7) eydür kaçan bir yerde yaş murdār nesne olsa üzerine (8) bir kalıñ nesne döşeyeler kalı gibi yā keçe gibi üzerine namāz (9) kıllalar namāzları dürüst olur ammā üzerine yufka 93^b (1) nesne döşeseler bēz gibi eger ol murdār nesne ol bēze (2) bulaşup eşeri belürse üzerine kılmak dürüst degül (3) eger belürmese dürüstdür kaçan namāzlağısunuñ bir yanı (4) murdār olsa yā bir yanı arı olsa aruca yanın (5) yukaru eylese murdār yanın aşağa eylese üzerine namāz (6) kılsa namāzı dürüst olmaz eger başmağı altında murdār (7) nesne olsa başmağıla namāz kılsa namāzı dürüst (8) olmaz eger başmağın çıkarsa ayağın üzerine kosa namāzı (9) dürüst olur ol namāzuñ bēş şartınun birisi dağı 94^a (1) namāz kılan kişinun gövdesinde ‘avret olan yeri (2) görünmemekdür bes imdi er adamun ve ‘avratun gevdesinde (3) ‘avret olan yeri ne arasıdur anı bildürelüm (4) bilgil ki er adamun ‘avret dedükleri yeri göbegi (5) altından ve dizi altına degindür halāyıkun ‘avret (6) dedükleri dizleri altından emcekleri altına degindür (7) āzad ‘avratun ‘avreti dedükleri yer yüzinden ve avcı (8) içinden artuğ yeridür Ebū Hanīfe bir sözi nece ayağı (9) dağı ‘avretdür bes ‘avratların elleri üzeri yā ayakları 94^b (1) görünse namāz kıılırken namāzı dürüst olmaz bes kaçan (2) erün ve ‘avratun gevdesinde olan ve ‘avret yeri (3) ne aracuğuduğın bilseñ bilgil ki bu ‘avret (4) olan yerden adamun bir ‘uzvınun dört bahşında (5) bir bahşı kadar namāz kıılırken açılsa bir āyet Qur’ān (6) okıyacak deñlü açuğ durursa namāzı dürüst olmaz (7) ve ‘uzv dedüğümüz adamun incigi gibidür ve uyluğı gibidür (8) yā kolu gibidür yā karnı yā arkası gibidür ve adamun dağı (9) ud yeri bir ‘uzvidur ve ‘avratların başından aşağa 95^a (1) sarқан saçı dağı ‘avretdür ve eger dört bahşda bir bahşı (2) görünürse saçınun namāzı dürüst olmaz bir şart dağı (3) namāzuñ namāz kıılırken kıbleye yönelmekdür ammā bilgil ki (4) her yerün kıblesin bilmekdür ve katı müşkildür zīrā (5) her iklīmün tūlin ve ‘arızın bilmek gerek dağı güneş (6) hamel burcındayiken dāyire’-i hindiyye birle ‘amel edüp kıble’i (7) çıkarmak gerek dağı her mescidün mihrābın ol hağ (8) üzerine eylemek gerek hāliyā bu bizüm şehrimüzün kıblesi kim (9) İznīkdür gün

14 Yazmada *gerek* kelimesinin üzeri karalanmıştır.

toğusıla ve gün batısı ortasinadır 95^{b(1)} bes kaçan bir şehride kıble bilmek¹⁵ ve mihrāb eylemek⁽²⁾ isdense nevrozuñ güninde veyā nevroz ayında⁽³⁾ gün toğduğı yeri sağ kolı berāberinde kıla gün⁽⁴⁾ batduğı yeri şol kolı berāberinde kıla ammā biraz gün⁽⁵⁾ toğduğundan yaña dönerek tura zīrā bu şehriñ⁽⁶⁾ kıblesi her dāyirenüñ üç yüz altmış bahşında on altı⁽⁷⁾ bahşı kadar maşrıkdan yaña māyildür bes bu miqdār maşrıkdan⁽⁸⁾ yaña meyl edüp dağı burnı toğrısına bir mihrāb eyleye⁽⁹⁾ dāyim namāzı ol mihrāba kıla ammā bilgil ki bu İznīkdan 96^{a(1)} karşı gün toğusından yaña gitdükçe biraz gün⁽²⁾ batısından yaña dönerek kılamak gerek gün batısından⁽³⁾ yaña gitdükçe gün toğusından yaña dönerek kılamak gerek⁽⁴⁾ ne kadar yer gidicek ne kadar dönmek gerekdir kim ‘ilm-i⁽⁵⁾ hendesede bilinür namāzuñ gerü kalan şartların⁽⁶⁾ ri‘āyet etmekden kıbleye yöneli bilmek müşkildür⁽⁷⁾ kişi şöyle yönelmek gerek gerek burnı toğrısından⁽⁸⁾ bir hať çekseler toşdoğrı vara Ka‘benüñ harāmına⁽⁹⁾ uğraya eger uğramazsa namāzı dürüst olmaz bundan sonra 96^{b(1)} bilgil ki kişi bir yere varsa kim anda kıble bilinmese⁽²⁾ ol yerüñ kavmine şormak gerek eger şoracak kişi⁽³⁾ bulamasa göñil kankı yaña dolenürse ol yaña kılamak gerek⁽⁴⁾ eger göñül dölendügi yere kılsa sonra bilse kim yañılmış⁽⁵⁾ ve namāzın gerü döndermeye eger şayru olsa kıbleden⁽⁶⁾ yaña döndürecek adam bulmaza kankı yaña yöneli bilürse⁽⁷⁾ kıla eger kıbleden yaña dönüp kılamağa düşmānından korksa⁽⁸⁾ düşmānından yaña döne kıla namāzuñ bir şartı dağı namāzı⁽⁹⁾ vaqt içinde kılamakdur bes bilgil ki erte namāzınuñ 97^{a(1)} vakti gün toğıcak yer arkırısına uğraduğundan sonra⁽²⁾ toğuncaya dekdür gün toğduğınun nişānı oldur kim⁽³⁾ gün batısından yaña yüce tağlar olurise anlaruñ⁽⁴⁾ başına günün nürü dokına eger gün batısından yaña⁽⁵⁾ tağ olmazise günün kıyısı çıkıcak gün toğmış olur⁽⁶⁾ ammā olur kim gün doğusından yaña yüce tağlar olur ki⁽⁷⁾ gün geç çıkar anuñ gibi yerde erte namāzın tēzcek kılamak⁽⁸⁾ gerek bir kişi erte namāzın kılsa *tahıyyeti ‘abduhu*⁽⁹⁾ ve *rasuluhu* ye degin okumadın gün toğsa namāzı dürüst olmaz 97^{b(1)} kaçan erte namāzı vaqtin bilsek bilgil ki öyle namāzı⁽²⁾ vaqtinüñ evveli oldur kim bir toğrıca ağacı bir düz yerde⁽³⁾ dikeler mādēm ki gün batısında yana gölgesi⁽⁴⁾ var dağı öyle vakti olmamış olur eger gün batısındın yaña¹⁶⁽⁶⁾ gölge dükense⁽⁷⁾ gölgesi gün toğısından yaña dönse ol vaqt⁽⁸⁾ öylenüñ evvel vakti olur sonra ol ağacuñ gölgesi⁽⁹⁾

¹⁵ Yazmada *dilesey* kelimesinin üzeri karalanmıştır.

¹⁶ Yazmada beşinci satırın tamamını ve altıncı satırın bir kısmını oluşturan⁽⁵⁾ *yüce tağlar olurisa anlaruñ başına günün nürü dokına*⁽⁶⁾ eger gün batısındın yaña tağ olmazisa ibaresinin üzerine çizgi çekilmiştir.

iki kendü kadar olincaya degin öyle namāzınuñ vaqtidür 98^a (1) ammā bilmek gerek ki yêrde kim gün adamuñ çaķ (2) depesi üzerine gelmez anda ol dedükleri nesnenüñ (3) gölgesi gün batısından yaña dükenicek dibinde (4) şimāldin yaña biraz gölgecük alur ve ol gölge (5) ne adardur ölçmek gerek anuñ üzerine hisāblamak (6) gerek iki kendü kadar olunca öyle vaķti olur (7) andan şonra kindünün evvel vaķti olur andan (8) gün batıncaya degin kindü vaqtidür ammā bilgil kim (9) gün batısından yaña yüce tağ olsa gün 98^b (1) anuñ depesinden batduğınlayın aħşam olmaz (2) gün tağ başından endüginleyin aħşam namāzın (3) ılmamak gerek oruc açmamak gerek ta varıp gün biraz (4) aşıağa enüp şu‘ lesi gidmeyince bundan şonra (5) bilgil ki açan bir kiři kindi namāzın ılıyururken (6) gün batsa namāzı fāsıd olmaz ılıp tamamlamak gerek (7) zīrā namāz ılmağa sebep olan vaķt nāķıřdur (8) ammā érte namāzın ılıyururken gün toğsa namāzı (9) bātıl olur namāzın bozup omak gerek ve gün bir sünü 99^a (1) boyı alduđdan şonra azā ede zīrā érte namāzın (2) ılmağa sebep vaķt kāmil vaķtidi ve nāķıř (3) vaķtde ılmaķ dürüst olmaz bundan şonra bilgil kim (4) gün batısından yaña olan ızılılık gidüp ağarıncaya degin (5) aħşam vaqtidür ağarduğdan şonra yatsu vaķti (6) girür ammā bilmek gerek kim şehirlerde yüksek (7) yêre ıķmayınca gün batduğı yêr görünmez bes ol (8) ızılılık gitdi şanurlar yêyecek yêrler dağı gelürler (9) beklerler kindi namāzın ılurlar ol namāz dürüst 99^b (1) degüldür zīrā ol adar vaķtde ol ızılılık gidmez (2) bes bir yüksek yêre ıķup baķmak gerek ol ızılılık (3) gitmeyince yatsu namāzın ılmamak gerek yāhođ aħşamdan (4) şonra ĥaylī vaķt küyüp andan şonra yatsu (5) namāzın ılmaķ gerek ĥuşūşā kim İmām-ı A‘zam (6) Ebū Ĥanīfe *rahmetu’llāhi ‘aleyh* mezhebince ol (7) ızılılıkdan şonra ağlık dağı gitmeyince yatsu (8) namāzı vaķti girmez bes yatsu namāzı vaķti vitr (9) namāzı vaķti ol ızılılık gitduğından érte namāzı 100^a (1) vaķtine degindür bilgil ki bir kiři namāz vaķti ıķdı mı (2) ve ıķmadı mı bilmese vaķt-i namāz dēyü niyyet edüp (3) ılmaķ gerek eger vaķt ıķmamıř olurise vaķt-i (4) namāzı olur eger vaķt ıķmıř olursa ol vaķtün (5) azāsı yêrinedurur ve bir şartı dağı namāzuñ namāz ılmağa (6) niyyet etmekdür niyyete budur kim kiři ılduğı namāz (7) ne vaķt namāzıdur göñli birle bile ammā Ķınye’de eydür (8) göñliyile bilmek yêtmez belki ılmağa dağı aşd etmek gerek (9) şaĥīĥ budur zīrā Hidāye Şerĥ-i Kifāyede 100^b (1) böyle dēmiřdür zīrā bir kiři küfri bilse küfre niyyet (2) etmiş olmaz zīrā küfre niyyet edicek kiři kāfir olur (3) *ne‘ūzubillāhi* açan kiři érte namāzın ılsa şart (4) budur kim ol érte vaķtinün namāzın

kılmaga kaşd ⁽⁵⁾ éde gerü kalan namāzlarda dağı her birin kılduğınca ⁽⁶⁾ vađt namāzıduđına yā każāya kalmış namāzıduđına ⁽⁷⁾ gōnlile kaşd étmek gerek eger dilile dağı dërse ⁽⁸⁾ yègrekdür bes dilile dèyicek eger vađt ⁽⁹⁾ namāzın kılursa eyde kim niyyet étdüm uşbu érte

İKİNCİ BÖLÜM

ÇEVİRİ

2.1. ÇEVİRİ

51^a Onun hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Âlimdir, ilminin sonu yoktur. Kudretlidir, kudretinin sonu yoktur. Âlemde hiçbir şey onun isteği olmadan (var) olmaz ve yok olmaz. Görülmesi mümkün olan bütün nesnelere görür, işitilmesi mümkün olan bütün nesnelere işitir. (Onun) Kur'an'da ve hadiste naklolunan bütün sıfatları doğrudur, hepsi eksiklikten ve kusurdan uzaktır. Bütün sözleri ve işleri doğru ve dürüstdür, hikmet üzerindedir. Ve "Mustafa Muhammed Hak Teala'nın peygamberidir, her ne haber verdiyse 51^b hepsi doğru ve gerçektir. Gökten peygamberlere enen kitapların hepsi gerçektir, (peygamberlerin) hepsi hak peygamberlerdir. Melekler yaratılmışlardır, yerlerde (ve) göklerde daima ibadet ederler. Hak Teala ne buyurursa imanla yerine getirirler." der. "Kıyamet kopacaktır. Kur'an'da ve hadiste kıyamet hâllerinden her ne geldiyse gerçektir, olacaktır." der. Ve de iman edip der ki: "Her kim ki hayır ve şerden ne işlerse Hak Teala kudreti ve dileğiyle (kişinin) kendi kuvveti ve iradesinden meydana gelir." der. 52^a Her ne kadar kendi kuvveti ve dileğini de Tanrı Teala yaratır ise de, Hak Teala'nın kudreti ve dileğine bağlıdır. Mesela ne zaman bir kişi Kur'an okumak istese Tanrı Teala'nın takdiri ve dileğiyle dilini kımıldatır. Hak Teala onun dilinde okumak kudretini ve okumak fiilini yaratır. Eğer başka söz söylemek isterse başka söz söyleme kudreti ve başka söz yaratır. Nasıl ki bir kimse dilini kımıldatıp konuşmak istese Hak Teala konuşmak kudretini ve konuşmak fiilini yaratmamaya da kadirdir. 52^b Geri kalan işleri de bununla karşılaştır. Mesela ne zaman Hak Teala iradesiyle (kişi) elini sallasa (Hak Teala) vurmak kuvvetini ve vurmak fiilini yaratır. Gözünü açsa görmek kudretini ve fiilini yaratır. Adım atsa yürümek kudretini ve fiilini yaratır. Fakat bir kimse gözünü açınca görmek kudretini yaratmamaya (ve) ayağını kımıldatınca yürümek kudretini yaratmamaya da kadirdir. Fakat kullarının iradesi bozulmasın diye her zaman böyle yapmaz. Ancak Peygamber mucizeler kılmak istese yahut bir veliye keramet kılmak istese -bakıp görmemek, dilini kımıldatıp konuşmamak gibi- tabiata uymayan işler yaratır. 53^a Kulun kendi iradesiyle yaptığı işleri (aslında) Hak Teala'nın yarattığını işte bu tabiata aykırı işlerin var oluşundan anla. Âdemoğullarının kendi işlerini yapmakta özgürlüğü yoktur. İşlerini yapmaya güç veren ve işlerini yaratan Hak Teala'dır. Ondandır.

sonra kul ne kadar çok ibadet ederse Hak Teala üzerine onu cennete koymak vacip (gibi bir zorunluluk) olmadığını bil. Çünkü kişi ömrünün tamamını Hak Teala'nın kulluğuna sarf etse (bu), bir günlük sağlığın şükrünü karşılamaz. 53^b Belki bin yıl ibadet etse bir günlük diş sağlığı şükrünü karşılamaz. İşte Âdem ve Âdemoğulları önden ücretini, işinin hakkını alıp ondan sonra işleyen şu işçiye benzer. İşte şimdi işledikten sonra geri bir şey dilemek uygun düşmez. Gerçi kişinin işlediği ibadet Allah'ın dünyada verdiği nimetlerin binde birinin şükrünü karşılamasa bile Hak Teala'nın cömertliğinden ve iyiliğinden iyi ameller işleyenlere ahirette sevap vereceği ve cennete koyacağı sözünde yalan olmaz. 54^a O azıcık kulluğun karşılığına gözlerin görmeyip kulakların işitmediği gönüllerden geçmeyen sonsuz nimetler, devletler, padişahlıklar verecektir. İbadet edenleri cennete koymayı Hak Teala'nın söz vermesi, kendi lütfundan vacip olur. Her ne kadar ibadetleri (cennete girmeyi) vacip edemezse de bil ki günah işlemek de cehenneme girmeyi vacip edemez. Zira Hak Teala kullarını nasıl dilerse öyle eder. 54^b Cehenneme koymak vacip olana kadar (kulların) günahını bağışlamak, ayıp olan (ve) uygun olmayan bir iş değil. Çünkü Kur'an'da şöyle buyurdu: "Bana asi olanları cehenneme koyarım." dedi. Onun sözünde yanlış olmadığı için onun sözü günah işleyip emirlerini yerine getirmeyenleri affetmezse cehenneme (koyacağını) vacip etti (zorunlu kıldı). Öyle iken onun sözünde yalan bulmak mümkün değildir. Bundan sonra bil ki küçük günahlar: Sapkınlık meclisine bakmak ve çalgı çalınan yerlere gitmek, manasız yere gülmek, boş sözler söylemek, (gizli) konuşulanlara kulak vermek gibidir. Eğer (kişi) büyük günahlardan kaçınırsa namaz kılmak ve oruç tutmakla, hacca gitmekle, cuma namazına gitmekle ve geri kalan farz ibadetlerle (küçük günahlar) gider. 55^a Ama büyük günahlar -içki içmek gibi, zina etmek gibi ve yalan söylemek gibi- tövbe etmekle gider. Fakat adam öldürmek, bir kimseyi dövmek ve bir kimseye sövmek ya da bir kimsenin dedikodusunu yapmak ya da bir kimsenin malını almak gibi büyük günahlar kul hakkına girer ve tövbeyle gitmez. Tefsir sınırlarında: "Kâfir müslüman olsa bütün günahları gider, kul üzerinde hakkı olan günahı gitmez." demiştir. 55^b İşte kul üzerinde hakkı olan günahın tövbesinin çaresi, o hak sahibinden helallik istemektir. Bazı âlimler helallik istediğinde dahi açıklamak gerektiğini söylemişlerdir. (Şöyle) söylemesi gerekir ki: "İşte senin hakkından bu kadar nesne aldım, bana bağışla." derse helaldir. Ve eğer derse ki: "Benim üzerimde hakkın var, bağışla." ne olduğunu söylemezse, (o da) helal ederse dürüst olmaz. Ancak açıklanınca büyük fesatlık olacaksa açıklamaya gerek

olmaz. 56^a Şunun gibi; (biri) bir kimsenin karısıyla veya kızıyla zina etmiş olsun, eğer (bunu) söylerse (işin sonu) birbirini öldürmeye varsın yahut aralarında düşmanlık oluşsun artık bundan sonra (düşmanlık) gitmesin. Eğer hak sahibi adam ölse ya da kaybolursa helallik istemek mümkün olmasa onun için dua etsin, tövbe etsin. Kendi dahi (ibadetlerinin) birazını o hak sahibine verip birazı kendine kalıncaya kadar çok ibadet etsin. Ama bazı muhakkikler: “Eğer çok ibadet edip Hak Teala rızasını kazanırsa Hak Teala kendi lütfundan o hak sahibine bir mertebe gösterir. 56^b Kıyamette o hak sahibi o mertebeyi görünce ‘Ey âlemlerin Rabbi, bu mertebe hangi peygamberindir?’ der. Hak Teala: ‘Birinde hakkı olup bağışlayan o kişisindir.’ der. O hak sahibi: ‘Ey âlemlerin Rabbi, benim falan kişi üzerinde hakkım var, bağışladım. Bu mertebeyi bana ver.’ der. Hak Teala ona bundan sonra ‘En iyisini Allah bilir.’ işin aslı (budur.)” demiştir. Bundan sonra bir kişi hem ibadet etse hem günah işlese, önce günahları kadar cehennemde yanması ondan sonra çıkıp cennete girmesi ve (böylece) ibadetlerinin sevabını bulması gerektiğini bil. 57^a Ama (Allah) lütuf gösterip günahını affederse önceden cennete girer. Ya Peygamber hazreti *-Allah’ın selamı üzerine olsun ve onun yolunda gidenlerin cümlesinin üzerine-* şefaath ederse ya da âlimlerden veya şehitlerden veya başka şefaath etmeye hakkı olan kişiler cehenneme girmeden ya da cehenneme girdikten sonra günahı kadar yanmadan şefaath ederseler, Hak Teala’dan dilerse Hak Teala bunları dünya karışıklığından uzaklaştırır. 57^b Bunlar Hak Teala kulluğunu yerine getirdikleri için Hak Teala beklemedikleri yerden bunların rızıklarını ayaklarına gönderdi. Bazı veliler ve peygamberler nefislerini kırıp (ona) zahmet vermek için ya sanat işlerler ya koyun güderler ya bağ beklerlerdi. (Bunu yapmaları) her kişinin eceli ve rızıkının henüz yaratılmadan takdir edildiğini (yazılı olduğunu) bilmedikleri için değildi, kendi ellerinin emeğini yemek Hak Teala huzurunda sevilen (bir iş) olduğundandı. 58^a İşte iki bin yıl önceden ya da sebebi için çalışmadan Hak Tealanın verdiği imanı olmasaydı yeterli olacak kadar rızık kazandıktan sonra bir helal ve meşru sebep işlemekle fazla rızık için çalışıp, dünya talibi olacaklarını bil. Şu dünya talep eden kişiler, Kur’an’da hadiste gelmiş olan (kendilerine) erişen kötölemelere, zilletlere ve azarlamalara müstehak olur. Şimdi bilelim ki ibadette ve taatte çalışmak gerekir ve kadere bırakmak günahdır ve ibadete çekilmiş olmak için dünya işinde hiç çalışmamak (da günahdır). 58^b Zira kendi hakkında bedenî işlerde ve dünya işlerinde tevekkül ve her şeyi Allah’a bırakmak doğrudur. Ama Hak Teala hakkı ve ibadet olan

şu nesnelere Allah'tan beklemek doğru değildir. Zira başka birinin hakkını kadere bırakmak onun hakkında kayba sebebiyet vermektir. Ama eğer yeterli olacak kadar rızık için meşru bir sebep işlerse doğrudur. Artık çalışmak haramdır. Ancak kim bir hayır niyet etse fakirlere sadaka vermek gibi ki mübah olsun. Şimdi bil ki en çok esirlerin işi konunun tersine şeriatın izin verdiği aykırılık üzerinedir. 59^a Zira ahiret işine gelince tembellik ederler belki terk ederler delilleri budur ki ancak mukadder olmuş. Şimdi bil ki kişinin mümin olduktan sonra hiç ibadet etmeden cennete girmesi mümkündür. Ama nadirdir, bu şey her kimseye kolaylıkla olmaz. Bu şey, dünya işinde şu hiç çalışmayıp hazine ve mal bulan (kişi) gibidir. Çok ibadet edip, Allah'ın emirlerini yerine getirip cennete girmeyip cehenneme girmek de mümkündür. Ama bu şey de nadirdir, her zaman gerçekleşmez. 59^b Ve dünya işinde sessiz yürürken ansızın olan gibidir. Yahut her zaman sanatını işleyip nesne kazanmayan gibidir. İbadeti bırakıp nadir olanla amel etmek deliliktir. İşte, her iş takdir dışında gerçekleşmez, demek doğrudur. Bunu delil edinip ibadette tembellik etmek beyhudedir ve hatadır. Belki çok çabalayıp çalışmak gerek; ibadet etmekte, günahattan kaçınmakta zahmete katlanmak gerek; ondan sonra "İbadet ettiğimiz ve günahattan sakındığımız Tanrı Teala'nın bağışlamasından ve takdirindedir." demek gerek. 60^a İbadet etmeyip, oturup "Tanrı Teala'nın takdirinde bize ibadet etmek yazılmamış." demek şeytan vesvesesidir. İbadet etmekte tembellik edip Allah'ın takdirine bırakması şeytan vesvesesinden, nefis uğursuzluğundan olmasaydı (o hâlde) dünya işinde dahi çalışmayıp takdire bırakıp Hak Teala kulluğuyla meşgul olsaydı. "Bugün kutsal gündür ibadetle meşgul olalım, rızık olan gelir." diyen hiçbir sanat ehli görmezsin. 60^b Hâl budur ki dünya işine çalışmayıp (onu) takdire bırakmanın doğru olduğunu (fakat) ahiret işine çalışmayıp (onu) takdire bırakmanın doğru olmadığını bildik. Ama şeytan çok yerde şerri hayır suretinde gösterir. -*Âlim bin adet ibadet eden zahitten daha hayırlıdır. Şeytan zahitten değil asıl âlimden korkar.*- durumundadır. Her kimse onu seçemez. Onun için Peygamber Efendimiz -*selam onun üzerine olsun*- demiştir ki: "İbadet eden kişi üzerine âlimin fazileti, sizden alçak biri üzerine benim faziletim gibidir." Zira ömrünün tamamını ibadetle geçiren kimse abit olur ama ikiyüzlülük ya da kendini beğenmişlik ederek amellerinin tamamını, bilmediği için, bozar. 61^a Ama bil ki sakatlıklardan (bozulan ibadetlerden) maksat farz olan ibadetleri yerine harcanması içindir. İbadet edenden istenilen şey farz olan ilmi meydana getirmesi, geri kalan vaktini ilim edinmeye değil nafile ibadetlere

harcamasıdır. İkinci konu namazın nasıl kılındığında tam olacağını bildirir. Ama bil ki bu kısımda namazın şartlarını, rükünlerini, vaciplerini, sünnetlerini, müstehaplarını, edeplerini ve namazı fasit ve mekruh edenleri ve nakıs edenleri bildirdik. Ondan sonra kişinin Kur'an okurken ne kadar yanılırsa namazının bozulacağını ve ne kadar yanılırsa bozulmayacağını ve ne kadar yanılırsa sehiv secdesi olacağını (gerekeceğini) bildirdik. 61^b Ondan sonra imam olan kişinin esasları nedir, cemaat olan kişilerin hükmü nedir, onu bildirdik. Mescit emirleri ve haramları nedir, onu bildirdik. Ondan sonra namaz kılmayla meşgul olan kişilerin kesinlikle bilmeleri gereken birkaç mesele(yi) ele aldık. Zira (bununla ilgili) çok olay meydana gelir. Ondan sonra sefere giden kişinin namazı nasıl kılması gerektiğini ve (bunun) hükmünün ne olduğunu bildirdik. Ondan sonra cuma namazının ve bayram namazının hükmünü bildirdik, ondan sonra cenaze namazının hükmünü bildirmekle bu konuyu tamamladık. 62^a Ama namazın şartlarını açıklarken önce kişinin kirlenince nasıl yıkanması gerektiğini bildirdik. Zira onu bildirmek kesinlikle önemliydi ve gerekliydi. Çünkü namaz kılan ve kılmayanların hepsi bunu öğrenmek ister. Şimdi bil ki ne zaman biri bir şeyi görüp imrense ya da gönlünde bir şey tasavvur etse suyu gelse yıkanması vaciptir, çünkü suyu şehvetle gelmiş olur. Ama olur ki kişi bir şeye imrendiğinde veya kadınla oynarken veya işedikten sonra az miktarda beyaz su gelirse onun gelmesiyle adamın cinsel organı gevşemez işte bunun gibi suyun gelmesiyle yıkanmak vacip olmaz. 62^b Ondan sonra erkek adamın cinsel organı karısına veya oğlana sünnet ettikleri yere kadar girse eğer suyu henüz gelmediyse (dahi) ikisine de yıkanmak vacip olur ama cinsel organı insandan başka eşeğe ve kısrığa veya başka hayvana girse suyu gelmeyince yıkanması vacip olmaz. Ondan sonra yatağında uyurken uyansa, ihtilam olduğunu bilmezse de, ıslaklık olsa yıkanması vacip olur. Ama İmam Ebu Yusuf katında *-Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.-* katında ihtilam olduğunu dahi hatırlamayınca yıkanmak gerekmez. 63^a Ne zaman ki kadın ihtilam olduğunu bilse ama o (erkek) bilmeseyse yıkanması vaciptir. Münyetü'l-Musalli'de "İmam Muhammed katında ve mezhebinde yıkanmak vaciptir." demiştir. Hulasatü'l-Fetava'da "Kadın ihtilam olup yatağında ıslaklık bulmayınca suyu geldiğinin doğruluğunu hatırlarsa yıkanması vaciptir." demiştir. Hiç karşıt (bir söz) söylememiştir. Ama erkek ihtilam olduğunu hatırlarsa ıslaklık bulmazsa yıkanması vacip değildir. 63^b Mecmuu'n-Nevazil'de "Ne zaman erkek ile kadın aynı yatakta yatsalar da uyansalar yataklarında ıslaklık bulsalar; kadın 'Benden değil.' derse, erkek 'Benden

değil.’ derse; eğer yataklarında buldukları ıslaklık beyazsa erkektendir ve eğer sarıysa kadındandır.” der. Bazıları “Eğer o ıslaklık uzun olursa erkekten ve yuvarlak olursa kadındandır.” demiştir. Ama ikisinin de yıkanması ihtiyatlı olur. Muhit’de ve Zahir’e “Bir kişi uyusa cinsel organının ucunda ıslaklık bulsa eğer cinsel organı dik durmuş hâldeyse yıkanması vacip değildir. 64^a Eğer dik durmamış gevşemiş olursa yıkanması vaciptir. Ama eğer sırtüstü yatmış olursa ve gelen suyun yakınlık edince gelen su olduğunu bilirse, gerek cinsel organı kalkmış olsun gerek yatmış olsun, yıkanması vaciptir.” der. Ondan sonra ne zaman kadın hayızdan yani âdet görmekten ayrılrsa ya da çocuk doğurup lohusalıktan kurtulsa namaz kılabilmesi için yıkanması vaciptir. 64^b Bil ki âdet görmenin en azı üç gün ve üç gece olur, en çoğu on gün ve on gece olur. Üç günden az ve on günden çok görse o şey regl değildir. Şimdi namazını kılabilir ve orucunu tutabilir, erkeğiyle cinsel ilişki kurabilir. Ama nesne (leke) gördükçe namaz kılmak için abdest almalıdır. Eğer reglde âdeti (belli bir gün sayısı) varsa âdetinden (bu gün sayısından) başka gördüğü on günü geçerse, temizlik hükmünde olur. Ama âdetinden fazla olup, on günü geçmezse, on gün içinde gördüğü de yine regl hükmündedir. 65^a Çocuk doğuran da kırk gün kirliliğe olur. Oruç tutmaya ve namaz kılmaya, erkeğiyle yatmaya uygun olmaz. Ama âdetinden fazla gördüğü temizlik olur. Eğer çocuk doğurduğu zamandan hesaplayınca âdetinden fazla gördüğü kırk günü aşarsa, kırk günü aşmazsa yine o da kirliliktir. Ama eğer beyaz nesne görürse arınmış olur. 65^b Eğer regl olan kadın on günden önce temizlenirse yıkanmadan veya arındıktan sonra bir namaz vakti geçmeden yakınlık etmesi doğru değildir. Eğer regl olduğundan beri on gün geçtiyse yıkanmadan yakınlık etmesi doğrudur. Ve bil ki regl olana, çocuk doğurana ve kirliliğe olana yıkanmadan Kur’an okumak, mushaf tutmak ve mescide girmek haramdır. Cuma ve bayram günleri, ihram bağlanınca yıkanmak sünnettir. 66^a Bil ki yıkanmakta farz olan, suyun iyice içeri girip burun içindeki kılların dibine ulaşınca kadar, burna su vermektir. Ağzına su verip boğazında gargara yapmaktır. Ondan sonra gövdesinin tamamına suyu akıtmaktır. Ama oruçta yıkanmak isteyince gece şafak sökmeden ağzına ve burnuna su versin (bu suyu) nefesiyle yukarı çekmesin, ondan namaz kılsın. 66^b Ama kirliliğin ilk olarak yıkanmadan önce ıssız bir yere gidip su döküp (işeyip) ondan sonra yıkanması gerektiğini bil. Zira; şayet su yolunda küçük de olsa kalmış olan bir şey yıkandıktan sonra su dökünce çıkar, o (şey) iyice kirlidir. Ondan sonra gövdesini yıkamakta, gövdesinde su değmeyen yer kalmayınca kadar,

kesin tedbirli davranması gerekir. Zira bir zerre su değmeyen yer kalacak olursa temiz olmaz. 67^a Sonra kulakları içindeki ve dışındaki büklümlere ve küpesinin içine suyu akıtması gerekir zira su beden üzerinde aksa suyu eliyle şöyle bir (gelişigüzel) sürse çok dökmese ne abdest doğru olur ve ne (de) yıkandığı dürüst olur. Ve abdest alırken ve yıkılırken gözlerini sıkıca yumması gerekir ki kirpiklerinin dibine su erişsin. Eğer kulağına (küpe) geçirilmiş olursa arasına su girene kadar kıpırdatması gerekir, zira daracık olabilir ve arasına su geçmeyebilir. 67^b Ama eğer gövdesinde pire veya sinek boku (pisliği) gibi nesne olursa altına su geçmezse zarar vermez demişler, zorluk olmasın diye. Ama bunlardan büyükçe olursa ve gövdesine yapışırsa altına su geçmezse yıkandığı doğru olmaz. Bu konuda sınırın şöyle olduğunu söylerler: Gövdesine kene yapışsa, yıkansa, altına su geçmese yıkandığı ve abdest aldığı doğru olmaz. Hulasatü'l-Fetava'da "Diş arasına nesne yapışmış olsa arasına su geçmese yıkandığı doğru olmaz." der. Bazı âlimler şöyle demiş: "Eğer nohuttan büyük olursa temiz olmaz ve küçük olursa temiz olur." 68^a Bazıları der: "Yapışan nesne mum gibi katı olursa temiz olmaz. Zira onların gibisinin altına su geçmez, eğer onlar gibi olmazsa kesinlikle yapışmaz altına su geçer, temiz olur." derler. Ve bundan sonra kadınların saçları örülmüş olsa dibine su geçse temiz olur, saçını çözmesine gerek olmaz derler. Ama erkek adam olunca elbette saçını çözmesi gerekir. Zira eğer örgüsünün arasına su girmezse temiz olmaz. Ama öncelikle elini yıkayıp taharet alıp (sonra) abdest almanın yıkanmakta sünnet olduğunu bil. 68^b Ondand gövdesine kirli nesne bulaşmış olsa yıkamaktır ondan sonra bedenine suyu üç kez akıtmak sünnettir. Yıkandıktan sonra abdest almayı bildirelim. Abdest almanın sebebi bazılarının nazarında abdestin bozulmasıdır ve bazılarının nazarında namaz kılmak istemektir. Abdesti olmadıktan sonra (ikisi de) doğrudur. 69^a Abdest almakta edep, (kişinin) su dökmeye varınca kibleye karşı oturmaması veya kibleye arkasını dönüp oturmamasıdır ve güneşe ya da aya karşı da oturmamasıdır. Şafiler nazarında örtülü yerde oturunca kibleye karşı oturmak doğrudur. Zira kiblede yana duvar olmuş olur, duvar kibleye karşı su dökmeyi meneder. Bundan sonra, su döktükten sonra taşla ya da bir parça toprakla ya ağaçla ya bez parçasıyla pislik bulaşan ya da idrar bulaşan yeri silmek gerektiğini bil. Ama arınınca sağ el ile silinmek gerek ve sol el ile (de) silinmek gerek. 69^b Pislik bulaşan yerde bir dirhem kadar pislik kalmayınca kadar silerse temiz (olur) ve taharet yerine gelir ama sünneti terk etmiş olur. Zira sildikten sonra yıkamak sünnettir ama yıkarken de sol el ile

yıkamak gerek; parmaklarının ucu, şehadet parmağı ve baş parmağını dokundurmamak gerek ama yıkanırken pislik çıkan yeri koyuvermek gerek, toplamamak gerek ta ki aralarında pislik kalmamasın, yıkanıp gitsin, pislğin kokusu izi gidince yıkamak gerek. Ama bedenine ya da kıyafetine değip murdar etmesin diye yıkanırken suyu şiddetli çarpmaması gerekir. 70^a Ve başlarında su dökmeye ihtiyaç olmaması için suyu çarpıp el ile sürtüp etrafa bulaştırmamak gerekir ki çok israf olmasın. Şimdi, önce pislik gidip temiz olana kadar suyu pislik çıkan yere vurup azıcık sürtmek gerekir. Ondan sonra çevre yanına bulaşanlar da arınıp gitsin diye birkaç kez de bolca su alıp çarpıp iyice sürtmek gerekir. Ama oruç gününde pislik çıkan yeri bırakıvermemek gerek ta ki yıkanırken içeri su gidip orucu bozulmasın. 70^b Belki kendisini toplamak gerek, yıkanırken nefesini içeri çekmemek gerek zira nefesi içeri çekince aşağı yanından su yukarı çekilir şayet su içeri giderse orucu bozulur. İşte oruç olunca azıcık nesne kalana kadar iyice taşla ya da bezle silinmek gerek, birkaç kez suyla yıkayınca gitsin ama yıkadıktan sonra arasında su kalıp dik durunca içeri gidip orucu bozulmasın diye bir bezle (silme) daha iyidir. 71^a Ve dahi oruç gününde suya girince altından ya da burnundan su gidip orucu bozulmasın diye sakınmak gerekir. Ve kişinin (su) dökmeden evvel taharet almadan önce ne kadar su kaldıysa aletinin ucundan çıkıp gidene kadar ayakta durup öksürüp birkaç kez ayağa kalkması gerektiğini bil. Bundan daha iyisi, aletinin dibinden tutması ve ucundan yana sıvamasıdır. Birkaç kez karşı ucuna gelen az miktarda suyu bir kiremit parçasıyla ya da kuru taşla silip alsın. Su gelmez olunca ondan sonra abdest alsın. 71^b Zira böyle yapmayacak olursa kişinin aletinin ucunda az miktarda su kalır. Abdest aldıktan sonra gelir, éner haberi olmaz; abdestsiz namaz kılar. Bu tedbirden ötürü sufilerin bazıları taharet aldıktan sonra aletlerinin ucuna pamuk koyarlar; şayet sıvamakla gitmez, az miktarda su kalmış olursa ve eğer gelecek olursa pamuğa bulaşsın, dışarı çıkıp abdestimizi bozmasın; derler. Zira pamuğa bulaşıp dışarı çıkmayınca abdest bozulmaz. 72^a Taharet etmeyi bildikten (öğrendikten) sonra bil ki abdestin farzı dörttür: Birisi yüz yıkamaktır ve yüz dedikleri uzunluğu saçının dibinden çenesinin altına kadardır ve genişliği kulak memesinden kulak memesine kadardır. Birisi kol yıkamaktır, kol da parmaklarının ucundan dirseğine kadardır ve dirseği de yıkamak gerekir. Birisi ayak yıkamaktır, ayak da topuktan aşağısıdır ve topuğu da yıkamaktır. 72^b Ama bil ki ayak parmağının tırnağı mesh içinde bükülür, parmağın eti üzerine yapışır arasına su geçmez onu anlamazsa su geçti sanırsa abdesti tamam olmaz,

abdestsiz namaz kılar. Bundan dolayı kişinin haftada bir kez bu nesne lazım gelmeyinceye kadar tırnağını kesmesi gerekir. Dördüncüsü başı mesh etmektir, başın dört kısmında bir kısmına mesh vermek gerekir. Eğer eksik olursa abdesti doğru olmaz. Ama alnının yanından başın dörtte birine mesh vermek sünnettir. 73^a Bu dört nesnede eğer bir zerre yıkanmadık yer kalırsa farz yerine gelmez, abdesti doğru olmaz. Onun için açıkladık ki bazı kişiler bu nesnelere, abdest almakta, yıkanmakta tedbirli davranmazsa ne abdesti doğru olur ve ne kendi yıkanıp temiz olur. Namazı ve ibadeti de doğru olmaz. Hulusa'da: "Bir kişi kasten abdestsiz namaz kılsa kâfir olur." der. Bundan sonra bil ki abdestin sünnetleri ondur. Birisi abdest almadan önce abdest almaya niyet etmektir. 73^b Niyet etmek: "Niyet ettim temiz olup namaz kılmaya layık olmak için abdest almaya." demektir. Eğer bu şeyi diliyle demeyip gönlünden geçirirse bile doğrudur. Birisi de abdest almaya başladığında *bismillahi'r-rahmani'r-rahim* demektir. Birisi elini üç kez yıkamaktır. Ve birisi de burnunu yıkamaktır. Ve birisi sakalı arasına ve parmaklarının arasına, su geçsin diye, parmaklarını sokup sürmektir. İşte şimdi yüzünü yıkarken sağ elinin parmaklarını çenesi altından sakalı aralığına soksun, ucundan tarafa sıyırsın, birkaç kez elinin parmaklarını da elini yıkarken aralığına koyup sürsün. 74^a Ayağını yıkarken de sol elinin serçe parmağını dahi sağ ayağının serçe parmağının arasına soksun ve aşağıdan yukarıya sıyırsın. Geri kalan ayak parmaklarını da ta sol ayağının serçe parmağına varana kadar bu düzenle yapsın. Ve abdestin sünnetlerinin biri de her uzvunu üç kez yıkamaktır. Ve birisi de başına her yanı kaplayacak şekilde mesh vermektir. Ve her yanı kaplayacak şekilde mesh vermek odur ki, iki eline su alsın. 74^b Bundan sonra kişiye ne vakit teyemmümle namaz kılmanın doğru olduğunu bildirelim. Ne zaman bir kişi şehirde garip olsa su istese vermeseler yahut su bulsa ama soğuktan yıkanmaya korksa, hamama girince verecek nesnesi (parası) olmasa teyemmüm alması doğrudur. Eğer sefere gitse yahut sefer müddeti kadar yere gitmese bir başka işine gitse ve suyun uzaklığı dört bin adım olsa teyemmüm alması doğrudur. 75^a Ve bazıları dediler: "O vardığı yerden çağırınca şehirde ve köyde işitilmese gerek. Eğer bundan eksik olursa teyemmüm aldığı doğru olmaz." Eğer civarında su soracak adam olsa suyu uzak sanıp sormasa, teyemmüm (abdesti) olsa (namazını) kılsa sonra suyun yakın olduğunu haber verseler namazı doğru olmaz. Abdest alıp ikinci kez namaz kılması gerekir. Yoldaşında su olsa istemese yahut bedeli karşılığında satsa parası olsa da olmasa da teyemmümü doğru olmaz. 75^b Ama eğer

yılandan, düşmandan, yırtıcı veya zarar verici canavardan varıp su almaya korksa yahut su kuyuda olsa çıkarmaya aleti olmasa yahut suyu olsa abdest alsın ama kendi ya da davarı (binek hayvanı) susarsa diye korksa teyemmüm alması doğrudur. Bil ki bizim mezhebimizde vaktinden önce teyemmüm almak doğrudur ama eğer su bulurum diye umarsa daha iyisi odur ki vakit sonuna kadar beklesin. Ne zaman yakında su var diye haber verseler, (onun) arayınca su bulacağına inancı ağır basarsa bir ok atımı yer aramak vaciptir. 76^a Ama Şafi katında gerek su olduğunu sezsin gerek sezmesin (su) aramak vaciptir. Ve bundan sonra hangi suyla yıkanmak gerekir ve abdest almak doğrudur onu bildirelim: Denizler, kuyular, gölcükler, pınarlar, yağmurlar ve karlar suyuyla abdest almak ve yıkanmak doğrudur. 76^b Muhtasar-ı Muhit’de böyle demiş: “Eğer suya, bal gibi veya süt gibi veya sabun suyu gibi, temiz bir şey karışmış olsa rengi, tadı veya çeşidinin dönmüş olduğunu görelim eğer bu üçünden ikisi değişmiş olsa; o sudan abdest almak doğru değildir. Ve eğer birisi değişmiş olsa ancak abdest doğrudur. Ve bazı fukahaya göre suya temiz nesne karışınca iki vasfı değişmiş olsa da o suyla abdest almak doğrudur.” 77^a Ama nadir olarak İmam-ı Ebu Yusuf böyle demiştir: “Eğer suya sulu nesne karışsa rengi veya tadı değiştiyse abdest almak doğru değildir. Eğer karışan nesnenin rengi ve tadı yoksa parçalara önem vermek gerekir. Eğer karışan çoksa abdest almak doğru değildir, eğer su çoksa doğrudur.” Ama İmam-ı Muhammed’e göre (Allah rahmet etsin) itibar (nesnenin) rengine ve tadına değil parçalarına olmalıdır. Eğer karışan nesne çoksa o suyla abdest almak doğru değildir ve eğer su çoksa doğrudur. 77^b Ama suyun içinde bakla, et ya da pirinç gibi bir şey kaynasa, yemekle kaynayıncı sulu olma hâli ondan gideceği için, o suyla abdest almak doğru değildir. Ancak onunla kaynattıkları suyu temiz olsun diye kaynatsalar, içine sabun koyup kaynattıkları gibi, ama onunla da şu kadar kaynatsalar ki suyun akıcılığı biraz gitse, koyulsa o suyla abdest almak doğru olmaz. 78^a Ebu’l-Fazl-ı Kirmani İzah’ta şöyle demiş ki: “Ne zaman suya temiz bir şey karışsa ve suyun akıcılığını gidermese, onu gören kişi o su değil demese, gerek rengi ve tadı değişsin gerek değişmesin o suyla abdest almak doğrudur. Ama ne zaman bir şey kaynasa rengi ya da tadı azsa abdest almak doğru olmaz.” Hulasa’da: “Eğer cıvık bir şey suya karışsa su üzerine galip olsa abdest almak doğru değildir ve eğer galip olmasa doğrudur.” der. Bu sözleri aktarmamızın amacı fukahanın sözlerinin bu konuda çeşitli olduğunu göstermektir. 78^b Tedbirli davranmak gerek, zaruret olmayınca suyun bir vasfı dönünce ondan abdest

almamak daha iyidir. Ama eğer rengi ve tadı değişmiş olduysa da sel sularından abdest doğrudur. Meğerki şöyle ki abdest alacak adamın bedenine toprak bulaşsa suyla bile gitmese yapışsa kalsa (yine de olur). Ve bazı âlimler ulemanın ihtilafını bu konuda şuna yüklediğini söylemişlerdir. Eğer karışan nesnenin rengi veya tadı veya kokusu varsa ona itibar edilsin. 79^a Eğer bu üç şeyden biri bulunmazsa şüpheli su karıştığı gibi parçalarına itibar edilsin: Eğer su çoksa abdest almak doğrudur ve eğer karışan şey çoksa abdest almak doğru değildir. Eğer suyun akıntısına karışan un gibi veya ufacık saman tozu gibi olursa eğer o karışan nesne suyla bile akıp giderse abdest almak doğrudur. Eğer suyla bile akıp gitmezse su koyulmuş olur (suyu) kendi tabiatından çıkarmış olur, abdest almak doğru değildir. 79^b Şimdiye kadar dediğimiz suya karışan nesne temiz olduğundaki durumudur. Şimdi eğer karışan pis nesne olursa suda rengi veya tadı belirmese veya kokusu belirmese o su pis olmaz. Hulasa'da: "O su o pis nesne üzerinden akar geçerse suyun hepsi o pis nesne üzerine uğrar geçerse o su pis olur." der. Eğer o pisliğin eseri suda belirmese de Mebcut'ta (şöyle) der: "Bir kişi bir havuz bulsa soracağı kişi su temiz midir kirli midir bilmese bile eğer pislik belirtisi yoksa o sudan içip abdest alabilir. 80^a Eğer önüne yiyecek gelse haram olduğunu bilirse veya zannı o yönde ise ki haram olur, yemesin. Eğer gönlü helal olduğuna mutmain olursa yesin, sahibine sormasın." Eğer kirli nesne durgun suyun içinde olsa suyun büyüklüğü şu kadar olsa ki çevre yanından ölçeseler her bir yanı on arşın olsa sudan abdest (almak) ve içmek doğrudur zira kirli olmaz. Ama o pis nesnenin durduğu yerden almamak gerek. 80^b Eğer o duran su (durgun su) dört köşeli olmasa yuvarlak olsa ya da yumurta biçiminde olsa büyüklüğü şu kadar olsun ki bir yanından abdest alınca bir yanı kımıldamasın o su kirli olmaz. Dalga ile kımıldaması geçerli değildir. Zira ne kadar büyük olursa dalga birbiri ardınca gelir, ucuna ulaşır. Hulasa'da: "Eğer durgun su yuvarlak olursa kırk sekiz arşın gerekir. Bir göle pis nesne düşse sonra yayılsa her yanı on arşın olsa temiz olmaz." der. 81^a Ama eğer pislik düştüğü zaman çevre yanı kırk arşın ya da kırk sekiz arşın olsa sonra azalsa pis olmaz. Eğer durgun su uzun olsa ensiz olsa ama toplayınca on arşın on arşın içinde olsa yani çevre yanı kırk arşın olsa âlimlerin çoğunun katında temizdir. Ama bazıları, ne kadar uzunluk gerekiyorsa (o kadar) uzun olsun, (yine de) pis olduğunu söyler. Bu dediğimiz suların derinliği de şu kadar olmalıdır: 81^b Eliyle karıştırıp su alınca dibi açılmasın. Ama eğer o dediğimiz göllerde o içindeki pis nesnelerin ya tadı ya rengi ya kokusu belirse, ne denli (gerekse)

büyük olursa olsun, o su pis olur. Ama İmam Ebu Yusuf katında, o suyu kımıldatıp o dökülen suyu gidermeyince o abdest aldığı yerde dökülen sudan geri alıp azasını yıkamasının doğru olmadığını, bil. Ama bazı âlimler karşılığında: “Kımıldatmak zahmet olur, kımıldatmadan olsa da doğrudur.” der. 82^a Bundan sonra bil ki meyveden veya ağaçtan sıkılıp çıkan suyla abdest almak doğru değildir. Hulasa’da: “Hamamlar havuzuna veya hazinesine pis nesne düşse Sadrü’ş-Şehide: ‘Doğru olan budur ki eğer su bir yanından akar olursa temiz olur.’ der, bazıları: ‘İçindeki kadar akmayınca temiz olmaz.’ der.” (diye) söyler. Bir kişi eli kirliken hamamın havuzuna soksa eğer su bir yanında akarsa ya lülesinden akarsa halk sırası gelince çabuk çabuk almayı sürdürürse pis olmaz. Zira böyle olunca akarsu gibi olur. 82^b Bundan başka bil ki eğer su içine şu vurup nesnesini kesince kanı akmayan hayvanlardan düşse, sinek gibi kelebek gibi arı gibi veya bok böceği gibi, kirletmez. Bunların da boku pis değildir. Bundan sonra bil ki abdest aldığı su gövdenden ayrıldıktan sonra yıkandığın suya pis olur. 83^a İmam Ebu Hanife ve Ebu Yusuf katında -*Allah’ın rahmeti*- eğer abdestin varken bir daha aldıysan o hâlde sakınman gerekir. Elbise değirmemek gerekir ama İmam Muhammed katında -*Allah rahmet etsin*- temizdir, kirletmez. O suyla yemek pişirseler ve elbise yıkasalar doğrudur ama o suyla yıkanmak veya abdest almak doğru değildir. Fetva İmam Muhammed mezhebi üzerinedir; tedbir budur ki yapabildikleri kadar sakınsınlar, abdest alırken akan suyu kıyafetlerine değdirmesinler. Hulasa’da: “Kirli adam veya regl olmuş kadın suya elini sokarsa eğer eline kirli nesne bulaşmış olmazsa İmam Muhammed katında -*Allah rahmet eylesin*- o elini soktuğu su kirli olmaz. 83^b Ama İmam Ebu Yusuf katında -*Allah rahmet eylesin*- kirli olur.” der. Ama doğrusu budur ki eğer elini yıkanmak için sokarsa kirli olur. Ancak ayasını sokmayıp parmağının ucuyla az az alıp elini yıkasın da ondan sonra elini soksun. Bir kişi yıkanırken su sıçrasa kap içindeki suya girse o su kirli olmaz ama akıp giderse kirli olur. 84^a Ama İmam Muhammed katında -*Allah rahmet eylesin*- ve o kaptaki su giren sudan artık olursa kirli olmaz. Ama bu dediğimiz (vakit) yıkanan kişinin gövdesinde kirli nesne bulaşmış olmadığı vakittir. Bundan sonra abdesti bozan nesnelere bildirelim. Bil ki su dökmek ve pislik çıkan yerden yel çıkması abdesti bozar. Bundan başka adamın gövdesinden kan, irin veya sarı su gibi pis nesne çıkması abdesti bozar. Ama (sadece) çıkarsa, görünse; akıp yıkanması vacip olan yere bulaşmazsa bozamaz. 84^b Sonra nesne ense aleti ucuna ama görünmese abdesti bozulmaz. Eğer burnu ucuna önerse bozulur. Eğer görünmezse de zira burnun

içini yıkamak yıkanmakta farzdır. Hulasa'da: "Bir kişinin gözü ağrısa çapak aksa her vakitte bir abdest alması gerekir." der. Zira galip budur ki gözünden daima irin akar temiz yere bulaşır. Bir kişi abdest alırken parmağı cinsel organının bulunduğu yere girerse abdesti bozulur, orucu da bozulur. Zira içine su gitmiş olur ama yıkanmak vacip olmaz. Ama başka nesne girse ağaç parçası gibi veya fitil gibi bir ucu dışarıdaysa abdesti bozulmaz, orucu da bozulmaz. 85^a Ama geri çıkarsa abdesti bozulur, orucu bozulmaz. Eğer ağız dolusu kussa kustuğu balgam olmasa abdesti bozulur. Ağız dolusu kusmak, o kustuğu nesne ağızdayken konuşamamasıdır. Bazıları ağız dolusu kusmak şöyledir der: "Ağızdaki nesneyi tutamasa yahut çok zorlukla tutsa." Doğru söz budur. Eğer ağızdan kan gelse eğer ağzının suyu kızılca olsa kanı ağzının suyundan çok olmuş olur, bunun üzerine abdesti bozulur. Eğer ağzının suyu sarı olursa ağzının suyu çok olmuş olur abdesti bozulmaz. Eğer bu kan dişinin arasından çıkarsa abdesti bozulur. 85^b Eğer az olup ağzının suyunu kızıl dahi etmezse (bozulmaz). Eğer sümürse burnundan mercimek kadar kan çıkarsa abdesti bozulmaz. Uyumak, yatmak veya yaslanmak abdesti bozar. İmam Ebu Hanife'nin bir rivayeti budur ki: "Kim arkasını duvara verse uyusa makatı yer üzerinde olsa (yerden) ayrılmasa abdesti bozulmaz." Uyurken düşse ve düştüğü zaman uyansa abdesti bozulmaz ama geri kalan imamlar katında -Allah rahmet eyleye- uyanırken düşünce dahi abdesti bozulur. 86^a Ama otururken uyumak ya ayakta uyumak ya namaz içinde uyumak abdesti bozmadır. Ama İmam Ebu Yusuf katında -Allah rahmet eylesin- kasıtlı secdede uyuyunca bozulur. Ergin olmuş adam (için) bayılmak hem de delirmek; gülmek, şu kadar ki yanındaki adam işitsin, abdesti bozulur. Ve eğer cenaze namazında gülse abdesti bozulmaz. Eğer kendi işitip yanındaki adam işitmeyecek kadar gülse abdesti bozulmaz ama namazı bozulur. Elini çözüp iki defa kılması gerekir. Eğer kendisinin aleti dikilmişken şu yakınlık edecek yere çıplakken dokunsa, eğer nesne çıkmadıysa dahi, abdesti bozulur. 86^b Ama kişinin yaraları olsa vakit öncesinden sonrasına dek beklesin eğer kanı, irini veya sarı suyu gelmezse vakit sonunda abdest alsın, o vakit namazını kılsın. Eğer kanı irini akıp durursa da eğer ikinci vakitte dinerse o önceki vakit namazını da ikinciye kılsın. Eğer ikinci vakitte de âdetten dışarı akarsa her vakit bir abdest alsın kılsın. Eğer o yarasından nesne akıp durursa da bir abdestle o vakit namazından ziyade, kazaya kalmış namaz gibi nafîle namaz gibi, başka namaz da kılmak doğrudur. 87^a O kan veya irin akan yeri bağlarsa da bağlamazsa da namazı

doğrudur. Ama daima kan ve irin aksa ve kıyafetine bulaşsa yıkamazsa da namazı doğrudur. Ama bazıları der; “Eğer daima akmazsa her vakitte dört beş kez aksa yıkamak gerekir.” Bazıları der; “Her vakitte bir kez yıkamak sidiği durmayan, burnunun kanı durmayan ve içi geçen de her vakitte bir kez abdest alıp kılması gerekir.” 87^b Eğer o kişi özrünü biliyorsa, o meydana gelen özür yarası akmak sidiği durmamak gibi, o vakit kişinin özürlü olduğunu bil. Şöyle olsun ki o önce meydana geldiği vaktin öncesinden sonuna dek durmasın, (ancak) o vaktin farzını kılacağı vakit aralığında bulunmasın ama o vakitten sonra özürlü olmak için daima akması şart değildir. Belki her vakit içinde dört beş kez bulunursa özürlü olur ve bazıların katında her vakit içinde ve iki kez de bulunursa özürlü olur. 88^a Bir abdest alıp kılmak doğrudur. Eğer kılarken o özür meydana gelirse de namazı bozulmaz. Ama ne zaman ki o özrü azalsa önceki gibi meydana gelmese özrü gider. O özrü bulunurken namazı doğru olmaz. O özür meydana gelmediği aralıkta namazını kılması gerek. İlk bölüm (budur) bundan sonra namazı nasıl olunca /// tamam olur; şartları ve rükünleri, vacipleri, sünnetleri ve edepleri nedir; onu bildirelim. Ondandır namazı geçersiz kılanları, bozanları ve mekruh edenlerinin ne olduğunu bildirelim. 88^b Bil ki namazın şartı beştir. Ve şart diye ona derler ki namaza başlamadan onları yerine getirmek vaciptir. Eğer o şartların birisi yerine gelmezse namazı doğru olmaz. Şimdi bil ki beş şartın birisi vücudunda, kıyafetinde veya namaz kıldığı yerde kirli nesne olmamasıdır. Eğer mani olacak kadar nesne olursa namazı doğru olmaz. Ama bil ki namazın dürüst olması için bu nesnelere temiz olması şarttır. Ve namazın kabul olması için gönlün de namaz kılarken dünya endişelerinden temiz olması şarttır. 89^a Müttakiler (takva edenler) mezhebinde gönlü kötü sıfatlardan da temiz olmak namazın kabul olması için şarttır. Ve o kötü sıfatlar; kibir, gurur, ikiyüzlülük, kıskançlık ve kaderden gelene rıza göstermemek (de) kibirdir. Ve birisi de odur ki namaz kılarken mahrem olan yeri açık olmasın. Ve birisi de odur ki namaz kılınca kibleye karşı dursun. Birisi de odur ki her namazı vakti içinde kılsın. Ve beşinci odur ki namaz kılmaya durunca niyet etsin. Bazıları namaz kılmaya niyet edince Kabe’ye yöneldiğine de niyet etmesi gerekir der. 89^b Ama âlimlerin çoğunun katında Kabe’ye yöneldiğine niyet etmek şart değildir. Bil ki bu beş şartı açıklamak gerek şimdi önce bil ki şu kirli nesne ki adamın vücuduna, elbisesine, namaz kıldığı yere değince namazı doğru olmaz. Ve kirli nesne de iki türdür. Birisine kalın derler ve birisine hafif derler ve o kalın dedikleri kirli nesne ya koyudur veya sıvıdır. 90^a Sıvısı ve koyusu:

insan boku gibi; sığır veya at boku gibi; deve veya eşek boku gibi; tavuk, ördek veya kaz boku gibidir. Sıvı olan insan sidiği gibi ve şarap ve (insan) kanı gibi ama balık kanı veya ciğerden ve bazılarında akan kan veya damar içinde et arasında kan ki boğazlayınca çıkıp gitmez kalır bu kirli değildir. Eğer yenmezse de namaz kılmaya mani olmaz. Ve eğer bu kalın dedikleri kirli nesnenin koyusundan bir dirhem kadarı ve sıvısından adam ayası kadar namaz kılan kişinin vücuduna veya elbisesine, ayağına ve ayağını koyacağı yere veya yüzünü koyacağı yere değse namazı doğru olmaz. 90^b Ve o hafif dedikleri kirli nesne de ya koyudur veya sıvıdır. Ve koyu olan eti yemeyen kuşların boku gibi(dir) zira eti yenen kuşların boku temizdir. Tavuktan, ördekten ve kazdan başkası ve sıvı olan eti yenen hayvanlar sidiği gibi eğer bu hafif dedikleri kirli nesneden de namaz kılanın vücuduna ve elbisesine şu kadar değse ki değen yerin kendisi de bir karış olsa namazı doğru olmaz. Ve bir karıştan eksik olursa namazı doğru olur. 91^a Ve fare boku veya sidiği giyeceğe veya yiyeceğe değerse kirli olmaz. Ama Hulasa'da: "Doğrusu bir dirhem kadar değerse kirletir." der. Ebu Cafer: "Kedi veya sıçan sidiği elbiseye değerse kirletmez ve suya değerse kirletir. Eğer bu kirli nesne namaz kılanın ayağı altında veya alnını koyduğu yerde 'Subhana Rabbiyel ala.' diyecek kadar durursa namazı bozulur, ikinciye kılması gerekir." der. Hulasa'da: "Eğer bir ayağı altında olsa (namaza) mani olacak kadar kirlidir, sahih olan budur ki namazı doğru olmaz." der. 91^b Ebu Yusuf katında -Allah'ın rahmeti- eğer kirli yere secde ettikten sonra temiz yere secde ederse namazı doğru olur. Kuduri şerhinde: "Doğru olur." demiş; Ebu Yusuf ihtilafını söylememiş. Eğer kirli yere ayağını koyarsa namaza başlasa ve sonra hızlıca temiz yere taşısın namazı doğru olmaz. Ama temiz yer üzerinde dururken namaza başlasa sonra kirli yer üzerine gelse geri ondan yer üzerine gelse eğer hızlıca geldiyse namazı doğru olur. 92^a Mecma'da der: Ebu Yusuf katında "Bir kişi farz ödeyecek kadar kirli yerde durursa namazı bozulur.". Ama İmam Muhammed katında -Allah rahmet eyleye- o rükünden el çekmiş olmayınca olmaz. Ve bir de Ebu Yusuf: "Secdeyi tamamlar alnını koyduğunda şimdi kirli nesne üzerine koysa alnın namazı bozulur." der. İmam Muhammed katında -Allah'ın rahmeti- secdeden kalkmayınca tamamlanmaz, o hâlde kalkmayınca namazı bozulmaz. Eğer kirli nesne ayağının duracağı ve alnın duracağı yerden başka yerde olsa namazı bozulmaz. 92^b Eğer kirli nesne elbiseye değse üç kez yıkamak gerekir her bir kez yıkadıkça kuvveti yettiğince sıkması gerekir. Eğer bulaşan nesnenin rengi olsa üç kez yıkamakla rengi gitmese temiz

olur ama gönlü mutmain olmazsa yedi kez yıkayıp sıkmak gerekir. Eğer kirli nesne demir altına, bıçak gibi ayna (gibi), değse ateşe kızdırsa yansa temiz olur. Eğer demir altına görünür kirli nesne değse yüzü düz olsa silmekle temizlenir. Ama yıkamayınca ıslak nesne kesmemek gerekir. 93^a Ama sıvı nesne değse sidik gibi silmekle temizlenmez, yıkamak gerekir. Eğer bıçağı kirli suyla sıvasalar kirlenir. İmam Ebu Yusuf katında *-Allah rahmet eylesin-* üç kez kızdırsalar temiz suyla sıvarsalar temizlenir. Ne zaman bir kirli nesnenin üzerine bir temiz bez döşeseler üzerinde namaz kılsalar namaz doğru olur. Hulasa'da: "Ne zaman bir yerde ıslak kirli nesne olsa üzerine bir kalın nesne döşesinler halı gibi ya da keçe gibi üzerinde namaz kılsınlar namazları doğru olur." der. 93^b Ama üzerine ince nesne döşeseler bez gibi eğer o kirli nesne o beze bulaşıp eseri belirse üzerinde kılmak doğru değildir. Eğer belirmezse doğrudur. Ne zaman seccadesinin bir yanı kirlense ya bir yanı temiz olsa temiz yanını yukarı çekse kirli yanını aşağı indirse üzerinde namaz kılsa namazı doğru olmaz. Eğer ayakkabısı altında kirli nesne olsa ayakkabısıyla namaz kılsa namazı doğru olmaz. Eğer ayakkabısını çıkarsa ayağının üzerine koysa namazı doğru olur." 94^a Namazın o beş şartından birisi de namaz kılan kişinin vücudunda avret olan yerinin görünmemesidir. İşte şimdi erkek adamın ve kadının vücudunda avret olan yeri ne arasındadır onu bildirelim: Bil ki erkek adamın avret dedikleri yeri göbeği altından dizi altına kadardır. Esir kadının avret dedikleri (yeri), dizleri altından memeleri altına kadardır. Hür kadının avreti dedikleri yer yüzünden ve avcunun içinden başka yeridir. Ebu Hanife bir sözü(nde) çok kez ayağı da avrettir (demiştir). 94^b O hâlde kadınların elleri üzeri ve ayakları görünse namaz kılarken namazı doğru olmaz. Sonra ne zaman erkeğin ve kadının vücudunda olan avret yeri ne arasında (neresinde) olduğunu bilsen; bu avret olan yerden adamın bir uzvunun dört kısmından bir kısmı kadar namaz kılarken açılrsa, bir ayet Kur'an okuyacak kadar açık durursa namazı doğru olmaz (bunu) bil. Ve uzuv dediğimiz adamın inciği (diz kapağı ile topuk arasında topuğa yakın kısmı) ve uyluğu (kalçadan dize kadar olan bacak kısmı) gibidir, ya kolu gibidir ya karnı ya arkası gibidir ve adamın da cinsel organlarının bulunduğu kısmı bir uzvudur. 95^a Ve kadınların başından aşağı sarkan saçları da avrettir. Ve eğer saçının dört kısmından bir kısmı görünürse namazı doğru olmaz. Namazın bir şartı da namaz kılarken kibleye yönelmektir. Ama bil ki her yerin kiblesini bilmektir ve (bu) kesinlikle zordur. Zira her diyarın boylam ve enlemini bilmek gerekir. Bundan başka Güneş Koç Burcu'ndayken

dayire-i hindiyye ile hareket edip kibleyi çıkarmak gerekir. Bundan başka her mescidin mihrabını o hat üzerine yapmak gerekir. Şimdiki hâlde bu bizim şehrimizin kiblesi ki İznik'tir. Güneşin doğduğu yer ile güneşin battığı yer arasındadır. 95^b Şimdi bir şehirde kible bilmek ve mihrap yapmak istense nevrusun gününde veya nevrus ayında güneş doğduğu yeri sağ kolunun olduğu yerde tutsun, güneşin battığı yeri sol kolu hizasında tutsun ama biraz güneşin doğduğu yerden yana dönerek dursun zira bu şehrin kiblesi her dairenin üç yüz altmış bölümünden an altı bölümü kadar doğudan yana eğilimlidir. Sonra bu miktar doğudan yana eğilip de burnu yönüne bir mihrap yapsın, daima namazı o mihraba kılsın. 96^a Ama bil ki bu İznik'ten karşı güneşin doğduğu tarafa gittikçe biraz güneşin battığı tarafa dönerek kılmak gerekir. Güneşin battığı tarafa gittikçe güneşin doğduğu tarafa dönerek kılmak gerekir. Ne kadar yer gidince ne kadar dönmek gerektiği geometri ilminde bilinir. Kibleye yönelebilmek namazın geri kalan şartlarına uymaktan zordur. Kişinin şöyle yönelmesi gerekir: Burnunun karşı yönünden bir hat çekseler dosdoğru Kabe'nin haramına varması uğraması gerekir, eğer uğramazsa namazı doğru olmaz. 96^b Bundan sonra bil ki kişi kiblesinin bilmediği bir yere varsa o yerin kavmine sorması gerekir. Eğer soracak kişi bulamazsa gönlü hangi yana mutmain olursa o yana doğru kılması gerekir. Eğer gönlün mutmain olduğu yere doğru kılsa sonra yanılmış olduğunu anlasa namazını bozmasın. Eğer hasta olsa kiblede yana döndürecek adam bulamasa hangi yana yönelebilirse kılsın. Eğer kiblede yana dönüp kılmak için düşmanından korksa düşmanından yanan dönsün kılsın. Namazın bir şartı da namazı vakit içinde kılmaktır. 97^a Sonra sabah namazının vaktinin güneş doğunca yeryüzüne yanlamasına uğradığından sonra doğuncaya (tam ortaya çıkıncaya) kadar olduğunu bil. Güneşin doğduğunun işareti, güneş battığı tarafa yüce dağlar olursa onların başına güneşin aydınlığının dokunmasıdır. Eğer güneş battığı taraftan yana dağ olmazsa güneşin kıyısı çıkınca güneş doğmuş olur. Ama olur ki güneş doğduğu taraftan yana yüce dağlar olduğundan güneş geç çıkar, onun gibi yerde sabah namazını hızlıca kılmak gerek. Bir kişi sabah namazını kılsa Tahiyet'i (Tahiyyat suresini) abduhu ve rasuluhu'ye değin okumadan güneş doğsa namazı doğru olmaz. 97^b Ne zaman sabah namazı vaktini bilsek öğle namazının öncesinin odur, (bunu) bil. Bir dümdüz ağacı bir düz yerde diksinler madem ki güneş battığı yerden yana gölgesi var daha öğle vakti olmamış olur. Eğer güneş batısından yana gölge bitse gölgesi güneş doğusundan yana dönse o vakit öğlenin önce vakti olur. Sonra o ağacın gölgesi iki kendi (kendi boyunun

iki misli) kadar oluncaya değin öğle namazının vaktidir. 98^a Ama bilmek gerek ki güneş adamın tam tepesi üzerine gelmediği yerde, orada o dedikleri nesnenin gölgesi güneş battığı taraftan yana bitince dibinde kuzeyden yana biraz küçük gölge kalırsa (o gölgenin) ne kadar olduğunu ölçmek gerekir. Onun üzerine hesaplamak gerekir. İki kendi (kendi boyunun iki misli) kadar olunca öğle vakti olur. Ondan sonra ikindinin ilk vakti olur. Ondan gün batıncaya kadar ikinci vaktidir. Ama bil ki güneş battığı taraftan yana yüce dağ olsa güneş onun tepesinden battığında akşam olmaz. 98^b Güneş dağ başından indiğinde güneş varıp biraz aşağı enip ışığı gitmeyinceye dek akşam namazını kılmamak gerekir, oruç açmamak gerekir. Bundan sonra bil ki ne zaman bir kişi ikinci namazını kılıyorken güneş batsa namazı bozulmaz, kılıp tamamlaması gerekir. Zira namaz kılmaya sebep olan vakit kısadır ama sabah namazını kılıyorken güneş doğsa namazı geçersiz olur, namazını bozup bırakması gerekir. 99^a Ve güneş bir süngü boyu kaldıktan sonra kaza etsin. Zira sabah namazını kılmaya sebep (olan) vakit yeterli vakitti ve kısa vakitte kılmak doğru olmaz. Bundan sonra bil ki güneş battığı taraftan yana olan kızılık gidip ağarıncaya kadar akşam vaktidir. Ağardıktan sonra yatsı vakti girer. Ama bilmek gerek ki şehirlerde yüksek yere çıkmayınca güneşin battığı görünmez; şimdi o kızılık gitti sanırlar, yemek yerler de gelirler beklerler, yatsı namazını kılarlar. (Bu) namaz doğru değildir. 99^b Zira o kadar vakitte o kızılık gitmez. Şimdi yüksek bir yere çıkıp bakmak gerekir o kızılık gitmeyince yatsı namazını kılmamak gerekir. Yahut akşamdan sonra hayli vakit bekleyip ondan sonra yatsı namazını kılmak gerekir. Özellikle ki İmam Azam Ebu Hanife *-Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.-*mezhebince o kızılıktan sonra beyazlık dahi gitmeyince yatsı namazı vakti girmez. Sonra yatsı namazı vakti, vitr namazı vakti o kızılılık gittiğinden sabah namazı vaktine kadardır. 100^a Bil ki bir kişi namaz vakti çıktı mı ve çıkmadı mı bilmeseyse namaz vakti deyip niyet edip kılması gerekir. Eğer vakit çıkmamış olursa namaz vakti olur, eğer vakit çıkmış olursa o vaktin kazası yerinedir. Ve namazın bir şartı daha namaz kılmaya niyet etmektir. Niyet budur ki kişi kıldığı namaz ne vakit namazdır gönlüyle bilsin. Ama Kinye'de: "Gönlüyle bilmek yetmez." der. Belki kılmaya da niyet etmesi gerekir, doğrusu budur. Zira Hidaye, Şerh-i Kifaye'de böyle demiştir. 100^b Zira bir kişi küfrü bilse küfre niyet etmiş olmaz. Zira küfre niyet edecek kişi *-Allah'a sığınırım.-*kâfir olur. Ne zaman kişi sabah namazını kılsa şart budur ki o sabah vaktinin namazını kılmaya niyet etsin. Geri kalan namazlarda da her birini kıldığında vakit namazı

olduğuna veya kazaya kalmış namaz olduğuna g6nlüyle niyet etmesi gerek. Eğer diliyle de derse daha iyidir. İşte diliyle söyleyince eğer vakit namazını kılsa desin ki: “Niyet ettim işte bu sabah (namazının farzını kılmaya).”

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAPÇA İBARE NOTLARI

3.1. ARAPÇA İBARE NOTLARI

57^a/04-05. ... *'aleyhi vesellemu ve 'alā ilāhi ecma'īne* [= Allah'ın selamı üzerine olsun ve onun yolundan gidenlerin cümlesinin üzerine.]

60^b/ 03-05. ... *'ālim^{īn} vāhid^{īn} eşeddü ale's-şeytāni hayr^{īn} min elfi 'ābid^{īn} nakl^{īn} min te'ilmī'l- muallim* [= Âlim bin adet ibadet eden zahitten daha hayırlıdır. Şeytan zahitten değil asıl âlimden korkar.]

88^a/ 05-06. ... *el-faşlu'l-evvelü* [= ilk bölüm.]

100^b/03. ... *ne'ūzu billāhi* [= Allah'a sığınırım.]

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK ve DİZİN

4.1. SÖZLÜK VE DİZİN

A/A/Ā/Ā/A ^c	‘abduhu ve rasuluhu Tahiyet
ābdest [< Fa.] abdest: 67 ^a /04	suuresinin içindeki “kulu ve resulü”
ābdest al- abdest almak: 64 ^b /05	anlamına gelen Arapça bir söz
<i>ā.</i> 64 ^b /05, 67 ^a /04, 67 ^a /05, 67 ^b /05,	‘ <i>a.</i> + <i>ye</i> 97 ^a /08-09 [=1]
68 ^b /01, 68 ^b /05, 68 ^b /06, 68 ^b /08,	‘ ābid [< Ar.] ibadet eden
71 ^a /09, 71 ^b /02, 71 ^b /09, 73 ^a /03,	‘ <i>ā.</i> 60 ^b /06, 60 ^b /07; ‘ <i>ā.</i> + <i>den</i> 61 ^a /02
73 ^a /09, 73 ^b /01, 73 ^b /02, 73 ^b /04,	[=3]
74 ^a /07, 75 ^a /07, 75 ^b /04, 76 ^a /05,	aç- açmak
76 ^a /09, 76 ^b /04, 76 ^b /05, 76 ^b /09,	→ oruc aç-
77 ^a /02, 77 ^a /05, 77 ^a /08, 77 ^b /01,	<i>a.</i> - <i>a</i> 52 ^b /05; <i>a.</i> - <i>mamağ</i> 98 ^b /03; <i>a.</i> -
77 ^b /07, 78 ^a /02, 78 ^a /05, 78 ^a /07,	<i>sa</i> 52 ^b /03 [=3]
78 ^b /02, 78 ^b /03, 78 ^b /05, 79 ^a /02,	açıl- açılmak
79 ^a /03, 79 ^a /07, 79 ^a /09, 80 ^a /02,	<i>a.</i> - <i>maya</i> 81 ^b /01; <i>a.</i> - <i>sa</i> 94 ^b /05 [=2]
80 ^a /08, 80 ^b /03, 81 ^b /06, 82 ^a /03,	açuk kapalı olmayan, örtüsüz
82 ^b /07, 83 ^a /05, 83 ^a /07, 84 ^b /04,	<i>a.</i> 89 ^a /06, 94 ^b /06 [=2]
84 ^b /05, 86 ^b /04, 86 ^b /08, 87 ^a /09,	ad sıfat, nitelik
88 ^a /01; <i>ā.</i> + <i>i</i> 68 ^b /06, 68 ^b /08, 72 ^b /03,	<i>a.</i> + <i>ı</i> 77 ^b /03 [=1]
72 ^b /08, 73 ^a /02, 73 ^a /04, 84 ^a /04,	ad- adımlamak, adım atmak
84 ^a /06, 84 ^a /07, 84 ^b /01, 84 ^b /06,	<i>a.</i> - <i>sa</i> 52 ^b /04 [=1]
84 ^b /09, 85 ^a /01, 85 ^a /02, 85 ^a /07,	adam [< Ar.] 1. insan: 86 ^a /04; 2. erkek:
85 ^a /09, 85 ^b /01, 85 ^b /03, 85 ^b /04,	62 ^b /04
85 ^b /06, 85 ^b /07, 85 ^b /09, 86 ^a /02,	→ er adam
86 ^a /05, 86 ^a /06, 86 ^a /07, 86 ^b /01;	<i>a.</i> 55 ^a /07, 63 ^a /07, 68 ^a /07, 75 ^a /04,
<i>ā.</i> + <i>ile</i> 86 ^b /09; <i>ā.</i> + <i>ümüz</i> 71 ^b /08;	83 ^a /08, 86 ^a /04, 86 ^a /04, 86 ^a /07,
<i>ā.</i> + <i>üy</i> 72 ^a /02, 73 ^a /08, 83 ^a /01 [=85]	89 ^b /09, 90 ^a /02, 90 ^a /08, 96 ^b /06;
ābdestsüz abdesti olmayan, abdestsiz	<i>a.</i> + <i>dan</i> 62 ^b /04; <i>a.</i> + <i>uy</i> 62 ^a /09,
<i>a.</i> 71 ^b /03, 72 ^b /03, 73 ^a /07 [=3]	62 ^b /01, 78 ^b /05, 84 ^a /06, 89 ^b /04,

94^a/02, 94^a/04, 94^b/04, 94^b/07,
94^b/08, 98^a/01 [=24]

ādem [< Ar.] insan: 56^a/04

ādem oğlanı insanoğlu: 53^a/04

ādem oğlu insanoğlu: 53^b/03

ā. 53^a/04, 53^b/03, 53^b/03, 56^a/04
[=4]

‘ādet [< Ar.] olağan, süregelen

‘ā.+den 86^b/07; *‘ā.+e* 52^b/09,
53^a/02; *‘ā.+i* 64^b/06; *‘ā.+inden*
64^b/06, 64^b/08, 65^a/03, 65^a/04 [=8]

adım adım

a. 74^b/08 [=1]

‘afv [<Ar.]

‘afv ét- affetmek, bağışlamak

‘a. 54^b/06, 57^a/03 [=2]

ağ → ak

a.+ısa 63^b/03 [=1]

ağaç ağaç

a. 84^b/08; *a.+dan* 82^a/02; *a.+ı*
(*ağacı*) 97^b/02; *a.+ıla* (*ağacıla*)
69^a/07; *a.+uñ* (*ağacıñ*) 97^b/08
[=5]

ağar- ağarmak, aydınlanmak

a.-dukdan 99^a/05; *a.-ıncaya* 99^a/04
[=2]

ağır- vücudun bir yerinde ağrı, sızı
duymak

a.-sa 84^b/03 [=1]

ağız ağız

ağız tolu ağız dolusu: 85^a/01

a. 85^a/01, 85^a/02, 85^a/04; *a.+ı*
(*ağızı*) 85^a/06, 85^a/07, 85^a/08,
85^a/08; *a.+ına* (*ağızına*) 66^a/03,
66^a/06, 66^a/08; *a.+ındağı*
(*ağızındağı*) 85^a/04; *a.+ından*
(*ağızından*) 85^a/06; *a.+ındayiken*
(*ağızındayiken*) 85^a/03 [=13]

ağlık beyazlık

a. 99^b/07 [=1]

āhir [< Ar.] son

ā.+e 87^b/04; *ā.+inde* 86^b/04;
ā.+ine 75^b/08, 86^b/02 [=4]

āhıret [< Fa. < Ar.] ölümden sonra
hayatın devam edeceğine inanılan
yer, ahiret

ā. 59^a/01, 60^b/01; *ā.+de* 53^b/07
[=3]

aḥşam [< Soğd.] akşam

aḥşam ol- akşam olmak: 66^b/01

aḥşam namāzı akşam namazı:
98^b/02

a. 66^b/01, 98^b/01, 98^b/02, 99^a/05;
a.+dan 99^b/03 [=5]

aḥvāl [< Ar.] hâller, durumlar

a.+inden 51^b/07 [=1]

ak beyaz

a. 65^a/09 [=1]

aķca beyaz, beyazca

a. 62^a/08 [=1]

aķ- akmak

aķa dur- sürekli akmak, akıp
durmak: 86^b/05

akıp git- akıp gitmek: 79^a/08

a.-a 67^a/03, 86^b/05, 86^b/09; *a.-an* 83^a/07, 87^a/03, 90^a/03; *a.-ar* 79^b/05, 82^a/06, 82^b/02, 84^b/05; *a.-arsa* 82^a/09, 82^a/09, 86^b/07; *a.-ıp* 79^a/07, 79^a/08, 83^b/08, 84^a/08; *a.-mağ* 87^b/03, 87^b/06; *a.-masa* 87^a/06; *a.-mayan* 82^b/03; *a.-mayınca* 82^a/07; *a.-sa* 84^b/03, 87^a/04, 87^a/07 [=25]

akçe para

a.+si 75^a/09 [=1]

akıd- → **akıt-**

a.-mağdur 68^b/03 [=1]

akıt- dökmek

a.-mağ 67^a/02; *a.-mağdur* 66^a/04
[=2]

akmaçlık sıvılık, sıvı hâl

a.+ı (akmaçlığı) 77^b/06; *a.+ını (akmaçlığını)* 78^a/01 [=2]

aks [< Ar.] zıt

'a. 58^b/09 [=1]

al- almak

aldur- sürekli almak, alıp durmak: 82^b/01

→ **âbdest al-**, **taşhâret al-**, **teyemmüm al-**

a.-a 64^b/05, 71^a/09, 71^a/53^b/04; *a.-duğı* 67^b/06, 75^a/03, 81^b/06; 09, 74^a/09, 75^b/04, 80^a/02, 83^b/06, 86^b/04, 86^b/08; *a.-acak* 78^b/05; *a.-am* 73^b/02; *a.-dı a.-duğı* 82^b/07;

a.-dum 55^b/06; *a.-duğ* 83^a/01; *a.-duğdan* 71^b/02, 71^b/04; *a.-ı* 82^b/01; *a.-ıcağ* 80^b/04, 81^b/01; *a.-ıp* 68^b/01, 70^a/07, 75^a/07, 81^b/06, 87^a/09, 88^a/01; *a.-mağ* 73^b/01, 73^b/05, 75^b/02; *a.-mağı* 68^b/05; *a.-mağuy* 68^b/06; *a.-mamağ* 78^b/02, 80^b/01; *a.-mağ* 55^a/09, 74^b/06, 74^b/09, 75^b/06, 75^b/07, 76^a/06, 76^a/09, 76^b/04, 76^b/09, 77^a/03, 77^a/05, 77^a/08, 77^b/02, 77^b/07, 78^a/02, 78^a/07, 79^a/02, 79^a/04, 79^a/07, 79^a/09, 82^a/03, 83^a/05, 84^b/04; *a.-mağda* 68^b/09, 73^a/04; *a.-mağdur* 68^b/01; *a.-masa* 75^b/01; *a.-mazdan* 71^a/03, 73^a/09; *a.-urken* 67^a/05, 83^a/07, 84^b/05 [=68]

alâmet [< Fa. < Ar.] belirti, iz

'a.+i 80^a/02 [=1]

âlem [< Ar.] dünya, cihan

'â.+de 51^a/03 [=1]

âlet [< Fa. < Ar.] **1.** araç, gereç: 75^b/04;

2. erkek cinsel organı: 62^a/09

â.+i 62^a/09, 62^b/02, 62^b/04, 63^b/08, 63^b/08, 64^a/04, 71^a/05, 71^b/01, 75^b/04, 84^a/09, 86^a/08; *â.+in* 71^a/06; *â.+leri* 71^b/05 [=13]

alın alın

a.+ı (alını) 92^a/09; *a.+ın (alının)* 91^a/06, 92^a/05, 92^a/06; *a.+ından (alından)* 72^b/08 [=5]

alim [< Ar.] ilim sahibi, bilgin

‘ <i>ā</i> . 60 ^b /06; ‘ <i>ā</i> .+ <i>dür</i> 51 ^a /01; ‘ <i>ā</i> .+ <i>ler</i> 67 ^b /08, 78 ^b /06, 81 ^b /09; ‘ <i>ā</i> .+ <i>lerden</i> 57 ^a /06; ‘ <i>ā</i> .+ <i>lerüj</i> 81 ^a /06, 89 ^b /01 [=8]	64 ^a /02, 64 ^b /04, 64 ^b /08, 65 ^a /03, 65 ^a /08, 66 ^a /05, 66 ^a /08, 66 ^b /01, 66 ^b /03, 67 ^a /09, 67 ^b /02, 68 ^a /07, 68 ^a /09, 69 ^a /09, 69 ^b /03, 69 ^b /04, 69 ^b /06, 69 ^b /09, 70 ^a /09, 70 ^b /07, 72 ^a /09, 72 ^b /08, 74 ^b /04, 75 ^b /01, 75 ^b /05, 75 ^b /07, 76 ^a /02, 76 ^b /09, 77 ^a /06, 77 ^a /09, 77 ^b /05, 78 ^a /04, 78 ^b /03, 80 ^a /09, 81 ^a /01, 81 ^a /04, 81 ^a /07, 81 ^b /02, 81 ^b /05, 81 ^b /08, 83 ^a /02, 83 ^a /04, 83 ^b /02, 83 ^b /04, 83 ^b /08, 83 ^b /09, 84 ^a /02, 84 ^a /08, 84 ^a /09, 84 ^b /07, 84 ^b /08, 84 ^b /09, 85 ^b /08, 85 ^b /09, 86 ^a /02, 86 ^a /07, 86 ^b /01, 87 ^a /04, 87 ^a /06, 87 ^b /01, 87 ^b /06, 88 ^a /02, 88 ^b /07, 89 ^b /01, 90 ^a /03, 91 ^a /02, 91 ^b /07, 92 ^a /02, 92 ^b /04, 92 ^b /09, 92 ^b /09, 93 ^a /09, 95 ^a /03, 95 ^b /04, 95 ^b /09, 97 ^a /06, 98 ^a /01, 98 ^a /08, 98 ^b /08, 99 ^a /06 [=104]
alt alt kısım <i>a</i> .+ <i>ına</i> 67 ^b /01, 67 ^b /03, 67 ^b /05, 68 ^a /03, 68 ^a /04, 72 ^a /04, 92 ^b /05, 92 ^b /08, 94 ^a /05, 94 ^a /06; <i>a</i> .+ <i>ında</i> 91 ^a /06, 91 ^a /08, 93 ^b /06; <i>a</i> .+ <i>ından</i> 71 ^a /01, 73 ^b /09, 94 ^a /05, 94 ^a /06 [=17]	
altı altı <i>a</i> . 95 ^b /06 [=1]	
altmış altmış <i>a</i> . 95 ^b /06 [=1]	
‘am [< Ar.] ‘aleyhi ’s-selām sözünün kısaltması ‘ <i>a</i> . 60 ^b /06 [=1]	
‘amāl [< Ar.] ameller, işler ‘ <i>a</i> .+ <i>in</i> 60 ^b /09 [=1]	
‘amel [< Ar.] iş: 53 ^b /07 ‘ amel ét- iş yapmak, oyalanmak: 59 ^b /03 ‘ <i>a</i> . 59 ^b /03, 95 ^a /06; ‘ <i>a</i> .+ <i>ler</i> 53 ^b /07 [=3]	ancağ ancak <i>a</i> . 59 ^a /03, 76 ^b /05 [=2]
ammā [< Ar.] fakat, lakin <i>a</i> . 100 ^a /07, 52 ^b /05, 52 ^b /06, 53 ^b /06, 54 ^b /02, 55 ^a /04, 55 ^a /06, 56 ^a /08, 57 ^a /03, 58 ^b /03, 58 ^b /05, 59 ^a /05, 59 ^a /08, 60 ^b /02, 60 ^b /08, 60 ^b /09, 61 ^a /05, 62 ^a /01, 62 ^a /07, 62 ^b /04, 62 ^b /08, 63 ^a /01, 63 ^a /07, 63 ^b /06,	anda orada <i>a</i> . 96 ^b /01, 98 ^a /02 [=2]
	andan 1. ondan: 77 ^b /03; 2. sonra: 66 ^b /03 <i>a</i> . 53 ^a /07, 53 ^b /04, 57 ^a /01, 59 ^b /08, 61 ^a /09, 61 ^b /01, 61 ^b /04, 61 ^b /06, 61 ^b /07, 61 ^b /08, 62 ^b /01, 62 ^b /06, 64 ^a /05, 66 ^a /04, 66 ^a /07, 66 ^b /01, 66 ^b /03, 66 ^b /05, 66 ^b /07, 68 ^b /02, 68 ^b /03, 70 ^a /06, 71 ^a /09, 77 ^b /03,

78^b/02, 83^b/06, 88^a/08, 91^b/08,
98^a/07, 98^a/07, 99^b/04 [=31]

anı onu

a. 53^a/08, 60^b/05, 61^a/05, 61^b/01,
61^b/03, 61^b/04, 61^b/05, 61^b/07,
62^a/02, 62^a/02, 72^b/02, 74^b/02,
76^a/06, 78^a/01, 88^a/08, 88^b/01,
94^a/03 [=17]

anlar onlar

a.+ı 88^b/02; a.+uğ 68^a/02, 68^a/03,
97^a/03 [=4]

anuç onun

a. 51^a/01, 51^a/03, 56^a/05, 58^b/05,
60^b/05, 62^a/09, 73^a/03, 77^b/02,
77^b/03, 77^b/05, 97^a/07, 98^a/05,
98^b/01 [=13]

ağ- 1. hatırlamak: 63^a/06; 2. zikretmek,
söylemek: 63^a/07

a.-arısı 63^a/06; a.-mamış 63^a/07,
91^b/04; a.-mayınca 62^b/09; a.-sa
63^a/07 [=5]

ağa ona

a. 56^b/07, 78^b/09, 88^b/02 [=3]

ağla- idrak etmek, anlamak

a.-ğıl 53^a/03; a.-maz 72^b/02 [=2]

ara iki şeyi birbirinden ayıran kısım, ara,
yer 2. arasında: 94^a/03

a.+dan 75^a/01; a.+larında 69^b/07;
a.+sıdur 94^a/03; a.+sına 67^a/08,
67^a/08, 67^b/07, 67^b/07, 68^a/08,
72^b/01, 74^a/04, 74^a/06; a.+sında

70^b/08, 90^a/04; a.+sından 85^a/09
[=14]

aracuk iki şeyi birbirinden ayıran küçük
kısım, aracık

a.+uduğın (aracuduğın) 94^b/03
[=1]

aralık iki şey arasındaki boş zaman,
boşluk

a.+da 88^a/05; a.+ına (aralığına)
73^b/07, 73^b/07, 74^a/01, 74^a/02;
a.+ında (aralığında) 87^b/05 [=6]

ard arka, peş

a.+ınca 80^b/06 [=1]

arı temiz

a. 77^b/09, 79^b/02, 88^b/07, 89^a/02,
93^b/04; a.+dur 90^b/04 [=6]

arıca temiz

a. 66^b/09, 67^b/09, 68^a/01, 68^a/02,
68^a/04, 68^a/06, 68^a/08, 69^b/02,
70^a/06, 73^a/05, 73^b/02, 76^b/01,
76^b/07, 77^b/04, 81^a/01, 82^a/06,
82^a/07, 88^b/09, 91^b/06, 91^b/07,
92^b/04, 92^b/07, 92^b/08, 93^a/01,
93^a/04, 93^a/04, 93^a/05; a.+dur
81^a/07, 83^a/03 [=29]

arılık temizlik, pak olma hâli

a. 64^b/07, 65^a/04 [=2]

arın- temizlenmek, arınmak

arınagit- arınıp gitmek: 70^a/08
a.-a 70^a/08; a.-duğından 65^b/02;
a.-ınca 69^a/09; a.-miş 65^a/09; a.-
ursa 65^b/01 [=5]

arısuz kirli, pis

a. 62^a/01, 65^a/02, 65^b/06, 66^b/03,
66^b/07, 68^b/02, 83^a/08, 93^a/05 [=8]

arısuzlık temiz olmama hâli, pislik

a. 65^a/06; *a.+dur* 65^a/08 [=2]

arka 1. ön yüzün zıt tarafı, arka: 69^a/01;

2. sırt: 85^b/05

a.+sı 94^b/08; *a.+sın* 69^a/01, 85^b/05
[=3]

arķırı üst

a.+sına 97^a/01 [=1]

arşun [< Fa.] altmış sekiz santimetreye

tekabül eden uzunluk ölçüsü, arşın
a. 80^a/07, 80^b/08, 80^b/09, 81^a/02,
81^a/02, 81^a/05, 81^a/05, 81^a/06 [=8]

art- fazlalık hâline gelmek, artmak

a.-sa 64^b/08 [=1]

artuķ 1. başka: 58^a/04; **2.** fazla: 65^a/03;

3. artan, bakiye: 84^a/01

a. 58^a/04, 58^b/07, 62^b/04, 64^b/07,
65^a/03, 65^a/05, 84^a/01, 87^a/01,
92^a/09, 94^a/08; *a.+ı* (*artuğı*) 90^b/04
[=11]

aru arı

a. 82^b/05 [=1]

aruca → **arıca**

a. 93^b/04 [=1]

‘**arz** [< Fa. < Ar.] enlem

‘*a.+ın* 95^a/05 [=1]

‘**āşī** [< Ar.]

‘**āşī ol-** isyan etmek

‘*ā.* 54^b/03 [=1]

aş yemek

a. 83^a/04 [=1]

aş- geçmek

a.-arısā 65^a/04; *a.-masā* 65^a/06
[=2]

aşāđā aşāđı

a. 70^b/03, 93^b/05, 94^b/09, 98^b/04;
a.+da 65^b/01; *a.+dan* 74^a/04;
a.+sıdur 72^a/08 [=7]

at binek hayvanı, at

a. 89^b/09 [=1]

‘**atā** [< Ar.] bağışlama

‘*a.+sından* 59^b/09 [=1]

atım atılan yeri ifade eden mesafe

a.+ı 76^a/01 [=1]

‘**avrat** [< Fa. < Ar.] kadın

‘*a.* 63^a/01, 63^a/04, 63^a/09, 63^b/01,
64^a/06, 65^a/09, 83^a/09; ‘*a.+dandur*
63^b/04, 63^b/06; ‘*a.+ıla* 62^a/07;
‘*a.+ına* 62^b/02; ‘*a.+laruğ* 68^a/05,
94^a/09, 94^b/09; ‘*a.+uğ* 94^a/02,
94^a/07, 94^b/02 [=17]

‘**avret** [< Fa. < Ar.] gösterilmesi ayıp
olan yerler

‘*a.* 89^a/05, 94^a/01, 94^a/03, 94^a/04,
94^a/05, 94^b/02, 94^b/03; ‘*a.+dür*
94^a/09, 95^a/01; ‘*a.+i* 94^a/07 [=10]

avuç ellerin iç kısmı, avuç

a.+ı (*avcı*) 94^a/07 [=1]

ay 1. gök cismi: 69^a/02; **2.** otuz günlük

zaman dilimi: 95^b/02

a.+a 69^a/02; *a.+ında* 95^b/02 [=2]

aya elin parmak dipleriyle bilek arasındaki bölümü

a.+sı 90^a/08; *a.+sın* 83^b/05 [=2]

ayak 1. ayak: 72^a/07; 2. (mec.) kendisi, huzur: 57^b/03

a. 72^a/07, 72^a/07, 72^a/09; *a.+ı* (*ayağı*) 74^a/05, 91^a/06, 91^a/08, 92^a/09, 94^a/08; *a.+ın* (*ayağın*) 52^b/04, 52^b/06, 71^a/04, 74^a/02, 90^a/09, 91^b/05, 93^b/08; *a.+ına* (*ayağına*) 57^b/03, 90^a/09; *a.+ınun* (*ayağınınun*) 74^a/03, 74^a/06; *a.+ları* 94^a/09 [=20]

‘ayb [< Ar.] kusur

‘a. 54^b/01 [=1]

āyet [< Fa. < Ar.] Kur’an’ın bir cümlesi

ā. 94^b/05 [=1]

‘ayıb → **‘ayb**

‘a.+dan 51^a/06 [=1]

ayırtlan- ayrılmak

a.-sa 64^a/07 [=1]

āyine [< Fa.] ayna

ā. 92^b/06 [=1]

ayrıl- uzaklaşmak, çıkmak

a.-dukdan 82^b/08 [=1]

ayruk başka

a. 52^a/06, 52^a/07, 52^a/07, 56^a/04, 57^a/06, 58^b/04, 62^b/05, 74^b/07, 84^b/08, 87^a/01 [=10]

ayrukısı- değişmek

a.-dısı 77^a/02 [=1]

az az

a. 64^b/02, 83^b/06, 83^b/06, 85^b/01; *a.+sa* 78^a/05 [=5]

az- → **düşü az-**

a.-duğın 62^b/07, 62^b/09, 63^a/01, 63^a/07; *a.-up* 63^a/05 [=5]

a‘zā [< Fa. < Ar.] organlar, uzuvlar

a.+sın 81^b/07 [=1]

azacuk azıcık, çok az

a. 54^a/02; *a.+ı* (*azacığı*) 64^a/09 [=2]

āzad [< Fa.] hür

ā. 94^a/07 [=1]

azal- azalmak

a.-sa 81^a/03, 88^a/03 [=2]

B

bāb [< Ar.] bölüm

b. 61^a/05; *b.+da* 61^a/06, 61^b/09 [=3]

bāğ [< Fa.] bahçe

b. 57^b/05 [=1]

bağışla- affetmek

b. 55^b/06, 55^b/08; *b.-dum* 56^b/07; *b.-mağ* 54^b/01; *b.-ya* 56^b/05 [=5]

bağla- sarmak, dolamak

b.-mazısa 87^a/04; *b.-rsa* 87^a/03 [=2]

bağlan- giyinmek, sarınmak

→ **düşmānlık bağlan-**

b.-a 56^a/04; *b.-ıcağ* 65^b/08 [=2]

bahā [< Fa.] değer

b.+sına 75^a/09 [=1]

bağş [< Fa.] kısım, bir parça

b.+da 95^a/01; *b.+ı* 94^b/05, 95^a/01, 95^b/07; *b.+ına* 72^b/06; *b.+ında* 72^b/06, 94^b/04, 95^b/06 [=8]

bağ- bakmak

b.-ip 53^a/01; *b.-mağ* 99^b/02; *b.-mağdur* 54^b/08 [=3]

bākilā [< Ar.] taneli bir sebze, bakla

b. 77^b/01 [=1]

bal bal

b. 76^b/01 [=1]

balğam [< Ar.] balgam

b. 85^a/02 [=1]

balık balık

b. 90^a/03 [=1]

bāliğ [< Ar.] bülüğa ermiş, yetişkin

b. 86^a/04 [=1]

bağa ben zamirinin yönelme eki almış

hâli, bana

b. 54^b/03, 55^b/06, 56^b/07 [=3]

barmağ parmak

→ **baş barmağ**, **sêrçe barmağ**,

sırça barmağ, **şehâdet barmağı**

b.+ı (*barmağı*) 74^a/06, 83^b/05,

84^b/06; *b.+ın* (*barmağın*) 69^b/05,

69^b/05, 74^a/03; *b.+ınuğ*

(*barmağınuğ*) 72^a/09; *b.+ları*

69^b/04, 72^a/05, 73^b/07; *b.+ların*

73^b/07, 74^a/01, 74^a/05; *b.+ların*

73^b/09; *b.+u* (*barmağı*) 74^a/04;

b.+uğ (*barmağıuğ*) 72^b/01 [=16]

baş 1. baş, kafa: 72^b/05; 2. üst kısım:

97^a/04

baş barmağ baş parmak: 69^b/05

b. 69^b/05; *b.+a* 72^b/05; *b.+ına*

74^a/08, 97^a/04; *b.+ından* 94^b/09,

98^b/02; *b.+uğ* 72^b/06, 72^b/09 [=8]

başla- başlamak

b.-duğınlayın 73^b/05; *b.-madın*

88^b/02; *b.-sa* 91^b/07 [=3]

başmağ ayakkabı

b.+ı (*başmağı*) 93^b/06; *b.+ıla*

(*başmağıla*) 93^b/07; *b.+ın*

(*başmağın*) 93^b/08 [=3]

bat- (gök cisimleri için) ufukta

kaybolmak, görünmez olmak

b.-duğı 95^b/04, 99^a/07; *b.-*

duğınlayın 98^b/01; *b.-ıncaya*

98^a/08; *b.-sa* 98^b/06 [=5]

batı güneşin battığı taraf, batı

b.+sı 95^a/09; *b.+sında* 97^b/03;

b.+sından 96^a/02, 96^a/02, 97^a/03,

97^a/04, 98^a/03, 98^a/09, 99^a/04;

b.+sındın 97^b/04 [=10]

bāṭıl [< Ar.] boş, beyhude

bāṭıl **êt-** geçersiz duruma

getirmek: 88^a/08

bāṭıl ol- geçersiz olmak: 98^b/09

b. 88^a/08, 98^b/09; *b.+dur* 59^b/05

[=3]

bayrām [< ET (DLT) *badram* < ? İr.

barḏām] bayram

bayrām namāzı bayram namazı:

61^b/08

b. 61^b/08, 65^b/08 [=2]

ba'zı [< Fa. < Ar.] kimi, bazı

b. 55^b/04, 56^a/08, 57^b/03, 67^b/08,
73^a/03, 76^b/07, 78^b/06, 81^b/08;
b.+dan 90^a/03; *b.+lar* 63^b/04,
68^a/01, 68^b/06, 68^b/07, 74^b/09,
81^a/07, 82^a/06, 85^a/04, 87^a/06,
87^a/07, 87^b/08, 89^a/09; *b.+sı*
71^b/04 [=22]

beden [< Ar.] beden, vücut

b. 67^a/03; *b.+ine* 68^b/03, 70^a/01,
78^b/05 [=4]

bedenî [< Ar.] bedene ait

b. 58^b/02 [=1]

bekle- 1. bir işin gerçekleşmesi için bir süre durmak, beklemek: 99^a/09; **2.**

bekçilik etmek: 57^b/05

b.-rlər 99^a/09; *b.-rlər idi* 57^b/05
[=2]

belki [< Fa.] olasılıkla, bir ihtimal, belki

b. 100^a/08, 53^b/01, 59^a/02, 59^b/06,
70^b/02, 87^b/07, 89^a/01 [=7]

belür- ortaya çıkmak, belirlemek

b.-mese 79^b/03, 79^b/04, 93^b/03; *b.-mez*
79^b/08; *b.-se* 81^b/03, 93^b/02
[=6]

ben ben

b.+den 63^b/02, 63^b/02; *b.+üm*
55^b/07, 56^b/06, 60^b/06 [=5]

beñze- andırmak, benzemek

b.-r 53^b/03 [=1]

beräber [< Fa.] yan, yan yana

b.+inde 95^b/03, 95^b/04 [=2]

berü -den beri

b. 65^b/04 [=1]

bes [< Fa.] sonra

b. 100^b/08, 53^a/02, 53^b/03, 53^b/05,
54^a/01, 54^a/05, 54^b/03, 55^b/02,
58^a/02, 58^a/07, 58^b/09, 59^b/03,
62^a/04, 62^a/09, 70^b/05, 72^b/04,
72^b/04, 73^b/08, 83^a/01, 84^a/09,
85^a/07, 88^b/04, 89^b/03, 92^a/05,
92^a/07, 94^a/02, 94^a/09, 94^b/01,
95^b/01, 95^b/07, 96^b/09, 99^a/07,
99^b/02, 99^b/08 [=34]

beyân [< Ar.]

beyân ét- bildirmek

b. 62^a/01 [=1]

bêş beş

b. 87^a/07, 87^b/07, 88^b/04, 89^b/03,
93^b/09; *b.+dür* 88^b/01 [=6]

bêşinci beşinci

b. 89^a/08 [=1]

bêz [< Ar.] kumaş parçası, bez

b. 69^a/07, 93^a/05, 93^b/01; *b.+e*
93^b/01; *b.+ile* 70^b/05 [=5]

bêzcügez küçük bez parçası

b.+ile 70^b/07 [=1]

bıçağ bıçak

b. 92^b/06; *b.+ı (bıçağı)* 93^a/02 [=2]

bıñar pınar

b.+lar 76^a/08 [=1]

bil- **1.** anlamak: 96^b/04; **2.** idrak etmek:

98^b/05; **3.** haberi olmak: 100^b/01;

4. fark etmek: 63^a/01

→ **yöneli bil-**

b.-dük 60^a/09; *b.-dükden* 72^a/01;
b.-e 80^a/01; *b.-eyise* 87^b/01; *b.-gil*
100^a/01, 53^a/07, 54^a/07, 54^b/07,
56^b/08, 58^a/02, 58^b/09, 59^a/03,
60^b/09, 61^a/06, 62^a/04, 64^a/09,
65^a/07, 65^b/05, 65^b/09, 66^b/03,
68^a/09, 69^a/06, 71^a/02, 72^a/01,
72^a/09, 73^a/08, 75^b/06, 81^b/05,
82^a/01, 82^b/02, 82^b/07, 84^a/04,
87^b/01, 88^b/01, 88^b/04, 88^b/07,
89^b/03, 89^b/04, 94^a/04, 94^b/03,
95^a/03, 95^b/09, 96^b/01, 96^b/09,
97^b/01, 98^a/08, 98^b/05, 99^a/03; *b.-*
mek 100^a/08, 61^b/05, 95^a/05,
95^b/01, 96^a/06, 98^a/01, 99^a/06; *b.-*
mekdür 95^a/04; *b.-mese* 100^a/02,
63^a/01, 79^b/09; *b.-meyelerdi*
57^b/09; *b.-mezse* 62^b/08; *b.-se*
100^b/01, 63^a/01, 64^a/03, 96^b/04; *b.-*
sek 58^a/07, 97^b/01; *b.-sey* 94^b/03;
b.-ürse 80^a/03, 96^b/06 [=70]

bildür- haber vermek, anlatmak,
bildirmek

b.-dük 61^a/09, 61^b/01, 61^b/03,
61^b/04, 61^b/07, 61^b/08, 62^a/02; *b.-*
dükden 68^b/05; *b.-elüm* 68^b/05,
74^b/02, 76^a/06, 84^a/04, 88^a/08,
88^b/01, 94^a/03; *b.-mek* 61^b/09,
62^a/03; *b.-ür* 61^a/05 [=18]

bile 1. birlikte: 62^b/03; **2.** dahi: 78^b/06

b. 100^a/07, 62^b/03, 72^a/07, 72^a/08,
78^b/06, 79^a/06, 79^a/08, 89^b/01 [=8]

bilin- bilinmek

b.-mese 96^b/01; *b.-ür* 96^a/05 [=2]

bilmezlik cahillik

b.+ile (bilmezligile) 60^b/09 [=1]

biğ bin

b. 53^b/01, 57^b/09, 74^b/08; *b.+de*
53^b/09 [=4]

bir 1. bir: 76^a/01; **2.** herhangi bir: 79^b/09

bir kez bir defa: 87^a/08

bir dahı bir daha: 92^a/04

bir kaç birkaç: 61^b/04

bir kaç kez birkaç kere: 70^a/07

b. 100^a/01, 100^a/05, 100^b/01,
52^a/03, 52^b/08, 53^b/01, 53^b/02,
53^b/02, 56^a/03, 56^b/02, 56^b/09,
58^a/03, 58^b/06, 58^b/07, 60^b/07,
61^b/04, 63^a/09, 63^b/08, 65^b/02,
66^b/09, 68^b/04, 69^b/02, 70^a/07,
70^b/06, 70^b/07, 71^a/04, 71^a/07,
71^a/08, 72^b/04, 72^b/06, 73^a/01,
73^a/07, 74^a/01, 74^b/02, 74^b/07,
76^a/01, 78^b/02, 79^b/09, 79^b/09,
80^a/07, 80^b/03, 80^b/04, 80^b/08,
82^a/06, 82^a/07, 82^a/08, 83^b/07,
84^b/03, 84^b/03, 84^b/05, 84^b/09,
85^b/05, 86^b/08, 86^b/09, 87^a/08,
87^a/09, 88^a/01, 90^a/07, 90^b/08,
90^b/08, 91^a/02, 91^a/08, 92^a/01,
92^a/04, 92^b/02, 93^a/05, 93^a/05,
93^a/07, 93^a/08, 93^b/03, 93^b/04,

94^a/08, 94^b/04, 94^b/05, 94^b/05,
94^b/09, 95^a/01, 95^a/02, 95^b/01,
95^b/08, 96^a/08, 96^b/01, 96^b/08,
97^a/08, 97^b/02, 97^b/02, 98^b/05,
98^b/09, 99^b/02; *b.+i* 53^b/09 [=90]

biraz azıcık, biraz

b. 77^b/07, 95^b/04, 96^a/01, 98^a/04,
98^b/03; *b.+ı* 56^a/07; *b.+ın* 56^a/07
[=7]

biREGÜ bir kimse, başkası

b.+de 56^b/05; *b.+nüñ* 56^a/02 [=2]

birİ bir tanesi

bir biri birbiri: 56^a/03

birİ birİ birbiri: 80^b/06

b. 79^a/01, 80^b/06, 80^b/06; *b.+n*
100^b/05, 56^a/03; *b.+si* 72^a/02,
72^a/05, 72^a/07, 73^a/09, 73^b/04,
73^b/06, 73^b/06, 73^b/07, 74^a/07,
74^a/08, 76^b/05, 88^b/03, 88^b/04,
89^a/05, 89^a/06, 89^a/07, 93^b/09;
b.+sine 89^b/06, 89^b/07 [=24]

birinc [< Fa.] pirinç

b. 77^b/01 [=1]

birle ile

b. 100^a/07, 51^b/05, 51^b/09, 52^a/04,
52^b/02, 58^a/04, 59^b/03, 61^b/09,
62^a/09, 62^b/01, 66^a/06, 71^a/09,
71^b/06, 74^b/01, 77^b/03, 77^b/03,
77^b/05, 78^a/02, 80^b/05, 92^b/04,
92^b/08, 93^a/01, 93^a/02, 95^a/06
[=24]

bi-smi 'llāhi 'r-raḥmāni 'r-raḥīm

“Esirgeyen ve bağışlayan Allah’ın
adıyla” anlamına gelen Arapça söz
b. 73^b/05 [=1]

bişür- pişirmek

b.-seler 83^a/04 [=1]

biz biz

b.+e 60^a/02; *b.+üm* 75^b/06, 95^a/08
[=3]

boğaz boğaz

b.+ına 66^a/03, 66^b/02 [=2]

boğazla- boğazını sıkmak, boğazlamak

b.-yıcaḳ 90^a/04 [=1]

bolca fazlaca, bol bol

b. 70^a/07 [=1]

boḳ dışkı

b.+ı 67^a/09, 67^b/01, 82^b/06, 89^b/09,
89^b/09, 90^a/01, 90^a/01, 90^b/03,
90^b/04, 90^b/09 [=10]

boy uzunluk

b.+ı 99^a/01 [=1]

boz-

→ **namāz boz-**

b.-up 98^b/09 [=1]

bozul- bozulmak, gidişi aksamak

b.-mamaḳ (bozulmamaḳiçün)
52^b/07 [=1]

böyle bu şekilde, bu hâde

b. 100^b/01, 52^b/07, 66^a/08, 71^b/01,
76^b/06, 77^a/01, 78^b/07, 82^b/01 [=8]

bu bu

b. 53^a/02, 56^b/03, 56^b/07, 59^a/05,
59^a/06, 59^a/09, 61^a/06, 61^b/09,
71^b/03, 72^b/05, 72^b/09, 73^a/02,
73^b/03, 74^a/05, 76^a/01, 76^b/03,
78^a/08, 78^a/09, 78^b/07, 78^b/09,
79^b/09, 81^a/09, 84^a/02, 85^a/09,
88^b/07, 89^b/03, 90^a/06, 90^b/06,
91^a/05, 94^b/03, 95^a/08, 95^b/05,
95^b/07, 95^b/09; *b.+dur* 100^a/06,
100^a/09, 100^b/04, 55^b/03, 59^a/02,
60^a/09, 63^b/07, 68^b/09, 73^b/01,
78^a/09, 82^a/05, 83^a/06, 83^b/04,
84^b/04, 85^a/05, 85^b/05, 91^a/09;
b.+ndan 56^b/08, 71^a/06, 73^a/08,
74^b/01, 75^a/02, 76^a/04, 82^a/01,
82^b/06, 84^a/03, 88^a/06, 96^a/09,
98^b/04, 99^a/03; *b.+ni* 59^b/04,
62^a/04; *b.+nlardan* 67^b/02;
b.+nlaruñ 57^b/03, 82^b/06; *b.+nuñ*
52^b/09, 57^b/08; *b.+ña* 78^b/08;
b.+yise 80^a/04 [=73]

bucaklı köşeli

b. 80^b/01 [=1]

bugün bugün

b. 60^a/07 [=1]

bul- bulmak

b.-am 75^b/08; *b.-amasa* 96^b/03; *b.-an* 59^a/07; *b.-imasa* 96^b/06; *b.-masa* 63^a/08; *b.-mayıcağ* 63^a/05; *b.-sa* 57^a/02, 62^b/07, 63^b/08, 74^b/04, 79^b/09; *b.-salar* 63^b/01; *b.-ur* 76^a/01 [=13]

bula- bulaşmak

b.-sun 71^b/07 [=1]

bulanuğ berrak olmayan, bulanık

b. 65^a/07 [=1]

bulaş- değmek, yapışmak, kirletmek

b.-a 78^b/05; *b.-an* 69^a/08, 69^a/08, 69^b/02, 70^a/08, 92^b/03; *b.-masa* 84^a/09; *b.-mış* 68^b/02, 83^b/01, 84^a/03; *b.-sa* 87^a/05; *b.-up* 71^b/09, 93^b/02; *b.-ur* 84^b/05 [=14]

bulaşdur- bulaştırmak

b.-mamağ 70^a/03 [=1]

bulın- bulunmak, var olmak

b.-an 63^b/03; *b.-mamağ* (*bulınmamağičün*) 54^b/06; *b.-mağ* 54^b/04; *b.-maya* 87^b/05; *b.-mazsa* 79^a/01; *b.-urken* 88^a/04; *b.-ursa* 87^b/07, 87^b/09 [=8]

bundan bundan

b. 54^b/07 [=1]

buğa buna

b. 52^b/01 [=1]

burc [< Ar.] → **hamel burcı**

b.+ındayiken 95^a/06 [=1]

burun burun

b.+ı (*burnı*) 66^a/02, 84^b/01, 84^b/02, 87^a/08, 95^b/08, 96^a/07; *b.+ın* (*burnın*) 73^b/06; *b.+ına* (*burnına*) 66^a/01, 66^a/06, 66^a/09, 66^b/02; *b.+ından* (*burnından*) 71^a/01, 85^b/02 [=13]

buyruğ emir

b. +ın (buyruğın) 54^b/05 [=1]
buyur- emretmek
b. -dı 54^b/02; *b. -ursa* 51^b/05 [=2]
bükil- bükülmek
b. -ür 72^b/01 [=1]
büklüm kıvrım
b. +lere 67^a/01 [=1]
büre pire
b. 67^a/09 [=1]
büyücek büyüğe
b. 67^b/02 [=1]
büyük iri, büyük
b. 67^b/09, 80^b/06, 81^b/04 [=3]
büyüklik büyüklük
b. +i (büyüklüğü) 80^a/06, 80^b/02
[=2]
C
cānavar [< Fa.] hayvan, canlı
c. +a 62^b/05; *c. +dan* 75^b/03; *c. +lar*
90^b/05; *c. +lardan* 82^b/04 [=4]
cehd [< Ar.]
cehd ét- çalışmak
c. 59^b/06 [=1]
cemā'at [< Fa. < Ar.] topluluk
c. 61^b/02 [=1]
cenāze [< Ar.]
cenāze namāzı cenaze namazı
c. 86^a/05 [=1]
ciger [< Fa.] karaciğer
c. +den 90^a/03 [=1]
cirāhat [< Fa. < Ar.] yara

c. +ı 86^b/02, 87^b/02; *c. +ından*
86^b/08 [=3]
cum'a [< Ar.] cuma günü
cum'a namāzı cuma namazı:
55^a/02
c. 55^a/02, 61^b/08, 65^b/08 [=3]
Ç
çağır- seslenmek, çağırarak
ç. -ıcağ 75^a/01 [=1]
çağ ta, tam
ç. 98^a/01 [=1]
çal- vurmak
ç. -ıp 81^b/01 [=1]
çalgu
çalgu çalın- bir kimse tarafından
müzik aleti çalınmak
ç. 54^b/08 [=1]
çalın- → **çalgu çalın-**
ç. -ur 54^b/08 [=1]
çalğkoyun sırtüstü
ç. 64^a/02 [=1]
çapak göz pınarında oluşan pislik, çapak
ç. 84^b/03 [=1]
çäre [< Fa.] derman, çare
ç. +si 55^b/03 [=1]
çek- 1. solumak, soluğuyla içine almak,
içine çekmek: 70^b/03; 2. çizmek:
96^a/08
ç. -e 66^b/03; *ç. -icek* 70^b/03; *ç. -*
memek 70^b/03; *ç. -meye* 66^b/01; *ç. -*
seler 96^a/08 [=5]
çekil- çekilmek

ç.-ür 70^b/04 [=1]

çevre etraf, çevre

ç. 70^a/03, 70^a/08, 80^a/07, 81^a/02,
81^a/06 [=5]

çık- 1. gitmek, akmak: 70^a/05 2.
görünmek: 97^a/05 3. geçmek:
100^a/01

çıkıp git- çıkıp gitmek: 90^a/05

→ **yél çık-**

ç.-a 66^b/07, 71^a/05; ç.-an 69^b/06,
70^a/05, 70^a/09, 82^a/02, 84^a/05; ç.-
ar 97^a/07; ç.-arsa 85^a/01, 93^b/08;
ç.-dimi 100^a/01; ç.-ıcağ 97^a/05; ç.-
ip 90^a/05; ç.-madımı 100^a/02; ç.-
madısa 86^b/01; ç.-mamış 100^a/03;
ç.-mağ 84^a/05, 84^a/07; ç.-mayıcak
71^b/09; ç.-mayınca 99^a/07; ç.-miş
100^a/04; ç.-sa 84^a/08, 85^a/09,
85^b/03; ç.-up 57^a/01, 71^b/08,
99^b/02 [=27]

çıkar- çıkarmak

ç.-mağ 75^b/04; ç.-mağ 95^a/07; ç.-
miş 79^a/09 [=3]

çok çok

ç. 53^a/07, 56^a/06, 56^a/08, 59^a/07,
60^b/02, 61^b/06, 64^b/02, 67^a/03,
70^a/03, 85^a/07, 85^a/08; ç.+ı 64^b/01;
ç.+ı (çoğı) 81^a/07, 89^b/02; ç.+ısa
(çoğısa) 77^a/04, 77^a/05, 77^a/08,
77^a/09, 79^a/02, 79^a/03 [=20]

çöz- açmak

ç.-mek 68^a/06, 68^a/07 [=2]

çünkü [< Fa.] zira, çünkü

ç. 54^b/02 [=1]

D

dad tat

d.+ı 76^b/02, 77^a/02, 77^a/03, 78^a/04,
78^b/04, 78^b/08, 79^b/03, 81^b/03;
d.+ına 77^a/07 [=9]

dād [< Fa.] doğruluk

d.+ın 63^a/05 [=1]

daşra dışarı

d.+yısa 84^b/09 [=1]

dahı 1. da / de, bile: 55^b/04; 2. sonra:
56^b/05; 3. bundan başka: 61^a/08; 4.
henüz: 62^b/04; 5. yine: 64^b/09; 6.
sonra, bundan sonra, artık: 65^b/05

→ **bir dahı**

d. 100^a/05, 100^a/08, 100^b/05,
100^b/07, 51^a/08, 51^b/05, 51^b/07,
52^a/02, 52^b/01, 53^b/04, 54^a/01,
54^a/07, 54^a/08, 55^b/04, 56^a/06,
56^b/05, 56^b/07, 57^b/08, 59^a/08,
59^a/09, 60^a/05, 61^a/08, 62^b/03,
62^b/04, 62^b/07, 62^b/09, 63^a/09,
63^b/07, 64^b/09, 65^a/01, 65^a/06,
65^b/05, 66^a/03, 68^a/04, 68^a/05,
69^a/02, 69^a/06, 69^b/04, 70^a/02,
70^a/07, 70^a/08, 70^b/09, 71^a/02,
71^a/06, 71^a/07, 72^a/05, 72^a/06,
72^a/07, 72^a/08, 73^a/06, 73^b/04,
73^b/04, 73^b/06, 74^a/02, 74^a/02,
74^a/03, 74^a/04, 74^a/05, 74^a/07,
74^a/08, 75^a/09, 76^b/08, 77^b/06,

78^b/04, 79^b/08, 81^a/09, 82^a/01,
82^b/02, 82^b/06, 83^a/01, 83^b/06,
84^a/05, 84^a/06, 84^b/02, 84^b/06,
84^b/09, 85^b/01, 85^b/09, 86^a/03,
86^b/01, 86^b/05, 86^b/06, 86^b/07,
86^b/09, 87^a/01, 87^a/03, 87^a/04,
87^a/05, 87^a/09, 87^b/01, 87^b/09,
88^a/02, 88^b/08, 89^a/02, 89^a/05,
89^a/06, 89^a/07, 89^b/01, 89^b/06,
90^a/05, 90^b/02, 90^b/06, 90^b/08,
92^a/04, 93^b/09, 94^a/09, 94^b/08,
95^a/01, 95^a/02, 95^a/05, 95^a/07,
95^b/08, 96^b/08, 97^b/04, 99^a/08,
99^b/07 [=116]

dāyim [< Ar.] daima, devamlı

d. 51^b/04, 84^b/05, 87^a/04, 87^a/06,
87^b/06, 95^b/09 [=6]

dāyire [< Ar.] daire

d. +*nün* 95^b/06 [=1]

dāyire²-i hindiyye [< Ar.] namaz vakitlerinin tespitinde kullanılan güneş gören düz bir yere çizilen daire ve buna uygun olarak yapılan alet

d. 95^a/06 [=1]

dē- demek, söylemek

d.-di 54^b/03; *d.-diler* 75^a/02,
75^a/04; *d.-dügümüz* 79^b/01, 81^a/09,
81^b/02, 84^a/02, 94^b/07; *d.-dükleri*
72^a/03, 89^b/07, 90^a/06, 90^b/01,
90^b/06, 94^a/04, 94^a/06, 94^a/07,
98^a/02; *d.-mek* 59^b/04, 59^b/08,

60^a/03; *d.-mekdür* 73^b/05; *d.-mese*
55^b/08, 78^a/02; *d.-meyüp* 73^b/03;
d.-miş 63^a/06, 76^b/06, 77^b/09,
91^b/04; *d.-mişdür* 100^b/01, 77^a/01,
78^b/07; *d.-mişler* 67^b/01; *d.-rler*
71^b/07, 71^b/08, 88^b/02, 89^b/06,
89^b/07; *d.-rse* 100^b/07; *d.-se*
55^b/06; *d.-ye* 60^a/09, 73^b/03; *d.-*
yecek 91^a/07; *d.-yicek* 100^b/08
[=43]

deg- değmek, dokunmak

d.-en 90^b/07; *d.-icek* 89^b/05; *d.-*
medügi 66^b/08, 66^b/09; *d.-se*
90^b/01, 90^b/07, 91^a/01, 91^a/03,
91^a/04, 91^a/05, 92^b/01, 92^b/05,
92^b/07, 93^a/01; *d.-üp* 70^a/01 [=15]

degin -a kadar, değin

d. 62^b/02, 75^b/08, 79^b/01, 86^b/02,
87^b/04, 97^a/09, 97^b/09, 98^a/08,
99^a/04; *d.+dür* 100^a/01, 72^a/04,
72^a/05, 72^a/06, 94^a/05, 94^a/06
[=15]

degirmi yuvarlak

d. 63^b/06, 80^b/02, 80^b/07 [=3]

degme her, herhangi bir

d. 52^b/07, 59^a/05, 59^a/09, 60^b/05
[=4]

degül değil

d. 54^a/01, 54^b/01, 54^b/01, 55^b/09,
58^b/04, 60^b/02, 63^b/02, 63^b/02,
75^b/01, 76^b/05, 77^a/03, 77^a/05,
77^a/07, 77^a/09, 77^b/02, 77^b/08,

78^a/01, 78^a/05, 78^a/07, 79^a/04,
79^b/01, 80^b/05, 81^b/07, 82^a/03,
83^a/05, 87^b/06, 89^b/02, 90^a/05,
93^b/02; *d.+dür* 63^b/09, 65^b/03,
82^b/06, 99^b/01; *d.+idi* 57^b/08 [=34]

degülmissse olmasaydı

d. 60^a/05 [=1]

degür- değdirmek

d.-memek 83^a/02; *d.-meyeler*
83^a/08 [=2]

dek kadar, dek

d.+dür 97^a/02 [=1]

delil [< Ar.] ispat, delil

delil edin- kanıt saymak: 59^b/04
d. 59^b/04; *d.+leri* 59^a/02 [=2]

delülük delilik

d.+dür 59^b/03 [=1]

delür- delirmek

d.-mek 86^a/03 [=1]

demür demir

d. 92^b/05, 92^b/08 [=2]

deñiz deniz

d.+ler 76^a/06 [=1]

deñli→ **deñlü**

d. 58^b/06, 80^b/05 [=2]

deñlü kadar, denli

→ **ne deñlü**

d. 53^a/07, 58^a/03, 81^a/08, 81^b/04,
91^a/07, 92^a/01, 94^b/06 [=7]

depe tepe

d.+si 98^a/02; *d.+sinden* 98^b/01
[=2]

depren- hareket etmek

d.-mek 80^b/05; *d.-mese* 80^b/04 [=2]

depret- kıvıldatmak

d.-e (deprede) 52^a/08, 52^b/06; *d.-*
medin 81^b/09; *d.-mek* 67^a/07,
81^b/09; *d.-üp (depredüp)* 53^a/01,
81^b/08; *d.-ür (depredür)* 52^a/05
[=8]

deriñlik derinlik

d.+i (deriñligi) 81^a/09 [=1]

deve deve

d. 89^b/09 [=1]

devlet [< Fa. < Ar.] devlet

d.+ler 54^a/04 [=1]

dêvşir- → **dêvşür-**

d.-icek 81^a/04 [=1]

dêvşür- toplamak

d.-mek 70^b/02; *d.-memek* 69^b/07
[=2]

dêyü diye, diyerek

d. 100^a/02, 67^b/02, 73^b/08, 75^b/05,
75^b/08, 75^b/09, 77^b/04, 88^b/01 [=8]

dırnağ tırnak

d.+ı (dırnağı) 72^a/09; *d.+ın*
(dırnağın) 72^b/04 [=2]

dik- dik olarak durdurmak

d.-eler 97^b/03 [=1]

dil dil (organ)

d. 73^b/03; *d.+ile* 100^b/07, 100^b/08,
73^b/03; *d.+in* 52^a/05, 52^a/08,
53^a/01; *d.+inde* 52^a/05 [=8]

dile- istemek, dilemek

→ **h el al lık dile-**

d.-d uginde 55^b/04; *d.-mege* 53^b/05;
d.-mek 56^a/05; *d.-mese* 75^a/09; *d.-*
rise 54^a/09; *d.-se* 52^a/04, 74^b/03;
d.-seler 57^a/08; *d.-ye* 55^b/04 [=9]

dilek istek, dilek

d.+i (dilegi) 51^b/09, 52^a/04; *d.+in*
(dilegin) 52^a/02; *d.+ine (dilegine)*
52^a/03; *d.+inst uz (dileginst uz)*
51^a/03 [=5]

di - durmak, kesilmek, dinmek

d.-erise 86^b/06 [=1]

di le- → **di j  di le-**

d.-mek 55^a/01 [=1]

di j 

di j  di le- iki ki inin hafif e
konu tu u s zlere kulak vermek
d. 55^a/01 [=1]

dip en alt, dip

d.+i (dibi) 81^b/01; *d.+in (dibin)*
66^a/02; *d.+inde (dibinde)* 98^a/03;
d.+inden (dibinden) 71^a/06,
72^a/03; *d.+ine (dibine)* 67^a/06,
68^a/06 [=7]

direm [< Ar.] dirhem

d. 69^b/02, 90^a/07, 91^a/02 [=3]

dirsek dirsek

d.+i (dirsegi) 72^a/06; *d.+ine*
(dirsegine) 72^a/06 [=2]

di  di 

d. 53^b/02, 67^b/07; *d.+i* 85^a/09 [=3]

d iv r [< Fa.] duvar

d. 69^a/05, 69^a/05; *d.+a* 85^b/05 [=3]

diz diz

d.+i 94^a/05; *d.+leri* 94^a/06 [=2]

do u g ne in do du u taraf, do u

d.+sından 97^a/06 [=1]

do un- ula mak

d.-a 97^a/04 [=1]

do undur- de dirmek, dokundurmak

d.-mama  69^b/05-06 [=1]

d g- d vmek

d.-mek 55^a/07 [=1]

d k-

→ **( u) d k-**

d.-d kden 62^a/08, 69^a/06; *d.-icek*
66^b/06, 71^a/03; *d.-mege* 68^b/09,
70^a/03; *d.-megi* 69^a/06; *d.-mek*
84^a/05; *d.- p* 66^b/04 [=9]

d kil- a a ıya do ru akmak, d k lmek

d.-en 81^b/06, 81^b/08 [=2]

d len- mutmain olmak, tatmin olmak

d.-d gi 96^b/04; *d.-mezise* 92^b/04;
d.- rse 80^a/04, 96^b/03 [=4]

d n- 1. d nmek, y n de i tirmek:

95^b/05; 2. de i mek: 76^b/03

d.-e 96^b/08; *d.-erek* 95^b/05, 96^a/02,
96^a/03; *d.-icek* 78^b/02; *d.-mek*
96^a/04; *d.-mi * 76^b/03; *d.-se* 97^b/07;
d.- p 69^a/01, 96^b/07 [=10]

d nder- → **g r  d nder-**

d.-meye 96^b/05 [=1]

d nd r- d nd rmek,  evirmek

d.-ecek 96^b/06 [=1]

dördüncü dördüncü

d. 72^b/05 [=1]

dört dört

d. 72^b/06, 72^b/09, 74^b/08, 80^b/01,
87^a/06, 87^b/07, 94^b/04, 95^a/01;
d.+dür 72^a/02 [=9]

döşe- sermek, yaymak, döşemek

d.-seler 93^a/05, 93^b/01; *d.-yeler*
93^a/08 [=3]

döşek yatak, döşek

d.+de 63^a/09; *d.+inde* (*döşeginde*)
62^b/06, 63^a/05; *d.+lerinde* 63^b/01,
63^b/03 [=5]

du‘ā [< Ar.]

du‘ā ét- niyaz etmek, yakarmak
d. 56^a/05 [=1]

dur- 1. dikilmek: 64^a/04; 2. bulunmak:
80^a/09; 3. kesilmek: 87^a/08; 4.
kalmak: 94^b/06

→ **aça dur-, alı dur-, örü dur-**

d.-a 89^a/07; *d.-acaç* 92^a/09; *d.-an*
80^a/09; *d.-ıcaç* 70^b/08, 89^a/08; *d.-*
mamaç 87^b/03; *d.-mamiş* 64^a/01;
d.-maya 87^b/04; *d.-mayan* 87^a/08,
87^a/08; *d.-muş* 63^b/09, 64^a/04,
86^a/09; *d.-ur* 82^b/01; *d.-urken*
86^a/01, 91^b/07; *d.-ursa* 86^b/05,
86^b/09, 94^b/06 [=19]

durur durgun

d. 80^a/05, 80^b/07 [=2]

dut- 1. elinde bulundurmak, dokunmak:
65^b/07; 2. kavramak, yakalamak,

tutmak: 71^a/06; 3. bulundurma,
sahip olma: 85^a/05

→ **oruc dut-**

d.-a 64^b/04, 71^a/06, 85^a/05; *d.-*
mağa 65^a/02; *d.-mağula* 55^a/02; *d.-*
mağ 65^b/07; *d.-maya* 85^a/05 [=7]

düken- tükenmek, bitmek

d.-icek 98^a/03; *d.-se* 97^b/06 [=2]

dünyā [< Ar.] dünya

d. 57^b/01, 58^a/05, 58^a/05, 58^a/09,
58^b/02, 59^a/06, 59^a/09, 60^a/05,
60^a/09, 88^b/09; *d.+da* 53^b/08 [=11]

dürüş- → **dürüş-**

d.-e 58^a/04; *d.-medin* 58^a/01; *d.-*
mek 58^a/08, 58^b/07, 59^b/06; *d.-*
memek 58^a/09; *d.-meyüp* 60^a/09,
60^b/01 [=8]

dürlü çeşit, türlü

d.+dür 89^b/06 [=1]

dürt- dokunmak, sürtmek, dürtmek

d.-se 67^a/03 [=1]

dürüst [< Fa.] 1. doğru: 60^b/01; 2. tam:
67^a/04

d. 55^b/08, 58^b/04, 60^b/02, 65^b/03,
67^a/04, 67^a/04, 67^b/03, 67^b/06,
67^b/08, 72^b/08, 73^a/02, 73^a/05,
73^a/06, 74^b/02, 75^a/03, 75^a/07,
75^b/01, 76^b/04, 77^a/03, 77^a/05,
77^a/08, 77^b/02, 77^b/08, 78^a/05,
78^a/07, 79^a/04, 79^b/01, 81^b/07,
82^a/03, 83^a/05, 88^a/04, 88^b/03,
88^b/07, 88^b/08, 89^b/05, 90^b/01,

90^b/08, 90^b/09, 91^a/09, 91^b/02,
91^b/03, 91^b/06, 91^b/09, 93^a/06,
93^a/09, 93^b/02, 93^b/06, 93^b/07,
93^b/09, 94^b/01, 94^b/06, 95^a/02,
96^a/09, 97^a/09, 99^a/03, 99^a/09;
d.+dür 58^b/02, 58^b/07, 60^b/01,
65^b/05, 69^a/04, 73^b/04, 74^b/06,
74^b/09, 75^b/06, 75^b/07, 76^a/06,
76^a/09, 76^b/06, 76^b/09, 77^a/06,
77^a/09, 78^a/02, 78^a/08, 78^b/03,
79^a/03, 79^a/07, 80^a/08, 82^a/01,
83^a/04, 87^a/01, 87^a/03, 87^a/05,
88^a/01, 93^b/03 [=85]

dürüş- çalışmak

d.-meyüp 60^a/05 [=1]

düş

düşü az- ihtilam olmak

d.+i 62^b/07, 62^b/09, 63^a/01, 63^a/04,
63^a/07 [=5]

düş- inmek, konmak

d.-dügi 81^a/01; *d.-düginleyin*
85^b/07; *d.-icek* 85^b/09; *d.-se*
80^b/09, 82^a/04, 82^b/04, 85^b/07 [=7]

düşmān [< Fa.] düşman

d.+dan 75^b/02; *d.+ından* 96^b/07,
96^b/08 [=3]

düşmānhık

düşmānhık bağlan- düşmanlık
oluşmak, düşmanlık hasıl olmak

d. 56^a/03 [=1]

düz 1. pürüzsüz: 92^b/08; **2.** yatay: 97^b/02

d. 92^b/08, 97^b/02 [=2]

düzen tertip, sıra, düzen

d.+e 74^a/05 [=1]

E

Ebī Yūsuf → Ebū Yūsuf

E. 91^b/02 [=1]

Ebū Ca'fer râvilerden kimse

E. 91^a/03 [=1]

Ebū Ḥanīfe Hanefi mezhebinin
kurucusu

E. 94^a/08 [=1]

Ebu'l-Faẓl-ı Kirmānī râvilerden kimse

E. 77^b/08 [=1]

Ebū Yūsuf Ebu Hanefi'nin öğrencisi

E. 82^b/09, 91^b/04, 92^a/02, 92^a/04
[=4]

ecel [< Ar.] ömrün sonu, ecel

e.+i 57^b/08 [=1]

eczā [< Ar.] parçalar, kısımlar

e.+sınadur 77^a/04; *e.+ya* 79^a/01;
e.+yadur 77^a/07 [=3]

edeb [< Ar.] usul

e. 68^b/09; *e.+leri* 88^a/08; *e.+lerin*
61^a/07 [=3]

ednā [< Ar.] en bayağı

e.+ηuz 60^b/07 [=1]

edük konçu kısa çizme, konçlu mest

e. 72^a/09 [=1]

eger [< Fa.] şayet, eğer

e. 100^a/03, 100^a/04, 100^b/07,
100^b/08, 52^a/06, 54^b/05, 55^a/04,
55^b/07, 56^a/02, 56^a/04, 56^a/08,
58^b/05, 60^a/03, 63^b/03, 63^b/04,

63^b/05, 63^b/08, 64^a/01, 64^a/02,
64^b/06, 64^b/07, 65^a/04, 65^a/04,
65^a/08, 65^a/09, 65^b/03, 67^a/07,
67^a/09, 67^b/09, 68^a/03, 68^a/08,
69^b/01, 71^b/07, 72^b/07, 73^a/01,
73^b/03, 74^b/06, 75^a/02, 75^a/04,
75^b/01, 75^b/07, 76^a/09, 76^b/03,
76^b/05, 77^a/01, 77^a/02, 77^a/03,
77^a/04, 77^a/05, 77^a/07, 77^a/09,
78^a/06, 78^a/07, 78^b/08, 78^b/09,
79^a/02, 79^a/03, 79^a/04, 79^a/06,
79^a/07, 79^a/09, 79^b/02, 80^a/02,
80^a/03, 80^a/04, 80^a/05, 80^b/01,
80^b/07, 81^a/01, 81^a/03, 81^b/02,
82^a/05, 82^a/08, 82^b/02, 83^a/09,
83^b/04, 84^b/01, 85^a/01, 85^a/05,
85^a/06, 85^a/08, 85^a/09, 85^b/02,
86^a/05, 86^a/06, 86^a/08, 86^b/03,
86^b/05, 86^b/07, 87^a/06, 88^b/03,
88^b/06, 90^a/06, 90^b/05, 91^a/05,
91^a/08, 91^b/01, 91^b/04, 91^b/09,
92^a/08, 92^b/01, 92^b/03, 92^b/05,
92^b/07, 93^a/02, 93^b/01, 93^b/03,
93^b/06, 93^b/08, 95^a/01, 96^a/09,
96^b/02, 96^b/04, 96^b/05, 96^b/07,
97^a/04, 97^b/04 [=117]

egerçi [< Fa.] her ne kadar, olsa da, ise
de

e. 52^a/02, 52^a/07, 53^b/08, 54^a/07,
62^b/03, 62^b/07, 78^b/03, 79^b/07,
83^a/01, 84^b/01, 85^b/01, 86^b/01,

86^b/05, 86^b/08, 87^b/01, 88^a/01,
90^a/05 [=17]

ehl [< Ar.] **1.** sahip, malik: 54^b/08; **2.** bir
işin ustası, o işte becerikli kimse:
60^a/07

e. 54^b/08; *e.+in* 60^a/07 [=2]

ekşer [< Ar.] en çok, daha ziyâde
e. 58^b/09 [=1]

eksük eksik

e. 72^b/07, 75^a/03, 90^b/09 [=3]

el el (organ)

elden gel- yapabildiği kadar 83^a/07

eli emegi kendi çabası, çalışmanın
karşılığı, el emeği 57^b/06

e. 81^b/01; *e.+den* 83^a/07; *e.+i*
57^b/06, 74^a/01, 82^a/07; *e.+ile*
67^a/02, 69^a/09, 69^b/01, 69^b/04,
70^a/02, 81^b/01; *e.+in* 52^b/02,
68^b/01, 73^b/06, 74^a/02, 83^a/09,
83^b/01, 83^b/06, 83^b/06, 86^a/08;
e.+ine 74^a/09, 83^a/09; *e.+ini*
83^b/04; *e.+inüñ* 73^b/09, 74^a/03;
e.+leri 94^a/09 [=26]

elbette [< Ar.] mutlaka, elbette

e. 68^a/07 [=1]

emcek meme

e.+leri 94^a/06 [=1]

emek

→ **eli emegi**

e.+in (emegin) 57^b/06 [=1]

en genişlik, en

e.+i 72^a/04 [=1]

eşek çene

e. +i (eşegi) 72^a/03, 73^b/09 [=2]

epsem sessiz

e. 59^b/01 [=1]

er 1. erkek: 63^b/02; **2.** koca: 64^b/04

er adam erkek: 62^b/01

e. 62^b/01, 63^a/07, 63^b/02, 68^a/07, 94^a/02, 94^a/04; *e. +dendür* 63^b/03, 63^b/05; *e. +ile* 63^a/09, 64^b/04; *e. +iyile* 65^a/02; *e. +üj* 94^b/02 [=12]

erkân [< Ar.] esaslar

e. +ı 61^b/02 [=1]

eşer [< Ar.] iz, emare

e. +i 69^b/08, 79^b/08, 93^b/02 [=3]

eşek eşek

e. 90^a/01; *e. +e (eşege)* 62^b/04 [=2]

et et

e. 77^b/01, 90^a/04; *e. +i* 72^b/01, 90^b/03, 90^b/03, 90^b/03, 90^b/05 [=7]

ev zevce, karı

e. +ile 56^a/02 [=1]

evden büsbütün, iyice

e. 66^a/01, 70^a/07, 70^b/05 [=3]

evvel [< Ar.] başlangıç, önce, ilk

e. 56^b/09, 62^a/01, 66^b/04, 68^a/09, 70^a/04, 71^a/03, 87^b/04, 89^b/03, 97^b/08, 98^a/07; *e. +den* 57^a/03; *e. +i* 97^b/02; *e. +inde* 87^b/04; *e. +inden* 86^b/02; *e. +ki* 86^b/06, 88^a/03; *e. +lerinde* 70^a/02 [=17]

eyit- söylemek, demek, anlatmak

e. -diler 75^a/01; *e. -e (eyde)* 100^b/09, 51^a/08, 51^b/05, 51^b/08, 56^b/04, 56^b/05; *e. -mek* 55^b/05; *e. -miş* 63^a/02, 63^b/04, 67^b/08; *e. -mişdür* 55^b/04, 60^b/06; *e. -mişdür (eydmişdür)* 56^a/08; *e. -se* 55^b/07, 63^b/02, 63^b/02; *e. -üp (eydüp)* 67^b/04; *e. -ür (eydür)* 100^a/07, 63^a/04, 63^a/09, 63^b/08, 67^b/06, 68^a/01, 68^a/04, 68^a/05, 73^a/07, 77^b/08, 78^a/06, 79^b/04, 79^b/08, 80^b/07, 81^a/07, 81^b/09, 82^a/03, 82^a/05, 82^a/06, 83^a/08, 84^b/03, 85^a/04, 87^a/06, 87^a/07, 89^a/09, 91^a/02, 91^a/03, 91^a/08, 92^a/01, 92^a/04, 93^a/07; *e. -ürse (eydürse)* 56^a/02 [=50]

eyle- yapmak, etmek, eylemek

→ **helâl eyle-**, **mihrâb eyle-**, **murdâr eyle-**, **naql eyle-**, **niyyet eyle-**, **secde eyle-**, **tafsîl eyle-**, **tevbe eyle-**

e. -dükden 91^b/01; *e. -megile* 55^a/06; *e. -mek* 95^a/08, 95^b/01; *e. -meye* 70^a/02; *e. -mez* 82^b/05, 83^a/03, 91^a/04; *e. -r* 91^a/03, 91^a/05; *e. -se* 55^b/08, 91^b/02, 91^b/06, 93^b/05, 93^b/05; *e. -ye* 58^b/08, 89^a/09, 95^b/08; *e. -yicek* 55^b/09 [=19]

eyt- → **eyit-**

e. -mişdür 55^a/09 [=1]

eyü iyi

e. 53^b/07, 66^b/07 [=2]

È

éd- → **ét-**

→ **hâşıl éd-, kıyas éd-**

é. 52^b/01; é.-mege 61^a/03 [=2]

édici

→ **ziyân édici**

é. 75^b/03 [=1]

édin-

→ **delîl édin-**

é.-üþ 59^b/05 [=1]

én- 1. gelmek, nüzul olmak: 51^b/02; 2.

inmek, süzölmek: 71^b/03; 3.

çekilmek, batmak: 98^b/02

é.-di 51^b/02; é.-düginleyin 98^b/02;

é.-en 51^b/01; é.-er 71^b/03; é.-se

84^a/09, 84^b/01; é.-üþ 98^b/04 [=7]

éndîşe [< Fa.] düşünce, kaygı

é.+lerinden 88^b/09 [=1]

énsüz dar

é. 81^a/04 [=1]

êriş- yetişmek, ulaşmak

é.-e 67^a/06; é.-ür 80^b/06 [=2]

êrte ertesi, şafak sökme zamanı

êrte namâzı sabah namazı:

100^b/03

é. 100^b/03, 100^b/04, 100^b/09,

66^a/05, 66^a/07, 96^b/09, 97^a/07,

97^a/08, 97^b/01, 98^b/08, 99^a/01,

99^b/09 [=12]

êşid- → **êşit-**

é.-medügi 54^a/03 [=1]

êşit- işitmek, duymak

é.-e (êşide) 86^a/05, 86^a/06; é.-mege

51^a/04; é.-meye 86^a/07; é.-ür

(êşidür) 51^a/05 [=5]

êşitil- işitilmek, duyulmak

é.-mese (êşidilmese) 75^a/02 [=1]

êt- etmek, yapmak

→ ‘afv **êt-**, ‘amel **êt-**, bâtıl **êt-**,

beyân **êt-**, cehd **êt-**, du‘â **êt-**, fâsîd

êt-, gaybet **êt-**, ‘ibâdet **êt-**, ihtiyât

êt-, kaçd **êt-**, men‘ **êt-**, meyl **êt-**,

nâkış **êt-**, naql **êt-**, niyyet **êt-**,

ri‘âyet **êt-**, şarf **êt-**, sünnet **êt-**,

şefâ‘at **êt-**, şürü‘ **êt-**, tã‘at **êt-**,

tafsîl **êt-**, tahâret **êt-**, taleb **êt-**,

tamâm **êt-**, taşadduğ **êt-**,

taşavvur **êt-**, tekâsül **êt-**, terk **êt-**,

vâcib **êt-**, yakınlık **êt-**, zinâ **êt-**

é.-di 54^b/04; é.-dügümüz 59^b/08;

é.-dügümüzden 78^a/08; é.-dük

61^b/09, 73^a/03; é.-dükleri 62^b/02;

é.-düm 100^b/09, 73^b/02; é.-e (ède)

100^b/05, 56^a/06, 56^a/06, 56^a/07,

61^a/02, 61^a/02, 61^a/04, 66^b/02,

74^a/05, 99^a/01; é.-ecek (edecek)

58^a/03, 58^b/06, 64^a/03, 86^a/09; é.-

emez (edemez) 54^a/08; é.-emezise

(edemezise) 54^a/07; é.-en (eden)

58^a/05; é.-enleri (edenleri) 54^a/06,

61^a/08, 61^a/08, 61^a/09, 88^a/09,

88^a/09, 88^a/09; é.-er (eder) 54^a/06,

54^a/09, 60^b/08, 60^b/09, 60^b/09,

69^a/05, 92^a/05; *é.-erler (éderler)*
 51^b/04, 59^a/02, 59^a/02; *é.-erse*
(éderse) 53^a/07; *é.-icek (édicek)*
 100^b/02, 61^a/05, 89^a/09; *é.-medin*
 59^a/04; *é.-mege* 57^a/07, 58^b/01; *é.-*
mek 100^a/08, 100^b/07, 55^a/05,
 55^a/08, 55^b/05, 56^a/01, 58^b/08,
 59^b/03, 59^b/05, 60^a/02, 65^b/03,
 65^b/05, 66^b/08, 72^a/01, 73^b/01,
 78^b/01, 89^b/01, 89^b/02, 89^b/03; *é.-*
mekde 59^b/07, 62^a/01; *é.-mekden*
 96^a/06; *é.-mekdür* 100^a/06, 73^b/01;
é.-mese 73^a/04; *é.-meye* 66^a/09; *é.-*
meyicek 71^b/01; *é.-meyüp* 60^a/01,
 66^a/08; *é.-mez* 52^b/07; *é.-mezise*
 54^b/06, 85^b/02; *é.-miş* 100^b/02,
 56^a/02, 69^b/03; *é.-se* 53^a/09,
 53^b/02, 57^a/03, 57^a/05, 91^b/05; *é.-*
seler 57^a/07; *é.-üp (édüp)* 100^a/02,
 51^b/08, 56^a/09, 59^b/06, 60^a/04,
 62^a/06, 95^a/06, 95^b/08 [=98]

F

fāriğ [< Ar.]

fāriğ ol- 1. çekilmek: 92^a/04; 2.
 rahat olmak: 58^b/01

fāriğ kııl- vazgeçmek: 57^b/01
f. 57^b/01, 58^b/01, 92^a/04 [=3]

farz [< Fa. < Ar.] Allah'ın emirleri, farz

farz ol- farz olmak: 61^a/02
f. 55^a/03, 61^a/01, 61^a/02, 66^a/01,
 73^a/01, 92^a/01; *f.+dur* 68^b/04,
 84^b/02; *f.+ı* 72^a/02 [=9]

farīza [< Fa. < Ar.] vacip, gerek

f.+sı 87^b/05 [=1]

fāsīd [< Ar.] yanlış, bozulmuş, bozuk

fāsīd ét- bozmak: 88^a/09

fāsīd ol- bozulmak: 91^a/07

f. 60^b/09, 61^a/08, 61^a/10, 61^a/10,
 86^a/07, 88^a/02, 88^a/09, 91^a/07,
 92^a/02, 92^a/06, 92^a/08, 92^b/01,
 98^b/06 [=13]

fazīlet [< Fa. < Ar.] iyi huy, erdem

f.+i 60^b/06; *f.+üm* 60^b/07 [=2]

fazl [< Fa. < Ar.] lütuf

f.+ından 53^b/06, 54^a/05, 56^b/01
 [=3]

fesād [< Ar.] kötülük

f. 55^b/09 [=1]

fetvā [< Ar.] şeri hüküm veya karar

f. 83^a/06 [=1]

fısq [< Ar.] dinsizlik, ahlaksızlık

f. 54^b/08 [=1]

fī'1 [< Ar.] iş, hareket

f.+in 52^a/06, 52^a/09, 52^b/03,
 52^b/04, 52^b/04 [=5]

firişte [< Fa.] melek

f.+ler 51^b/03 [=1]

fuqahā [< Ar.] fıkıh âlimleri

f. 76^b/07; *f.+nuş* 78^a/09 [=2]

fuqarā [< Ar.] fakirler

f.+ya 58^b/08 [=1]

fülān [< Ar.] falan, herhangi

f. 56^b/06 [=1]

G/Ġ

ġālib [< Ar.] daha kuvvetli

ġālib ol- üstün gelmek: 78^a/06

ġālib-i zan ağır basan inanç:
80^a/03

ġ. 75^b/09, 78^a/06, 78^a/07, 80^a/03,
84^b/04 [=5]

ġalīz [< Ar.] şeffaf olmayan, kalın, sık

ġ. 89^b/06, 89^b/07, 90^a/06 [=3]

ġargāra [< Ar.] gargara

ġ. 66^a/03, 66^a/06, 66^b/02; ġ. +dan
66^a/09 [=4]

ġarīb [< Ar.] kimsesiz, yabancı

ġ. 74^b/03 [=1]

ġaybet [< Fa. < Ar.]

ġaybet ét- dedikodu yapmak

ġ. 55^a/08 [=1]

ġāyet [< Fa. < Ar.] çok, son derece

ġ. 59^b/06 [=1]

ġāyib [< Ar.]

ġāyib ol- kaybolmak

ġ. 56^a/04 [=1]

ġeçe gece

g. 64^b/01, 64^b/01, 66^a/05, 66^a/08
[=4]

ġeç geç, erken olmayan

g. 97^a/07 [=1]

geç- 1. aşmak: 64^b/07; 2. ulaşmak:
67^a/09; 3. gitmek: 79^b/05

→ **ġöñülden geç-, içi geç-**

g.-di 72^b/02; g.-en 87^a/09; g.-er
68^a/04; g.-erise 64^b/07; g.-erse
73^b/04, 79^b/05; g.-medin 65^b/02;

g.-medügi 54^a/03; g.-mese 64^b/08,
67^b/01, 67^b/03, 67^b/05, 67^b/08; g.-
meye 67^a/09; g.-mez 68^a/03,
72^b/02; g.-se 68^a/06, 79^b/07; g.-sün
73^b/08 [=19]

geçür- yaşamak, yaşayıp tüketmek,
sürdürmek

g.-ür 60^b/08 [=1]

geçüril- sokulmak, geçirilmek

g.-miş 67^a/07 [=1]

gel- 1. ulaşmak, varmak: 71^a/08; 2.
akmak: 71^a/09; 3. bulunmak,
durmak: 98^a/02; 4. konu edilmek,
bildirilmek: 51^a/06

→ **elden gel-, lāzım gel-, yerine
gel-**

g.-di 51^b/06; g.-dügi 63^a/05; g.-
dükçe 83^a/07; g.-e 60^a/09; g.-ecek
71^b/07; g.-en 64^a/03, 64^a/03,
71^a/08; g.-ene 89^a/04; g.-icek
59^a/01; g.-medise 62^b/04; g.-mek
62^b/01; g.-meklik 62^a/09; g.-meye
72^b/05; g.-meyince 62^b/05; g.-mez
71^a/09, 73^a/02, 98^a/02; g.-mezise
86^b/03, 88^b/03; g.-miş 62^a/07; g.-
mişdür 51^a/06, 58^a/07; g.-se
62^a/05, 80^a/03, 85^a/06; g.-ür
62^a/08, 69^b/03, 71^b/02; g.-ürler
99^a/08 [=30]

genc [< Fa.] hazine

g. 59^a/06 [=1]

gendü → **kendü**

g. 52^a/01, 53^a/04, 54^a/05, 56^b/01
[=4]

gerek 1. lazım: 76^a/05; **2.** ister ... ister:

76^a/03

gerek kim gerekli ki

g. 100^a/03, 100^a/08, 100^b/07,
55^b/05, 57^a/01, 57^a/02, 57^a/02,
58^a/08, 59^b/06, 59^b/08, 59^b/08,
61^b/07, 62^a/02, 66^b/05, 66^b/08,
67^a/02, 67^a/06, 67^a/07, 68^a/07,
69^a/08, 69^a/09, 69^b/01, 69^b/04,
69^b/06, 69^b/07, 69^b/07, 69^b/09,
69^b/09, 70^a/03, 70^a/05, 70^a/08,
70^b/01, 70^b/02, 70^b/03, 70^b/06,
71^a/01, 71^a/04, 72^a/07, 72^b/05,
72^b/07, 75^a/02, 75^a/08, 76^a/03,
76^a/04, 76^a/05, 78^b/01, 80^b/01,
80^b/08, 81^b/01, 83^a/02, 83^a/02,
86^a/08, 87^a/07, 87^a/09, 88^a/05,
89^b/01, 89^b/03, 91^a/08, 92^b/02,
92^b/03, 92^b/05, 92^b/09, 93^a/02,
95^a/05, 95^a/07, 95^a/08, 96^a/02,
96^a/03, 96^a/07, 96^a/07, 96^b/02,
96^b/03, 97^a/08, 98^a/01, 98^a/05,
98^a/06, 98^b/03, 98^b/03, 98^b/06,
98^b/09, 99^a/06, 99^b/02, 99^b/03,
99^b/05; g. +*dir* 84^b/04, 96^a/04;
g. +*dür* 55^b/05; g. +*ise* 81^a/08;
g. +*se* 64^a/04, 64^a/05, 78^a/03,
78^a/03, 81^b/04 [=93]

gerekli lüzumlu

g. +*dür* 61^b/05; g. +*yidi* 62^a/03 [=2]

gèrü 1. art: 52^b/01; **2.** tekrar: 53^b/05

→ **gèrü dönder-** (namaz) bozmak,

bozulmak: 96^b/05

g. 100^b/05, 52^b/01, 53^b/05, 55^a/03,
61^a/03, 61^a/03, 64^b/09, 65^a/06,
66^a/07, 74^a/05, 81^b/06, 85^a/01,
85^b/08, 91^b/08, 96^a/05, 96^b/05
[=16]

getür- 1. yerine getirmek, uygulamak:

61^a/03; 2. ulaştırmak: 61^b/04

→ **yèrine getür-**

g. -*dik* 61^b/04; g. -*e* 61^a/03; g. -*mek*
88^b/02; g. -*mek* (getirmegiçün)
57^b/02; g. -*mez* 53^b/01, 53^b/03; g. -
mezise 53^b/09; g. -*ürler* 51^b/05 [=8]

gevde gövde, vücut

g. +*nden* 82^b/08; g. +*sin* 66^a/07;
g. +*sinde* 67^a/09, 84^a/03, 88^b/05,
94^a/02, 94^b/02; g. +*sinden* 84^a/06;
g. +*sine* 66^a/04, 67^b/04, 68^b/02,
89^b/04, 90^a/08, 90^b/07 [=14]

gez → **kez**

→ **üç gez**

g. 68^b/03, 73^b/06 [=2]

gibi gibi

g. 52^b/09, 53^a/01, 53^a/02, 55^a/01,
55^a/05, 55^a/05, 55^a/05, 55^a/06,
55^a/07, 55^a/07, 55^a/07, 55^a/08,
55^a/09, 56^a/01, 58^b/08, 62^a/09,
67^a/09, 67^b/01, 68^a/02, 68^a/03,
76^b/01, 76^b/01, 76^b/02, 77^b/01,
77^b/01, 77^b/05, 79^a/01, 79^a/04,

79^a/05, 82^b/02, 82^b/04, 82^b/05,
82^b/05, 82^b/05, 84^a/07, 84^b/08,
84^b/08, 87^a/02, 87^a/02, 87^b/03,
88^a/03, 89^b/09, 89^b/09, 90^a/01,
90^a/01, 90^a/02, 90^a/02, 90^b/03,
90^b/05, 92^b/06, 93^a/01, 93^a/08,
93^a/08, 93^b/01, 97^a/07; *g.+dür*
59^a/07, 59^b/01, 59^b/02, 60^b/07,
94^b/07, 94^b/07, 94^b/08, 94^b/08;
g.+nüj 68^a/03 [=64]

gid- → **git-**

g.-mese 74^b/07; *g.-meyince* 98^b/04;
g.-mez 99^b/01; *g.-miş* 84^b/07; *g.-se*
74^b/06, 74^b/08 [=6]

gider- gidermek, yok etmek

g.-mese 78^a/01; *g.-meyince* 81^b/08
[=2]

gir- girmek, dâhil olmak

g.-düginden 57^a/09; *g.-e* 67^a/08; *g.-*
ecek 74^b/05; *g.-en* 84^a/01; *g.-icek*
71^a/01; *g.-medin* 57^a/08; *g.-megi*
54^a/08; *g.-mek* 59^a/04, 59^a/08,
65^b/07; *g.-meyüp* 59^a/08; *g.-mez*
99^b/08; *g.-mezse* 68^a/08; *g.-se*
57^a/02, 62^b/03, 62^b/04, 83^b/08,
83^b/08, 84^b/08; *g.-sene* 84^b/06; *g.-*
üp 66^a/02; *g.-ür* 57^a/04, 99^a/06
[=23]

gişi kişi

g. 61^b/02, 61^b/06, 63^a/04, 63^b/08,
66^b/03, 71^a/02, 72^b/02, 73^a/03,

73^a/07; *g.+nüj* 71^b/01; *g.+nüjdür*
56^b/04; *g.+ye* 74^b/01 [=12]

git- 1. yok olmak, kaybolmak: 55^a/09; 2.

ilerlemek, yürümek: 96^a/01; 3. bir
maksat için bir yerde bulunmak:

61^b/06; 4. akmak, erişmek: 70^b/01;

5. ayrılmak, uzaklaşmak: 74^b/07

→ **akıp git-**, **arına git-**, **çıkıp git-**,
yuna git-

g.-di 99^a/08; *g.-düginden* 99^b/09;
g.-dükçe 96^a/01, 96^a/03; *g.-e* (*gide*)
69^b/08, 70^a/08, 70^b/04, 70^b/07,
71^a/05; *g.-en* (*giden*) 61^b/06; *g.-er*
(*gider*) 55^a/03, 55^a/06, 55^b/01,
88^a/03; *g.-erse* (*giderse*) 79^a/07; *g.-*
icek (*gidicek*) 96^a/04; *g.-ince*
(*gidince*) 69^b/08; *g.-medi* 71^b/06;
g.-mese 92^b/04; *g.-meye* 56^a/04,
78^b/06; *g.-meyince* 99^b/03, 99^b/07;
g.-mez 55^a/09, 55^b/02, 79^a/08,
90^a/05; *g.-se* 77^b/07; *g.-üp* (*gidüp*)
70^a/06, 70^b/01, 70^b/09, 71^a/02,
99^a/04; *g.-ür* (*gidür*) 77^b/03 [=34]

giyecek giysi

g.+e (*giyecege*) 91^a/01 [=1]

göbek göbek

g.+i (*göbegi*) 94^a/04 [=1]

gök gök

g.+den 51^b/01; *g.+lerde* 51^b/04
[=2]

göl göl

g.+e 80^b/08; *g.+lerde* 81^b/02 [=2]

gölcük küçük göl

g.+ler 76^a/07 [=1]

gölge gölge

g. 97^b/06, 98^a/04; *g.+si* 97^b/03,
97^b/07, 97^b/08, 98^a/03 [=6]

gölgecük küçük gölge

g. 98^a/04 [=1]

göñil → **göñül**

g. 80^a/04, 92^b/04, 96^b/03 [=3]

göñül gönül

göñülden **geç-** düşünmek,
tasarlamak, **içinden** geçirmek:
54^a/03

g. 88^b/08, 96^b/04; *g.+i* 89^a/01; *g.+i*
(*göñli*) 100^a/07; *g.+ile* (*göñlile*)
100^b/07; *g.+inde* (*göñlinde*)
62^a/05; *g.+inden* (*göñlinden*)
73^b/04; *g.+iyile* (*göñliyile*)
100^a/08; *g.+lerden* 54^a/03 [=9]

gör- **1.** görmek, algılamak: 51^a/04; **2.**
bulmak: 60^a/07; **3.** o hâl içinde
olmak, bulunmak: 64^a/07

→ **ton gör-**

g.-dügi 64^b/07, 64^b/09, 65^a/03,
65^a/05; *g.-dükçe* 64^b/05; *g.-e*
56^b/03; *g.-elden* 65^b/04; *g.-elüm*
76^b/02; *g.-en* 65^a/07, 65^a/09,
65^b/05, 78^a/01; *g.-mege* 51^a/04; *g.-*
megün 64^a/09; *g.-mek* 52^b/03,
52^b/05, 64^b/03, 65^a/01; *g.-mekde*
64^b/06; *g.-mekden* 64^a/07; *g.-*
memek 53^a/01; *g.-meyesin* 60^a/07;

g.-meyüp 54^a/02; *g.-miş* 83^a/09; *g.-*
se 64^b/02, 64^b/03, 65^a/09; *g.-üp*
62^a/05; *g.-ür* 51^a/04, 65^a/08 [=30]

görin- görünmek, gözükmek

g.-memekdür 94^a/02; *g.-mese*
84^a/09; *g.-mez* 99^a/07; *g.-mezse*
84^b/01; *g.-se* 84^a/08, 94^b/01; *g.-ür*
92^b/07; *g.-ürse* 95^a/02 [=8]

göster- **1.** göstermek, görmesini
sağlamak: 56^b/02; **2.** sunmak,
bahşetmek: 60^b/03

g.-e 56^b/02; *g.-ür* 60^b/03 [=2]

gövde gövde, vücut

g.+sin 66^b/07; *g.+sinde* 94^a/01;
g.+sine 67^b/03 [=3]

göyin- yanmak

g.-se 92^b/07 [=1]

göz göz

g.+i 84^b/03; *g.+in* 52^b/03, 52^b/05;
g.+inden 84^b/04; *g.+ler* 54^a/02;
g.+lerin 67^a/05 [=6]

gül- gülmek

g.-mek 54^b/09, 86^a/04; *g.-se* 86^a/05,
86^a/06 [=4]

gün **1.** gün: 64^b/01; **2.** Güneş: 95^a/09

g. 64^a/09, 64^b/01, 64^b/09, 65^a/01,
65^b/03, 65^b/08, 65^b/08, 95^a/09,
95^a/09, 95^b/03, 95^b/03, 95^b/04,
96^a/01, 96^a/01, 96^a/02, 96^a/03,
97^a/01, 97^a/02, 97^a/03, 97^a/04,
97^a/05, 97^a/06, 97^a/07, 97^a/09,
97^b/03, 97^b/04, 97^b/07, 98^a/01,

98^a/03, 98^a/08, 98^a/09, 98^a/09,
98^b/02, 98^b/03, 98^b/06, 98^b/08,
98^b/09, 99^a/04, 99^a/07; *g.+den*
64^b/02, 64^b/02, 64^b/07, 64^b/08,
65^a/04, 65^a/06, 65^b/01; *g.+dür*
60^a/08; *g.+inde* 70^a/09, 70^b/09,
95^b/02; *g.+ün* 97^a/04, 97^a/05 [=52]

günah [< Fa.] günah

g. 54^a/08, 54^b/05, 56^b/09, 56^b/09;
g.+dan 59^b/07, 59^b/09; *g.+dur*
58^a/09; *g.+ı* 55^b/02, 57^a/09; *g.+ın*
54^a/09, 54^b/05, 57^a/03; *g.+lar*
54^b/07, 55^a/04, 55^a/06; *g.+ları*
55^b/01; *g.+uñ* 55^b/02 [=17]

güneş güneş

g. 95^a/05; *g.+e* 69^a/02 [=2]

günlük → **günlük**

g. 53^b/01 [=1]

günlük günlük, o güne ait olan

g. 53^b/02 [=1]

güt- (hayvan) önüne katıp sürmek,
otlatmak

g.-erleridi (*güderleridi*) 57^b/05
[=1]

güy- beklemek

g.-e 75^b/09, 86^b/02 [=2]

H/Ĥ/Ħ

haber [< Ar.]

haberi ol- fark etmek: 71^b/03

haber vèr- bildirmek, duyurmak:
75^a/06

h. 51^a/09, 75^a/06, 75^b/09; *h.+i*
71^b/03 [=4]

hācet [< Fa. < Ar.]

hācet ol- ihtiyaç olmak, gerekmek
h. 56^a/01, 68^a/06 [=2]

had [< Ar.] sınır

h. (*hadd-i tefsīrde*) 55^a/09; *h.+i*
(*haddi*) 67^b/04 [=2]

hadīs [< Ar.] Peygamberimizin
mukaddes sözü

h.+de 51^a/05, 51^b/06, 58^a/07 [=3]

hafīf [< Ar.] hafif, etkisi az olan

h. 89^b/07, 90^b/01, 90^b/06 [=3]

hağ [< Fa. < Ar.] **1.** doğru, gerçek:
51^a/06; **2.** bir insana ait olan şey,
emeğin karşılığı: 53^b/04

→ **kul hağkı**

h. 51^a/07, 51^b/01, 51^b/03, 55^b/03,
56^a/04, 56^a/07, 56^b/01, 56^b/02,
56^b/05; *h.+dur* 51^a/06, 51^b/02,
51^b/07, 59^b/04; *h.+ı* (*hağkı*) 55^b/01,
55^b/02, 56^b/05; *h.+ıdur* (*hağkıdur*)
58^b/03; *h.+ın* (*hağkın*) 53^b/04,
58^b/04; *h.+ında* (*hağkında*) 58^b/02,
58^b/05; *h.+ındadır* (*hağkındadır*)
55^a/06; *h.+um* (*hağkum*) 56^b/06;
h.+uñ (*hağkuñ*) 55^b/07; *h.+uñdan*
(*hağkuñdan*) 55^b/06 [=25]

Hağ Te'ālā Allah

Ĥ. 51^b/04, 51^b/09, 52^a/03, 52^a/05,
52^a/08, 52^b/02, 53^a/04, 53^a/08,
53^a/09, 53^b/06, 54^a/09, 56^a/09,

56^b/01, 56^b/04, 56^b/07, 57^a/09,
57^b/01, 57^b/02, 57^b/07, 58^a/01,
58^b/03, 60^a/06; *H.+dan* 57^a/08;
H.+dur 53^a/06; *H.+nuş* 51^a/09,
54^a/05 [=26]

ḥaḳīkatü'l-ḥāl [< Ar.] işin aslı,
durumun hakikati
h. 56^b/08 [=1]

ḥāl [< Ar.] durum

→ **ṭon ḥālī**

h. 60^a/09; *h.+in* 64^a/06 [=2]

ḥalāyīḳ [< Ar.] **1.** mahlukat, insanlar:
58^b/09; **2.** esir veya satın alınmış
kadın: 94^a/05
h.+uş 58^b/09, 94^a/05 [=2]

ḥāliyā [< Ar.] şimdiki zamanda, şimdiki
hâlde
h. 95^a/08 [=1]

ḥalk [< Ar.] insanlar, halk
h. 82^a/09 [=1]

ḥamām [< Fa.] hamam
h.+uş 82^a/08 [=1]

ḥamel [< Ar.]

ḥamel burcı koç burcu

h. 95^a/06 [=1]

ḥammām → **ḥamām**

h.+a 74^b/05; *h.+lar* 82^a/04 [=2]

ḥarac [< Ar.]

ḥarac ol- zor olmak, zorlanmak

h. 67^b/02 [=1]

ḥarām [< Ar.] dinen yasak

h. 80^a/03; *h.+dur* 58^b/07, 65^b/07,
80^a/04; *h.+ına* 96^a/08 [=5]

ḥased [< Ar.] kıskançlık

h. 89^a/04 [=1]

ḥāşıl [< Ar.]

ḥāşıl éd- çalışmak: 61^a/02

ḥāşıl ol- ortaya çıkmak: 52^a/01

h. 52^a/01, 61^a/02, 61^a/03 [=3]

ḥaṭ [< Fa. < Ar.] çizgi

h. 95^a/07, 96^a/08 [=2]

ḥaṭā [< Ar.] yanlış, hata

h.+dur 59^b/05 [=1]

ḥavż [< Fa. < Ar.] havuz

h. 79^b/09; *h.+ına* 82^a/04, 82^a/08
[=3]

ḥaylī [< Fa.] çokça

h. 99^b/04 [=1]

ḥayr [< Ar.] iyilik

h. 58^b/07, 60^b/03; *h.+dan* 51^b/08
[=3]

ḥayż [< Fa. < Ar.] âdet, aybaşı

h.+dan 64^a/06 [=1]

ḥazīne [< Ar.] hazine

h.+sine 82^a/04 [=1]

ḥazret [< Fa. < Ar.] **1.** saygı amacıyla
büyüklerle verilen unvan: 57^a/04; **2.**

kat, huzur, makam: 57^b/07

h.+i 57^a/04, 60^b/06; *h.+inde*
57^b/07 [=3]

ḥeç [< Fa.] hiç, asla

h. 51^a/01, 51^a/03, 58^a/09, 59^a/04,
60^a/07, 63^a/06 [=6]

- hefte** [< Fa.] hafta
h.+de 72^b/04 [=1]
- helâl** [< Ar.] dinen sakıncası olmayan, haram olmayan
helâl eyle- hakkını bağışlamak:
55^b/08
h. 55^b/08, 58^a/03; *h.+dür* 55^b/07;
h.+ıduğına 80^a/05 [=4]
- helâllik**
helâllik dile- hakkını helal etmesini istemek
h. 55^b/03, 55^b/04, 56^a/05 [=3]
- hem** [< Fa.] hem
h. 56^b/09, 56^b/09, 57^b/06 [=3]
- hemîşe** [< Fa.] daima, her zaman
h. 59^b/01 [=1]
- hendese** [< Ar.] geometri
h.+de 96^a/05 [=1]
- her** [< Fa.] her
h. 100^b/05, 51^b/08, 57^b/08, 59^b/03, 74^a/07, 80^a/07, 80^b/09, 84^b/03, 86^b/08, 87^a/06, 87^a/07, 87^a/09, 87^b/07, 87^b/08, 87^b/09, 89^a/07, 92^b/02, 95^a/04, 95^a/05, 95^a/07, 95^b/06 [=21]
- Hidāye** Burhâneddin el-Mergînânî'nin Hanefî fikhına dair eseri
H. 100^a/09 [=1]
- hikmet** [< Fa. < Ar.] sebep
h. 51^a/08 [=1]
- hilâf** [< Ar.] karşıt, zıt
- h.* 59^a/01, 63^a/06; *h.+ın* 91^b/04 [=3]
- hisâbla-** hesaplamak
h.-mak 98^a/05; *h.-yıcak* 65^a/05 [=2]
- hod** [< Fa.] kendi
h. 73^a/05 [=1]
- horluk** değersizlik
h.+lara 58^a/06 [=1]
- Hulâşa** [< Ar.] fıkıh kitabı
H.+da 73^a/06, 78^a/05, 79^b/04, 80^b/07, 82^a/03, 83^a/08, 84^b/02, 91^a/02, 91^a/08, 93^a/06 [=10]
- Hulâşatü'l-Fetāvā** İftiharüddin Tahir b. Ahmed b. Abdürreşid el-Buhârî'nin kendisine ait olan Hizânetu'l-Vâkıât ve en-Nisâb adlı eserlerinin özet hâlindeki eseri
H.+da 63^a/04, 67^b/06 [=2]
- huşûşâ** [< Fa. < Ar.] ayrıca
h. 99^b/05 [=1]
h. 57^a/04, 60^b/06; *h.+inde* 57^b/07 [=3]
- hüküm** [< Ar.] hüküm, emir
h.+i 61^b/03, 61^b/03, 61^b/07; *h.+in* 61^b/08, 61^b/09; *h.+inde* 64^b/07; *h.+indedür* 65^a/01 [=7]
- hürmet** [< Fa. < Ar.] dinen haram olma durumu
h.+i 61^b/03 [=1]
- I**
- ırağ** uzak
ı. 75^a/05 [=1]

ıraqlık uzaklık

i.+ı (ıraqlığı) 74^b/09 [=1]

ırlı- ayrılmak

i.-masa 85^b/06 [=1]

İ/İ

i- imek ek fiili

i.-di 57^b/06, 57^b/07; *i.-duğın* 80^a/03; *i.-dügin (neydügin)* 55^b/08; *i.-ken* 69^b/04, 69^b/06, 69^b/09, 70^b/01, 70^b/02, 73^b/09, 74^a/02, 74^a/02, 86^a/09, 88^a/01; *i.-se* 52^a/03, 76^a/03, 76^a/04, 79^a/08, 79^b/08, 83^a/01 [=20]

‘ibādet [< Fa. < Ar.] Allah’ın emirlerini yerine getirme, tapınma

‘ibādet ét- ibadet etmek: 60^a/01
i. 51^b/04, 54^a/06, 56^b/09, 58^a/09, 59^a/07, 59^b/06, 60^a/01, 60^a/02, 60^a/03; *i.+de* 58^a/08, 59^b/05, 60^b/08; *i.+dür* 58^b/03; *i.+i* 59^b/02; *i.+lere* 61^a/04; *i.+leri* 54^a/07, 61^a/01 [=17]

iç iç

içi geç- uyku bastırıp kısa bir an için uyuyuvermek: 87^a/09

i.+i 87^a/09; *i.+in* 84^b/02; *i.+inde* 64^b/09, 72^b/01, 77^a/09, 80^a/06, 81^a/05, 87^b/07, 87^b/08, 89^a/08, 90^a/04, 96^b/09; *i.+indeki* 66^a/02, 67^a/01, 81^b/02, 82^a/07, 83^b/07; *i.+inden* 94^a/08; *i.+indeyiken*

86^a/01; *i.+ine* 67^a/02, 77^b/05, 82^b/02, 84^b/07 [=23]

iç- içmek

i.-e 80^a/02; *i.-mek* 55^a/05, 80^a/08 [=3]

içerü içeri

i. 66^a/01, 70^b/01, 70^b/03, 70^b/03, 70^b/04, 70^b/09 [=6]

içün için

i. 52^b/07, 54^b/06, 57^b/02, 57^b/06, 58^a/04, 58^b/01, 58^b/06, 64^a/09, 73^a/03, 77^b/02, 83^b/04, 87^b/09; *i. (anuñçün)* 56^a/05, 60^b/05; *i. (bunuñçün)* 57^b/08; *i. (olduğıçün)* 57^b/07 [=16]

ihrām [< Ar.] hacıların giydiği dikişsiz elbise

i. 65^b/08 [=1]

ihtiyāc [< Ar.] gereklilik

i.+ı 51^a/01 [=1]

ihtiyāt [< Fa. < Ar.] tedbir

ihtiyāt ét- tedbirli ve ölçülü davranmak: 66^b/08

i. 63^b/06, 66^b/08, 73^a/04, 78^b/01, 83^a/06; *i.+dan* 71^b/03-04 [=6]

iki iki

i. 57^b/09, 74^a/09, 76^b/08, 87^b/09, 89^b/06, 97^b/09, 98^a/06; *i.+si* 63^b/07, 76^b/03; *i.+sine* 62^b/03 [=10]

ikileyin iki defa

i. 75^a/07, 86^a/08, 86^b/06, 91^a/07
[=4]

ikinci ikinci

i. 61^a/04, 86^b/05, 86^b/07 [=3]

‘ilel [< Ar.] hastalıklar, sakatlıklar

i.+den 61^a/01 [=1]

‘ilim [< Ar.] bilme, bilgi

i. 61^a/02; *i.* (*ilmihendese*) 96^a/04;

i.+din 61^a/03; *i.+inüy* (*ilminüy*)

51^a/02 [=4]

imām [< Ar.] imam

i. 61^b/02, *i.+lar* 85^b/08 [=2]

İmām A‘zam Ebū Ḥanīfe → **Ebū**

Ḥanīfe

İ. 99^b/05-06 [=1]

İmām Ebū Ḥanīfe → **Ebū Ḥanīfe**

İ. 82^b/08-09; *İ.+nüñ* 85^b/04 [=2]

İmām Ebū Yūsuf → **Ebū Yūsuf**

İ. 62^b/08, 81^b/05, 86^a/02, 93^a/03

[=4]

İmām-ı Ebū Yūsuf → **Ebū Yūsuf**

İ. 76^b/09-77^a/01 [=1]

İmām-ı Ebī Yūsuf → **Ebū Yūsuf**

İ. 83^b/02-03

İmām-ı Muḥammed ravilerden kimse

İ. 77^a/06, 83^b/02, 83^b/09 [=3]

İmām Muḥammed → **İmām-ı**

Muḥammed

İ. 63^a/03, 83^a/02, 83^a/06, 92^a/02-

03, 92^a/06 [=5]

imdi şimdi

i. 53^b/05, 59^a/03, 73^b/08, 94^a/02
[=4]

imren- imrenmek

i.-üp 62^a/05, 62^a/07 [=2]

incik diz kapağı ile topuk arasındaki

topuğa yakın kısım

i.+i (*incigi*) 94^b/07 [=1]

iḳlīm [< Ar.] diyar

i.+üy 95^a/05 [=1]

irādet [< Fa. < Ar.] irade, dileme

i. 52^b/02; *i.+inden* 52^a/01 [=2]

iriñ irin, cerahat

i. 84^a/07, 84^b/05, 87^a/03, 87^a/04;

i.+i 86^b/03, 86^b/05 [=6]

is sahip, malik

i.+i (*issi*) 56^a/04, 56^b/02, 56^b/05;

i.+inden (*issinden*) 55^b/03; *i.+ine*

(*issine*) 56^a/07, 56^b/01, 80^a/05 [=7]

isden- istenmek

i.-se 95^b/02 [=1]

isrāf [< Ar.]

isrāf ol- israf olmak, gereksiz

harcamak

i. 70^a/04 [=1]

iste- 1. istemek, dilemek: 52^a/06; 2.

aramak: 76^a/01

i.-mek 76^a/02, 76^a/03; *i.-mekdür*

68^b/07; *i.-rler* 62^a/04; *i.-se* 52^a/06,

52^b/09; *i.-ye* 52^a/09, 52^b/08; *i.-*

yicek 66^a/05, 76^a/01 [=10]

istiğfār [< Ar.] özür dileme

i. 56^a/06 [=1]

istiklâl [< Ar.] özgürlük

i.+i 53^a/05 [=1]

iş 1. iş: 54^b/01; **2.** hâl, durum, vaziyet:

60^b/05

i. 54^b/01, 59^a/06, 59^b/03; *i.+i*

58^b/09; *i.+idür* 58^b/02; *i.+inde*

58^a/09, 59^a/06, 59^b/01, 60^a/05;

i.+ine 59^a/01, 60^a/09, 60^b/01;

i.+inüy 53^b/04; *i.+ledür* 60^b/05;

i.+ler 53^a/01, 53^a/02; *i.+leri*

51^a/07, 52^b/01, 53^a/04; *i.+lerin*

53^a/04, 53^a/05, 53^a/06 [=22]

işbu bu, işte bu

i. 55^b/05 [=1]

işçi çalışan kimse, işçi

i.+ye 53^b/03 [=1]

işle- yapmak

i.-di 53^b/04; *i.-dügi* 53^a/03, 53^b/08;

i.-dükden 53^b/05; *i.-mege* 53^a/05;

i.-mek 54^a/08, 58^a/04; *i.-mekde*

53^a/05, 60^a/03; *i.-meyüp* 59^a/06; *i.-*

rleridi 57^b/04; *i.-rse* 51^b/09; *i.-se*

56^b/09, 56^b/09, 58^b/06; *i.-yenlere*

53^b/07; *i.-yip* 59^b/02; *i.-yüp* 54^b/05

[=18]

‘itâb [< Ar.] azarlama, tersleme

i.+lara 58^a/06 [=1]

i‘tibâr [< Ar.] önem

i‘tibâr olun- göz önünde tutulmak,

dikkate alınmak: 78^b/09

i. 77^a/04, 77^a/07, 78^b/09, 79^a/02

[=4]

i‘tikâd [< Ar.] inanma, gönülden inanma

i. 51^b/05, 51^b/08; *i.+ları* 58^a/02

[=3]

ihtilâf [< Ar.] ayrılık

i.+ı 78^b/07 [=1]

ihtiyâr [< Ar.] kendi arzusuyla hareket

etme, seçme

i.+ı 52^b/07; *i.+ıyıla* 53^a/03 [=2]

îzah [< Fa. < Ar.] fıkıh kitabı

i.+da 77^b/09 [=1]

İznîk İznik

İ.+den 95^b/09; *İ.+dür* 95^a/09 [=2]

K

Ka‘be [< Ar.] müslümanlar için kutsal

yapı

K.+nüj 96^a/08; *K.+ye* 55^a/02,

89^b/01, 89^b/02 [=4]

ķabül [< Ar.]

ķabül ol- uygun bulunmak,

sayılmak

ķ. 89^a/01, 89^a/02 [=2]

ķaç kaç

→ **bir kaç**

ķ. 61^b/04, 70^a/07, 70^b/06, 71^a/04,

71^a/07, 74^a/01 [=6]

ķaçan ne zaman, nasıl

ķ. 100^b/03, 52^a/03, 52^b/02, 58^a/07,

62^a/04, 63^a/01, 63^a/09, 64^a/06,

74^b/02, 75^b/09, 77^b/09, 78^a/04,

88^a/02, 93^a/05, 93^a/07, 93^b/03,

94^b/01, 95^b/01, 97^b/01, 98^b/05

[=20]

qadar [< Ar.] miktar

→ **sol qadar**

k. 55^b/05, 57^a/01, 57^a/09, 69^b/02,
74^b/07, 77^b/06, 78^b/04, 80^a/06,
80^b/03, 81^a/09, 82^a/07, 85^b/02,
86^a/04, 86^a/06, 88^b/06, 90^a/08,
90^b/07, 91^a/02, 91^a/09, 92^b/02,
94^b/05, 95^b/07, 96^a/04, 96^a/04,
97^b/09, 98^a/06, 99^b/01; *k.* +*dur*
98^a/05; *k.* +*ı* 90^a/07 [=29]

qadir [< Ar.] kudret sahibi, gl

k. +*dr* 51^a/02, 52^a/08, 52^b/05 [=3]

kafir [< Ar.] kâfir

kâfir ol- kâfir olmak: 73^a/08

k. 100^b/02, 55^a/09, 73^a/08 [=3]

qaftan giysi

k. +*ına* 70^a/01, 87^a/05; *k.* +*larına*
83^a/08 [=3]

qal- 1. bulunmak, var olmak: 90^a/05; 2.

srerlik: 78^b/06; 3. bırakılmak:
87^a/02

→ **yapısa qal-**

k. -*a* 56^a/08, 70^b/06, 78^b/06; *k.* -*an*
100^b/05, 52^b/01, 55^a/03, 61^a/03,
61^a/04, 66^a/07, 74^a/05, 85^b/08,
96^a/05; *k.* -*dı* 71^b/06; *k.* -*dısa* 66^a/08;
k. -*dıysa* 71^a/05; *k.* -*dukdan* 99^a/01;
k. -*ıcaq* 66^b/09, 87^b/05; *k.* -*maya*
66^b/08, 69^b/02, 69^b/08; *k.* -*mış*
100^b/06, 66^b/06, 87^a/02; *k.* -*up*
70^b/08; *k.* -*ur* 71^b/02, 90^a/05,
98^a/04; *k.* -*ursa* 73^a/01 [=29]

qalı [< Fa.] halı

k. 93^a/08 [=1]

qalıq kalın

k. 93^a/08 [=1]

qalk- kalkmak, dikilmek

k. -*mayınca* 92^a/07, 92^a/08 [=2]

kâmil [< Ar.] btn, tam, eksiksiz

k. 99^a/02 [=1]

qamu [< Soğd.] 1. btn: 51^a/04; 2.

hepsi, tamamen: 51^b/01

k. 51^a/04, 51^a/05, 51^a/06, 51^a/07,
55^b/01; *k.* +*sı* 51^b/02, 51^b/03,
65^a/08, 79^b/06; *k.* +*sın* 51^b/01 [=10]

qan kan

k. 84^a/07, 85^a/06, 87^a/03, 87^a/04,
90^a/03, 90^a/04; *k.* +*ı* 82^b/03, 85^a/06,
85^a/09, 86^b/03, 86^b/05, 87^a/08,
90^a/02, 90^a/03 [=14]

qancuğaz az miktarda kan

k. 85^b/03 [=1]

qanqı hangi

k. 56^b/03, 76^a/05, 96^b/03, 96^b/06
[=4]

qap kap

k. 83^b/07; *k.* +*dağı* 84^a/01 [=2]

qapla- qepeqevre sarmak, her yanını

rtmek, kaplamak

k. -*yu* 74^a/08, 74^a/09 [=2]

qaq- vurmak, tepmek

k. -*mak* 71^a/04 [=1]

qar kar

k. +*lar* 76^a/08 [=1]

qara siyah

k. 65^a/07 [=1]

qarıl- karışmak

k.-an 77^a/03, 77^a/04, 77^a/07,
78^b/08, 79^a/03, 79^a/04, 79^a/06,
79^b/01, 79^b/02; *k.-duğı* 79^a/01; *k.-*
ıcaq 76^b/07; *k.-sa* 77^a/02, 78^a/01,
78^a/06 [=14]

qarın karım

k.+ı (*qarını*) 94^b/08 [=1]

qariş qarış

k. 90^b/08; *k.+dan* 90^b/09 [=2]

qariş- qarışmak

k.-mış 76^b/01 [=1]

qarşu 1. qarşı, ..e doğru: 69^a/01; 2.

qarşılığında, sırası gelince: 82^a/09
k. 69^a/01, 69^a/02, 69^a/04, 69^a/05,
71^a/07, 81^b/09, 82^a/09, 89^a/07,
96^a/01 [=9]

qaşd [< Ar.] bile bile

qaşd ét- niyet etmek: 100^b/04
k. 100^a/08, 100^b/04, 100^b/07;
k.+ıla 73^a/07, 86^a/03 [=5]

qat nezd, huzur

k.+ında 62^b/08, 76^a/02 [=2]

qatı 1 çok, sıkı sıkı: 61^b/05; 2. sert,

şiddetli: 68^a/02
k. 61^b/05, 62^a/03, 66^b/08, 67^a/06,
68^a/02, 68^a/04, 69^b/09, 85^a/05,
95^a/04 [=9]

qatlan- katlanmak, çekmek

k.-maq 59^b/07 [=1]

qavm [< Ar.] insan topluluğı

k.+ine 96^b/02 [=1]

qayna- kaynamak

k.-duqları 77^b/04, 77^b/05; *k.-sa*
77^b/01, 78^a/04 [=4]

qaynad- → **qaynat-**

k.-salar 77^b/06 [=1]

qaynat- kaynatmak

k.-alar (*qaynadalar*) 77^b/04 [=1]

qayurmaz önemi yok, zararsız

k.-maz 67^b/01 [=1]

qaz kaz

k. 90^a/01; *k.+dan* 90^b/04 [=2]

qazā [< Fa. < Ar.] vaktinde kılınmayan

namazı, tutulmayan orucu daha
sonra kurallarına göre ödeme
k. 99^a/01; *k.+sı* 100^a/05; *k.+ya*
100^b/06, 87^a/02 [=4]

qazan- kazanmak

k.-duqdan 58^a/03; *k.-mayan* 59^b/02;
k.-ursa 56^a/09 [=3]

qebāyir [< Ar.] büyük günahlar

k.+den 55^a/04 [=1]

keçe keçe

k. 93^a/08 [=1]

keci kedi

k. 91^a/03 [=1]

kelebek kelebek

k. 82^b/04 [=1]

keleci [< Mo.] söz

k. 52^a/06, 52^a/07, 52^a/07; *k.+ler*
55^a/01 [=4]

kendi kendi

k. 52^a/02; *k. +nüñ* 86^a/08 [=2]

kend'özi kendisi, kendileri

k. +n 70^b/02 [=1]

kendü → **kendi**

k. 53^a/03, 56^a/06, 57^b/06, 58^b/02,
75^b/05, 79^a/09, 86^a/06, 97^b/09,
98^a/06; *k. +ye* 56^a/07 [=10]

kerāmet [< Fa. < Ar.] velilerin
gösterdiği olağanüstü hâl

kerāmet kııl- keramet göstermek

k. 52^b/09 [=1]

kerem [< Ar.] cömertlik, lütuf

kerem kııl- lütuf göstermek: 57^a/03

k. 57^a/03; *k. +inden* 53^b/06 [=2]

kes- kesmek

k.-icek 82^b/03; *k.-mek* 72^b/04; *k.-
memek* 92^b/09 [=3]

kesek saban ya da belin çıkardığı iri
toprak parçası

k. +ile (kesegile) 69^a/07 [=1]

kez defa, kez

→ **bir kez, bir kaç kez, üç kez**

k. 68^b/04, 68^b/04, 70^a/07, 70^b/06,
71^a/04, 71^a/07, 72^b/04, 74^a/01,
74^a/08, 87^a/07, 87^a/08, 87^a/09,
87^b/07, 87^b/09, 92^b/01, 92^b/02,
92^b/03, 92^b/05, 93^a/04 [=19]

kıible [< Ar.] namaza başlarken
yönelinen taraf

k. 95^b/01, 96^b/01; *k. +den* 69^a/04,
96^b/05, 96^b/07; *k. +i* 95^a/06; *k. +si*

95^a/08, 95^b/06; *k. +sin* 95^a/04;

k. +ye 69^a/01, 69^a/01, 69^a/03,

69^a/05, 89^a/07, 95^a/03, 96^a/06

[=16]

kııl kııl

k. +ları 66^a/02 [=1]

kııl- kıılmak, yapmak, etmek

→ **fāriğ kııl-, kerāmet kııl-, kerem**

**kııl-, mu'cizāt kııl-, namāz kııl-,
tā'at kııl-**

k.-a 64^b/04, 66^b/01, 66^b/03, 86^b/04,

86^b/07, 86^b/08, 89^a/08, 95^b/03,

95^b/04, 95^b/09, 96^b/07, 96^b/08; *k.-*

alar 93^a/09; *k.-an* 62^a/03, 90^a/08,

94^a/01; *k.-anuñ* 90^b/06, 91^a/05; *k.-*

dılar 57^b/01; *k.-duğı* 100^a/06,

88^b/05, 89^b/05; *k.-duğınca* 100^b/05;

k.-ıcağ 89^a/07; *k.-ıp* 98^b/06; *k.-*

ıyorurken 98^b/05, 98^b/08; *k.-mağa*

100^a/05, 100^a/08, 100^b/04, 61^b/05,

64^a/08, 65^a/02, 73^b/02, 89^a/08,

89^a/09, 90^a/06, 96^b/07, 98^b/07,

99^a/02; *k.-mağıla* 55^a/01; *k.-*

mağuçın 64^b/05; *k.-mamak* 98^b/03,

99^b/03; *k.-mak* 100^a/03, 52^b/08,

52^b/09, 61^b/07, 68^b/07, 74^b/02,

75^a/08, 86^a/08, 87^a/01, 87^a/09,

88^a/01, 88^a/05, 91^a/07, 93^b/02,

96^a/02, 96^a/03, 96^b/03, 97^a/07,

99^a/03, 99^b/05; *k.-mağdur* 96^b/09;

k.-mayan 62^a/04; *k.-sa* 100^b/03,

73^a/07, 75^a/05, 93^b/06, 93^b/07,

96^b/04, 97^a/08; *k.-salar* 93^a/06; *k.-ur* 57^a/03, 59^a/07; *k.-ur* 71^b/03, 72^b/03, 88^a/01; *k.-uriken* 89^a/05; *k.-urken* 88^b/09, 94^b/01, 94^b/05, 95^a/03; *k.-urlar* 99^a/09; *k.-ursa* 100^b/09 [=86]

Ḳınye Zâhidî'nin Kunyetü'l-Münye adlı fıkıh eseri

Ḳ.+de 100^a/07 [=1]

Ḳırḳ kırk

k. 65^a/01, 65^a/04, 65^a/06, 80^b/08, 81^a/02, 81^a/02, 81^a/06 [=7]

Ḳısrâḳ at

k.+a (ḳısrâḳa) 62^b/05 [=1]

Ḳıyâmet [< Fa. < Ar.] kıyamet

k. 51^b/06, 51^b/07; *k.+de* 56^b/02 [=3]

Ḳıyâs

Ḳıyâs éd- karşılaştırmak

k. 52^b/01 [=1]

Ḳıyî 1. yan, kenar: 75^a/04; **2.** nazar, bakış açısı: 77^a/06

k.+nda 63^a/03, 68^b/06, 68^b/07, 69^a/03, 75^a/04, 76^b/07, 77^a/06, 81^a/07, 81^b/05, 82^b/09, 83^a/03, 83^b/02, 83^b/03, 83^b/09, 85^b/08, 86^a/02, 87^b/08, 89^b/02, 91^b/03, 92^a/02, 92^a/03, 92^a/06, 93^a/03; *k.+sı* 97^a/05 [=24]

Ḳız kız

k.+ıla 56^a/02 [=1]

Ḳızdur- kızdırmak, yakmak

k.-sa 92^b/06; *k.-salar* 93^a/04 [=2]

Ḳızıl kızıl

k. 85^b/01 [=1]

Ḳızılca kızıla yakın

k. 85^a/06 [=1]

Ḳızılıḳ kızılılık, kırmızılık

k. 99^a/04, 99^a/08, 99^b/01, 99^b/02, 99^b/09; *k.+dan* 99^b/07 [=6]

Ḳi [< Fa.] ki (bağlaç)

k. 100^a/01, 53^a/03, 53^a/07, 53^b/03, 54^a/07, 54^b/07, 55^a/06, 55^a/09, 55^b/04, 55^b/05, 56^a/08, 56^b/04, 56^b/08, 57^b/08, 58^a/02, 58^b/09, 59^a/03, 59^b/08, 60^a/09, 60^b/06, 61^a/01, 61^a/06, 61^b/04, 62^a/04, 62^a/07, 65^b/05, 65^b/09, 66^b/03, 69^a/06, 71^a/02, 72^a/01, 72^a/09, 73^a/03, 73^a/08, 73^b/02, 75^b/06, 75^b/08, 78^b/08, 81^b/05, 82^a/01, 82^a/05, 82^b/02, 82^b/07, 84^a/02, 84^a/04, 84^b/04, 85^a/04, 87^b/01, 87^b/02, 88^a/02, 88^b/01, 88^b/04, 88^b/04, 88^b/07, 89^b/03, 89^b/04, 91^a/02, 94^a/04, 94^b/03, 95^a/03, 95^b/09, 96^b/01, 96^b/09, 97^a/06, 97^b/01, 97^b/03, 98^a/01, 98^b/05 [=68]

Ḳibr [< Ar.] büyükleme

k. 89^a/03; *k.+dür* 89^a/04 [=2]

Ḳiçi küçük

k. 54^b/07, 67^b/09 [=2]

Ḳifayet [< Fa. < Ar.] yeterlilik

k. 58^a/02, 58^b/05 [=2]

kim ki (bağlaç)

→ **gerek kim, meger kim, ne kim, ola kim, tā kim**

k. 100^a/06, 100^b/04, 100^b/09,
51^a/05, 51^a/08, 51^a/09, 51^b/01,
51^b/05, 51^b/06, 51^b/08, 52^a/08,
52^a/08, 52^b/05, 52^b/08, 52^b/09,
54^b/01, 54^b/04, 55^b/03, 55^b/07,
55^b/09, 56^a/01, 56^a/07, 57^b/04,
58^a/07, 58^b/02, 58^b/03, 58^b/07,
58^b/08, 59^a/02, 60^a/07, 60^a/09,
60^b/07, 60^b/09, 61^a/02, 63^b/07,
64^a/03, 65^a/08, 66^b/08, 67^a/03,
67^a/06, 67^a/07, 67^b/04, 68^a/09,
68^b/09, 69^b/01, 69^b/07, 70^a/01,
70^a/03, 70^a/08, 70^b/01, 70^b/06,
70^b/08, 71^a/01, 71^a/05, 71^a/06,
72^b/05, 73^b/01, 74^a/09, 75^a/06,
76^a/01, 77^b/02, 77^b/06, 77^b/09,
78^a/09, 78^b/04, 78^b/04, 78^b/07,
79^b/09, 80^a/04, 80^a/06, 80^b/03,
81^b/01, 83^a/06, 83^b/04, 83^b/05,
85^a/03, 85^b/05, 86^a/04, 86^a/06,
87^b/03, 88^b/02, 89^a/05, 89^a/06,
89^a/07, 89^a/08, 89^b/04, 90^a/04,
90^b/07, 91^a/09, 95^a/08, 96^a/04,
96^b/01, 96^b/04, 97^a/02, 97^a/06,
97^b/02, 98^a/01, 98^a/08, 99^a/03,
99^a/06, 99^b/05 [=101]

kimesne kimse

k. +yi 55^a/08 [=1]

kimse kimse, herhangi biri

k. +nüñ 55^a/08; k. +ye 59^a/05; k. +yi
55^a/07 [=3]

kindi ikindi

kindi namāzı ikindi namazı
k. 98^b/05 [=1]

kindü → **kindi**

k. 98^a/08; k. +nüñ 98^a/07 [=2]

kiremüt [< Rum.] kiremit

k. 71^a/08 [=1]

kirpük kirpik

k. +leri 67^a/06 [=1]

kişi kişi

k. 100^a/01, 100^a/06, 100^b/01,
100^b/02, 100^b/03, 51^b/08, 52^a/03,
53^a/09, 56^b/06, 56^b/09, 58^b/04,
59^a/03, 60^b/05, 61^a/09, 62^a/01,
62^a/07, 72^b/04, 74^b/02, 78^a/01,
79^b/09, 79^b/09, 82^a/07, 83^b/07,
84^b/05, 87^b/01, 92^a/01, 96^a/07,
96^b/01, 96^b/02, 97^a/08, 98^b/05;
k. +ler 58^a/05, 61^b/02; k. +lerden
57^a/07; k. +lere 61^b/05; k. +nüñ
57^b/08, 62^a/04, 84^a/02, 84^b/03,
86^b/01, 90^a/08, 94^a/01 [=42]

kitāb [< Ar.] kitap

k. +lar 51^b/01 [=1]

ko- 1. yerleştirmek: 91^a/06; 2. bırakmak:
98^b/09

ķ.-duğı 91^a/06; ķ.-duğunlayın
92^a/05; ķ.-maķ 98^b/09; ķ.-sa
91^b/05, 92^a/06, 93^b/08 [=6]

kol kol

k. 72^a/05, 72^a/05; *k.+ı* 94^b/08,
95^b/03, 95^b/04 [=5]

kop- kopmak, zuhur etmek

k.-acağdur 51^b/06 [=1]

koğu koku

k.+sı 69^b/08, 78^b/09, 79^b/03,
81^b/03 [=4]

korq- korkmak

k.-sa 74^b/04, 75^b/02, 75^b/05, 96^b/07
[=4]

koy- 1. yerleştirmek: 53^a/08; 2.

bırakmak, terk etmek: 59^b/03
k.-a 74^a/02; *k.-acağı* 53^b/08,
90^a/09, 90^a/09; *k.-aram* 54^b/03; *k.-*
arlar 71^b/05; *k.-ip* 59^b/03; *k.-mağı*
54^a/06; *k.-mağ* 53^a/08, 54^b/02; *k.-u*
69^b/06, 70^a/09; *k.-up* 77^b/05 [=13]

koyıl- koyu hâle gelmek, katılaşmak

k.-miş 79^a/08; *k.-sa* 77^b/07 [=2]

koyu koyu

k. 90^b/02; *k.+dur* 89^b/08, 90^b/02;
k.+sı 89^b/08; *k.+sından* 90^a/07
[=5]

koyun koyun

k. 57^b/04 [=1]

köy köy

k.+de 75^a/02 [=1]

küdrer [< Fa. < Ar.] kuvvet, güç

k. 53^a/06; *k.+i* 51^b/09; *k.+in*
52^a/05, 52^a/07, 52^a/09, 52^b/03,

52^b/04, 52^b/05; *k.+ine* 52^a/03;
k.+iniş 51^a/02 [=10]

Kudüri Şerhi Hanefi fıkıh kitabı

k.+nde 91^b/03 [=1]

kul kul, Allah tarafından yaratılmış olan

kul haqqı insanların birbiri
üzerindeki ve birbirlerine karşı
olan hakları: 55^a/06

k. 53^a/08, 55^a/06, 55^b/01; *k.+da*
55^b/02; *k.+ların* 54^a/09; *k.+larınuñ*
52^b/07; *k.+uñ* 53^a/03 [=7]

kulağ kulak

kulağ yumşağı kulak memesi:
72^a/04

k. 72^a/04, 72^a/04; *k.+ına*
(*kulağına*) 67^a/07; *k.+lar* 54^a/03;
k.+ları 67^a/01 [=5]

kullıq → **kulluq**

k.+ına (*kullığına*) 53^a/09, 60^a/06;
k.+uñ (*kullıgıñ*) 54^a/02 [=3]

kulluq kulluk, kulun Allah'ın emir ve

yasaklarına uyma sorumluluğu

k.+ın (*kulluğın*) 57^b/01 [=1]

Kur'an Kur'an-ı Kerim

K. 52^a/04, 61^a/09, 65^b/06, 94^b/05;
K.+da 51^a/05, 51^b/06, 54^b/02,
58^a/06 [=8]

kurtıl- kurtulmak

k.-sa 64^a/08 [=1]

kuruca biraz kuru

k. 71^a/08 [=1]

kus- kusmak

k.-dığı 85^a/02; *k.-duğı* 85^a/03; *k.-mak* 85^a/03, 85^a/04; *k.-sa* 85^a/02 [=5]

kuş kuş

k.+lar 90^b/03, 90^b/03 [=2]

kuvvet [< Fa. < Ar.] güç

k.+i 92^b/02; *k.+in* 52^a/02, 52^b/02, 52^b/06; *k.+inden* 52^a/01 [=5]

kuy- dökmek

k.-masa 67^a/03 [=1]

kuyu kuyu

k.+da 75^b/03; *k.+lar* 76^a/07 [=2]

küfr [< Ar.] Allah'a ve dine ait şeylere

inanmama, şirk, dinsizlik

k.+e 100^b/01, 100^b/02; *k.+i* 100^b/01 [=3]

küpe küpe

k.+gi 67^a/01 [=1]

küy- → **güy-**

k.-üp 99^b/04 [=1]

L

lāyık [< Ar.]

lāyık ol- uygun olmak

l. 73^b/03 [=1]

lāzım [< Ar.]

lāzım ol- gerekmek: 62^b/09

lāzım gel- gerekmek: 72^b/05

l. 62^b/09, 72^b/05 [=2]

levn [< Ar.] çeşit, nevi, sınıf

l.+i 76^b/02, 77^a/02 [=2]

loḥusalıḳ yeni doğum yapmış kadın hâli

l.+dan 64^a/08 [=1]

lüle [< Fa.] halka, saç kıvrığı

l.+sinden 82^a/09 [=1]

M

mādem [< Ar.] madem (bağlaç)

m. 97^b/03 [=1]

maḥmūl [< Ar.] yüklenmiş, isnat

olunmuş

m.+dür 78^b/08 [=1]

māl [< Ar.] mal

m. 59^a/07; *m.+ın* 55^a/08 [=2]

mā-lā-ya'ni [< Ar.] faydasız, boş

m. 54^b/09, 54^b/09 [=2]

māni' [< Ar.]

māni' ol- engel olmak

m. 88^b/06, 90^a/06, 91^a/09 [=3]

maḳ'ad [< Ar.] makat

m.+ı 85^b/06 [=1]

maḳşūd [< Ar.] istek

m. 78^a/08 [=1]

maşlahat [< Fa. < Ar.] iş

m.+ı 58^b/02; *m.+ına* 74^b/07 [=2]

maşrık [< Ar.] doğu

m.+dan 95^b/07, 95^b/07 [=2]

māyil [< Ar.] eğim, eğiklik

m.+dür 95^b/07 [=1]

Mebşūt Serahsî'nin Hanefi fikhına dair

eseri

M.+da 79^b/08 [=1]

meclis [< Ar.] topluluk

m.+ine 54^b/08 [=1]

Mecma' İbnü's-Sâatî'nin Mecmau'l-Bahreyn adlı Hanefî fikhına dair eseri
M.+da 91^b/09 [=1]

mecmû' [< Ar.] toplanmış, tüm
mecmû'-ı 'amâl işlerin tamamı:
60^b/09

mecmû'-ı gevde bedeninin tamamı: 66^a/04

mecmû'-ı 'ömr ömrün tamamı:
53^a/09

mecmû'ı peygâmbler peygamberlerin tümü: 51^b/02
m. 51^b/02, 53^a/09, 60^b/08, 60^b/09, 66^a/04; *m.+ısı* 62^a/04 [=6]

Mecmû'u'n-Nevâzil Ebû'l-Abbâs en-Nâzimî'nin Hanefî fikhına dair eseri
M.+de 63^a/08 [=1]

meger [< Fa.] meğer, ancak
meger kim meğerki: 78^b/04
m. 52^b/08, 55^b/09, 58^b/07, 77^b/03, 78^b/04, 83^b/05 [=6]

mekrûh [< Ar.] yapılması dinen hoş karşılanmayan şey
m. 61^a/08, 88^a/09 [=2]

men' [< Ar.]
men' ét- engel olmak
m. 69^a/05 [=1]

mercimek [< Fa.] mercimek
m. 85^b/02 [=1]

mergûb [< Ar.] istenilen şey

m. 57^b/07 [=1]

mertebe [< Ar.] derece, rütbe
m. 56^b/02, 56^b/03; *m.+yi* 56^b/03, 56^b/07 [=4]

mescid [< Ar.] cami
m. 61^b/03; *m.+e* 65^b/07; *m.+üñ* 95^a/07 [=3]

meşelâ [< Ar.] örneğin, şunun gibi
m. 52^a/03, 52^b/01 [=2]

mes'ele [< Ar.] problem
m.+de 78^a/09, 78^b/07; *m.+ler* 61^b/04 [=3]

meşh [< Ar.]
meşh vèr- abdest alırken ıslak eli sürme, meshetmek
m. 72^b/06, 72^b/07, 72^b/09, 74^a/08, 74^a/09 [=5]

meşgûl [< Ar.]
meşgûl ol- bir işle uğraşmak
m. 60^a/06, 60^a/08, 61^b/05 [=3]

meşkûk [< Ar.] şüpheli
m. 79^a/01 [=1]

meşrû' [< Ar.] dinen caiz olan
m. 58^a/04, 58^b/06, 59^a/01 [=3]

mevc [< Ar.] dalga
m. 80^b/05, 80^b/06 [=2]

mevzu' [< Fa. < Ar.] konu
m. 58^b/09 [=1]

meyl [< Ar.]
meyl ét- yönelmek
m. 95^b/08 [=1]

mezheb [< Ar.] dinin anlayış ve yorumlama farklılığından dağan kollarından her biri, mezhep

m.+i 83^a/06; *m.+ince* 99^b/06;
m.+inde 63^a/03, 89^a/01;
m.+ümüzde 75^b/06 [=5]

mısmıl [< Fa.] temiz, pak

m.+mıdur 80^a/01 [=1]

mihrāb [< Ar.] camilerde kibleye doğru imama ayrılmış oyuklu yer, mihrap

mihrāb eyle- mihrap olarak belirlemek: 95^b/01
m. 95^b/01, 95^b/08; *m.+a* 95^b/09;
m.+in 95^a/07 [=4]

miqdār [< Ar.] miktar

m. 95^b/07 [=1]

mu‘cizāt [< Fa. < Ar.]

mu‘cizāt kııl- mucizeler meydana getirmek
m. 52^b/08 [=1]

muḥāl [< Ar.] mümkün olmayan

m.+dür 54^b/04 [=1]

muḥālif [< Ar.] aykırı

m. 53^a/01, 53^a/02 [=2]

muḥakkiḳ [< Ar.] tahkik eden, araştıran kimse

m.+ler 56^a/08 [=1]

Muḥiṭ Radiyuddin es-Serahsî'nin Hanefi fikhına dair eseri

M.+de 63^b/07 [=1]

muḥtāc [< Ar.] ihtiyacı olan kimse, muhtaç

muḥtāc ol- ihtiyacı olmak

m. 70^a/04; *m.+dur* 51^a/01 [=2]

Muḥtaşar-ı Muḥiṭ Hanefi fikhına dair bir eser

m.+de 76^b/06 [=1]

muḥtelif [< Ar.] çeşitli, türlü

m.+dür 78^a/09 [=1]

muḳābele [< Ar.] karşılık

m.+sine 54^a/02 [=1]

muḳadder [< Ar.]

muḳadder ol- takdir edilmiş olmak, mukadder olmak
m. 57^b/09, 59^a/03, 60^a/02 [=3]

mūm [< Fa.] mum

m. 68^a/02 [=1]

murād [< Ar.] maksat, amaç , istek

m. 61^a/01, 61^a/02 [=2]

murdār [< Fa.] pis

murdār eyle- pisletmek: 82^b/05

murdār ol- pislenmek: 79^b/07

m. 70^a/01, 79^b/02, 79^b/04, 79^b/05, 79^b/06, 79^b/07, 80^a/05, 80^a/09, 80^a/09, 80^b/04, 80^b/08, 81^a/01, 81^a/03, 81^b/03, 81^b/04, 82^a/04, 82^b/01, 82^b/05, 82^b/06, 82^b/08, 83^a/03, 83^b/01, 83^b/02, 83^b/03, 83^b/05, 83^b/08, 83^b/08, 84^a/01, 84^a/03, 84^a/06, 88^b/05, 89^b/04, 89^b/06, 89^b/07, 90^a/05, 90^a/07, 90^b/02, 90^b/06, 91^a/01, 91^a/03, 91^a/04, 91^a/05, 91^a/05, 91^a/09, 91^b/01, 91^b/04, 91^b/08, 92^a/01,

92^a/05, 92^a/08, 92^b/01, 92^b/06,
92^b/07, 93^a/02, 93^a/03, 93^a/07,
93^b/01, 93^b/04, 93^b/05, 93^b/06;
m.+dur 81^a/08; *m.+iken* 82^a/07;
m.+mıdur 80^a/01; *m.+uy* 79^b/07
[=64]

murdārhlık murdar olma durumu, pislik

m. 80^a/02 [=1]

muşhaf [< Ar.] Kur'an

m. 65^b/07 [=1]

Muşafā Muhammed Hz. Muhammed

m. 51^a/08 [=1]

mu'teber [< Ar.] geçerli

m. 80^b/05 [=1]

mübāh [< Ar.]

mübāh ol- yapılmasında sakınca
olmamak

m. 58^b/08 [=1]

mübālāga [< Ar.] pek çok

m. 66^a/06 [=1]

müddet [< Fa. < Ar.] zaman

m.+i 74^b/07 [=1]

mühim [< Ar.] önemli

m.+idi (mühimmidi) 62^a/03 [=1]

mü'min [< Ar.]

mü'min ol- iman sahibi olmak,
Müslüman olmak

m. 59^a/03 [=1]

mümkın [< Ar.] mümkün, olanaklı

mümkın ol-mümkın olmak,
imkanı olmak: 56^a/05

m. 56^a/05; *m.+dür* 59^a/04, 59^a/08
[=3]

münezzeh [< Ar.] uzak

m.+dür 51^a/07 [=1]

Münyetü'l-Muşalli Sedîdüddin el-
Kâşgarî'nin namaza dair eseri

m.+de 63^a/02 [=1]

müsteḥab [< Ar.] farz ve vacipten başka
sevap kazanılan iş

m.+ların 61^a/07 [=1]

müsteḥaḳ [< Fa. < Ar.]

müsteḥaḳ ol- hak etmek, layık
olmak

m. 58^a/07 [=1]

müsteḥıḳ [< Fa. < Ar.]

müsteḥıḳ ol- → **müsteḥaḳ ol-**

m. 57^a/07 [=1]

müslmān [< Fa.] müslüman

m. 55^b/01 [=1]

müşkil [< Ar.] zor

m.+dür 95^a/04, 96^a/06 [=2]

müttaḳī [< Ar.] takva eden

m.+ler 89^a/01 [=1]

müyesser [< Ar.]

müyesser ol- nasip olmak

m. 59^a/05 [=1]

N

nādir [< Ar.] ender, az bulunur

n. 59^b/03; *n.+dür* 59^a/05, 59^a/09
[=3]

nāfile [< Ar.]

nāfile namāz farzların dışında kılınan namaz <i>n.</i> 87 ^a /02 [=1]	68 ^b /07, 71 ^b /03, 72 ^b /03, 73 ^a /07, 73 ^b /02, 74 ^b /01, 75 ^a /08, 86 ^a /01, 87 ^a /01, 87 ^a /02, 87 ^a /02, 88 ^b /02,
nāgeh [< Ar.] ansızın <i>n.</i> 59 ^b /01 [=1]	88 ^b /05, 88 ^b /08, 89 ^a /01, 89 ^a /02, 89 ^a /05, 89 ^a /07, 89 ^a /08, 89 ^a /09,
nākiş [< Ar.] eksik, kusurlu nākiş ét- kusurlu hâle getirmek: 61 ^a /08 <i>n.</i> 61 ^a /08, 99 ^a /02; <i>n.+dur</i> 98 ^b /07 [=3]	89 ^b /05, 90 ^a /06, 90 ^b /06, 91 ^a /05, 92 ^a /08, 93 ^a /06, 93 ^a /08, 93 ^b /05, 93 ^b /07, 94 ^a /01, 94 ^b /01, 94 ^b /05, 95 ^a /03, 98 ^b /07, 99 ^a /09; <i>n.+a</i> 91 ^b /05, 91 ^b /07; <i>n.+ı</i> 100 ^a /04,
naql [< Ar.] naql ét- aktarmak: 78 ^a /08 naql eyle- taşımak: 91 ^b /06 <i>n.</i> 78 ^a /08, 91 ^b /06 [=2]	61 ^a /08, 61 ^b /07, 61 ^b /08, 61 ^b /08, 61 ^b /09, 73 ^a /06, 75 ^a /06, 86 ^a /07, 87 ^a /04, 87 ^a /05, 88 ^a /02, 88 ^a /04, 88 ^a /06, 88 ^a /08, 88 ^b /03, 88 ^b /07,
naqs [< Ar.] eksiklik <i>n.+dan</i> 51 ^a /06 [=1]	89 ^a /07, 89 ^b /05, 90 ^b /01, 90 ^b /08, 90 ^b /09, 91 ^a /07, 91 ^a /09, 91 ^b /02, 91 ^b /06, 91 ^b /09, 92 ^a /02, 92 ^a /06,
namāz [< Fa.] namaz → aḥşam namāzı, bayrām namāzı, cenaze namāzı, cum‘a namāzı, érte namāzı, kindi namāzı, nāfile namāz, ölü namāzı, öyle namāzı, vitr namāzı, yatsu namāzı namāz kııl- namaz ibadetini yerine getirmek: 89 ^a /05 namāz boz- namazı bozmak, çeşitli hâllerle namazı tamamlayamamak: 98 ^b /09 <i>n.</i> 100 ^a /01, 100 ^a /02, 100 ^a /05, 100 ^a /06, 55 ^a /01, 61 ^a /05, 61 ^a /10, 61 ^b /05, 62 ^a /03, 64 ^a /08, 64 ^b /05, 65 ^a /02, 65 ^b /02, 66 ^b /01, 66 ^b /03,	92 ^b /01, 93 ^a /06, 93 ^b /06, 93 ^b /07, 93 ^b /08, 94 ^b /01, 94 ^b /06, 95 ^a /02, 95 ^b /09, 96 ^a /09, 96 ^b /08, 97 ^a /09, 97 ^b /01, 97 ^b /01, 98 ^b /06, 98 ^b /08, 99 ^b /08, 99 ^b /08, 99 ^b /09, 99 ^b /09; <i>n.+ıduğına</i> 100 ^b /06, 100 ^b /06; <i>n.+ıdur</i> 100 ^a /07; <i>n.+ın</i> 100 ^b /03, 100 ^b /04, 100 ^b /09, 64 ^b /04, 86 ^b /04, 86 ^b /06, 88 ^a /05, 96 ^b /05, 97 ^a /07, 97 ^a /08, 98 ^b /02, 98 ^b /05, 98 ^b /08, 98 ^b /09, 99 ^a /01, 99 ^a /09, 99 ^b /03, 99 ^b /05; <i>n.+ına</i> 55 ^a /02; <i>n.+ında</i> 86 ^a /05; <i>n.+ından</i> 87 ^a /01; <i>n.+ınuy</i> 96 ^b /09, 97 ^b /09; <i>n.+larda</i> 100 ^b /05; <i>n.+ları</i> 93 ^a /09; <i>n.+u</i> 88 ^b /09; <i>n.+uy</i>

100^a/05, 61^a/06, 62^a/01, 88^b/01,
90^a/08, 93^b/09, 95^a/03, 96^a/05,
96^b/08 [=139]

namāzlağı seccade

n. +sınuş 93^b/03 [=1]

ne 1. bir şey, herhangi bir şey: 71^a/05; **2.**

ne...ne...: 73^a/04; **3.** hangi: 74^b/01;

4. nasıl: 88^a/08

ne değlü ne kadar: 53^a/07

ne kim ne kadar: 51^a/09

n. 100^a/07, 51^a/09, 51^b/05, 51^b/06,
51^b/09, 53^a/07, 55^b/08, 67^a/04,
67^a/04, 71^a/05, 73^a/04, 73^a/05,
74^b/01, 80^b/05, 81^a/08, 81^b/04,
94^a/03, 94^b/03, 96^a/04, 96^a/04,
98^a/05; *n. +dür* 61^b/02, 61^b/03,
61^b/03, 61^b/07, 88^a/08, 88^a/09
[=27]

néce niçin, ne kadar

n. 52^a/08, 54^a/09, 61^a/05, 61^a/10,
61^a/10, 61^b/01, 61^b/07, 62^a/02,
88^a/06, 94^a/08 [=10]

necis [< Ar.] pis

n. 69^a/08, 69^b/02, 69^b/02, 69^b/06,
69^b/07, 70^a/05, 70^a/06, 70^a/09;
n. +üñ 69^b/08 [=9]

necise [< Ar.] pis, pislik

n. 84^a/05 [=1]

nefes [< Ar.] soluk

n. +i 70^b/03; *n. +ile* 66^a/09, 66^b/02;
n. +in 70^b/02 [=4]

nefs [< Ar.] öz varlık, nefis

n. 60^a/05; *n. +lerini* 57^b/05 [=2]

nesne 1. şey, nesne: 55^b/06; **2.** bir şey,

hiçbir şey: 59^b/02

n. 51^a/03, 53^b/05, 55^b/06, 59^a/05,
59^a/06, 59^a/09, 59^b/02, 62^a/05,
64^b/03, 64^b/05, 65^a/09, 67^b/01,
67^b/07, 68^a/01, 68^b/02, 72^b/05,
76^b/01, 76^b/07, 77^a/01, 77^a/08,
77^b/01, 77^b/09, 78^a/04, 78^a/06,
79^a/03, 79^a/06, 79^b/02, 79^b/02,
79^b/05, 79^b/06, 80^a/05, 80^a/09,
80^b/08, 82^a/04, 83^b/01, 84^a/03,
84^a/06, 84^a/09, 84^b/08, 85^a/03,
86^b/01, 86^b/09, 88^b/06, 88^b/06,
89^b/04, 89^b/06, 89^b/08, 90^b/02,
91^a/05, 92^a/08, 92^b/01, 92^b/06,
92^b/07, 92^b/09, 93^a/01, 93^a/05,
93^a/07, 93^a/08, 93^b/01, 93^b/01,
93^b/07; *n. +de* 73^a/01; *n. +den*
78^b/09, 90^b/06; *n. +ler* 65^a/08,
88^b/07; *n. +lerde* 58^b/03, 73^a/02;
n. +leri 51^a/04, 51^a/05, 84^a/04;
n. +lerin 81^b/03; *n. +nün* 77^a/03,
78^b/08, 90^a/07, 92^b/03, 98^a/02;
n. +si 74^b/05; *n. +sin* 82^b/03; *n. +ye*
51^a/01, 62^a/07; *n. +yi* 62^a/05,
73^b/03, 85^a/04 [=84]

nesnecük az, küçük de olsa bir şey

n. 66^b/06, 70^b/06 [=2]

ne'üzubillāhi [< Ar.] Allah korusun,
Allah'a sığınırım anlamında bir
söz

<i>n.</i> 100 ^b /03 [=1]	<i>o.</i> 64 ^a /07, 65 ^a /01, 65 ^a /05, 65 ^a /07, 65 ^b /06; <i>o.+a</i> 62 ^b /02; <i>o.+larımın</i> 53 ^a /04 [=7]
nevâdir [< Ar.] nadir bulunan <i>n.+inde</i> 76 ^b /09 [=1]	
nevâfil [< Ar.] farz ve vacip dışında yapılan ibadetler <i>n.</i> 61 ^a /04 [=1]	oğul → âdem oğlı <i>o.+ına (oğlına)</i> 53 ^b /03 [=1]
nevroz [< Fa.] Güneş'in Koç burcuna girdiği gün, miladi 21 mart <i>n.</i> 95 ^b /02; <i>n.+uğ</i> 95 ^b /02 [=2]	oğ ok <i>o.</i> 76 ^a /01 [=1]
niḥâyet [< Fa. < Ar.] son <i>n.+i</i> 51 ^a /02, 51 ^a /02 [=2]	oķı- → oķu- <i>o.-maķ</i> 52 ^a /04, 52 ^a /05; <i>o.-yacaķ</i> 94 ^b /06 [=3]
ni'met [< Fa. < Ar.] nimet <i>n.+ler</i> 54 ^a /04; <i>n.+lerün</i> 53 ^b /09 [=2]	oķu- okumak <i>o.-madın</i> 97 ^a /09; <i>o.-maķ</i> 52 ^a /06, 65 ^b /07; <i>o.-rken</i> 61 ^a /09 [=4]
niṣān [< Fa.] işaret <i>n.+ı</i> 97 ^a /02 [=1]	ol 1. o (işaret zamiri): 62 ^a /09; 2. o (kişi zamiri): 63 ^a /01; 3. o (gösterme sıfatı): 56 ^b /01
niyyet [< Fa. < Ar.] niyet niyyet ét- niyet etmek: 89 ^a /09 niyyet eyle- niyet etmek: 89 ^a /09 <i>n.</i> 100 ^a /02, 100 ^a /06, 100 ^b /01, 100 ^b /02, 100 ^b /09, 58 ^b /08, 73 ^b /01, 73 ^b /01, 73 ^b /02, 89 ^a /09, 89 ^a /09, 89 ^b /01, 89 ^b /02; <i>n.+e</i> 100 ^a /06 [=14]	<i>o.</i> 100 ^a /04, 100 ^b /04, 52 ^a /08, 54 ^a /01, 55 ^b /03, 56 ^a /07, 56 ^b /01, 56 ^b /02, 56 ^b /02, 56 ^b /04, 56 ^b /05, 62 ^a /09, 63 ^a /01, 63 ^b /05, 64 ^b /03, 65 ^a /06, 75 ^a /01, 76 ^b /04, 76 ^b /08, 77 ^a /08, 77 ^b /02, 77 ^b /07, 78 ^a /02, 79 ^a /06, 79 ^b /04, 79 ^b /05, 79 ^b /05, 79 ^b /06, 79 ^b /07, 79 ^b /07, 80 ^a /01, 80 ^a /09, 80 ^b /01, 80 ^b /04, 81 ^b /02, 81 ^b /02, 81 ^b /04, 81 ^b /05, 81 ^b /07, 81 ^b /08, 83 ^a /03, 83 ^a /04, 83 ^b /01, 83 ^b /08, 83 ^b /09, 84 ^a /02, 84 ^a /02, 85 ^a /03, 86 ^b /04, 86 ^b /06, 86 ^b /08, 86 ^b /09, 87 ^a /03, 87 ^b /01, 87 ^b /02, 87 ^b /02, 87 ^b /03, 87 ^b /05, 87 ^b /06, 88 ^a /01,
noḥud [< Fa.] nohut <i>n.+dan</i> 67 ^b /09 [=1]	
nūr [< Ar.] aydınlık <i>n.+ı</i> 97 ^a /04 [=1]	
O	
od ateş <i>o.+a</i> 92 ^b /06 [=1]	
oğlan çocuk, erkek çocuk → âdem oğlanı	

88^a/03, 88^a/04, 88^a/04, 88^b/03,
88^b/04, 89^a/03, 89^b/07, 90^b/01,
92^a/03, 93^b/01, 93^b/01, 93^b/09,
95^a/07, 95^b/09, 96^b/02, 96^b/03,
97^b/07, 97^b/08, 98^a/02, 98^a/04,
99^a/07, 99^a/09, 99^b/01, 99^b/01,
99^b/02, 99^b/06, 99^b/09; *o.+dur*
61^a/01, 61^a/02, 71^a/06, 74^a/09,
75^b/08, 85^a/03, 85^a/04, 88^b/04,
89^a/05, 89^a/06, 89^a/07, 89^a/08,
91^a/02, 97^a/02, 97^b/02 [=102]

ol- olmak, meydana gelmek

ola kim ola ki

→ **aḥṣam ol-**, **‘aṣī ol-**, **bāṭıl ol-**,
fāriğ ol-, **farz ol-**, **fāsıd ol-**, **ğālib**
ol-, **ğāyib ol-**, **ḥaberi ol-**, **ḥācet ol-**,
ḥarac ol, **ḥāşıl ol-**, **isrāf ol-**,
ḳabūl ol-, **kāfir ol-**, **lāyık ol-**,
lāzım ol-, **māni‘ ol-**, **meşğūl ol-**,
muḥtāc ol-, **muḳadder ol-**,
murdār ol-, **mübāḥ ol-**, **mü‘min**
ol-, **mümkin ol-**, **müsteḥāḳ ol-**,
müsteḥıḳ ol-, **müyesser ol-**,
sünnet ol-, **tağyīr ol-**, **tamām**
olur, **vācib ol-**, **vākı‘ ol-**, **vārid ol-**,
zāhmet ol-

o.-a 54^b/02, 55^b/09, 56^a/02, 56^b/05,
58^b/08, 66^b/07, 67^a/08, 71^b/06,
76^b/03, 87^b/03, 88^b/02; *o.-acaḳ*
54^a/01, 88^b/06, 91^a/09; *o.-acaḳdur*
51^b/07; *o.-alum* 60^a/08; *o.-am*
73^b/03; *o.-an* 55^a/03, 55^b/02,

55^b/02, 57^a/07, 58^a/06, 59^b/01,
59^b/03, 60^a/08, 61^a/01, 61^a/02,
61^b/02, 61^b/02, 61^b/05, 65^b/06,
66^a/01, 66^b/03, 66^b/06, 68^a/09,
84^a/08, 87^b/02, 89^a/05, 90^a/02,
90^b/02, 90^b/05, 94^a/01, 94^a/03,
94^b/02, 94^b/04, 98^b/07, 99^a/04; *o.-*
anları 54^b/03; *o.-aydı* 60^a/06; *o.-*
dısa 65^b/04, 78^b/04; *o.-duğı* 57^b/07,
87^b/04; *o.-duğın* 57^b/09; *o.-*
duğından 53^a/03; *o.-duğdan*
59^a/03; *o.-ıcaḳ* 62^a/02, 66^a/07,
66^b/01, 68^a/07, 70^b/05, 79^b/02,
82^b/01, 88^a/06; *o.-inca* 70^a/06,
71^a/09, 98^a/06; *o.-incaya* 97^b/09;
o.-madın 66^a/05; *o.-maduğı* 88^a/05;
o.-maduğdan 68^b/08; *o.-mağā*
87^b/06, 88^b/08, 89^a/01, 89^a/03; *o.-*
mamış 60^a/02, 97^b/04; *o.-maḳ*
88^b/08, 88^b/09, 89^a/02; *o.-maḳ*
(olmağıçün) 58^b/01; *o.-masa*
56^a/05, 74^b/05, 78^a/07, 80^b/02,
83^b/01, 85^a/02, 88^a/03; *o.-masun*
67^b/02, 78^a/04; *o.-maya* 56^a/01,
70^a/04, 75^b/04, 84^a/03, 88^b/04,
88^b/06, 89^a/06; *o.-mayayıldı* 58^a/02;
o.-mayıcaḳ 78^b/01; *o.-mayınca*
92^a/04; *o.-maz* 100^b/02, 51^a/03,
53^a/08, 59^a/05, 59^a/09, 59^b/04,
61^a/10, 62^b/01, 62^b/06, 62^b/09,
63^a/08, 64^b/03, 66^b/09, 67^b/04,
67^b/06, 67^b/08, 67^b/09, 68^a/02,

68^a/07, 68^a/08, 71^b/03, 72^b/03,
 72^b/08, 73^a/02, 73^a/06, 75^a/03,
 75^a/07, 79^b/04, 80^a/09, 80^b/04,
 81^a/01, 81^a/03, 82^a/07, 82^b/01,
 83^b/02, 83^b/08, 84^a/01, 84^b/07,
 88^a/02, 88^a/04, 88^b/07, 89^b/05,
 90^a/06, 90^b/01, 90^b/08, 91^a/01,
 91^a/09, 91^b/06, 92^a/03, 92^a/07,
 92^a/08, 92^b/01, 93^a/01, 93^b/06,
 93^b/08, 94^b/01, 94^b/06, 95^a/02,
 96^a/09, 97^a/09, 98^b/01, 98^b/06,
 99^a/03; *o.-mazısa* 97^a/05; *o.-mazsa*
 68^a/03; *o.-miş* 59^a/03, 69^a/05,
 85^a/07, 85^a/08, 86^a/04; *o.-sa*
 55^b/01, 56^a/05, 64^a/01, 64^a/01,
 64^a/02, 67^b/01, 67^b/02, 67^b/07,
 68^a/05, 68^b/02, 74^b/03, 74^b/08,
 75^a/04, 75^a/05, 75^a/08, 75^a/09,
 75^b/04, 76^a/01, 76^b/01, 76^b/04,
 76^b/05, 76^b/08, 78^a/06, 80^a/06,
 80^a/06, 80^a/08, 80^b/02, 80^b/02,
 80^b/03, 81^a/01, 81^a/03, 81^a/04,
 81^a/04, 81^a/05, 81^a/06, 81^b/01,
 84^a/01, 85^a/06, 85^b/06, 86^b/02,
 90^b/08, 90^b/09, 91^a/08, 92^a/09,
 92^b/03, 92^b/08, 93^a/07, 93^b/04,
 93^b/04, 93^b/07, 96^b/05, 98^a/09; *o.-*
sun 64^a/05, 64^a/05, 77^b/04, 78^a/03,
 81^a/08, 81^b/04; *o.-up* 70^a/04,
 73^b/02, 85^b/01; *o.-ur* 100^a/04,
 100^b/02, 52^a/01, 58^a/05, 58^a/07,
 60^b/07, 61^a/05, 61^a/10, 61^b/01,

61^b/06, 62^a/07, 62^a/07, 62^b/03,
 62^b/07, 64^b/01, 64^b/02, 64^b/08,
 65^a/02, 65^a/03, 65^a/04, 65^a/06,
 65^a/09, 67^a/04, 67^a/05, 68^a/01,
 68^a/04, 68^a/06, 69^a/05, 69^b/03,
 73^a/05, 73^a/05, 73^a/08, 74^b/02,
 79^a/08, 79^a/09, 79^b/07, 81^b/04,
 81^b/09, 82^a/06, 82^b/02, 82^b/08,
 83^b/03, 83^b/05, 83^b/09, 84^b/07,
 85^a/07, 85^a/09, 86^a/07, 87^b/02,
 87^b/08, 87^b/09, 88^a/06, 90^b/09,
 91^a/07, 91^b/02, 91^b/03, 91^b/09,
 92^a/02, 92^a/06, 92^b/04, 92^b/07,
 92^b/08, 93^a/03, 93^a/05, 93^a/06,
 93^a/09, 93^b/09, 97^a/05, 97^a/06,
 97^a/06, 97^b/04, 97^b/08, 98^a/06,
 98^a/07, 98^b/09; *o.-urısa* 100^a/03,
 63^b/09, 88^b/06, 97^a/03; *o.-urlarsa*
 71^b/01; *o.-ursa* 100^a/04, 63^b/05,
 63^b/06, 64^b/06, 66^b/09, 67^a/07,
 67^b/09, 68^a/01, 68^a/02, 71^b/07,
 72^b/07, 75^a/03, 79^a/05, 79^b/03,
 80^b/06, 80^b/07, 82^a/01, 82^a/06,
 82^b/01, 85^a/08, 88^a/02 [=332]

olın-

→ **i‘tibār olın-**

o.-a 78^b/09, 79^a/02 [=2]

on on

o. 64^b/01, 64^b/01, 64^b/02, 64^b/07,
 64^b/08, 64^b/09, 65^b/01, 65^b/03,
 80^a/07, 80^b/09, 81^a/05, 81^a/05,
 95^b/06; *o.+dur* 73^a/09 [=14]

orta orta

o. +larında 56^a/03; *o. +sınadur*
95^a/09 [=2]

oruc [< Oİr.] oruç

oruc aç- oruç açmak: 98^b/03

oruc dut- oruç tutmak: 55^a/02

o. 55^a/02, 65^a/02, 70^a/09, 70^b/05,
70^b/05, 70^b/09, 98^b/03; *o. +da*
66^a/05; *o. +ı* 70^b/01, 70^b/09, 71^a/02,
84^b/06, 84^b/09, 85^a/01; *o. +ın*
64^b/04 [=15]

otur- 1. oturmak: 85^b/09; 2. hiçbir iş
yapmadan durmak, boş oturmak:
60^a/01

o. -ıcağ 69^a/03; *o. -mağ* 69^a/04; *o. -*
maya 69^a/01, 69^a/02, 69^a/02; *o. -up*
60^a/01; *o. -urken* 85^b/09 [=7]

oyna- oynaşmak, cilveleşmek

o. -rken 62^a/08 [=1]

Ö

öde- ödemek

ö. -yecek 92^a/01 [=1]

öğren- öğrenmek

ö. -mek 62^a/04 [=1]

öksür- öksürmek

ö. -üp 71^a/04 [=1]

öl ıslaklık, nem

ö. 62^b/06, 63^a/05, 63^a/08, 63^b/01,
63^b/03, 63^b/05, 63^b/08 [=7]

öl- ölmek

ö. -se 56^a/04 [=1]

ölç- ölçmek

ö. -mek 98^a/05; *ö. -seler* 80^a/07 [=2]

öldür- öldürmek

ö. -mege 56^a/03; *ö. -mek* 55^a/07 [=2]

ölü

ölü namāzı cenaze namazı

ö. 61^b/09 [=1]

ölüt- ıslatmak

ö. -ince (ölüdincede) 66^a/02 [=1]

‘ömr [< Ar.] ömür

ö. +in 53^a/09; *ö. +ini* 60^b/08 [=2]

öñ ön, huzur

ö. +ine 80^a/03 [=1]

öñdin önceden, daha önce

ö. 53^b/04, 66^b/04, 71^a/03, 73^a/09,
75^b/07; *ö. +den* 58^a/01 [=6]

ördek ördek

ö. 90^a/01; *ö. +den* 90^b/04 [=2]

örtülü örtülü

ö. 69^a/03 [=1]

örü 1

örü dur- dik hâlde bulunmak,
ayakta durmak: 63^b/09

örü tur- → **örü dur-**: 71^a/03

ö. 63^b/09, 64^a/01, 70^b/08, 71^a/03,
86^a/01 [=5]

örü 2 saç örgüsü

ö. +si 68^a/08 [=1]

örül- örgü durumuna getirilmek,
örülmek

ö. -miş 68^a/05 [=1]

ötrü dolayı, ötürü

ö. 71^b/04 [=1]

öyle öğle

öyle namāzı öğle namazı: 97^b/01

ö. 97^b/01, 97^b/04, 97^b/09, 98^a/06

[=4]

öylen öğlen

ö.+üñ 97^b/08 [=1]

öz kendi

ö.+üni 90^b/08 [=1]

‘özür [< Ar.] engel, özür

ö. 87^b/02, 88^a/02, 88^a/04; ö.+i

(özri) 88^a/03, 88^a/03, 88^a/04; ö.+üñ

(özrüñ) 87^b/01 [=7]

‘özürlü [< Ar.] engelli

ö. 87^b/01, 87^b/06, 87^b/08, 87^b/09

[=4]

P

pādişāhlık hükümlerlik

p.+lar 54^a/04 [=1]

panbuķ [< Fa.] pamuk

p.+a (panbuķa) 71^b/07 [=1]

panmucaķ biraz pamuk

p. 71^b/05 [=1]

panmuķ → **panbuķ**

p.+a (panmuķa) 71^b/09 [=1]

para [< Fa.] parça

p.+sı 84^b/08; p.+sıyla 69^a/07 [=2]

paracuk küçük parça

p.+ıla (paracukıla) 71^a/08 [=1]

pes 1. şimdi, o hâlde: 64^b/03; 2. ne

zaman ki: 79^b/02

p. 64^b/03, 67^a/01, 70^a/04, 79^b/02

[=4]

peyğāber [< Fa.] 1. peygamber:

52^b/08; 2. Hz. Muhammed: 57^a/04

p. 52^b/08, 57^a/04, 60^b/05; p.+idür

51^a/09; p.+ler 51^b/02, 57^b/04;

p.+lerdür 51^b/03; p.+lere 51^b/02;

p.+üñdür 56^b/04 [=9]

R

raḥimehumā’llāhi “Allah rahmet

eyleye.” anlamında bir söz

r. 82^b/09, 92^a/03 [=2]

raḥimea’llāhü “Allah rahmet eylesin.”

anlamında bir söz

r. 83^b/02, 83^b/03, 83^b/09, 86^a/02

[=4]

raḥimehümü’llāhü “Allah rahmet

eyleye.” anlamında bir söz

r. 85^b/08 [=1]

rāḥimî’llāhu Allah’ın rahmeti

r. 77^a/06, 92^a/07 [=2]

raḥmehu’llāhu “Allah rahmet eylesin.”

anlamında bir söz

r. 93^a/03 [=1]

raḥmetu’llāh Allah’ın rahmeti

r. 91^b/03 [=1]

raḥmetu’llāhi Allah’ın rahmeti

r. 83^a/03 [=1]

raḥmetu’llāhi ‘aleyh “Allah’ın rahmeti

onun üzerine olsun.” anlamında bir

dua

r. 99^b/06 [=1]

rahmetu'llāhi aleyhi “Allah’ın rahmeti onun üzerine olsun.” anlamında bir dua
r. 62^b/08 [=1]

reng [< Fa.] renk
r.+i 76^b/02, 77^a/03, 78^a/03, 78^a/04, 78^b/04, 78^b/08, 79^b/03, 81^b/03, 92^b/03, 92^b/04; *r.+ine* 77^a/07 [=11]

rızā [< Fa. < Ar.] hoşnutluk
rızā vēr- razı olmak: 89^a/04
r. 89^a/04; *r.+sin* 56^a/09 [=2]

rızk [< Ar.] rızık, nimet
r. 58^a/03, 58^a/04, 58^b/06, 60^a/08;
r.+ı 57^b/08; *r.+ın* 57^b/03 [=6]

ri'āyet [< Fa. < Ar.]
ri'āyet ét- uymak
r. 96^a/06 [=1]

rivāyet [< Fa. < Ar.] nakledilen haber veya söz
r.+i 85^b/05 [=1]

riyā [< Ar.] gösteriş, görsünler için yapma
r. 60^b/08, 89^a/03 [=2]

rub^c [< Ar.] dörtte bir, çeyrek
r.+ına 72^b/09 [=1]

rükñ [< Ar.] namazın iç esaslarından her biri
r.+leri 88^a/07 [=1]

rükün → **rükñ**
r.+den 92^a/03; *r.+lerin* 61^a/06 [=2]

S/S/S

şābūn [< Ar.] sabun

ş. 76^b/02, 77^b/05 [=2]

saç saç
s.+ı 68^a/05, 72^a/03, 95^a/01; *s.+ın* 68^a/06, 68^a/07; *s.+ınuş* 95^a/02 [=6]

Şadru'ş-Şehide İslam âlimi
ş. 82^a/05 [=1]

şağ 1 sağ (yön)
ş. 69^a/09, 73^b/09, 74^a/03, 95^b/03 [=4]

şağ 2 sağlam, temiz
ş. 84^b/05 [=1]

şağlık sağlık
ş.+ı (şağlığı) 53^b/01, 53^b/02 [=2]

şağih [< Ar.] gerçek, doğru
ş. 100^a/09, 82^a/05, 83^b/04, 85^a/05, 91^a/02, 91^a/09; *ş.+dür* 68^b/08 [=7]

şal- sallamak

tağdire şal-
ş.-duğı 60^a/04; *ş.-ıp* 60^a/06; *ş.-mak* 58^a/08, 58^b/05, 60^b/01, 60^b/02; *ş.-sa* 52^b/02 [=7]

şaman saman
ş. 79^a/05 [=1]

şan- zannetmek, sanmak
ş.-madukları 57^b/02; *ş.-up* 75^a/05; *ş.-ur* 72^b/02; *ş.-urlar* 99^a/08 [=4]

şan'at [< Fa. < Ar.] sanat
ş. 57^b/04, 60^a/07; *ş.+ın* 59^b/02 [=3]

şakal sakal
s.+ı 73^b/07, 73^b/09 [=2]

şakın- kaçınmak, sakınmak

- ş.-alar* 83^a/07; *ş.-mak* 71^a/01,
83^a/02 [=3]
- şarf** [< Ar.]
şarf ét- harcamak
ş. 53^a/09, 61^a/02, 61^a/04 [=3]
- sark-** sarkmak
s.-an 95^a/01 [=1]
- şaru** sarı
ş. 65^a/07, 84^a/07, 86^b/03; *ş.+yısa*
63^b/04 [=4]
- şarucarağ** sarıya dönük
ş. 85^a/08 [=1]
- şat-** satmak
ş.-sa 75^a/09 [=1]
- şavāb** [< Ar.] doğru
ş.+dur 51^a/07, 51^b/01 [=2]
- şayru** hasta
ş. 96^b/05 [=1]
- sebeb** [< Ar.] sebep
s. 58^a/04, 58^b/06, 98^b/07, 99^a/02;
s.+i 68^b/06; *s.+ine* 58^a/01 [=6]
- secde** [< Ar.] secde
secde eyle- secde etmek
secde-i sehiv yanılma secdesi,
sehiv secdesi
s. 61^b/01, 91^b/01, 91^b/02; *s.+de*
86^a/03; *s.+den* 92^a/07; *s.+i* 92^a/04
[=6]
- seç-** seçmek
s.-emez 60^b/05 [=1]
- sefer** [< Ar.] yolculuk
s. 74^b/07; *s.+e* 61^b/06, 74^b/06 [=3]
- sehel** az, azıcık
s. 70^b/06 [=1]
- sehelce** azıcık
s. 70^a/05 [=1]
- sehiv** [< Ar.]
→ **secde-i sehiv**
s. 61^b/01 [=1]
- sekiz** sekiz
s. 80^b/08, 81^a/02 [=2]
- sen** sen
s.+üñ 55^b/06 [=1]
- sêrçe**
sêrçe barmağı → **şırça barmağı**
ş. 74^a/03, 74^a/06 [=2]
- şevāb** [< Ar.] sevap
ş. 53^b/07; *ş.+in* 57^a/02 [=2]
- seyelān** [< Ar.] akış, akıntı
s.+ina 79^a/05 [=1]
- sêl** [< Fa. < Ar.] sel
s. 78^b/03 [=1]
- sêz-** sezmek
s.-mesün 76^a/04; *s.-sün* 76^a/04 [=2]
- şı-** bozmak
ş.-maz 84^a/09; *ş.-r* 84^a/06, 84^a/07,
85^b/04; *ş.-yan* 84^a/04; *ş.-yanları*
54^b/05; *ş.-yup* 57^b/05 [=7]
- sıçan** sıçan, fare
s. 90^b/09, 91^a/04 [=2]
- sıçra-** sıçramak
s.-sa 83^b/07; *s.-yup* 70^a/01 [=2]
- şıfat** [< Ar.] vasıf

- ş.+lar 89^a/03; ş.+lardan 89^a/02;
ş.+ları 51^a/05 [=3]
- şığa-** sıvazlamak
ş.-mak 71^b/06; ş.-ya 71^a/07 [=2]
- şığır** şığır
ş. 89^b/09 [=1]
- şın-** bozulmak
ş.-a 70^b/05; ş.-mağdur 68^b/07; ş.-
masun 71^b/08; ş.-maya 70^b/02,
70^b/09, 71^a/02; ş.-maz 72^a/01,
84^b/01, 84^b/09, 84^b/09, 85^a/01,
85^a/09, 85^b/03, 85^b/06, 85^b/08,
86^a/02, 86^a/06, 86^a/07; ş.-ur
84^b/01, 84^b/06, 84^b/06, 85^a/01,
85^a/02, 85^a/07, 85^b/01, 85^b/09,
86^a/03, 86^a/05, 86^b/01 [=29]
- şıq-** sıkılmak
s.-mak 92^b/02, 92^b/05 [=2]
- şıqıl-** sıkılmak
ş.-ıp 82^a/02 [=1]
- şırça**
şırça barmağı serçe parmağı
ş. 74^a/03 [=1]
- şıva-** yıkamak, su ile temizlemek
ş.-rsalar 93^a/02, 93^a/04 [=2]
- sıvık** sıvı, sulu
s. 77^a/01, 90^a/02, 90^b/05; s.+dur
89^b/08, 90^b/02; s.+ı (sıvığı) 89^b/08;
s.+ından (sıvığından) 90^a/07 [=7]
- sıvuq** → **sıvık**
s. 78^a/06, 92^b/09 [=2]
- şıyur-** sıyırmak, hafifçe dokunmak
ş.-a 74^a/01, 74^a/04 [=2]
- şidük** → **südük**
s.+i (şidügi) 90^b/05 [=1]
- şil-** silmek
s.-dükden 69^b/04; s.-e 71^a/09; s.-
erise 69^b/01; s.-mek 69^a/08, 92^b/08,
93^a/01 [=6]
- şilin-** silinmek
s.-mek 69^a/09, 69^b/01, 70^b/06 [=3]
- şinek** sinek
s. 67^a/09, 82^b/04 [=2]
- şiz** siz
s.+üñ 60^b/07 [=1]
- şobı** yumurta biçiminde
ş. 80^b/02 [=1]
- sofi** [< Fa.] mutasavvıf, sofu
s.+lerüñ 71^b/04 [=1]
- şol** sol
ş. 69^a/09, 69^b/04, 74^a/03, 74^a/06,
95^b/04 [=5]
- şonra** sonra
ş. 53^a/07, 53^b/05, 54^b/07, 56^b/08,
57^a/01, 57^a/09, 58^a/03, 59^a/04,
59^b/08, 61^a/09, 61^b/01, 61^b/04,
61^b/06, 61^b/07, 61^b/08, 62^a/08,
62^b/01, 62^b/06, 64^a/05, 65^b/02,
66^a/04, 66^b/06, 66^b/07, 68^b/03,
68^b/05, 68^b/08, 69^a/06, 69^b/04,
70^a/06, 70^b/07, 71^a/09, 71^b/02,
71^b/05, 72^a/01, 73^a/08, 74^b/01,
75^a/06, 76^a/04, 80^b/09, 81^a/03,
82^a/01, 82^b/06, 82^b/08, 83^b/06,

84^a/03, 87^b/06, 88^a/06, 88^a/08,
91^b/01, 91^b/05, 91^b/07, 96^a/09,
96^b/04, 97^a/01, 97^b/08, 98^a/07,
98^b/04, 99^a/01, 99^a/03, 99^a/05,
99^b/04, 99^b/04, 99^b/07 [=63]

şok- sokmak

ş.-a 74^a/01, 74^a/04, 83^b/06; ş.-duğı
83^b/01; ş.-maya 83^b/05; ş.-sa
82^a/08, 83^a/09, 83^b/04; ş.-up 73^b/08
[=9]

şor- sormak

ş.-acak 79^b/09; ş.-acak 75^a/04,
96^b/02; ş.-mak 96^b/02; ş.-masa
75^a/05; ş.-maya 80^a/05 [=6]

şovuk soğuk

ş.+dan 74^b/04 [=1]

sög- sövmek, küfretmek

s.-mek 55^a/07 [=1]

söyken- dayanmak, yaslanmak

s.-üben 85^b/04 [=1]

söyle- 1. konuşmak: 52^a/09; 2.
söylemek: 55^a/05

s.-mek 52^a/06, 52^a/07, 52^a/08,
52^a/09, 52^a/09, 55^a/01, 55^a/05; s.-
memek 53^a/02; s.-yümesine 85^a/03
[=9]

söz söz

s. 85^a/05; s.+i 94^a/08; s.+inde
54^b/03; s.+leri 51^a/07, 78^a/08,
78^a/09 [=6]

şu su

şu dök- küçük abdestini bozmak,
işemek: 66^b/04

şu yolu idrar yolu: 66^b/05

ş. 62^a/08, 62^b/01, 64^a/03, 66^a/01,
66^a/02, 66^a/03, 66^a/06, 66^a/09,
66^a/09, 66^b/02, 66^b/04, 66^b/05,
66^b/06, 66^b/08, 66^b/09, 67^a/03,
67^a/06, 67^a/08, 67^a/08, 67^b/01,
67^b/03, 67^b/05, 67^b/07, 68^a/03,
68^a/04, 68^a/06, 68^a/08, 68^b/09,
69^a/06, 69^a/06, 69^b/09, 70^a/03,
70^a/07, 70^b/01, 70^b/04, 70^b/04,
71^a/02, 71^a/09, 72^b/02, 72^b/02,
73^b/08, 74^a/09, 74^b/03, 74^b/04,
74^b/08, 75^a/04, 75^a/06, 75^a/08,
75^b/01, 75^b/03, 75^b/08, 75^b/09,
76^a/01, 76^a/03, 77^a/05, 77^a/09,
77^a/09, 78^a/01, 78^a/01, 78^a/02,
78^a/06, 79^a/01, 79^a/02, 79^a/08,
79^b/04, 79^b/05, 79^b/07, 79^b/09,
80^a/06, 80^b/01, 80^b/04, 80^b/07,
81^a/03, 81^b/01, 81^b/04, 82^a/05,
82^a/08, 82^b/02, 82^b/02, 82^b/07,
83^b/01, 83^b/07, 83^b/08, 84^a/01,
84^a/05, 84^a/07, 84^b/07, 93^a/02;
ş.+da 79^b/03, 79^b/08; ş.+dan
76^b/04, 80^a/01, 80^a/08, 81^b/06,
84^a/01; ş.+dur 64^a/04; ş.+larından
78^b/03; ş.+ları 81^a/09; ş.+nu 77^b/06,
78^b/01, 79^a/05, 79^b/06,
80^a/06; ş.+nı 77^b/04; ş.+ya 70^b/09,
76^a/09, 76^b/07, 77^a/01, 77^b/09,

78^a/06, 79^b/01, 82^b/07, 83^a/09,
83^b/07, 91^a/04; ş. +yıl 62^a/05,
62^a/06, 62^b/03, 62^b/05, 63^a/05,
66^a/04, 67^a/02, 67^a/02, 68^b/03,
70^a/02, 70^a/04, 75^a/05, 75^b/04,
76^b/02, 81^b/07, 81^b/08, 83^a/07,
86^b/03; ş. +yıla 70^b/06, 76^a/05,
76^a/07, 76^a/07, 76^a/07, 76^a/08,
76^a/08, 76^b/08, 77^a/08, 77^b/02,
77^b/07, 78^b/06, 79^a/06, 79^a/08,
82^a/02, 83^a/03, 83^a/05, 93^a/04
[=151]

subhāna Rabbiye'l-a'la namaz kılariken
secdede söylenen “En yüce olan
Rabbim kusurlardan uzaktır.”
anlamında Arapça bir söz
s. 91^a/06 [=1]

şuciğaz → **şucuğaz**
ş. 71^b/06 [=1]

şucuğaz az miktarda su
ş. 62^a/08, 70^b/08, 71^a/05, 71^b/02;
ş. +ı 71^a/08 [=5]

şuluğ sulu
ş. 77^b/03 [=1]

şüret [< Fa. < Ar.] biçim, görünüş
ş. +inde 60^b/03 [=1]

şuşa- susamak
ş. -ya 75^b/05 [=1]

süci şarap
s. 55^a/04, 90^a/02 [=2]

süd süt
s. 76^b/01 [=1]

südük sidik, idrar
s. 69^a/08, 93^a/01; s. +i (*südügi*)
87^a/08, 87^b/03, 90^a/02, 91^a/01,
91^a/04 [=7]

sümkür- sümkürmek
s. -se 85^b/02 [=1]

sünnet [< Fa. < Ar.] Hz. Muhammed'in
sözleri, işleri, tasvipleri

sünnet ét- sünnet etmek

sünnet ol- sünnet olmak

s. 62^b/02, 68^a/09, 69^b/03; s. +dür
65^b/09, 68^b/04, 69^b/04, 72^b/09;
s. +leri 73^a/09, 88^a/07; s. +lerin
61^a/07; s. +lerinüj 74^a/07 [=11]

sünjü süngü
s. 98^b/09 [=1]

sür- sürmek
s. -mek 70^a/08; s. -mekdür 73^b/08
[=2]

sürt- sürtmek
s. -e 74^a/02; s. -mek 70^a/05; s. -üp
70^a/02 [=3]

süstel- gevşemek
s. -mez 62^a/09; s. -miş 64^a/01 [=2]

süstlük gevşeklik
s. 59^a/02, 60^a/04 [=2]

Ş

şâf [< Fa.] fitil
ş. 84^b/08 [=1]

Şâfi' [< Ar.] Şafii mezhebinin vâzî'ı
Ş. 76^a/02; Ş. +ler 69^a/03 [=2]

şart [< Ar.] koşul, şart

- ş. 100^b/03, 87^b/06, 88^b/01, 89^b/02, 95^a/02; ş. +*dur* 88^b/08, 88^b/09, 89^a/02; ş. +*ı* 100^a/05, 88^b/01, 89^b/03, 96^b/08; ş. +*ınuş* 93^b/09; ş. +*ları* 88^a/07; ş. +*ların* 61^a/06, 62^a/01, 96^a/05; ş. +*larış* 88^b/03; ş. +*uş* 88^b/04 [=19]
- şāyed** [< Fa.] eğer
ş. 67^a/08, 70^b/04, 71^b/05 [=3]
- şāyed** → **şāyed**
ş. 66^b/05 [=1]
- şefā'at** [< Fa. < Ar.]
şefā'at **êt-** birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin kabul edilmesi için aracılık etmek, şefaath etmek
ş. 57^a/05, 57^a/06, 57^a/07 [=3]
- şehādet** [< Fa. < Ar.]
şehādet barmağı işaret parmağı
ş. 69^b/05 [=1]
- şehīd** [< Ar.] şehit
ş. +*lerden* 57^a/06 [=1]
- şehir** → **şehir**
ş. +*de* 75^a/01; ş. +*lerde* 99^a/06 [=2]
- şehir** [< Fa.] şehir
ş. +*de* 74^b/03, 95^b/01; ş. +*ümüzün* 95^a/08; ş. +*ün* 95^b/05 [=4]
- şehvet** [< Fa. < Ar.] cinsî iştah
ş. +*ile* 62^a/06 [=1]
- şer** [< Fa.] fenalık, kötülük
ş. +*den* 51^b/08; ş. +*i* (*şerri*) 60^b/03 [=2]
- şerīf** [< Ar.] şerefli, mübarek
ş. 60^a/07 [=1]
- Şerh-i Kifāye** Mergînânî'nin Hidāye'den önceki Kifāyetü'l - Müntehî adlı eseri yahut aynı eserin Celaleddin el-Kurlanî tarafından yapılan şerhi
ş. +*de* 100^a/09 [=1]
- şeş-** çözmek
ş. *ip* 86^a/08 [=1]
- şeytān** [< Ar.] şeytan
ş. 60^a/03, 60^a/04, 60^b/02 [=3]
- şimāl** [< Ar.] kuzey
ş. +*din* 98^a/04 [=1]
- şimdi** şimdi
ş. +*ye* 79^b/01 [=1]
- şol** şu, o
şol kadar şu kadar: 77^b/06
ş. 53^b/03, 58^a/05, 58^b/03, 59^a/06, 62^b/02, 64^a/03, 67^a/03, 77^b/06, 78^b/04, 80^a/06, 80^b/03, 81^a/09, 82^b/03, 86^a/04, 86^a/06, 89^b/04, 90^b/07 [=17]
- şomlık** kötülük, uğursuzluk
ş. +*ından* (*şūmlığından*) 60^a/05 [=1]
- şöyle** şöyle
ş. 69^b/01, 77^b/09, 87^b/03, 96^a/07 [=4]
- şu** şu
ş. 86^a/09; ş. +*nuy* 56^a/01 [=2]
- şu'le** [< Ar.] alev

ş. +si 98^b/04 [=1]
şükr [< Ar.] şükür
ş. +in 53^b/01, 53^b/02, 53^b/09 [=3]
şürü^c [< Ar.]
şürü^c **ét-** başlamak
ş. 91^b/05 [=1]
T/Ṭ
tā [< Ar.] dek, değin
tā kim yeter ki, öyle ki: 54^b/01
t. 54^b/01, 55^a/09, 56^a/07, 66^b/08,
67^a/07, 67^b/04, 69^b/07, 70^a/01,
70^a/03, 70^a/06, 70^b/01, 70^b/08,
71^a/05, 72^b/05, 74^a/06, 98^b/03
[=16]
ṭā'am [< Ar.] yemek, aş
ṭ. 77^b/03 [=1]
ṭā'at [< Fa. < Ar.] ibadet
ṭā'at ét- ibadet etmek: 56^a/09
ṭā'at kıl- ibadet etmek: 59^a/07
ṭ. 53^a/07, 53^b/02, 53^b/08, 56^a/06,
56^a/09, 59^a/04, 59^a/07, 59^b/08;
ṭ.+de 58^a/08; ṭ.+e 60^a/08; ṭ.+i
57^a/02, 73^a/06; ṭ.+lerile 55^a/03
[=13]
tābi^c [< Ar.] bağlanan, bağlı bulunan
kişi
t. 52^a/03 [=1]
ṭabī'at [< Fa. < Ar.] yaradılış
ṭ.+ından 79^a/09 [=1]
tad tat
t.+ı 78^a/03 [=1]
tafşīl [< Ar.]

tafşīl ét- açıklamak: 55^b/05
tafşīl eyle- açıklamak: 55^b/09
t. 55^b/05, 55^b/09, 56^a/01, 73^a/03,
89^b/03 [=5]
tağ dağ
t. 97^a/05, 98^a/09, 98^b/02; ṭ.+lar
97^a/03, 97^a/06 [=5]
tağyīr [< Ar.]
tağyīr ol- başkalaşmak, değişmek
t. 76^b/03, 76^b/05, 76^b/08, 78^a/03,
78^b/04 [=5]
ṭahāret [< Fa. < Ar.] temizlik
ṭahāret al- temizlenmek,
taharetlenmek: 68^b/01
ṭahāret ét- temizlenmek,
taharetlenmek: 72^a/01
t. 68^b/01, 69^b/03, 71^a/03, 71^b/04,
72^a/01 [=5]
ṭahīr [< Ar.] temiz
ṭ. 91^b/01 [=1]
ṭahīyyet Ettahīyyatü duası
ṭ.+i 97^a/08[=1]
ṭaleb [< Ar.]
ṭaleb ét- istemek
ṭ. 58^a/05 [=1]
ṭalīb [< Ar.] isteyen, talep eden kimse,
talip
ṭ. 58^a/05 [=1]
tamām [< Ar.]
tamām ét- tamamlamak: 92^a/05
tamām ol- tam hâle gelmek:
61^a/05

<i>t.</i> 61 ^a /05, 61 ^b /09, 72 ^b /03, 88 ^a /06, 92 ^a /05, 92 ^a /07 [=6]	<i>t.</i> + <i>ındağı</i> 67 ^a /01 [=1]
tamamla- tamamlamak	taşra 1. dışarı: 71 ^b /08; 2. uzak, bağımsız: 59 ^b /04
<i>t.-mak</i> 98 ^b /06 [=1]	<i>t.</i> 59 ^b /04, 71 ^b /08, 71 ^b /09, 86 ^b /07 [=4]
țamar damar	țavar binek hayvanı
<i>t.</i> 90 ^a /04 [=1]	<i>t.</i> + <i>ı</i> 75 ^b /05 [=1]
țamu [< Soğd.] cehennem	tavuk tavuk
<i>t.</i> + <i>da</i> 57 ^a /01; <i>t.</i> + <i>ya</i> 54 ^a /08, 54 ^b /01, 54 ^b /03, 54 ^b /06, 57 ^a /08, 57 ^a /08, 59 ^a /08 [=8]	<i>t.</i> 90 ^a /01; <i>t.</i> + <i>dan</i> 90 ^b /04 [=2]
ȚaȚrı Te'ālā Allah	taȚyī' [< Fa.] kaybetme, boşuna harcama
<i>T.</i> 52 ^a /02, 52 ^a /04, 59 ^b /09, 60 ^a /01- 02 [=4]	<i>t.</i> + <i>dür</i> 58 ^b /05 [=1]
taȚdīr [< Ar.] Allah'ın olmasını istediği şeyler	tefsīr [< Ar.] Kur'an-ı Kerim'in anlam bakımından izahı, tefsir
taȚdīre šal- Allah'ın takdirine bırakmak: 60 ^b /01	<i>t.</i> + <i>de</i> 55 ^a /09 [=1]
<i>t.</i> + <i>den</i> 59 ^b /04, 89 ^a /04; <i>t.</i> + <i>e</i> 58 ^a /08, 58 ^b /04, 60 ^a /04, 60 ^a /06, 60 ^b /01, 60 ^b /02; <i>t.</i> + <i>i</i> 51 ^b /09, 52 ^a /04; <i>t.</i> + <i>inde</i> 60 ^a /02; <i>t.</i> + <i>indendür</i> 60 ^a /01 [=12]	tefvīz [< Fa. < Ar.] her şeyi Allah'tan bekleme
țaracuk daracık	<i>t.</i> 58 ^b /01, 58 ^b /04 [=2]
<i>t.</i> 67 ^a /08 [=1]	tekāsül [< Ar.]
tașadduk [< Ar.]	tekāsül ét- tembellik etmek
tașadduk ét- sadaka vermek	<i>t.</i> 59 ^b /05 [=1]
<i>t.</i> 58 ^b /08 [=1]	terk [< Ar.]
tașavvur [< Ar.]	terk ét- bırakmak
tașavvur ét- kurmak, hayal etmek	<i>t.</i> 59 ^a /02, 69 ^b /03 [=2]
<i>t.</i> 62 ^a /06 [=1]	teșviș [< Ar.] karışıklık
țaș taş	<i>t.</i> + <i>inden</i> 57 ^b /01 [=1]
<i>t.</i> 71 ^a /08; <i>t.</i> + <i>ıla</i> 69 ^a /07, 70 ^b /05 [=3]	tevbe [< Ar.] tövbe
țaș dış	tevbe eyle- tövbe etmek: 55 ^a /06
	<i>t.</i> 55 ^a /06; <i>t.</i> + <i>si</i> 55 ^b /03; <i>t.</i> + <i>yile</i> 55 ^a /09 [=3]
	tevekkül [< Ar.] Allah'a bırakıp kadere razı olma, tevekkül
	<i>t.</i> 58 ^b /01 [=1]

teyemmüm [< Ar.] teyemmüm
teyemmüm al- teyemmüm abdesti
almak: 74^b/06

t. 74^b/01, 74^b/06, 74^b/09, 75^a/03,
75^a/05, 75^b/01, 75^b/05, 75^b/07 [=8]

téz [< Fa.] hemen, çabuk

t. 82^a/09, 82^a/09 [=2]

tézcek çabukça, hızlı hızlı

t. 91^b/06, 91^b/09, 97^a/07 [=3]

çoğ- doğmak

t.-duğı 95^b/03; *t.*-duğından 95^b/05;
t.-duğunun 97^a/02; *t.*-ıcağ 97^a/01;
t.-mış 97^a/05; *t.*-sa 97^a/09, 98^b/08;
t.-uncaya 97^a/02 [=8]

çoğrı 1. doğru, dümdüz: 97^b/02; **2.** yön,
karşı yönünce: 95^a/09

t.+ca 97^b/02; *t.*+sına 95^b/08;
t.+sından 96^a/07 [=3]

çoğu → doğu

t.+sıla 95^a/09; *t.*+sından 96^a/01,
96^a/03, 97^b/07 [=4]

çoğur- doğurmak

t.-an 65^a/01, 65^a/07, 65^b/06; *t.*-
duğından 65^a/05; *t.*-up 64^a/07 [=5]

çolu

→ ağız çolu

t. 85^a/01, 85^a/02, 85^a/04 [=3]

çon elbise

çon hâli hayz: 64^a/06

çon gör- âdet olmak, regl: 64^b/03
t. 64^a/06, 64^a/09, 64^b/03, 64^b/06,
64^b/09, 65^a/07, 65^a/09, 65^b/04,

65^b/05, 83^a/02, 83^a/04, 83^a/09; *t.*+a
91^a/04, 92^b/01; *t.*+ına 89^b/05,
90^a/08, 90^b/07; *t.*+ında 88^b/05
[=18]

çoğuzlançurdu bokböceği

t. 82^b/05 [=1]

çoğrak toprak

t. 78^b/05 [=1]

çoğuk topuk

t.+dan 72^a/08; *t.*+ı (topuğı) 72^a/08
[=2]

çoğun- dokunmak

t.-sa 86^a/09 [=1]

çoğdoğrı dosdoğru

t. 96^a/08 [=1]

çoğ toz

t.+ı 79^a/05 [=1]

çöl [< Ar.] boylam

t.+ın 95^a/05 [=1]

çur- → dur-

→ örü tur-, yataçur-

t.-a 64^b/04, 95^b/05; *t.*-acaç 92^a/09;
t.-mağa 65^a/03; *t.*-sa 91^a/07,
92^a/01; *t.*-up 71^a/03; *t.*-urlar 67^b/04
[=8]

çurur → durur

t. 80^b/01, 81^a/03 [=2]

U

uc uç

u.+ı 84^b/09; *u.*+ıla 83^b/05; *u.*+ın
69^b/05; *u.*+ına 71^a/07, 71^b/05,
80^b/06, 84^a/09, 84^b/01; *u.*+ında

63^b/08, 71^b/01; *u.+ından* 71^a/05,
71^a/07, 72^a/06, 74^a/01 [=14]

‘**ucb** [*< Ar.*] kendini beğenmişlik
u. 60^b/08, 89^a/03 [=2]

uçmak [*< Soğd.*] cennet
u.+a (uçmağa) 53^a/08, 53^b/08,
54^a/06, 57^a/02, 57^a/04, 59^a/04,
59^a/08 [=7]

ud
ud yeri erkek ve kadın cinsel
organlarının bulunduğu yer
u. 84^b/06, 94^b/09 [=2]

uğra- uğramak, geçmek
u.-duğundan 97^a/01; *u.-mazsa*
96^a/09; *u.-rsa* 79^b/06; *u.-ya* 96^a/09
[=4]

uğun- bayılmak
u.-mağ 86^a/03 [=1]

‘**ulemā** [*< Ar.*] âlimler
u. 55^b/04; *u.+nuş* 78^b/07 [=2]

ulu ulu, büyük
u. 55^a/04, 55^a/06, 55^b/09 [=3]

um- beklemek, temenni etmek
u.-arsa 75^b/08 [=1]

un un
u. 79^a/04 [=1]

ur- vurmak, çarpmak
u.-mamağ 69^b/09; *u.-mağ* 52^b/02,
52^b/03; *u.-up* 70^a/02, 70^a/05,
70^a/07, 82^b/03 [=7]

uşbu bu, işte bu
u. 100^b/09 [=1]

uvacuk ufâcık

u. 79^a/04 [=1]

uyan- uyanmak

u.-sa 62^b/06, 85^b/07; *u.-salar*
63^b/01 [=3]

uyanuk uyanık, uyumamış olan

u. 85^b/09 [=1]

uyı- → **uyu-**

u.-mağ 85^b/03, 86^a/01, 86^a/01; *u.-*
rken 62^b/06; *u.-sa* 63^b/08, 85^b/05;
u.-yıcak 86^a/03 [=7]

uyluk kalçadan dize kadar olan bacak
kısmı, uyluk

u.+ı (uyluğu) 94^b/07 [=1]

uyu- uyumak

u.-rken 85^b/07 [=1]

uzun uzun

u. 63^b/05, 81^a/04, 81^a/08; *u.+ı*
72^a/03 [=4]

‘**uzv** [*< Fa. < Ar.*] uzuv, organ

u. 94^b/07; *u.+ıdur* 94^b/09; *u.+ın*
74^a/07; *u.+ınuş* 94^b/04 [=4]

Ü

ücret [*< Fa. < Ar.*] ücret

ü.+in 53^b/04 [=1]

üç üç

üç gez üç defa: 68^b/03

üç kez üç defa: 68^b/04

ü. 64^a/09, 64^b/01, 64^b/02, 68^b/03,
68^b/04, 73^b/06, 74^a/08, 78^b/09,
92^b/01, 92^b/03, 93^a/04, 95^b/06;
ü.+ünden 76^b/03 [=13]

üzer üst taraf

ü.+i 94^a/09; *ü.+inde* 55^b/01,
56^b/06, 85^b/06; *ü.+inden* 79^b/05;
ü.+ine 53^a/08, 60^b/06, 60^b/07,
67^a/03, 72^b/01, 78^a/06, 79^b/06,
91^b/07, 91^b/08, 91^b/08, 92^a/05,
93^a/05, 93^a/06, 93^a/07, 93^a/08,
93^a/09, 93^b/02, 93^b/05, 93^b/08,
95^a/08, 98^a/02, 98^a/05; *ü.+inedür*
51^a/08, 59^a/01, 83^a/06; *ü.+ümde*
55^b/07 [=31]

V

vâcib [< Ar.] yapılması dinen gerekli

olan, farz derecesine yakın, vacip

vâcib ét- gerekli kılmak: 54^a/06

vâcib ol- yapılması gerekli olmak:

62^b/03

v. 53^a/08, 54^a/06, 54^a/07, 54^a/08,
54^b/02, 54^b/04, 62^b/01, 62^b/03,
62^b/05, 62^b/07, 63^a/08, 63^b/09,
84^a/08, 84^b/07, 88^b/02; *v.+dür*
62^a/06, 63^a/02, 63^a/03, 63^a/06,
64^a/02, 64^a/04, 64^a/08, 76^a/02,
76^a/03; *v.+leri* 88^a/07; *v.+lerin*
61^a/07 [=26]

va'de [< Ar.] söz verme, taahhüt, söz

v.+si 54^a/05, 54^b/04; *v.+sinde*
54^a/01, 54^b/06 [=4]

vallâhu a'lem “en iyisini Allah bilir”

anlamında Arapça bir söz

v. 56^b/08 [=1]

vâkı' [< Ar.]

vâkı' **ol-** meydana gelmek,
gerçekleşmek

v. 53^a/02, 59^a/09, 61^b/06, 87^b/02,
87^b/04, 88^a/02, 88^a/03, 88^a/04 [=8]

vâkt [< Ar.] zaman

v. 100^a/02, 100^a/03, 100^a/03,
100^a/04, 100^a/07, 100^b/06, 100^b/08,
52^b/07, 59^a/09, 74^b/01, 75^b/08,
81^a/01, 86^b/02, 86^b/03, 86^b/06,
86^b/08, 86^b/09, 87^b/02, 87^b/05,
87^b/07, 87^b/08, 87^b/09, 96^b/09,
97^b/07, 98^b/07, 99^a/02, 99^b/04;
v.+de 84^b/03, 86^b/05, 86^b/07,
87^a/06, 87^a/07, 87^a/09, 99^a/03,
99^b/01; *v.+den* 75^b/07, 87^b/06;
v.+dür 84^a/02; *v.+i* 100^a/01,
65^b/02, 89^a/08, 97^a/01, 97^b/04,
97^b/08, 98^a/06, 98^a/07, 99^a/05,
99^b/08, 99^b/08, 99^b/09; *v.+idi*
99^a/02; *v.+idür* 97^b/09, 98^a/08,
99^a/05; *v.+in* 61^a/03, 61^a/04,
97^b/01; *v.+ine* 100^a/01; *v.+inün*
100^b/04, 97^b/02; *v.+ün* 100^a/04,
86^b/04, 87^b/04, 87^b/05 [=64]

var var

v. 55^b/08, 56^b/06, 75^b/09, 97^b/04;
v.+ıduğunu 76^a/03; *v.+ısa* 78^b/09;
v.+iken 83^a/01 [=7]

var- gitmek, varmak

v.-a 56^a/03, 96^a/08; *v.-dısa* 91^b/09;
v.-duğı 75^a/01; *v.-ıcağ* 68^b/09; *v.-*
ınca 74^a/06; *v.-ıp* 98^b/03; *v.-mağıla*

55^a/02, 55^a/03; v.-*mağ* 54^b/09; v.-
sa 91^b/08, 91^b/08, 96^b/01; v.-*up*
66^b/04, 75^b/01; v.-*ur* 80^b/06 [=16]

vārid [< Ar.]

vārid ol- söylenmek, söylenmiş
olmak

v. 58^a/06 [=1]

vaşif [< Ar.] nitelik

v. +*ı* (*vaşfi*) 76^b/08, 78^b/02 [=2]

ve [< Ar.] ve

v. 100^a/02, 100^a/05, 51^a/04, 51^a/05,
51^a/06, 51^a/07, 51^a/07, 51^b/01,
51^b/06, 51^b/07, 51^b/08, 51^b/09,
51^b/09, 52^a/01, 52^a/02, 52^a/03,
52^a/04, 52^a/06, 52^a/07, 52^a/09,
52^b/03, 52^b/04, 52^b/04, 53^a/04,
53^a/06, 53^b/06, 53^b/08, 54^b/08,
54^b/09, 55^a/01, 55^a/02, 55^a/05,
55^a/07, 55^b/07, 57^a/02, 57^b/04,
57^b/06, 57^b/08, 58^a/04, 58^a/06,
58^a/06, 58^a/08, 58^a/08, 58^a/09,
58^b/01, 58^b/02, 59^a/07, 59^a/07,
59^a/09, 59^b/05, 59^b/09, 60^a/01,
61^a/06, 61^a/07, 61^a/07, 61^a/08,
61^a/10, 61^b/01, 61^b/03, 61^b/08,
62^a/03, 62^a/04, 62^b/05, 63^a/03,
63^b/04, 63^b/05, 63^b/07, 64^b/01,
64^b/01, 64^b/01, 64^b/02, 64^b/04,
65^a/02, 65^a/07, 65^a/07, 65^a/07,
65^b/06, 65^b/07, 65^b/07, 65^b/08,
66^a/06, 66^a/06, 67^a/01, 67^a/01,
67^a/04, 67^a/04, 67^a/05, 67^a/05,

67^b/03, 67^b/09, 68^a/05, 68^b/04,
68^b/07, 69^a/02, 69^a/09, 69^b/03,
69^b/05, 70^b/09, 71^a/07, 72^a/03,
72^a/04, 72^a/06, 72^a/08, 73^a/05,
73^a/06, 73^b/06, 73^b/07, 73^b/07,
74^a/02, 74^a/07, 74^a/08, 74^a/09,
74^b/08, 74^b/09, 75^a/02, 76^a/04,
76^a/07, 76^a/07, 76^a/08, 76^a/08,
76^a/08, 76^a/09, 76^a/09, 76^b/02,
76^b/04, 76^b/05, 76^b/06, 76^b/07,
76^b/08, 77^a/03, 77^a/04, 77^a/07,
77^a/09, 77^b/05, 78^a/01, 78^a/03,
78^a/07, 78^b/04, 78^b/05, 78^b/06,
79^a/02, 79^a/03, 80^a/08, 82^b/09,
83^a/04, 83^b/09, 84^a/02, 85^b/07,
86^a/05, 87^a/02, 87^a/02, 87^a/05,
87^a/09, 87^b/08, 87^b/09, 88^a/07,
88^a/07, 88^a/08, 88^a/09, 88^b/01,
88^b/08, 89^a/03, 89^a/03, 89^a/03,
89^a/04, 89^a/04, 89^a/05, 89^a/06,
89^a/07, 89^a/08, 89^b/06, 89^b/07,
89^b/07, 89^b/08, 89^b/08, 90^a/02,
90^a/02, 90^a/03, 90^a/06, 90^a/07,
90^a/09, 90^b/01, 90^b/02, 90^b/03,
90^b/04, 90^b/04, 90^b/05, 90^b/05,
90^b/08, 90^b/09, 91^a/04, 91^b/05,
92^a/03, 92^a/04, 92^a/09, 94^a/02,
94^a/05, 94^a/07, 94^b/02, 94^b/02,
94^b/07, 94^b/07, 94^b/08, 94^b/09,
95^a/01, 95^a/04, 95^a/05, 95^a/09,
95^b/01, 96^b/05, 98^a/04, 98^b/09,
99^a/02 [=213]

velī [< Ar.] ermiş

v. +*ler* 57^b/03; v. +*ye* 52^b/08 [=2]

vesvese [< Ar.] şüphe, kuruntu

v. +*sidür* 60^a/03; v. +*sinden* 60^a/04
[=2]

veyā [< Ar. < Fa.] veya, ya da

v. 67^a/09, 69^a/01, 75^b/02, 75^b/02,
75^b/03, 76^b/02, 76^b/02, 77^a/02,
79^b/03, 82^b/05, 84^a/07, 86^b/03,
88^b/05, 89^b/08, 90^a/04, 90^a/08,
90^a/09, 91^a/01, 95^b/02 [=19]

vêr- vermek

→ **haber vêr-**, **mesh vêr-**, **rızā
vêr-**, **zâhmet vêr-**

v. 56^b/07; v. -*di* 51^a/09; v. -*dügi*
53^b/09; v. -*dügine* 58^a/01; v. -*e*
66^a/06, 66^a/09, 66^a/09, 66^b/02; v. -
ecegi 53^b/07; v. -*ecek* 74^b/05; v. -
ecekdür 54^a/04; v. -*eler* 56^a/07; v. -
en 53^a/06; v. -*mek* 69^b/06, 72^b/07,
72^b/09, 74^a/09; v. -*mek*
(*vêrmegiçün*) 57^b/06; v. -*mekdür*
66^a/01, 66^a/03, 72^b/06, 74^a/08; v. -
memek 70^a/09, 89^a/04; v. -*meseler*
74^b/03; v. -*se* 85^b/05; v. -*seler*
75^a/06, 75^b/09; v. -*üp* 66^a/03 [=29]

vêribi- göndermek

v. -*di* 57^b/03 [=1]

vitri [< Ar.]

vitri namāzi yatsı namazından
sonra kılınan üç rekât namaz

v. 99^b/08 [=1]

Y

yā [< Fa.] ya, ya da, öyleyse

y. 100^b/06, 55^a/08, 55^a/08, 56^a/02,
56^a/04, 56^b/03, 56^b/06, 57^a/04,
57^a/06, 57^a/06, 57^a/06, 57^a/08,
57^b/04, 57^b/05, 58^a/01, 60^b/08,
62^a/05, 62^a/07, 62^a/08, 62^b/02,
62^b/05, 64^a/03, 64^a/07, 65^b/02,
69^a/02, 69^a/07, 69^a/07, 69^a/07,
69^a/08, 70^a/01, 70^b/05, 71^a/01,
71^a/08, 75^b/02, 75^b/05, 76^b/01,
77^b/01, 77^b/01, 77^b/01, 78^a/04,
78^b/08, 78^b/09, 79^a/04, 79^b/03,
80^a/03, 80^b/02, 81^a/02, 81^b/03,
81^b/03, 81^b/03, 82^a/02, 82^a/04,
82^a/09, 82^b/05, 83^a/05, 83^a/09,
84^a/07, 84^b/08, 85^b/04, 86^a/01,
86^a/01, 86^b/03, 87^a/03, 87^b/03,
88^b/05, 89^b/05, 89^b/08, 89^b/09,
89^b/09, 89^b/09, 90^a/01, 90^a/01,
90^a/01, 90^a/01, 90^a/02, 90^a/03,
90^a/09, 90^b/02, 90^b/02, 90^b/07,
91^a/01, 91^a/01, 91^a/04, 91^a/06,
93^a/08, 93^b/04, 94^a/09, 94^b/08,
94^b/08, 94^b/08 [=90]

yā ilāhe'l-‘ālemīne [< Ar.] âlemlerin

ilahı

y. 56^b/03, 56^b/06 [=2]

yābān [< Fa.] İSSİZ

y. +*a* 66^b/04 [=1]

yağmur yağmur

y. +*lar* 76^a/08 [=1]

yāhod [< Fa.] veya

y. 52^b/08, 56^a/03, 59^b/01, 74^b/04,
74^b/06, 75^a/09, 75^b/03, 75^b/04,
85^a/05, 99^b/03 [=10]

yaqın yakın

y. +*da* 75^b/09; y. +*dur* 75^a/06 [=2]

yaqınlıq

yaqınlıq **ét-** cinsel ilişkide
bulunmak

y. 64^a/03, 65^b/03, 65^b/04, 86^a/09
[=4]

yalan yalan

y. 54^a/01, 54^b/04, 55^a/05 [=3]

yalıncaq çıplak

y. +*layiken* 86^a/09 [=1]

yan yan, taraf

y. +*ı* 80^a/07, 80^b/04, 80^b/09, 81^a/02,
81^a/06, 93^b/03, 93^b/04; y. +*ın*
93^b/04, 93^b/05; y. +*ına* 70^a/08;
y. +*ındağı* 86^a/04, 86^a/07; y. +*ından*
70^b/04, 72^b/08, 80^a/07, 80^b/03,
82^a/06, 82^a/08 [=18]

yan- yanmak

y. -*madın* 57^a/09; y. -*sa* 57^a/01 [=2]

yaña yan, taraf, cihet, yön, tarafa

y. 69^a/04, 70^a/03, 71^a/07, 74^a/01,
95^b/05, 95^b/07, 95^b/08, 96^a/01,
96^a/02, 96^a/03, 96^a/03, 96^b/03,
96^b/03, 96^b/06, 96^b/06, 96^b/07,
96^b/08, 97^a/03, 97^a/04, 97^a/06,
97^b/03, 97^b/04, 97^b/07, 98^a/03,
98^a/04, 98^a/09, 99^a/04 [=27]

yañıl- yanılmak

y. -*ıcaq* 61^a/10, 61^a/10, 61^b/01; y. -
mış 96^b/04 [=4]

ya'ni [< Ar.] yani

y. 64^a/06, 81^a/06 [=2]

yañlış yanlış

y. 54^b/06 [=1]

yapış- yapışmak

yapışa kal- yapışıp kalmak: 78^b/06
y. -*a* 78^b/06; y. -*an* 68^a/01; y. -*maz*
68^a/04; y. -*mış* 67^b/07; y. -*sa* 67^b/03,
67^b/05; y. -*ur* 72^b/01 [=7]

yar ağız suyu, salya

y. +*ı* 85^a/06, 85^a/08, 85^a/08; y. +*ın*
85^b/01; y. +*ından* 85^a/07 [=5]

yara-yaramak

y. -*maq* (*yaramağıçün*) 64^a/09; y. -
maz 53^b/06, 54^b/01, 65^a/03, 89^a/02,
89^a/03; y. -*r* 51^a/04, 51^a/04 [=8]

yaradıl- yaratılmak

y. -*madın* 57^b/09; y. -*mışdur* 51^b/03
[=2]

yarat- yaratmak

y. -*a* (*yarada*) 53^a/01; y. -*an*
(*yaradan*) 53^a/06; y. -*maya* 52^a/09,
52^b/06, 52^b/06; y. -*ur* (*yaradur*)
52^a/06, 52^a/07, 52^b/03, 52^b/04,
52^b/04, 53^a/04; y. -*urısa*
(*yaradurısa*) 52^a/02 [=12]

yaş yaş, ıslak

y. 92^b/09, 93^a/07 [=2]

yat- 1. yatmak, uzanmak: 64^a/05; 2. uyumak: 66^a/07

yataşur- cinsel manada birlikte olmak, sevişmek: 64^b/04

y.-a 64^b/04, 66^a/07; y.-iban 85^b/03; y.-miş 64^a/02, 64^a/05; y.-salar 63^a/09; y.-up 65^a/02 [=7]

yatsu Güneş'in batışından bir buçuk, iki saat sonraki vakit

yatsu namâzı yatsı namazı: 99^b/03
y. 99^a/05, 99^a/09, 99^b/03, 99^b/04, 99^b/07, 99^b/08 [=6]

yavsı kene

y. 67^b/04 [=1]

yayıl- yayılmak, dağılmak

y.-sa 80^b/09 [=1]

yaykan- yıkanmak

y.-a 63^b/07; y.-an 84^a/02; y.-duğı 67^a/04, 67^b/03, 67^b/05, 67^b/08; y.-duğın 82^b/07; y.-dukdan 66^b/06; y.-madın 65^b/01, 65^b/04, 65^b/06; y.-mağa 74^b/04; y.-mağı 68^b/05; y.-mağ 62^a/02, 62^a/06, 62^b/01, 62^b/03, 62^b/05, 62^b/07, 62^b/09, 63^a/02, 63^a/03, 63^a/06, 63^a/08, 63^b/09, 64^a/02, 64^a/04, 64^a/08, 65^b/09, 66^a/05, 66^b/05, 76^a/05, 76^a/09, 83^a/05, 83^b/04, 84^b/07; y.-mağda 65^b/09, 68^a/09, 73^a/04, 84^b/02; y.-mazdan 66^b/04; y.-sa 67^b/05; y.-up 73^a/05; y.-urken 67^a/05, 83^b/07 [=45]

yè- yemek

y.-mek 57^b/06; y.-meye 80^a/04; y.-rler 99^a/08; y.-ye 80^a/05 [=4]

yèdi yedi

y. 92^b/05 [=1]

yèg daha iyi

y.+dür 78^b/02 [=1]

yègrek daha iyi

y. 71^a/06, 75^b/08; y.+dür 100^b/08, 70^b/08 [=4]

yèl

yèl çık- gaz çıkmak

y. 84^a/05 [=1]

yèmiş meyve

y.+den 82^a/02 [=1]

yèn- yemeye konu olmak, yenmek

y.-mez 90^b/03; y.-mezise 90^a/05; y.-ür 90^b/03, 90^b/05 [=4]

yèr 1. yeryüzü: 51^b/04; 2. mahal, mekân: 54^b/09; 3. bölüm, kısım: 62^b/02; 4. diyar: 95^a/04; 5. durum, konum: 100^a/05; 6. taban, zemin: 85^b/06

yèrine getir- yapmak, gerçekleştirmek: 51^b/05

yèrine gel- tamamlanmak: 69^b/03

→ **ud yèri**

y. 66^b/08, 66^b/09, 73^a/01, 76^a/02, 85^b/06, 91^b/07, 91^b/08, 91^b/08, 94^a/07, 96^a/04, 97^a/01, 99^a/07; y.+de 60^b/03, 69^a/03, 69^b/02, 81^b/06, 88^b/05, 91^a/06, 92^a/01, 92^a/09, 92^a/09, 93^a/07, 97^a/07,

97^b/02, 98^a/01; *y.+den* 57^b/03,
80^a/09, 84^a/05, 94^b/04; *y.+e*
62^b/02, 70^a/05, 74^b/07, 84^a/08,
84^b/05, 86^a/09, 89^b/05, 90^a/09,
90^a/09, 91^b/01, 91^b/01, 91^b/05,
91^b/06, 96^b/01, 96^b/04, 99^a/07,
99^b/02; *y.+i* 69^a/08, 69^b/06, 70^a/09,
87^a/03, 89^a/06, 94^a/01, 94^a/03,
94^a/04, 94^b/02, 94^b/09, 95^b/03,
95^b/04; *y.+idür* 94^a/08; *y.+ine*
51^b/05, 53^b/01, 53^b/03, 53^b/09,
57^b/02, 61^a/01, 69^b/03, 73^a/01,
84^b/06, 88^b/02, 88^b/03;
y.+inedurur 100^a/05; *y.+lerde*
51^b/04; *y.+lere* 54^b/09, 54^b/09;
y.+üñ 90^b/07, 95^a/04, 96^b/02 [=77]
yêt- yetmek, kâfi gelmek
y.-dügi 92^b/02; *y.-mez* 100^a/08 [=2]
yéyecek yiyecek
y. 80^a/03, 99^a/08; *y.+e* (*yéyecege*)
91^a/01 [=3]
yıgln- sakınmak
y.-duğumuz 59^b/09; *y.-mağda*
59^b/07; *y.-sa* 55^a/04 [=3]
yıl yıl
y. 53^b/02, 57^b/09 [=2]
yılan yılan
y.+dan 75^b/02 [=1]
yırtıcı yırtıcı, vahşi
y. 75^b/02 [=1]
yit- kaybolmak, zayi olmak
y.-mez 51^a/04 [=1]

yok yok

y. 51^a/01, 51^a/02, 51^a/03; *y.+dur*
53^a/05; *y.+ısa* (*yogısa*) 77^a/04,
80^a/02; *y.-sa* 80^a/01 [=7]

yoğaru yukarı

y. 66^b/01, 66^b/02, 70^b/04, 74^a/04,
93^b/05 [=5]

yol

→ **şu yol**

y.+ında 66^b/05 [=1]

yoldaş yoldaş, yol arkadaşı

y.+ında 75^a/08 [=1]

yönel- yönelmek, dönmek

yöneli bil- yönelebilmek: 96^a/06

y.-dügine 89^b/01, 89^b/02; *y.-i*
96^a/06, 96^b/06; *y.-mek* 96^a/07; *y.-*
mekdür 95^a/03 [=6]

yöri- → **yürü-**

y.-mek 52^b/04, 52^b/06 [=2]

yu- yıkamak

y.-duğça 92^b/02; *y.-duğdan* 70^b/07;
y.-mağı 84^a/08; *y.-mağ* 68^b/04,
68^b/04, 69^b/04, 69^b/04, 69^b/08,
72^a/07, 81^b/07, 84^b/02, 87^a/07,
87^a/08, 92^b/02, 92^b/04, 93^a/02; *y.-*
mağda 66^b/07; *y.-mağdur* 68^b/03,
72^a/02, 72^a/05, 72^a/07, 72^a/08,
73^b/06, 73^b/06, 74^a/08; *y.-mayınca*
92^b/09; *y.-mazısa* 87^a/05; *y.-r*
69^b/04, 69^b/06, 69^b/09, 70^b/01,
70^b/02, 73^b/09, 74^a/02, 74^a/02; *y.-*
salar 83^a/04; *y.-ya* 66^a/08, 83^b/06;

y.-yıcak 70^b/07; y.-yıp 68^b/01; y.-yup 92^b/05 [=41]

yufka ince

y. 93^a/09 [=1]

yum- yummak, kapamak

y.-mak 67^a/06 [=1]

yumşak

→ **kulak yumşığı**

y.+ina (yumşığına) 72^a/04;

y.+ından (yumşığından) 72^a/04

[=2]

yun- yıkanmak

yunagit- yıkanıp gitmek,

temizlenmek: 69^b/08

y.-a 69^b/08; y.-maduk 73^a/01 [=2]

yüce yüksek, büyük

y. 97^a/03, 97^a/06, 98^a/09 [=3]

yüksek yüksek

y. 99^a/06, 99^b/02 [=2]

yürü- yürümek

y.-rken 59^b/01 [=1]

yüz 1. yüz, çehre: 72^a/02; 2. yüzey:

92^b/08; 3. yüz (sayı): 95^b/06

y. 72^a/02, 72^a/03, 95^b/06; y.+i

92^b/08; y.+in 73^b/08, 90^a/09;

y.+inden 94^a/07 [=7]

Zİ'Zİ'Zİ'Z

zahmet [< Fa. < Ar.] sıkıntı, eziyet

zahmet vër- sıkıntıya sokmak,

yormak: 57^b/06

zahmet ol- sıkıntı olmak

z. 57^b/06, 81^b/09; z.+e 59^b/07;
z.+ile 85^a/05 [=4]

zan [< Fa.]

→ **gâlib-i zan**

z.+ı (zannı) 75^b/09, 80^a/04 [=2]

zarûret [< Fa. < Ar.] mecburiyet, zorunluluk

z. 78^b/01 [=1]

Zahîre Hanefî fikhına dair bir eser

Z.+de 63^b/07 [=1]

zem [< Ar.] kınama, ayıplama

z.+lere 58^a/06 [=1]

zerre [< Ar.] ufak parça

z. 66^b/09, 73^a/01 [=2]

zevâlsüz sıkıntısız

z. 54^a/03 [=1]

zinâ [< Ar.] nikâhsız çiftleşme

zinâ ét- zina yapmak: 56^a/02

z. 55^a/05, 55^a/06, 56^a/02 [=3]

zîrâ [< Fa.] çünkü

z. 100^a/09, 100^b/01, 100^b/02,

53^a/09, 54^a/09, 58^b/01, 58^b/04,

59^a/01, 60^b/07, 61^b/06, 62^a/02,

62^a/03, 62^a/06, 66^b/05, 66^b/09,

67^a/02, 67^a/08, 68^a/02, 68^a/08,

68^b/04, 69^a/04, 69^b/04, 70^b/03,

71^b/01, 71^b/09, 80^a/08, 80^b/05,

82^b/01, 84^b/02, 84^b/04, 84^b/07,

90^b/03, 95^a/04, 95^b/05, 98^b/07,

99^a/01, 99^b/01 [=37]

ziyân [< Fa.]

ziyân êdici zarar veren şey

z. 75^b/03 [=1]

SONUÇ

Eser, kayıtlarda Anonim Bir İlmihâl Kitabı adıyla geçmekte olup çalışmalarımız neticesinde bu eserin Kutbeddin İznikî'ye ait ilk Türkçe ilmihâl olan “Mukaddime” olduğu tespit edilmiştir. Eser müstensih nüshası olup istinsah tarihi bilinmemekle birlikte dil özellikleri açısından Eski Anadolu Türkçesi dönemini yansıtmaktadır.

Tipik Eski Anadolu Türkçesi özelliği olan yuvarlaklaşma temayülü metinde sıkça görülmektedir. Bir diğer ayırıcı özellik olan dudak uyumunun kaybolması da metinde sıklıkla görülmekle beraber istisnai kullanımların varlığı; düriş-/dürüş-, kullık/kulluk, okı-/oku- gibi; Eski Anadolu Türkçesi dönemi sonuna doğru istinsah edilmiş bir metin olduğunu bizlere işaret etmektedir.

Metin İslam dinine hizmet etme amacını taşımasının yanında Türkçe olarak ele alınmasıyla da önem arz etmektedir. Döneminde anlaşılabilirliği ve topluma faydayı dert edinen eser mümkün olduğunca Arapça ve Farsça unsurları basitleştirip, sadeleştirerek okuyucuya sunmuştur. Ancak bunun yanında metnin imla özelliklerine bakıldığında η ünsüzü için ك harfinin kullanılması, Türkçe kelimelerde tenvin ve şedde kullanılması gibi durumlar Arap-Fars imlasının özelliklerini taşıdığını haber vermektedir. Bununla birlikte metinde imla tutarlılığının bulunmadığını da söylemek gerekir. Metinde geçen Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin isim soylu olması, fiillerde Türkçe kelimelerin tercih edilmesi dikkate değerdir. Metinde cümle yapısı noktasında ki'li cümlelerin yoğun olarak görülmesi ve kaçan kim, ta kim gibi edatlarla kurulan yapıların öne çıkması Farsçanın etkisini göstermektedir.

Hülasada metin; Türkçe yazılmış ilk ilmihâl kitabı olması sebebiyle doğal olarak içinde barındırdığı Arapça ve Farsça sözcükler sayesinde bu sözcüklerin tarihî seyrine tanıklık edebilmemizi sağlamış, zengin söz varlığıyla günümüz Türkçesinde bulunmayan pek çok kelimeyi bizlere göstermiştir.

KAYNAKÇA

- Aydın, Ecem (2017), *Kutbüddin İznikî'nin Mukaddimesi'nin Topkapı Nüshası (1b-50b) Giriş-Metin-Çeviri-Sözlük*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.
- Baktır, Mustafa (2005), “Anadolu’da Yazılan İlk Tütükçe İlmihal Kitaplarından İznikî'nin Mukaddimesi” [Bildiri], Ali Erbaş (Ed.); *Uluslararası İznik Sempozyumu 5-7 Eylül 2005*, İznik Belediye Başkanlığı: İznik, ss. 431-442.
- Clauson, Gerard (1972), *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, London: Oxford University Press.
- Çetin, Osman (1990), *Anadolu’da İslâmiyet’in Yayılışı*, İstanbul: Marifet Yayınları.
- Devellioğlu, Ferit [Hazırlayan] (2008 [1962]), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilçin, Cem [Düzenleyen] (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ercilasun, Ahmet B. (2012), *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Ankara: Akçağ.
- Ergin, Muharrem (1972 [1958]), *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Gülsevin, Gürer (2017 [1997]), *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karahan, Leylâ (2011), *Türk Dili Üzerine İncelemeler*, Ankara: Akçağ.
- Kanar, Mehmet (2011), *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul: Say Yayınları.
- Köktekin, Kâzım (2008), *Eski Anadolu Türkçesi*, Ankara: Fenomen Yayıncılık.
- Öngören, Reşat (2002), “Kutbüddin İznikî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (C: 26, 485-486), Türkiye Diyanet Vakfı: İstanbul.
- Özkan, Mustafa (2009 [1995]), *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Şemseddin Sami (2009 [1901]), *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- Steingass, Francis Joseph (2005 [1892]), *Persian-English Dictionary*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Taş, İbrahim (2015), *Kiyamet Alametleri (Eski Anadolu Türkçesi)*, İstanbul: Ofis 2005 Yayınevi.

- Taş, İbrahim (2008), *Yusuf ve Zeliha*, İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 42.
- Tekin, Talat (1995), *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, TDA, Ankara: Simurg Yayınları.
- Türk, Vahit, Doğan, Şaban ve Şerifoğlu, Yasin (2015), *Eski Anadolu Türkçesi Dersleri*, 2. Baskı, Kesit Yayınları: İstanbul.
- Türk Dil Kurumu, Sözlükler. [Erişim: 2 Temmuz 2019, <http://sozluk.gov.tr/>].
- Üstünova, Kerime (2016), *Kutbe 'd-dîn İznikî Mukaddime Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük (Şahâbe 'd-dîn Kudsî Nüshası)*, İstanbul: Sentez Yayıncılık.

مُتَّخِذًا ذَاتَكَ هَيْجًا نَسْنَا اِجْتِاجَ يَوْمِ عَالَمِدٍ
 عِلْمُكَ نَهَائِيَتْ يَوْمَ قَادِرٍ قَدْرُكَ نَيْفُ نَابِيَتْ
 يَوْمَ عَالَمِدٍ هَيْجًا نَسْنَا اِكْلًا لَكِنَّهُ وَلَمْ
 وَيَمُزْ قَوْمًا مَكَابِرًا نَسْنِي كَرَامًا شَيْمًا كَابِرًا
 نَسْنِي اِسْتِيْدَةً قَوْمِ صِفْنِي لِي كَيْفَ قَرَأَهُ وَحَدِيثَهُ
 كَمَا سَمِعْتُ حَقْدًا قَامُوا نَقَصْتُكَ وَعَيْدُكَ
 مَتْرَهْدًا قَوْمِ سَوْرِي وَاشْكُرِي حَقَّ وَصَوَابًا
 حِكْمَتِهِ اِذَا رَدَدْتِ بَيْنَ كَيْفِ مَصْطَفَى مُحَمَّدٍ
 حَقَّ تَعَالَى لَكَ يِعَا مَبْرِي لَدَا كِرْ خَيْرٍ وَرِي

قَوْمِ حَقِّ وَصَوَابًا لَدَا لَدَا كِرْ خَيْرٍ وَرِي
 يِعَا مَبْرِي لَدَا كِرْ خَيْرٍ وَرِي
 قَوْمِ حَقِّ يِعَا مَبْرِي لَدَا كِرْ خَيْرٍ وَرِي
 يِرْ لَدَا كِرْ خَيْرٍ وَرِي
 نَهْ يِرْ لَدَا كِرْ خَيْرٍ وَرِي
 قِيَامَتِ قَوْمِ حَقِّ لَدَا كِرْ خَيْرٍ وَرِي
 قِيَامَتِ حَقِّ لَدَا كِرْ خَيْرٍ وَرِي
 اِعْتِقَادًا رِبِ اَيْنَ كَيْفِ مَبْرِي لَدَا كِرْ خَيْرٍ وَرِي
 نَهْ اَشْكُرِي لَدَا كِرْ خَيْرٍ وَرِي

كَرُوقْلَانِ اِسْلَهْرِ دَخِي بِيكَ قِيَاسِ اِسْمَلَا
 فَيُحِي تَعَالَى اِرَادَتِ بُولَه اَلِن صَلَسَا اَوْرَقُوْرِي
 وَاوْرَمَقِ فَعْلِن يِرْدِر كُوْرِن اَجْسَا كَهْمَل قَدْرَتِر
 وَفَعْلِن يِرْدِر اَبَا اَدَسَا يِرْمَك قَدْرَتِر وَفَعْلِن يِرْدِر
 اَمَّا قَا دِرْدِر كُوْرِن اِچَا كُوْرْمَك قَدْرَتِر
 يِرْتِمِيَا اِيَا غِن دِيْرِدَه يِرْمَك قُوْرِن يِرْتِمِيَا اَمَّا
 دَكَا وَفَن بِيَلَا اِنْعَزَقْلَانِ اِنْحِيَا يِرُوْرْمَلَا مَحْرُورِن
 مَكْرَمِيَا مَبْرَعَجْرَاتِ قَلْق اِسْتِيَا اَلْخُوْرِدِيْرُوْمَا
 كَرَامَتِ قَلْق اِسْتِيَا كَرْمَلِ اِي كَا دَاتِ

كَنْو قُوْرِنْتِك وَاِرَادَتِنْدَتِ حَا صِل وَاَلِر
 اَكْرَجِه كَنْد قُوْرِن وَدَا كِن دَخِي تَنْكِر تَعَالَى يِرْدِر اَسَا
 حَق تَعَالَى قَدْرَتِنَا وِدَا اِكَلَا تَا اَبْعِسَا مَثَلَا مَحْرُورِن
 قُوْرِن اَقُوْرِن دِلَسَا شَكْر تَعَالَى تَقْدِيْر وِدَا كِي بُولَه
 دِلِن دِيْرِدَا حَق تَعَالَى دِلِنْدَه اَقُوْرِن قَدْرَتِر
 وَاَقُوْرِن فَعْلِن يِرْدِر اَكْر اَبْرُق كَلِي سِيْلَك اِسْتِيَا
 اَبْرُق كَلِي سِيْلَك قَدْرَتِر وَاَبْرُق كَلِي يِرْدِر اَلْحَق
 حَق تَعَالَى قَا دِرْدِر كُوْرِن اَوْر اِيَا كَرْمَلِن دِيْرِدَه سِيْلَك
 اِسْتِيَا سِيْلَك قَدْرَتِر وَسِيْلَك فَعْلِن يِرْتِمِيَا

كَرْمَلِ

بِرُكُونِكَ صَاحِبِي شُكْرِي بِرَأَاكَ تَمْرِي لَكُمُ
سَيَلَطَمْتُ إِتَاكَ بِرُكُونِكَ بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
بِرَأَاكَ تَمْرِي لَكُمُ بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
أُولَئِكَ اجْرَتِي أَشْتَكُ حَقِّي لَدِي دَعِي أَذْكَ شَاوَرِي
بِسُؤَالِي أَشْتَكُ لَدَاكَ مَكْرِي بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
بِرَأَاكَ تَمْرِي لَكُمُ بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
أُولَئِكَ اجْرَتِي أَشْتَكُ حَقِّي لَدِي دَعِي أَذْكَ شَاوَرِي
بِسُؤَالِي أَشْتَكُ لَدَاكَ مَكْرِي بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
بِرَأَاكَ تَمْرِي لَكُمُ بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
أُولَئِكَ اجْرَتِي أَشْتَكُ حَقِّي لَدِي دَعِي أَذْكَ شَاوَرِي
بِسُؤَالِي أَشْتَكُ لَدَاكَ مَكْرِي بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي

مُخَالَفِ أَشْتَكُ بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
بِرَأَاكَ تَمْرِي لَكُمُ بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
أُولَئِكَ اجْرَتِي أَشْتَكُ حَقِّي لَدِي دَعِي أَذْكَ شَاوَرِي
بِسُؤَالِي أَشْتَكُ لَدَاكَ مَكْرِي بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
بِرَأَاكَ تَمْرِي لَكُمُ بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
أُولَئِكَ اجْرَتِي أَشْتَكُ حَقِّي لَدِي دَعِي أَذْكَ شَاوَرِي
بِسُؤَالِي أَشْتَكُ لَدَاكَ مَكْرِي بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
بِرَأَاكَ تَمْرِي لَكُمُ بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي
أُولَئِكَ اجْرَتِي أَشْتَكُ حَقِّي لَدِي دَعِي أَذْكَ شَاوَرِي
بِسُؤَالِي أَشْتَكُ لَدَاكَ مَكْرِي بِرُدَيْشِ صَاحِبِي شُكْرِي

دخی بس وعدسند یلان اولحق دکول اول
 ازحق فوغل بقا بسنا کوز لرو کور صیب
 قلقلر اشد مدکی کولکلردن جمادی رولسر
 یغمتلر وولت لریا دشا فلقلر ورجک لده
 کند وفضلندن بس حق تعالی ناک و عدل
 واجب ادر عبادت ادر لری اجمعا قیوم
 اگر چه عبادت لری واجب ادر سا دخی بلکله
 کناه اشک دخی واجب ادر مظالم لری
 زیر احق تعالی قلون بخا دلایسا ادر کاهین

بعثت عیب دکول بر فرشت کول تا کرمیا
 یهق ووجب اول انا چونکه قراند بوزرد
 نکا اصل اول لری طامیا ویروریدی بس سوزان
 یلان بلهق محالدر وعدی واجب تری کیم
 کناه اشک بیز عن صینلری اگر کله
 کفوا انا زسا طامیا وعدسند یککش لایما
 بندان صکن بلکل کچی کنا فله
 اهل فسق بحلسنا بقمه ددر وچلغو چلغور
 بر لره ورمق مالا یعنی بر لره کولک و ملا یغ

كلا جرسيمك وودكوكلكمكيب نماز قباغلا
 وارح دتمانلا كعبيا ورمعلا جمعه نمازنا
 ورمعلا كبر وقلن فرض وكن طاعتك له بدر
 اكر كباير دن بطنسا اما الوكاهل ربي
 ايجك زنا اجمكيب وكرت سيناكيب
 زاي توبه ايمكاه كدر اما الوكاهل قاجندان
 ادر الدر ملكيب كمشه دو ملكيب وسوكك
 ياك مسنه غيب اتمكيب ياك مسنه ملك
 الموكب وبيلا كتر تا حلتفسير ده كافر

مسلمان ولسا فهو كاهل ريد رول از رنه حتى
 اولن كاهو كهم ريس قان حقا وكن كاهلك
 توبسي جاري بود ريد كيم او حق استنك طار
 دينا حال ايق دلكندن دخي بعضي عالما استنك
 تفصيل اتمك كركل اينك كركل در كه اسبق وار
 نسنك الدر بكا بعضيا استنك حفاك دنسا
 حلا ادر واك ايتسا كبر نماز رمد حفاك
 وار بعضيا ايند كين دمساحالا لسا درست
 دكلمك كرفصيل اليا ايجك او لوفساد اولو

نَفْسِ الْاِئِمَّةِ حَاجَتْ اَوْلِيَا شَتَاكِ كَمِ
 بِرُكْنِ اَوْ لَا يَاقِيْلَهُ زَنَا اَلْمَشْرِ اَوْ لَا اَكْرَا اَلدَّرْسَا
 بِرَبْرُونَ الدَّرْمَكَ وَا يَخُوْنَا وَا تَلَا رِنْدِي دَمْتَق
 فَعَلْنَا اِيْرَقِ كَيْتَا اَكْرَحِي اِسْتِي اَدْمَا وَا لَسَا اَلْغَايِبِ
 اَوْ لَسَا اَلْحَلَاوَقِ دَمَلِكْ مُمْكِنِ اَوْ مَسَا اَلْجَوْنِ دَعَا
 اِيْنِ اِسْتِغْفَا اَلْبِيْنَ كَنْدُوْخِي جَوْوَقِ طَلَكْتُ
 اِدَهْ نَا كَمِ بِرَبْرِينَ اَوْ لِحَقِ اِسْنَا وِرْ كُوْ بِرَبْرِيْ كَنْدِيَه
 قَلَا اَمَّا بَعْضِي مَحْفَقْتَلْمَا اِيْدَمِ شَدْلَهْ اَلْجَوَقِ
 طَلَكْتُ اِدَبْ حَقِ نَعَا لِي رِضَا سِيْنِ فَرْزِيْ سَا

حَقِّ نَعَا لِي كَنْدَا فُضَلْدَنْ اَوْ لِحَقِ اِسْتِي
 بِرُفْرِيْتِيَه كَسْتِيَه قِيَامْتَنِ اَوْ لِحَقِ اِسْتِي اَوْلِ
 مَرْتَبِيَه كُوْ يَا لَهْ اَلْعَا لَمِيْنَ بُوْمَرْتَبِيَه قِيَقِ
 بِيْعَا مِيْرَا دَر حَقِّ نَعَا لِي اِيْنِ اَوْ لِكَشِيْلَا دَر كِه
 بِرُكُوْدِ حَقِّ اَوْلِيَه دَخِي بِيْعَشِيْلَا اَوْ لِحَقِ اِسْتِي اِيْنِ
 يَا لَهْ اَلْعَا لَمِيْنَ بِمَرْفَلَانِ كَشِيْ اَرْزِيْنِ حَمْمُوْلَا
 بِيْعِيْشِ اَلْمَرْبُوْمَرْتَبِيَه دِيْكَ اَوْ رِحَقِ نَعَا لِي اَلْاَكَا دَخِي
 وَا لَلَّ اَعْلَا حَقِيْقَه اَلْحَا لِيَنْدَنِ صَدْرَهْ بَلْطَلِكِه
 بِرُكْنِيْ مَرْعِيَادَاتِ اِسْتِي اَكَا هَمْ كَا هَا اِسْتِي اَوْلِ اَلْحَقِ

قد ظاهراً ينساك انزل من صكرك حقيق
اجمعاً لساكن وطاعت ثوابين بلسا كرك
انما كرم قلبك كنهان عفو اتنا اولادك
اجمعاً كرم يا بغيامبر حضرت صلي الله عليه
وسلم وعلى آله اجمعين شفقتك اتسا
يا عالم اردن يا شهيد اردن يا برف شفقتك
اتسا مستحق اولاد كنهان اردن شفقتك اتسا
حق تعالاي دنك رسالكم ظاهراً كرمك يا طامياً
كردنك دنك صكرك كنهان قدر بيمدك حق تعالاي

دنيا تسويشيدنك فارغ قلبك حق تعالاي قالمعني
بريا كرمك چون حق تعالاي صناد قلدي
بردان بنديك رزقك يا غنه وريدي بعض وليدي
ويغما مبر كرمك صنعت اشكر لاردي يا فوين
كند لاردي يا باغ بگل لاردي نفسا ردي
رحمت ورمك چون ابي وهو كند و لي امك نمك
حق تعالاي حضرتين مرعوب اولاد چون ادي
بچون دكولدي كرمك شيدنك اجل و رزق دحي
بردمدك مقلد اولاد غني بلي كرمك كرمك بيل

اَتَمَّكَ فَاَرَعَ اَوْ مَا يَجُورُ زِيْرًا تَوَكُّلٌ وَ تَوْفِيضٌ
 كُنْ حَقِيْقَةً كَيْفَ بَدِيٍّ مَصْلِحَةٍ وَ دِيْنًا اِسْلَامًا
 اَمَّا سُؤْلُ سَنَلْمُ دَهْ كَيْفَ حَقِّ تَعَالَى حَقِّدًا عَمَّا دَنَلْمُ
 تَوْفِيضٌ دَدِ دَسْتِ كَلْمُ زِيْرًا اَرْقُ كَيْفِي حَقِّ تَقْدِيْرِهِ
 صَلَقٌ صُدِيْعًا لَدُنْكَ حَقِيْقَةً اَمَّا اَلْاَكْرَفَايَاتُ
 اِدْجَلُ دَكُلُ زِيْرًا يَجُورُ بِرُ مَشْرُوعٌ سَبَبُ اِسْكَاسَا
 دَرَسْتَلْدُ اَرْقُ دَرِ مَسْمُكٍ حَرَامًا مَكْرُومًا كَيْفَ بِرُ حَيْرِ
 نَيْتِ اَيْلِيَّا فَمَقْرَابَةٌ صَلَقٌ اَتَمَّكَ بِكَيْفِ مَصْبَاحِ
 بَسْمِ اِيْجَالِكِ اَلْاَكْرَفَايَاتُ اِسْتِغْفَارُ اِسْمِ عَمَّا مَوْضُوعُ

اَوْلَادِكَ يَا سَبِيْنًا دَرِ مَسْمُكٍ حَقِّ تَعَالَى وَ دَرِ كَلْمَا
 اِعْتِقَادًا لَدُنِي وَ مِلْكًا بِرِي كَيْفِ بَعْضِ كَلْمَا كَيْفَايَاتُ
 اِدْجَلُ دَكُلُ زِيْرًا يَجُورُ بِرُ مَشْرُوعٌ سَبَبُ اِسْكَاسَا
 وَ مَشْرُوعٌ سَبَبُ اِسْكَاسَا بِرُ اَرْقُ زِيْرًا يَجُورُ دَرِ مَسْمُكٍ
 كَالِيْبُ دِيْنًا اَوْلَا اَرْشُوْلُ دِيْنًا طَلَبُ اِدْنِ كَيْفِ كَلْمَا
 وَ اِدْنِ اَوْلَا كَيْفِ دَمَلْمُ وَ حَوْرًا لَقَدْرَهُ وَ عَمَّا اَلْوَا كَلْمَا
 حَكِيْمِيْنَ كَلْمَا مَسْمُكٍ اَوْلَا كَيْفِ مَسْمُكٍ بِرُ اِسْكَاسَا
 عِبَادَتُهُ وَ طَاعَتُهُ دَرِ مَسْمُكٍ كَلْمَا وَ تَقْدِيْرِهِ صَلَقٌ
 كُنَّا هَلْدُ وَ دِيْنًا اِسْتِغْفَارُ هِيْمُ دَرِ مَسْمُكٍ عِبَادَتُ

عَمَّا

خَلَا فِي مَشْرِوعِ اَزْدِنَا دَرِ زِيَارَةِ اَخِرَتَا اِيْتِيَا كَلِمَاكَ
 سَسْتَلِقُ اِدْرَاكَ بِلْ كِه تَرَك اِدْرَاكَ دَلِيلِد بُو دَر كِي
 اَلْحَقُّ مَقْدَرًا وَاَمُش اَمِدِي بِلْ كَلِمَه كِي مَوْصِن وَاَلْقَدَرُ
 صُكْرَه هِيح طَاعَت اِيْتِدُن اِجْمَعَا كَرَمَك مَحَلُّن دَر
 اَمَّا نَا دَر دَر دَر كِه كِه سِيَا بُو سِنَه مِي سَرَا وَاَلْمَرْ
 بُو سِنَا دِي نَا اِي شِن سُوَل اِي ش اِي ش لَا كِي سِب كِي
 وَاَمَّا بَلَنْ كِي دَر اِجْر عِيَادَت وَاَطَاعَت قَلْب
 اِجْمَعَا كَرَمِي ب طَا مِيَا كَرَمَك دِي مَهْمَل دَر اَمَّا
 بُو سِنَا خِي نَا دَر دَر دَر كِه اَوْ قَت وَاَلْمَرْ وَاَلْمَرْ دِي نَا

اشنه

اِي شِنَه اِسْمِ رِي رِي كِي نَا كِه اَلْ كِي دَر بَا خُو رَه مِي شَه
 صَفْعَت اِي ش لَا يِب لَسَنَه قُو نَا مِي ن كِي دَر عِيَادَت
 قِي ب نَا دَر اَوْ كِن بَر كِه عَمَل تِهَل دَلِيلِد اِسْمِ رِي
 تَقْدِير دَن طَشْمَر اَوْ مَرْ دِي مَك حَقْدَر بُو نِي دَلِيل
 اِدْرِب عِيَادَتَه تَكَا سَل اَقَل بَا طَل دَر وَاَطَاعَت
 بَلْ كِه عَا يَت جِهْد اِدْرِب دَر سَمَك اَكْر كِه عِيَادَت
 اِي تَكَا ن كُنَا هَلَك يَغَا نَهْتَك رَحْمَتَا قَنَامِق
 كَرَم اَنْدَن صُكْرَه دِي مَك كَرَم كِه طَاعَت اِي تَكْرَم
 وَاَكَا هَلَك يَغَا نَد وَاَطَاعَت تَكْرَمَا عِيَادَت

وَتَقْدِيرُ نَدَانِ عِبَادَاتِ اِمْتِيبِ اَوْ تَرْبِ تَكْلِي
 تَعَاكُفِ تَقْدِيرِي نَدَانِ عِبَادَاتِ اِتْمَكِ يَرْه مَقْدَرًا وَاَمَّا
 وَتَمَكِ شَيْطَانِ وَتَوَسُّسِي ذُرَاكُمَا دَاتِ اِتْمَاكِ
 وَتَسْتَلْقِي اِي تَقْدِيرِي صِلَاغِي شَيْطَانِ وَتَوَسُّسِي
 نَفْسِ تَوَسُّسِي اِعْتَدَانِ ذِكْرًا لِمَا دَانَا اِسْتَدَانِ دَخِي وَتَسْتَلْقِي
 تَقْدِيرِي صَلِيكِ حَقِّ تَعَالَى قُلْعِنَا مَشْغُولِ وَاَلِدِي
 اَبْحِ صَنَعَتِ اَهْلِي كَرِيْمَا سِي كِيْمُ كُنْ شَرِيْفِ
 كُنْدَا طَاعَتَا مَشْغُولِ وَاَلْوَمُورِ زَرْقِ اُولِي
 كَلَا يَدَا حَالِ بَدَلِ كِيْمُ بِلَاوَلِ كِه دُنْيَا اِسْتَدَانِ دَخِي

تَقْدِيرِي صَلْمَقِ دَرَسْتِ دَرَاخِرْتِ اِسْتَدَانِ شَرِيْفِ
 تَقْدِيرِي صَلْمَقِ دَرَسْتِ ذِكْرًا لِمَا شَيْطَانِ حُرْقِ
 يَرْه شَرِيْفِ صَوْرَتِي تَه كَوَسْتَرِزَا لِه وَاِحْدَا شَدِ
 عَلَى الشَّيْطَانِ خَيْرُ مِمَّنِ الْفِي عَالَمِ نَقَلِ مِ تَعْلِيمِ
 الْمَعَامِ اِسْتَدَانِ كَمَا كَثِي اِنْ سَجَا مِ اِنْجُونِ سَهِيْمِ
 حَضْرَتِ اَيْمَنُ دَرِكِه عَالَمِ وَضَيْكِ عَالَمِ اَزَا دِيَا بَلْمِ
 فَضِيكِه كِيْمُ كِيْمُ سِي اِنْ اَكُوْرَا زِيَا دِيَا اِنَا اِدَاوَلِ كِيْمُ
 مَجْمُوعِ عَمَلِ نِ عِبَادَتِه كَجُورِ اَمَّا رِيَا اِدَاوَلِ كِيْمُ
 اِنْ مَجْمُوعِ عَمَلِ نِ قَائِدِ دِيَا دِيَا اِنَا اِمَّا بَلْمِ كِيْمُ

عِلْمًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا
 كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَوْنَهُ كَوْنَهُ
 قَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ
 بِأَسْمَاءِهَا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا
 وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا
 وَدِيْنَهُ نَمَازًا فَاسْتَدْرَكَ مَكْرُوهًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا
 وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا
 نَمَازًا فَاسْتَدْرَكَ مَكْرُوهًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا

وَيَجِبُ نَكْحًا سَجْدَةً سَهْوًا وَلَوْ بَدَلَتْ أُنْذَرُكُمْ
 إِمَامًا وَلَوْ كُنْتُمْ كُنْتُمْ كُنْتُمْ كُنْتُمْ كُنْتُمْ كُنْتُمْ كُنْتُمْ
 حُكْمًا نَدَاً وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا
 إِنْ بَدَلَتْ أُنْذَرُكُمْ مَكْرُوهًا بِرُجْحٍ مَسْئَلَهُ لَوْ كُنْتُمْ كُنْتُمْ
 نَمَازًا فَاسْتَدْرَكَ مَكْرُوهًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا
 بِرُجْحٍ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ وَقَلْبَهُ
 نَمَازًا فَاسْتَدْرَكَ مَكْرُوهًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا
 جَمْعَهُ نَمَازًا وَبَدَلَتْ أُنْذَرُكُمْ مَكْرُوهًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا
 أَلَوْ نَمَازًا فَاسْتَدْرَكَ مَكْرُوهًا وَإِلَادًا وَإِلَادًا

موكك بوله بيقهق واجب اولر اذله اولر اولر اولر
 الت عورتنا يا اغلنا شول سنت اذكاري برادكن
 كرنا اكيسنا دخی بلا بيقهق واجب اولر اكرجه صود
 دخی كلدسا اما امدن ارق الت كرنا اشكنا
 وقصرعا يا ابرن جانورا صوي كلجه بيقهق واجب
 اولر اذن صكره دشكنا اولر كن اويسا اولر
 بسا بيقهق واجب اولر اكرجه دورتي از دغين دي
 بلوتسا اما امام ابو يوسف قننه رحمة الله عليه
 دورش از دغين دخی بيقهق لارم اولر

اما نمازل شطرن بيان اتمكه اولر كيني بسر
 اولجق خا بيقهق كرل ان بلردن زيرالان
 بلد مكل قى مهمدي وكر كلو يدي زير اذال قن
 وقليان بني كرومك اسنر كر بس بلطكه قن كيشك
 صوي كلسا اسنار كورب امرت ياكو كلذنه سنا
 تصور ادب بيقهق واجب لدر بر صوي سهوتله
 كلبس اولر اما اولر كه كشي سنا امرت باغور
 ايركن يا صور كدك صكره اقا صوجوعر كلور
 اولر كلك بزه ادمك الت سستنا بس اكردي

وحي عورت دشي ز دغي بلسا اما اول بلسا
 بيهق و اجدر منيه المصيله ايمش
 بيهق اما محمد قينه ومله هندك و اجدر
 خلاصه الفتويه ايد عورت كشي دشي
 ازب دشا كنه اول بليق صوي كلدي دان
 اكار سا بيهق و اجدر ديش هنج خراف
 اهامش اما اراه دشي ز مشا دوشن اگشا
 اول بلسا بيهق واجب و فر مجموع الفوائد
 ايد چي ايله عورت بر دشا كنه بلسا دشي

اوي بلسا و وشكل زنده اول بلسا عورت
 ايتسا بندك دكل ايتسا بندك دكل
 اكر دشكل زنده بولين اول اغسا اردد
 و اكر صرف و سا عورت زنده بعضلا ايمش
 اكر اول اوزون اولرسا اردد و
 دكر و اولرسا عورت زنده اما اجناط
 بديكر اكر دشي بيهق محطه و دخيره
 ايد دشي بلسا الت اجنه ال بلسا ارك
 اردد ميش اولرسا بيهق واجب دكلره

واوج جه اولور ووج اون گنه ووج
اولور اوج گنه از گنه واون گنه ووج
گنه اول نسا طون گنه وامل وامل
نماز قاهر اوج دتا ايلتا طر امسا
نسا گنه ابدت انا قلا اوج
اوعادت اولور سا طون گنه عادت
اوق گنه اوج گنه گنه اوج اوج
اولور انا عادت اوج اوج گنه
اون گنه اوج گنه اوج گنه ووج

اگر در رمايش ولسا سستل ولسا
بيعتي واجد اما ارحق بين يمش ولسا
يا ايسا که کنه صوتي يفتلي ارجل کنه
صودر بيعتي واجد که گنه اذت درش
اولسون که گنه ايش ولسون اذت گنه
يچن عورت جيفدن يعني طون حابن
که مکلان ايرتلسا يا اعلان طغورب
خوصلقدن ورتلسا بيعتي واجد اعلما
ير معجون بلکل طون که گنه اوج اوج

کرمک حکمینه در اغلان طغرن دخی قرق کن
آرسرا اولو راج دمنما و نماز قلینا اریلا بیت
طرمعا برمز اولو اسکا عادتندن ارتق کردی
ایرق اولو اگر قرق کندک اشا رسا اگر عادتندن
ارتق کردی اغلان طغرن غندن حسابیکه
قرق کندک اشمساکر اولو لدخی رسنایق اولو
بکل طون کون و اغلان طغرن فوه و صر و بلیق
نسنکه که کور ر قوس آرسنایق امانا کسر
آقنسنک کله ارسش اولو اگر طون کون عوریش

اون کندن اشغاده آرسنایق بیقمندن
یا ارنده غندن صکره بر نماز وقت کچمدن
یقینق اتمک درست دکلا اگر اون کون
اولدینسا طون کر لادن بر و بیقمندن یقینق
ایتمک در سندن دخی باشیکه طون کون
اغلان طغرن و آرسرا اولو بیقمندن قران
اقق و مصحف دلق و مسجیان کر تمک حراملار
جمعه کن و بیرم کن احسرا و بیقمندن
بیقمندن سنت در بکل کله بیقمندن

فوض ولكن برنا صوتا مكررا ووردن اجرو
 كرت صوت برن اجندكي قلدي دين اولدنج
 دنجي غزنا صوت ورت بعزنا غزغز ورت مكررا
 انلك صكره مجموع كود سنا صوتي قتمقد
 امسا ارجاه يفتنق استنجك كجه ازة اولدك
 اغزنا ورتنا صوتا ورتا مبالغه ورتي غزغز بربه
 انذن تبارته اوچق كرت ورتي كود سين
 بيا امسا كجه بيله اتيب قلدي سا اغزنا
 صوت ورتي غزغز اتيا برنا صوت ورتا نفسلا

بيار وچمكا انلك نماز قلا امسا اخشم اوچق
 بعزنا غزغز اده برنا صوت ورتة نفسلا بيارو
 چكا انلك نماز قلا اما بلك كجه ارسنا اولدك
 اولدك يفتنق اوكون بيا وارب صوت كرت
 انذن يفتنق كرت زيرا سا يد صوت اولدك
 نسنجك قلدي ولا يفتنق قلا صكره صوت چك
 چقا ورتنا ورت اولدك صكره كود سين بومقد
 قتي احتياط اتمك كرت تا كود صوت كرتي بزيقا
 زير بوزده صوت كرتي بزيقا اولدك سا ارجا اولدك

بِسْ فَلَقْدَارِي جِنْدَانِي وَطَشْتِنْدِي كَلَامِي وَكَوَكِي
اِحْيَا صَوِي اِقْتِاقِ كَفَرِيكَ زَارَا صَوِي اِلِيلَا
دَرْتَا شَوَلَجِي قَوِيَسَا كَوِي صَوِيلَانِ اَرَا اَقَا
وَا اَلَدَسْتِ دَرْدَسْتِ اُولُو وَ اَسْتَقْدِي دَرْدَسْتِ
اُولُو وَ اَلَدَسْتِ اَلَكُونِ وَ يَقْتَرِنِ كَوِي دَرْدَسْتِ
قِي تَقِنِ كَرِيكَ كِي مَوَكِرِي بَكَلِي دَر سَا صَوَارِشَا
اَكُو اَلَا خُنَا كِي رِي شَرِ اَلَا اَلَا دَر مَوَكِرِي كَرِيكَ اَلَكُونِ
اَلَا سَا صَوِي اَلَا اَلَا رِي شَا اَلَا طَرِ حَقِ اُولَا اَلَا سَا
كِي جِي مَاتِ اَكُو دَر سَدِنِ بُو قِي كِي وَ اَلَا سَكَلِ

بِقِي كِي سَا اُولَا اَلَا سَا صَوِي كِي قِي مَرِي مَسَلِ
حَجِ اُولَمَسُونِ دِي وَا مَاتَا بَلَرْدِنِ بِي حَكِ اُولَا
وَ كُو دَر سَا اَلَا سَا اَلَا سَا صَوِي كِي اَلَا سَا اَلَا سَا
اُولُو تَا حَلِي اَلَا دَبِ طَرِ رِي كِي مَرِي دَر سَا اُولُو
كَلِشَسَا اَلَا سَا اَلَا سَا اَلَا سَا صَوِي كِي اَلَا سَا اَلَا سَا
اَلَا دَبِي دَرْدَسْتِ اُولُو اَلَا رَا صَةُ اَلَا قَوِي دَا اَلَا
دَرِشِ اَلَا سَا اَلَا سَا اَلَا سَا اَلَا سَا اَلَا سَا اَلَا سَا
كِي اَلَا سَا اَلَا سَا اَلَا سَا اَلَا سَا اَلَا سَا اَلَا سَا
اَلَا خُو دَرْدِنِ بُو قِي اُولُو اَلَا اَلَا اَلَا اُولُو وَ كِي

اولسا ارج اولور بعضی لر ایلد بيشن سنا
 قت اولوسا مورکب ارجا اولمز ريز انکر
 کينک التنا صو کجه اکر انکر کيب اولوسا
 قت بيشمز التنا صو کچ ارجا اولور دخی ایلد
 ودخی ایلد عوز تلر کچی اولوش اولسا
 دينا صو کجنا ارجا اولور چين چر فک طاجت
 اولور اما ارا دما و لوج التنه سچين چر تلر کچ
 ريز اکر اولور سنا صو کچ ريز سنا ارجا اولمز
 اما بکل کير يفته مقده سنبت اولن اولور

الين يوي طهارت الين ايدست المقلد
 اندن کور سنا ارسن ز سنا کبشمش اولسا
 يفتد اندن صکره بلدتا صوي و حکر اقمدر
 ريز اکر کور يوق فرض در و اوجا کور يوق سنبت
 يفته بلدر کور صکره ايدست لغ بلدر لور
 ايدست المغل سبب بعضی لر قينه ايدست
 ستمقلد و بعضا قينه نماز قلن استملاک
 ايدست اولد قلن صکره صچا ايدست
 المقلد ادب بولر کير صو کچ لکلا و لاجو

ایللا سلفک کول اکوشولا سلا سا سکره
 نجس بلسن برده بر در در قد نجس قلا اطا
 و طهارت بر ناکل انا سنت تکل ایش و لورن
 زیرا سلا کول صکره یق ککر بر مقاری
 او چی شهادت بر معین و باش بر معین در قدر
 ماق کول انا کول نجس چمن بری قیور و ک
 ککر در شرم ک ککر تا کرا کرا کرا کرا
 قلیا ناکه نجس ک قوی اتری ک لایحه بوموت
 ککر انا کور ک صوی قوت او رفق ککر

قبلک قوشو او ترمیا و یا قلیا ارقس رنب
 او ترمیا و دخی کشتا یا آقا قوشو او ترمیا
 تا زعیار شه ازلو برده او بر جی قلیا
 قوشو او ترمق در ستلا زیرا قیادک یکا
 دیوار او لمش او لردیو ارفع ادر قلیا قوشو
 صود لکی دخی بلکله صود ککر صکره
 طاشلادی کسکلا یا آقا کرا کرا کرا سیلا
 نجس بلسن با سکر بلسن بر سکر ککر
 ارنجا انا صاغ ایللا سلفک ککر و وصول

تاکیر سحریب بدینا یا قفتینا دیک مردان
ایلیا دخی اولد لوند سوی رب الیلا سرب
خواجه کالکند و مق کرک ت کیو خوجوق صوق کماک
محتاج اولد اشراف اولیا پس اول صودی
لجس چقین بره ارب سهجده سرتنگ کرک
تالخن کرب ارب اولیا اولدن صک
برقاج کر دخی بویجه صولک اوب اولدن
سرمک کرک کیو خوره یا تا لکشن دخی اولک
امت ارج کینده لجس چقین بری قیور ک

کرک تاکیر بوزین ایچر و صولک ارج
صیمیا بلکه کندرت دوشرمل کرک بوزین نفس
ایچر و حکما کرک زینا نفس ایچر و حکم اشفا
یا تندن صویق و حکم شایده صویچر و کیده
ارج صنایس ارج اولیچ اولدن طایینا ایزلا
سینم کرک کیو سهل زینا جان تالا برقاج کر صویلا
بویچ کیده اما یورقلک صکره بریز حکم
کرک دتاکیر ارستند صوجفر قلب ارج
ایچر کرب ارج صیمیا و دخی ارج کینده صویا

کریک صمغ کرک کیم التندن یا برندن
صوکید اوج صنیا دخی لاکله کسه
دجک اولطهارت آهن اولدن اورط
اکسرب بزقاج کز یاغن قفق ککرک
تاکیم صوجغز قالدیسالت اوچندن چقالده
بندن دخی بکر اولدز که التن دیندک دنا
دخی و اوچندن یکا صغیا بزقاج کز قوشونا
کلن طوجغزی کرمت پارحییا لاکه جاکاش
بیرا سیلا که صوکید اولغا ائدن صکره ابدست

زیرا سیلا انجک اولدز سا کینک الت اوچند
صوجغز قلد ابدست اللقدن صکره کلر
انزخیر اولمز ابدست سز نماز قلد بو اختیار
دن اوزر و صوفیلر بعضی طهارت اللقدن
صکره التاری اوچنا بنوجنی قویر لرشاید
صمغ بزله کلامدی صوجغز قلدی اولد
در کر که کلا جلف اولر سا بیوغ بلسون
طشیره جیب ابدست صمسن در کر
زیرا بیوغ بلسون طشیره چقما بیج ابدست

شنده اگر بوزده نهدق بر قلر سا فرض برنا
کلمه ابدست در دست او مزبوسنکرده
انگور تفصیل تند که بعضی کشتی ابدست
المقامه بیعته مقده اخینا ط اتمسائه ابدست
در دست اول و نه خود بیقرب ارجا اولر
نماز و طاعت دخی در دست او مزحکه لاصه
اید بر کشتی قصیده ابدست بر نماز قلبسکا
کافرا اولر بندان صکره بکلکه ابدست
سنتاری اولر بر کشتی ابدست المزون اولر

ابدست المنازیت انکاد نیت اتمک بودر کمر
نیت اتمه که ابدست اکر اطالب نماز قلبسکا
لایق اولر در با اکر بوسنه دیله دمایب
کو کلندن چکر سا دخی در دست بر کشتی ابدست
المنازین ادرین لبین بسم الله الرحمن الرحیم دمکدر
بر کشتی اوج کر تقداد بر کشتی بر کشتی تقداد
و بر کشتی سغال رغبنا و بر مقلری لغتنا بر مقلری
سقف سر سگدر صو کسون دیوبس ابدی یوزن
بر کشتی صاغ النکر بر مقلری اکل التمدن صقل

الغنا صفاً ووجدان يكما صيره بترج كذا في بقره
دخی این بر کن الغنا قیاساً و لغین بر کن دخی
صوالاً لکن بر چه بر معنی دخی صاع یا غنک بر چه
بر مع آرا سنا صفاً دخی شفا دان بقا و بر سره
کبر و قلن این بر مقدر دخی بود زنه این
تأصول یا غنک بر چه بر معی آرا سنا و آنچه
و بر سر دخی بدست سنتی رنگ هر عضو
او ج کز بقدر و بر سر دخی با شفا قلیوسه و بر
و قلیوسه و رمل اولاد کبر کی التا صواله

بندت صکاره کسبیا نا وقت تیمر بر له نماز
قلع در دست اول را بی بلاد و مورخین بر کن
سهرده عزیب اولسا صود لسا و رسکر
یا خود صولسا اما صولات و قسا بیعما
حما مکر جگ و رنک سنه سی اولسا
تیمر الموق در ستدرا کز سفره کدسا یا خود
سفر مادت قدر بر کد مسابا بر یوق مصلینا
کدسا و صود رت بیک آدمرا و لسا
آرا قلی بیسم الموق در ستدرا و بعضی کد

ایتدله اول وردخی اردن جعفری سهره
 و گوید ایشدلسا کرک دیدله اکر بندک
 آکسک اولرسا نیمه لدی درست اولمز
 دیدله اکر قینه ادم اولسا صوصر جق
 صور صسا نیمه اولسا قلسا صوی را اقصیب
 منکر خبر و رسا کر کینه صوصیندله نماز
 درست اولمز اکر این ایدست الب
 نماز قلیق کرک یولر شندنه صوا اولسا
 دلسا یا خور یها سنا صلتسا اچسی دخی اولسا

اشدلسا

المسا نیمه درست دکل اکر صوا اما ورب
 المفا و قلسا ایا لاندن و یاد شندنه و ایزخی
 و ازان لیدی جانوردن یا خور صوصیوده اولا
 جقمعما الت اولیا یا خور صوی اولسا ایدسه
 اما ک ندو باطوری صوصیا دیو و قلسا نیمه
 الموق در ستند بلجال که بزومده موموده
 وقتدن اولدن یتیم الموق در ستند اما اکر
 صوبلم دیو ام یکر اولدکه وقت آخر دکن
 کما چق خبر و رسا یقین صوووردیو غالیظن

اِرْجَانَسْنَا وَرَشْمِسْ اُولَسَا هَا اَلْكِيبُ هَا اَسْوَدَكُو
وَاَصَابُونُ اَبِكُ هَا كُو رُو رَنَكِي هَا وَاَدَا هَا وَاَلُو
دَلْمَشْ اُولَا هَا اَكُو اَجْنَدَن اِكْسِي تَعْبِيرُ
اُولَسَا وَاُولُ صُوْرُن اَبْدَسْتُ اَلْمَقُ دَرَسْتُ
دَكَاهُ وَاَكُو رِي تَعْبِيرُ اُولَسَا اَلْحَقُّ اَبْدَسْتُ
دَرَسْتَلَرَهْ وَتَحْقِصْرُ عِيْطَهْ بِيْلَا دَرْمِشْ
وَبَعْضُ نَفْثَا قِيْطَهْ صُوْا اِرْجَانَسْنَا قَرِيْبُو
وَاِكِي وَصَفِ تَعْبِيرُ اُولَسَا دَخِي اُولُ صُوْا
اَبْدَسْتُ اَلْمَقُ دَرَسْتَلَرَهْ اَمَّا نُوَا اِدْرِيْزَهْ اِمَامُ

بُوَا اُولَسَا اِكُو رُو صُوْبَلَرُ اِسْتِيْجَكُ بَرُو اِقَاتِي
بِرْ اِسْتِمَكُ وَاَجْنَدَرَهْ اَمَّا شَا فَعِي قَتْنَهْ
اِسْتِمَكُ وَاَجْنَدَرَهْ كُو كَسَا صُوْوَا رَدِغِي
بِرْ سُوْتُ كُو كَسَا بَرِ سُوْتُ وِبَدَنُ مَكُو
فَتَقِ صُوْا اِلَيْهِمْ قَكْرُ اَبْدَسْتُ
اَلْمَقُ دَرَسْتَلَرَهْ اِنِي اِلْدَرُ لُوْمُ دَكِرُ
صُوْا اِلُو رُو صُوْا اِلُو وَاَلْجَلُ لُو صُوْا اِلُو
وَبَكَارُ لُو صُوْا اِلُو وَبَعُوْرُ لُو وَاَلْرُ صُوْا اِلُو
اَبْدَسْتُ اَلْمَقُ وَبِقِيْمَتُ دَرَسْتَلَرَهْ وَاَكُو

ابو یوسف بیلا دیشدرا کر صویا صوق نسنا
قرلسا اگر کون و یاد ایر قیدسا ابدست
المق درست دکل اگر قولن نسفک رنگ واد
بعینسا اعتبار اجزاسنا در و اگر قولن جوغسا
ابدست المق درست دکل اگر صو جوغسا
درستدرا اما امر مکمه قینده رحه الله
اعتبار اجزایه در رنگا و دانه دکل اگر قولن
نسنا جوغسا ابدست المق اول صویلا درست
دکل و اگر صو جوغسا درستدرا اما صوا جند

۱۰۷

نسنا قینسا یا با قلابک یا آت یا برنج یک ابدست
المق اول صویلا درستدکل انکون که قینجو
طعام برله صوق ادی اندن کلد مکرانک برله
قیند قری صوق ارجا اولسون دیوقیند کر
واخا صابون قیند قلدی یک اما اندرله
دخی سول قلد قیند سکر که صونک اقمقلبی
بوز کتسا فویلسا ابدست المق اول صویلا
درست دکل ابو الفضا کمالی ناید
ایضا که شیلادیش کیم قین صونا اری نسنا

۶۶

اِحْتِطَا اِتْمَلْ كَرَكْ ضَرُورَتْ اَوْلَمِيحْ صَوْنَدُ
 بِرُوصَفِ دِيخَلْ اَنْدَنْ اَبْدَسْتْ اَلْمَسِيحْ يَلْدُ
 اَمَّا سِيَلْ صَوْلَا اَبْدَنْ اَبْدَسْتْ دُرْسْتَدْرَا كَرِيحْ
 رَكِي وَدَا دِي تَعْيِيرَا وِلْدِي سَهْ دِي مَكْرَكِي سَوَالِدْ
 اَبْدَسْتْ اَلْحَقْ اَدْمَلْ بَدْنَا بُو لَسَا وَطَبْرَاقْ
 صَوْلَا بِلَا كَمِيَا يَسَا قَلَا وَبَعْضِي عَالِمَا
 بِيَلَا دَمِيْسْتَدْرَا كَمِيْعَلَا نَلْ اِحْتِلَا فِ بُو مَسْتَاهْ
 بَكَا حَمُولْ دَرَكِمْ اَكْرَقُو لَنْ نَسْتَكْ رَكِي يَلْدِ
 يَاقُو فَيَسْ وَارِسَا اَكَا اِعْتِبَارَا وِلَا اَكْرَبُو اَحْ نَسْتَدِنْ

قَوْلَا وَصَوَا اَمْتَا اَحْيَا كِي دَرَسَا اِنْ كَرَنْ كِي سَوْنَدُ
 دِمَسَا اَوْلُ صَوْبِرْ لَهْ اَبْدَسْتْ اَلْمَقْ دُرْسْتَدْرُ
 كَرَكْمَا رَكِي وَطَا دِي تَعْيِيرَا وِلْسُونْ كَرَكْمَا
 اَوْلَسُونْ اَمَّا حِي نَسَا قَدَسَا رَكِي يَا دَا دِي
 اَزَسَا اَبْدَسْتْ دُرْسْتْ دَكَلْ خَلَا صَدَا
 اَيْلِدَا اَكْر صَوْبُونْ لَسَا صَبِيَا قَوْلَا صَوَارَا زَا نَا اَوْلَسَا
 اَبْدَسْتْ اَلْمَقْ دُرْسْتْ دَكَلْ وَا كَر غَالِيَا وِلْمَسَا
 دُرْسْتَدْرُ بُو سَرَكِي نَقْلْ اَبْدُ مَزَا مَقْصُودْ
 بَدْرَكِي مَفْقَهَا اَكْر سَرَكِي بُو مَسْتَاهْ اَحْتِلَا فَيَدْرُ

77

دوست دکل سمدیدکن و دگر صویا قرین
سنناری اولجق پس گره قرین مردار سنن
اول سا صوده زنگ و یاد بلمسا یا قوشی
بلمسا اول صومردار اولم خلاصه اید
اول صول مردار سنن از نیدن اقرچک سا
صوند قومس اول مردار سنن از ناعز سا
کجا اول صومردار اولم کچه اولم اول
تری صود بلمسا دخی ببسوطه اید
برکشی بر حوض نسا صرحی کشی نسا بر بوض

بری بلمسا مشکوک صوق الدغی یک اجزایه
اعتبار اولنه و اگر صوغینسا اید سنن
درستد و اگر قرین سنن جینسا اید
المق درست دکل اگر قرین ان یک یا اوچ
صمان نوزیک اولور سا صوند سیلا بنا
اعتبار اولنه اگر قرین سنن صویلا بلا
آق کدرسا ایدست المق درستد اگر
صویلا بلا آق کچه صوغینسا اولر
اگر کچطبعیندن جقرمش اولور ایدست

کوه

المق كرك اكر اول طرفه صورت خفتو
اولسا دكر مر اولسا يا صوبي اولسا بويكلكي
سول قلدر اولسا كيم بويانندن ابدست
الحق بويان ديز مسال اولصوم در اولمز
موج بوله ديز منك معتبري كول زير نادكي
بيل اولرسا موج بيز در دجا ورز او جبارش
خ لاصده ايدر اكر در صورت كوز اولسا
قرف سكر ارسون كر بركلا مرد ارسنا
دسنا صكوه بيلسا هر يان اون ارسون

مسيلملدر يوقسه مرد ازميدر بلا اولصودن
اچا ابدست الا كرم در ارق علامت يمسال
اكر او كيا بيك كلسا خرميدغن بلسا يا غايب
ظن بويسا كم خرملا زميا اكره كولدر كنرسا
حالا ديقنا يا ارسنا صرميا اكره در ارسنا در
صوا چنه اولسا صوتك بيلكلكي سولقد اولسا كيم
چوز ايبندن اولجسكهر بويان اون ارسون
اولسا صودن ابدست وايچك در سئلدر زير
مرد اولمز اما اولمز در ارسنا دورن بوزك

مرد اولمز

اولسا ارجا اولمزا اما اگر مرزا از شدت گرفت
 چوره يان قرق ارشون يا قوق سگزارشون
 اولسا صکره اولسا مرزا اولمزا اگر مرزا
 اوزن اولسا انسر اولسا اما در شرجه ک
 اون ارشون اون ارشون چنده اولسا
 يعنی چوره يان قرق ارشون اولسا عالمدر
 چوغ فينده ارجا در اما بعضی لر ایلد
 مرزا در نه دکلو کرکسا اوزن اولسون
 بود ک ضرر اولمزا در کلکی دخی شوقلدر

اولسا ارجا اولمزا

اولسا کرک کیمر الا حیل مولجی دپ ایلما
 اما اگر اول دیکر کولدره اول اچندک
 مرزا در سنکرک یا دا یا درخی یا قوقس لر
 اول صومر در اولمزا دکلو کرکسا ایل اولسون
 اما بک کله اما مر بو یوسف فنده اول
 ابدست الدغی برده دکلو صودن کر واک
 اعضا سین نغور در دست دکلو اول صوی
 دیردب اول دکلو صوی کدر میغه اما بعضی
 عالمدر ایلد فرسود بر نغور رحمت اولمزا در نغور

اَوَسَا دَخِي دُرُسْتَد بِنْدَك صَكْرَه بَلَكَلَكِه
بِمَشْدَن يَا عَجْدَن مَقَلَبِ حَقِن صَوِيلَا
اَبَدْت لَمَق دُرُسْت دَكَلْ حَلَا صَدَا اَيْدَا
حَمَامَا حَوْضِنَه يَا خَرِنَسَانَا مَرَا رَسَا دَرَسَا
صَلَا شَهِيدَا اَيْدَا صَحِيحْ بُو دَرَا كِه اَكْرُو
بِرَا نَتَدَن اَوُرَا رَسَا اِرْجَا اَوُرَا لَعَضِي لَرَا اَيْدَا
اِحْدَا كِي قَدَا اَقْبِيحَا اِرْجَا اَوُرَا بَرَكِي لَرَا اَيْدَا
حَمَامَا حَوْضِنَا صَقْسَا اَكْرُو صَوِيلَا بَرَا تَدَن
اَوَسَا يَا لَوَا سِنْدَا اَوَسَا خَلَقْ قَوْشُو تَرَبَر...

۱۹۲۱۱۶۹

اَوَسَا دَرَا اَوُرَا لَمَا مَرَا اَرَا مَرُو رِي رَا بِيْلَه لِحَقْ
اَوَصُو كِب اَوُرَا دَخِي بَلَكَلَكِه اَكْرُو صَوِيلَا
سَوَال اَوُرَا رَسَا سِن كِي سَكَل قَا نَا قِيْر
جَا نُو رَا رَدَن دَرَسَا مَسَا اَكْرُو كِي حَكَلَكِي
كِي يَا اَرُو كِب وَيَا لَوَا كَرَن وَرَدِي مَرَا لَمَا
بَلَا دَخِي بِي مَرَا دَرَا دَكَلَا رَه بِنْدَن صَحْكُو
بَلَا كَلَكِه بِيَقْتَدَغَل صَوِيلَا اَبَدْت اَلْعَلَا صُو
كُو دَكَلَن اَبَدْت صَكْرَه مَرُو اَوُرَا لَمَا
اَبُو حَيْفَه وَاَبُو يُوْسُف قِيْر اَرْحَمَا اللهُ

اَكْرِجِهْ اَبْدَسْتِكْ وَارَكِنِ دَخِي لَدِكِنَا بَسْ
صَفِيَقْ كَرَكْ طَوْنُ دَرَكَمَكْ كَرَكْ اَمَّا اَلْمَحْتَمَدُ
قَبِيْدَهْ رَحْمَهْ اَللهِ اِرْجَادِ مَرْدَا اَبْلَا اَوَّلُ صَوْلَا
اَشْ بَشْرَسْ كَرُوْطُوْنُ يُوْسُكْرُ دَرَسْتَدْرَا اَمَّا اَوَّلُ
صَوْلَا يَفِيَقْ يَابْدَسْتِ اَلْمَقْ دَرَسْتِ دَكَلْ
فَتُوْى اِمَامْ مُحَمَّدِ مَدْفِيْبِ اَزْ رَا دَر اَجْتِنَا طَرُوْوِيْمْ
اَلَّذِيْ كَلْبَجَهْ صَفِيَقْ اَبْدَسْتِ اَلْكُرْكُ اَوْ صَوِيْ
فَعْتَلَا رَا دَر مِيْكَرْ خَلَا صَدَا اَبْدَا اِرْسَرَادَمْ
يَا طُوْنُ كَرُشْنِ عَوْرَتِ صَوِيْبِ اَلْبِنِ صَفِيَقْ اَلْوَالِيْنَا

مَرْدَا رَسْنَا لَمَشْمَشْتِ اَوَّلْنَا اَوَّلُ اَلْبِنِ صَقْلُغْ صَوِيْ
مَرْدَا اَزْ اَوَّلِ اِمَامْ مُحَمَّدِ قَبِيْدَهْ رَحْمَهْ اَللهِ اَمَّا اَمَامُ
اَبِيْ يُوْسُفِ قَبِيْدَهْ رَحْمَهْ اَللهِ مَرْدَا اَزْ اَوَّلِ
اَمَّا صَحِيْحْ بَدَلْ كِيْمْ اَكْرِ يَفِيَقْ هَقْ اِچُوْنِ صَفِيَقْ
مَرْدَا اَزْ اَوَّلِ مَكْرُكِيْمْ اَبَسِيْنِ صَفِيَقْ اَبْرَمِغْ اَوْجَلَا
اَزْ اَزْ اَلَا اَلْبِنِ بِيَا دَخِي اَنْدَنْ مَكْرَهْ اَلْبِنِ صَفَا
بُرْكِيْ يَفِيَقْ كَرِيْمْ صَوِيْحْ سَا قَا ب اِجْنَدِيْ صَوِيْبِ
كِرْسَا اَوَّلِ صَوُوْ مَرْدَا اَزْ اَوَّلِ اَمَّا اَقْبْ كِرْسَا مَرْدَا
اَوَّلِ اَمَّا اَمَامُ مُحَمَّدِ قَبِيْدَهْ رَحْمَهْ اَللهِ اَوَّلِ

قندغی صوکرن صودن ارق اولسا مرد اولمز
 اما بود دگر اول وقت در که اول یقین کند
 کوه سنده مردار سننا بلشمش اولیا بندن صکره
 ابدست صین سنساری بلار لور و نکل کله
 صور کمل دخی چمن پردن بل چقیمق
 ابدست صیر دخی آدمک کوه سنلن مردار سننا
 چموق قان و یار اول صر صوکر ابدست صیر
 اما چقسا کور سننا اقی یومغی واجب اولن بر
 بلشمنسا صیر نسن سننا الت و جانا کور سننا

ابدست صمن اکورن اجنا انسا صیر اکر چه کور سننا
 دخی یزیزون اچن یوق یقیمقله فرض در اطلاله
 ایلدیر کیشک کوز اغرسا چیق اقسا هر وقت بر
 ابدست الموق کور در یزیز غالیب بلار که کوز ندن
 دایر اول قوصاغ بره بولش بر کیشی ابدست لور کن
 بر مع او دیر ناکور سننا ابدست صیر اوج دخی صیر
 یزیز صوکر دمن اولر اجنا اما یقیمق واجب اولمز
 اما یزیز سننا کور اغ کور یزیز یا شاف جی
 یزیز کیشیا ابدست صمن اوج دخی صمن اما

ابدست صبرا اگر آنچه از اولب یارن تولدخی
 اقرنسا اگر سهمگ برسانا برتندن مرمحل قلده
 قانخفر چقنسا ابدست صمرا اویمو یابن
 یاسنکنن صبرا ابدست امام ابوحنفله
 بزورایت بودیم ارفسن دیواره وزرسانا ایسا
 مقعد برادر زنده اولسا ارفسنا ابدست صمرا
 اویرکن دشمنسا وشد کدکین اوینسا ابدست
 صمرا اما ککر کقلن اما مکر قینده رجهم الله
 اوایق دضجک دخی ابدست صمرا اما اویررکن

کروجمنا ابدست صمرا روح صمرا اگر اغر ملو
 قسا قسدغی بغرا اولسا ابدست صمرا اغر ملو
 قصهق ولدا کیمرو اقصاعی نسا اغر زید کسینو
 بعضیله ایدر اغر طو و صمقی اولدا که اغر زید نسا ی
 دتمیا با خودت زحمتلا دتا صحیح سور بدلا کمر
 اغر زدن قان کلنسا اگر اغر یار قونله اولسا قان
 چقا اولمش ولر اغر یار زدن کس ابدست صمرا
 اگر اغر باره و رجرو اولر سنا اغر یار جوق اولمش
 اولر ابدست صمرا اگر یوقان دشی ارسلند چقنسا

کجه اولر

ابدست صبر اگر چه نسا چمن دانا دخی با کرسنگ
 جراحی او نسا وقت اولیدن آخر ندکن کوبید
 اگر کلر نسا قان یا رکی یا صر و صوی وقت
 آخر نه ابدست الا اول وقت نمازن قرا
 اگر چه قان اری قان در نسا دخی اگر چه وقت
 در کرسا اول اولی وقت نمازن دخی کلین
 قلا اگر اخی وقت دخی غا دتن طشم اوتسا
 هر وقت بر ابدست الا قلا اگر چه اول جراحی ندن
 نسا اقا در نسا دخی بر ابدست لا اول وقت

اویق یا رود در رکن یا نما زان چند یکن اویق
 ابدست صبر اما ما بر ابو یوسف قینه رحمة الله
 فصله سجده اویق صبر غمق دخی در کون
 بالغ اولیش در کون سول قدر کیم یا نذغ آدم
 ایش ابدست صبر و اگر جزا نه نمازنه کلنا
 ابدست صبر اگر سول قدر کلنا کیم کند ایش
 یا نذغی در ایشتمیا ابدست صبر اما نماز فاسد
 الی شنب کلین قنوق کرا که کند تک الت
 در مسکن شو قینق ادجک بر الی خلفا یکن طفلسا

نماز تدرک اریق اریق مزاجی قلیق در سدا
 و قضایه قلیق نماز یک و نافله نماز یک
 اول قاف یا ار که اقی بر بنگر سادگی در سدا
 نماز بغلاما نماز سادگی اما دایر قان ار که اقسا
 و وقتنا بلکشسا یمز سادگی نماز در سدا
 اما بعضی که ایدر که دایر اقسا هر وقت در
 بیش که اقسا یقی که بعضی که در هر وقت
 بر کز یقی که سدا کی در بین برن قان
 و ایچی کچی دخی هر وقت بر کز ایدر است البقی که

۸۶

اگر چه اول عذر که بلیسا دخی اما بیکل که کشتی عذر
 اول وقت اول کچی اول واقع اول عذر جرح
 اقیق یا سدا پی در مم یک شیلا اول کیم اول
 اول واقع اول دخی وقت اول اذن آخر دکن در نما
 اول وقت و ضعی قلیق وقت اول الغنه یونیا
 اما اول وقت سکون دایر اقیق شرط دکل عذر اول
 بلکه هر وقت اچند درت بیش که بر کز سدا
 عذر اول و بعضی که وقت هر وقت اچند
 و ایچی کچی بر کز سدا عذر اول و هر وقت اچند

۸۷

آن بلاد که بیکل که نماز شرط بشود و شرط بود
 اگر در آنکه نماز بشاید آنکه بر ناکت مکمل و غیره
 اگر اول شرط کرد بری بر آنکه نماز درست
 اولیا پس بیکل که اول پیش شرط بری اولاد که
 که دستند یا طوبی و یا نماز قادی برده مردار
 نماز اولیا اگر مانع و حتی قدر نماز اولیا
 نماز درست اولیا اما بیکل که بوشنند آن
 اولی شرط در نماز درست اولیا و کولدی
 نماز قادی که دنیا اندیش کردند آنجا اولی شرط

بر اینست ایک قلیق در ستند اگر چه قورین اول
 عدد واقع اول ستادخی نماز باشد بطور آنچه
 اول عدد از آنکه اول یک واقع اول ستاد عدد کرد
 اول عدد بر این نماز درست اولی اول عدد واقع
 اولی عدد از آنکه قلیق نماز آنکه الفضا
 اولی عدد صد که نماز نماز نماز
 شهرامی و رکنه و اجباری و ستند
 و ادبکری نماز آن بلاد که صد که نماز باطل
 اولی نماز نماز نماز و نماز اولی نماز

نماز قادی

نماز قبول اولمغا بلکه مستقیم و صاف بنده کو کل
 بریز صفت کردند دخی آری اولمغ شرط در نماز قبول
 اولمغا و اول بریز صفت کرد کبر و عجب و دریا
 و حسد و نقد بردن کلنا رضا و رضا کبر و
 و برسی دخی اولد که نماز قلند کن عورت اولن
 بری اچی اولمغا و برسی دخی اولد که هم نماز
 نماز حق قلبا فرسوده و برسی دخی اولد که نماز
 وقت اخذ و قلا و پیشه اولد که نماز قلند دخی
 نیت ایلیا بعضی که ایدر نیت ارجل نماز قلند

جر

کسبای نلدا کما دخی بلا نیت اتمل کرگ امانا املل کر
 چون قینه کسبای نلدا کما نیت اتمل شرط دخل
 بلکل که بوبیش شرط تفصیل اتمل کرگ بس اول
 بلکل که سول مرد ار نسا که اتمل که در نسا
 یا طوننا یا نماز قلند بره دکل نماز در دست اول
 و مرد ار نسا دخی کی در اولد بر نسا غلیظ در کر
 و بر نسا خفیف در کر و اول غلیظ در کلری در کر
 نسا یا قیود و یا سول قلا و یا سویی و قیوسی
 ادر بوقیک یا صغره یا آت بوقیک یا دوه

دگنا نماز درست اولمز و اولد خفیف در دکور
مردارستدخی یا یودر یا سو قدر و یوا اولان
ایت یمز غسلا بوق یک نیر آت و آت یز غسلا
بوق ادر نو قدن وارد کدن و ااردن ارنی
وسوق اولن ایت یز طهور لر سید یک و اکثر
بو خفیف در دکوری مردارستدخی نماز قلنک
کو دسنا یا طونتا شول قدر دگنا کیزد کن بر کز
ازن دخی بر قوش اولسا نماز درست اولمز و یز
فرسندن اکسلا اولسا نماز درست اولمز و یز یز

یا اسکل بوق یک یا توق یا اوله یا اوز بوق یک
وسوق اولن ادر سو در یک و یجی و قانک
اقا اابق قان یا حکردن و یزردن جفن قان
ویا طهر اچنده ایت آلاسنده قان یک یز یجی
چیف کیمز قلمو در ادر کور اگر چه یز سادخی
نماز قلنک مانع اولمز و اکثر بو غلیظ در دکوری
مردارستکل یوسندن بر در در قدری و سو غدن
ادر ایسی قدر نماز قلن کیشکل کو دسنا و اطمینا
یا اباغنا و اباغین قیا جی بر و یا برن قیا جی بر

اگر مرد از پیره سخن آید که گدازد صکره تا هر پیره
بجهد آید نماز در دست اوله آبی یوسف
بیند رحمة الله قدوس شرحه در دست اوله
دیش ابو یوسف خلافت آنها مشاگردار
پیره ایمن نماز شروع اتنا و صکره
ارجح بر انتقال ایسا بر جل نماز در دست اوله
اقارح پیر از ربه در رکن نماز بشکسا صکره
مرد از پیر زنده و رسا کرد اندن پیر از ربه و رسا
نماز در دست اوله اگر تر جمل و رسا بجمعه

یا سبکی یا یحیی یا یحیی یا یحیی یا یحیی یا یحیی
اما خلاصه آید صحیح اولد که بر در ورقه
دکما مرد از پیر ابو جعفر آید کدی
یا یحیی سبکی طونا دکما مرد از پیر و صوبا
دکما مرد از پیر اگر یوم را از نماز نماز اولد
یا غی التبه یا التی قدغی پیره سبحان ربی الاعلی
دیجک دکلو طرسا نماز فاسدا و لرا کلین قلی
صکره خلاصه آید اگر بر ایغ التبه اولسا
ماغ اولجق قدغی را صحیح بد که نماز دست اوله

کتاب

ایدر بریشی فرض دیکل دکلو مرد ار برده طسا
 نماز فاسدا اولر ابو یوسف قینه اما امام
 محمد فینه رحما الله اولمز و اولر کندن
 فارغ اولیغنه و بر دخی ایدر ابو یوسف سجده
 نماز در آنن قود غنابین لبس مرد ازارنا
 قنا الین نماز فاسدا اولر امام محمد قینه
 رحمه الله سجده قل قیغنه تمام اولمز لبس
 قل قیغنه نماز فاسدا اولمز اگر مرد ار نشسته
 ایغی طرحتی و ایی در جوی بر دن اریق برده اولسا

یا علی بن ابی طالب

نماز فاسدا اولمز اگر مرد ار نشنا طونه دکنا اکر
 یحیی کول هر بریزیدرجه فوت یتدی قلاد سنی
 کول اگر لبش نشنا نالریکل اولسا او جکر
 یحیی برله ریکل کمتسا ارجا اولر اما کول بریزنا
 بیدی کز یویب سفق کول اگر مرد التنا دکنا
 مرد ار نشنا یحیی کینه کپ اوده قودرسا
 کوبینسا ارجا اولر اگر کز بریزد ار نشنا دکنا
 دم التنا یوزی درنا اولسا سیکل برله ارجا اولر
 اما یغنه یاش نشنا کمتسل کول اما سیوق

سنه دستسکر بزرگب اکراوه مردار سنه اوله بزا
بکسب اثری بکرسا از ناقلق درست دکول
اکر بکرسا درست در چینی نماز نمینسک بیان
مردار اولسا یا بربان آری اولسا ارجا این
یقر و ایلسا مردار این اشفا ایلسا از نه نماز
قلسا نماز درست اولمز اکر بشعی التده مردار
سنه اولسا بشعلا نماز قلسا نماز درست
اولمز اکر بشعین جعفرنا یا غنی از ناقلسا نماز
درست اولمز اول نماز ک بیس شش طین کیرسد

سنه دستسکر بزرگب کنگل بزه ارجا اولمز
یمن کول اکر بشعی مردار صور بزه صور سکر
مردار اوله امام ابو یوسف قینه رحمه الله
اچک زور دسکر ارجا صور بلا صور سکر ارجا
اولمز چینی بزرگ سنه از نه نماز ارجا بزرگ سکر
از نماز نماز کسکر نماز درست اولمز خلاصه
ایله چینی بزرگ بزه یا ش مردار سنه اولسا از نا
بزرگ سنه دستسکر قالی کب یا کجاک از نه نماز
قله نماز کوری درست اولمز اقا از نه یمنه

کونسا نماز قلزکن نماز درست اوله بیسن
اوله وعورتل کونسنده اوله وعورت بری
نه آجغندغنی بئسک بلخاله بو عورت
اولن برون آدمل برعضو ناک درد نخشنده
برخشن قدر نماز قلزکن اجلسا برایت وان
ایا جمی دکلو اجمی در زینا نماز درست اوله
و عضو دکنر آدمل ایکیک در والیو یک
یا قوی یک در یاقرن یا ارقسی کیده و آدمکدی
اوله بری برعضو در وعورتلک باشندا شفا

نماز قلزکن کونسنده عورت اوله بری
کونر نماز کونسنل میدی نا آدمل وعورتل کوننده
عورت اولن بری نه ارقسی در آن بلاد لر
بلخاله که آرا آدمل عورت در کلمی بری کیم
التندان و در زینا کون در خلاق عورت
در کلمی در زینا التندان ایچک لری التندان
آرا دعورتل عورت در کلمی بری زندن و اوج
ایچندن ارقی بری در ابو حنیفه بری بیج ایچ
دیج عورتلک بس عورتلک الی ازی با ایقار

کون

بس چن بر شهره قیه بکد و سنگ و عراب بکد
 اشدنسا نورورک کوننه ویا نورور ایشد
 کون طغندی بری صاغ قوی بر ابرین قلا کون
 بتدی بری صول قوی بر ابرین قلا اما برر کن
 طغندیکن یکا دورورک طور از بر او شهرک
 قیسکی هر دایرنگ اوچ یوز التمش نخشند و اوز الت
 نخش قلد مشرقدن یکا ما یلدر کس بو مقدا از مشرقدن
 یکا میل دپ دخی برن طغرینا بر عراب ایلیکا
 دایر ناز اول محراب قلا اما بکل که یوز ایغدنک

ساق دخی عورتلد و اگر دت نخشند دخی
 کور تر سنا سا چکل نمازد دست او طر بر شهره دخی
 نمازک نماز قلد کن قییا یولکلدا اما بکل که
 هر یول قیسک بیک در و قی مشکل در ز سیرا
 هر اقلهک طولین و عرض بیک کک دخی کوش
 حمل بر چند کین دایره هندیه بزه عال دپ قیله
 چه موقت کک دخی هر مسجل محرابین اول خط
 از نه آنک کک حالیا بو بر شهره موزک قیسکی کور
 از بنقلد کون طغینلا و کون بیتی ازان سنا در

بکل کوشی بر بر او رسا که انده قناه بنیسا
 اول برل قومیه صرمق کرک اگر صرحج کیش
 بوسکا کو کل قیق یکا دلنرسا اول یکا قلق کرک
 اگر کو کل دلندی بر اقلسا منکر نیسا کو یکن
 ونمازین کرو وندرمیا اگر صیر و اولسا قیلار
 یکا دندرجل در بلسا قیق یکا یونلی باورسا
 قلا اگر قیلان یکا دوت قینا دشمندن ورسا
 دشمندن یکا دنا قلا نمازک بر شرط درخی نماز
 وقت ایچده قلق در کس بیسکله اتره نمازک

قوشو کون طمنیدن یکا کتجه برز کون
 بئسندن یکا دیرک قلیق کرک کون بئسند
 یکا اندج کون طمنیدن یکا دیرک قلیق کرک
 نقدیر کدکل نقدرد شکل کرک دیر کوم علم
 هندسک بلور نمازل کرو و قلن شطارن
 رعایت اتمکدن قیلما یونلی نلک مشکله
 کیشی شیلا یونلک کرک کرک برن طمنیدن
 بر خط حکم طوسد غری ورا که بنک خریسا
 اغنا اگر اغر مرسا نماز در دست اولمز بندن صکره

کلا

اَمَّا بَلَدُ كَرَكٍ كَمَا بَرَدَهُ كَمَا بَرَدَهُ كَمَا بَرَدَهُ
دَيْسِي اِرْزَانَا كَلْمَن اَنْدَه اَوْلِد دِكَلِي لِسْتَانَا
كُو لِكَا سِي كُون بَتْسِنْدَن بِي كَا دِكَلِي دِينَه
شِي مَا لَدَن يَكَا بَرَز كُو لِكَا قَلَر اَوْل كُو لِكَا
مَقْدَر وَر اَوْ جِي مَل كَرَك اَنْد اَرْزِنَه حِسْبَانَا
كَرَك اِكِي كَنْد قَدَر اَوْ لِي اَوْلَا وَرْت اَوْل
اَنْدَن صَكُرَه كِنَا طَا وُل وَرْت اَوْل اَنْدَن
كُون بِنَجِد كِن كِنْد وَر قَدَر اَمَّا بَلَد كَرَك
كُون بَتْسِنْدَن يَكَا يُو جَا طَا وُل لَسَا كُون

انگار

اَنْد دِ بَسْتَن دَن بَتْد وَر غَنَلِي اَخْسَر اَوْل
كُون طَا وُل بَا شْتِنْدَن اَنْد كِن اَدِين اَخْسَر طَا وُل
قَلَا مَق كَرَك اَوْج اِي جَا مَق كَرَك نَا وِرْت كَرَك
اَشْتَا اِنَب شَعْلَسِي كَد بِي بِيَه بَنَدَن صَكُرَه
بَلَد كَرَك كَمَا بَرَز كُو لِكَا قَلَر اَوْل كُو لِكَا
كُون بَتْسِنْدَن اَمَّا بَلَد كَرَك اَنْد اَرْزِنَه حِسْبَانَا
كَرَك اِكِي كَنْد قَدَر اَوْ لِي اَوْلَا وَرْت اَوْل
اَنْدَن صَكُرَه كِنَا طَا وُل وَرْت اَوْل اَنْدَن
كُون بِنَجِد كِن كِنْد وَر قَدَر اَمَّا بَلَد كَرَك
كُون بَتْسِنْدَن يَكَا يُو جَا طَا وُل لَسَا كُون

بوی قلدان صکره قضا ده زیرا اینه نمازین
فلما سب وقت کامل وقتیدی و ناقص
وقته فلق درست اولر بیدن صکره بکلنه
کن بستیدن یگا اولن قزلق کرب اغریجیدن
اخشتم وقتدا غز دقتن صکره یسوس وقت
کرر اما نایک کرک کیم شهر لوده بیکر
بیر اجمنی کن بتدی بز کور نموس اول
قزلق کندی صکره بیجک بز کورخی کلور کن
بک لور یسوس نمازک قزلق اول نماز درست

دعا

دکلدر زیرا اولقد وقتده اول قزلق کدیز
بیس بر بیکسک بره چقب یقیق کرک اول قزلق
کیمیسه یسوس نمازین قلا مق کرک باخوز اخدم
صکره خیال وقت کویت امدن صکره یسوس
نمازین قزلق کرک خصوصاً کیم ایما و اعظم
ابو حنیفه رحمه الله علیه مذهبیجه اول
قزلق دن صکره اغلق دخی کیمیسه یسوس
نماز وقت کور نموس یسوس نماز وقت وتر
نماز وقت اول قزلق کتند کندن اینه نماز

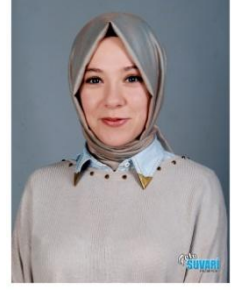
بیلا دمسدد ز بر بر کستی کفر بلسا کفی نیت
 اتمش او مژ ز بر کفر نیت ادجل کستی کا و اول
 نعوذ بالله من کفی کستی اتر نمازین قللسا سطر
 بلا کخر اول اتره وقتنک نمازین قللسا قصد
 ایبه که و قلن نماز کرده دخی هر برن قلاد عنجه
 وقت نمازید غنا یا قضایه قللس نماز غنا
 کو کلیلله قصد اتمک کرک اگر دیلا دخی و سا
 یکر کلد لبس دیلا دخی کل اگر وقت
 نمازین قلر سا این که کرم نیت اقام استوار ته

وقتنا دکن در بکل که بر کستی نمر وقت حقدیم
 و حقدیم بلسا وقت نماز دیو نیت ادب
 قلن کرک اگر وقت حقا مین اولر سا وقت
 نماز اولر اگر وقت حقدیم اولر سا اولر وقت
 قضایه بر داد ز بر سطر دخی نماز نماز قللسا
 نیت اتمکد نیت بدر که کستی قللسی نماز
 نه وقت نماز در دخی کلر که بلا اما قضیه ایله
 کو کلیلله نکلیم بلکه قللسا دخی قصد اتمک کرک
 صحیح بلدر بر اهدایه شرح کفایه

ÖZ GEÇMİŞ

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖĞRENCİ ÖZ GEÇMİŞ FORMU

Adı Soyadı	Büşra AVŞAR		
Lisans Öğrenimi	Fatih Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü	Doğum Yeri	Bilecik
Yüksek Lisans Öğrenimi	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	Doğum Tarihi	27.04.1991

Bilecik’te doğdu. İlköğretimi Bilecik’in Pazaryeri ilçesinde Atatürk İlköğretim Okulunda, liseyi Bozüyük Anadolu Öğretmen Lisesinde bitirdi.

2009 yılında başladığı Fatih Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü 2013 yılında tamamladı.

2014 yılında başladığı Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalındaki yüksek lisans eğitimini sürdürmektedir.

2016 yılından beri Bilecik’in Pazaryeri ilçesinde Hilmi Duralioğlu Anadolu Lisesinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Yeni Mahalle Birlik Sokak No:11/A Pazaryeri / BİLECİK
Telefon: 0537 713 95 62
E-Posta: busraveavsar@gmail.com